

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ЛОТОЦЬКА НАТАЛІЯ ЯРОСЛАВІВНА

УДК 821.161.2'38'373"1962/2016"Р.Іваничук:165.194

ДИСЕРТАЦІЯ

**ІДІОЛЕКТ РОМАНА ІВАНИЧУКА:
КОРПУСНОБАЗОВАННИЙ ТА ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ ПІДХОДИ**

035 — Філологія

03 — Гуманітарні науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів та текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____/Н.Я. Лотоцька /

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник Левченко Олена Петрівна, д-р.філол.наук, проф.

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Львів – 2021

АНОТАЦІЯ

Лотоцька Н.Я. Ідіолект Романа Іваничука: корпуснобазований та лінгвокогнітивний підходи. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 — Філологія. — Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2021.

Дисертацію присвячено дослідженню індивідуального мовлення Р. Іваничука (1929-2016) на базі створеного корпусу текстів, обсягом понад 1 235 млн слововживань, до якого увійшли 16 історичних романів і одна історична трилогія (1962–2016 рр.). Ці тексти письменника було оцифровано, вичитано, відредаговано й унормовано та долучено до Генерального регіонально анотованого корпусу української мови.

Вивчення ідіолекту здійснено за допомогою моделювання статистичного й концептуального профілів письменника, застосовано статистичні методи аналізу мовних даних, використано когнітивний підхід до розуміння мовної особистості.

Відсутність ґрунтовних досліджень ідіолекту, зокрема історичної прози Р. Іваничука, потреба комплексно дослідити лексичну систему письменника на матеріалі створеного корпусу текстів і за допомогою сучасних прийомів аналізу визначають актуальність теми дисертації.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі сформульовано мету та завдання дисертаційної праці, схарактеризовано її об'єкт і предмет, конкретизовано фактичний матеріал і методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність роботи, наведено відомості про її структуру й апробацію отриманих результатів.

У першому розділі представлено теоретичні засади дослідження індивідуального мовлення письменника та здійснено огляд наукової фахової літератури, присвяченої аналізу таких понять, як-от: *ідіолект*, *ідіостиль*, *мовна особистість*, *фразеологізм*, *колокація*, *метафора*, *концепт*, *профіль*.

Розглянуто та розмежовано поняття *ідіолект* та *ідіостиль*. Зазначено, що *ідіостиль* має ширшу сферу вживання, ніж *ідіолект*. *Ідіостиль* — це ідіолект з

нашаруванням індивідуальної поетики та художньої норми епохи, тимчасом *ідіолект* — це авторський лексикон. Словник автора, за допомогою якого письменник будує певний фрагмент згідно із картиною світу у своїй свідомості, розкриває поняття *мовної особистості*.

Зауважено, що синтагматичні послідовності унаочнюють дані про сполучуваність мовних одиниць в авторському тексті. Виокремлено контекстно-орієнтований, семантико-синтаксичний, корпусний і корпусно-статистичний підходи до тлумачення терміна *колокація*; розмежовано терміни *колокація* та *фразеологізм*. Розглянуто підходи застосовувані під час ідентифікації текстів за певними маркерами.

Здійснено спробу довести, що колокації з компонентами-номінаціями емоційних станів і кольорів є маркерами ідіолекту, оскільки саме емоційна сфера людського життя є одним із фундаментальних компонентів психіки й поряд з інтелектом утворює ядро мовної особистості, тимчасом номінації кольору дають інформацію про колірну картину світу письменника та відображають його бачення світу, культурний досвід.

Вибір лінгвокогнітивного підходу дослідження авторського тексту зумовлено тим, що він дає змогу виокремити мовні засоби для розуміння ментальних процесів письменника та змодельовати концептуальне бачення світу письменником. У межах цього підходу увагу сконцентровано на вивченні вербалізаторів концептів, зокрема на метафорі, яка є, своєю чергою, характерологічною ознакою ідіолекту та постає як вияв «мовної особистості» для осмислення світу. Завданням концептуального аналізу під час дослідження текстів тієї чи тієї мовної особистості є виявлення домінантних способів вербалізації певного концепту — моделей метафоризації. Своєю чергою, основні назви кольорів пов'язані з культурнозумовленими прототипними зразками кольорів, які уможлиблюють відображення колірного простору мовної особистості та простежити символіку кольорів в ідіолекті автора. Метафоризацію емоцій і прототипні референти кольороназв представлено як маркери авторського мовлення.

У другому розділі увагу сконцентровано на залученні до аналізу авторського тексту сучасних підходів лінгвістичного аналізу тексту, як-от: корпуснобазований,

корпуснокерований, описовий, статистичний, дистрибутивний аналіз, прийом зіставлення, концептуальне моделювання, концептуальний аналіз.

Обґрунтовано вибір практичного матеріалу, визначено методику дослідження авторського мовлення на основі корпуснобазованих і лінгвокогнітивних підходів. Наголошено на актуальності застосування цих підходів для дослідження індивідуального мовлення автора, які дали змогу комплексно описати та проаналізувати лексичну систему письменника на базі створеного дослідницького корпусу текстів і здобуті дані порівняти з даними української художньої прози 1960–2016 рр.

Належить зауважити, що під час дослідження тексту ефективним є аналіз не ізольованих лексичних одиниць, а регулярно відтворюваних синтагматичних послідовностей — колокацій. Корпус текстів є надійним матеріалом для статистичного аналізу сполучуваності лексичних одиниць, оскільки сприяє підвищенню точності даних та об'єктивності інтерпретиції результатів.

Статистичні характеристики тексту дають змогу об'єктивно визначити якісні особливості ідіолекту письменника. Відомо, що між якісними та кількісними особливостями мовної структури існує взаємозалежність, що зумовлює підпорядкованість частоти мовних одиниць у мовленні певним статистичним закономірностям. Так, частотно-рангові закономірності представляють структуру тексту, їх інтерпретують як прояви індивідуальних переваг мовної особистості у виборі певних лексичних одиниць.

У дисертації, услід за С. Бук, для параметризації ідіолекту використано такі статистичні характеристики: обсяг тексту, обсяг словника словоформ, обсяг словника лексем, індекс різноманітності, індекс винятковості для словника і тексту, індекс концентрації словника і тексту, середня частота (повторюваність) слова в тексті [44; 46; 370].

Описано основні показники для обчислення асоціації синтагматичних послідовностей — колокацій, проаналізовано статистичні параметри дослідження тексту на різних мовних рівнях. Використано показник MI-score для аналізу сполучуваності слів у текстах Р. Іваничука та зауважено, що він найкраще відображає

унікальні індивідуально-авторські конструкції.

Укладений дослідницький корпус Р. Іваничука (ДКРІ) дає змогу здійснити системний аналіз ідіолекту письменника, уклавши частотний словник лексики письменника та конкорданс; виявивши колокації, зокрема з компонентами-номінаціями досліджуваних емоцій і кольорів, спільнокореневі вербалізатори та вербалізатори-синоніми досліджуваних номінацій; структурні моделі з досліджуваними словами. Це, своєю чергою, уможливорює створення статистичного та концептуального профілів номінацій емоційних станів і кольорів.

Статистичні дані як формальні маркери ідіолекту дають змогу виявити домінуючі профілі концепту. Виокремлено структурно-семантичні моделі колігацій та колокацій, виявлено типові напрямки метафоризації та профілі досліджуваних концептів. Тимчасом лінгвокогнітивний підхід дослідження тексту відображає концептосферу письменника на базі метафоричних моделей із номінаціями емоцій, профілів і прототипів кольороназв для вирізнення певних аспектів, характерних для досліджуваних концептів в ідіолекті автора.

Для порівняння статистичних показників і якісних даних було укладено дослідницький корпус художньої прози 1960–2016 рр., що уможливорює виокремлення низки маркерів ідіолекту. Його створено з урахуванням часового критерію: до уваги було взято тексти представників художньої прози, написані в період 1960–2016 рр.

У третьому розділі описано статистичну структуру фонологічного, морфологічного, лексичного та текстового рівнів індивідуального мовлення письменника; на основі номінацій емоційних станів і кольорів змодельовано статистичний і концептуальний профілі авторського тексту.

На фонологічному рівні представлено високочастотні символи в слові, найчастотніші біграми символів і виявлено специфічні ознаки ДКРІ, проте цих даних для авторизації тексту недостатньо. На морфологічному рівні прослідковано частоту вживання частин мови для 17 історичних текстів, ДКРІ та ДКХП. Дослідження на морфологічному рівні дало змогу виявити морфолого-статистичні характеристики, зокрема індекс епітетизації, індекс дієслівних означень, ступінь номінальності. Під

час опису високочастотних слів досліджуваних частин мови найбільше відмінних ознак у ДКРІ і ДКХП виявлено серед іменників, найменше — серед прислівників. Низькочастотна лексика найяскравіше репрезентує авторські слововживання, які визначають специфіку його ідіолекту.

На лексичному рівні здійснено комплексний статистичний опис лексикону. Для ДКРІ загалом і кожного тексту зокрема вперше представлено обсяг слів (слововживань), обсяг словника, багатство словника (індекс різноманітності), середню повторюваність слова в тексті, кількість *h* нарах *legomena*, індекс винятковості (варіативності) тексту, індекс винятковості (варіативності) словника, кількість високочастотної лексики в тексті, кількість високочастотної лексики в словнику, індекс концентрації в тексті, індекс концентрації у словнику.

Лексику текстів Р. Іваничука розподілено на чотири зони за інтервалом рангів з різницею у порядок. До першої зони віднесено службові та малоінформативні загальні повнозначні слова, які слугують формальними маркерами для атрибуції тексту. У другій зоні зосереджено найбільшу кількість слів загальномовних слів, до третьої потрапили специфічні для художнього мовлення слова. Визначено, що ДКРІ найнасиченіший у четвертій зоні (76%), де гапакси становлять 33% від усього словника, що маніфестує унікальність ідіолекту.

Особливу увагу приділено опису колокацій із компонентами *радість* і *гнів* та назвами кольорів, виявлено високочастотні та низькочастотні колокати досліджуваних слів, які яскраво відображають авторські вподобання.

Завдяки дослідженню вербалізації емоційних станів і кольороназв здобуто цінну інформацію для характеристики ідіолекту Р. Іваничука. Змодельовано концептуальні профілі концептів РАДІСТЬ і ГНІВ з опертям на дистрибуцію вербалізаторів концептів (*прикметник + назва емоції*, *іменник + назва емоції*, *дієслово + назва емоції*), що дало змогу виокремити типові метафоричні моделі. Частотними в досліджуваних текстах Р. Іваничука є вербалізації емоційних станів із соматичним компонентом.

Аналіз кольороназв виявив, що найчастотнішими моделями, як і для емоційних станів, є прийменникові, серед яких наявні сполуки зі семантикою причини. На основі

порівняльних конструкцій для кожного колірної атрибута розроблено профілі, виявлено тематичні групи його типових колокатів, а також прототипні референти кольору. Змодельований статистичний профіль дав змогу виокремити типові моделі вербалізації емоцій, виявити високочастотні та низькочастотні колокати.

За допомогою концептуального аналізу описано моделі метафоризації концептів РАДІСТЬ і ГНІВ; змодельовано профілі досліджуваних кольорів та визначено їхні прототипні референти в ідіолекті Р. Іваничука. У такий спосіб, статистичний і концептуальний профілі дають змогу системно представити авторський лексикон і концептосферу письменника.

За допомогою корпуснобазованого підходу, застосування низки статистичних параметрів (зокрема абсолютних і відносних частот, статистичного показника асоціації MI-score) виокремлено індивідуально-авторські сполуки Р. Іваничука — колокації з досліджуваними кольороназвами та вербалізаторами емоційних станів.

Переліки високочастотних колокацій з компонентами-назвами емоцій та назвами кольорів у ДКРІ відрізняються від аналогічних переліків ДКХП. Саме такі відмінності переліків визначають специфіку ідіолекту. Змодельовані концептуальні профілі дають уявлення про концептосферу письменника та авторські вподобання. За допомогою абсолютних і відносних показників частотності, зокрема показника MI-score, вилучено індивідуально-авторські сполуки. Такі дані можуть мати практичне значення для ідентифікації та встановлення авторства, зокрема опис та аналіз стійких словосполук дасть змогу укласти словник авторських колокацій.

У **висновках** узагальнено отримані результати дослідження.

Ключові слова: ідіолект, ідіостиль, мовна особистість, фразеологізм, колокація, метафора, концепт, профіль.

SUMMARY

Lototska N.Ya. The idiolect of Roman Ivanychuk: corpus-based and linguo-cognitive approaches. — Qualification scientific work on the rights of manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 035 Philology. — Lviv Polytechnic National University, Lviv, 2021.

The thesis is focused on the study of R. Ivanychuk's individual speech (1929-2016) based on the text corpus which contains 16 historical novels and 1 historical trilogy with 1.235 million words. The study of author's idiolect has been conducted by modeling the statistical and conceptual writer's profiles. Statistical methods of language analysis have been applied within the research, a cognitive approach to understanding the linguistic personality has been used as well.

The relevance of the study lies in the lack of thorough idiolect research, in particular, R. Ivanychuk's historical prose, the need of a complex study of writer's lexical system on the basis of the created text corpus and with modern methods of analysis.

The thesis consists of introduction, three chapters, conclusions, references and appendices.

The introduction to the dissertation aims at describing its purpose and set forth the objectives, object and subject of the research, enlists methods applied and materials used in the research, points out scientific originality, theoretical significance and practical value of the current research, outlines structure and approbation of the obtained results.

The first section presents theoretical principles of individual speech research, provides review of scientific professional literature dedicated to the study of the following terms: *idiolect*, *idiostyle*, *linguistic personality*, *phraseology*, *collocation*, *metaphor*, *concept*, *profile*.

The concepts of idiolect and idiostyle have been studied and distinguished. Idiolect as a combination of only linguistic forms of individual speech is a narrower concept than idiostyle and can be considered as a constituent of the latter with a layering of individual poetics and artistic norms.

The concept of linguistic personality is related to the author's lexical choice for conveying a certain fragment that reflects his personal worldview.

The information on the compatibility of language units in the author's text has been illustrated by syntagmatic sequences. The context-oriented, semantic-syntactic, corpus and corpus-statistic approaches to the interpretation of the term collocation have been defined; the terms collocation and phraseology have been distinguished. The importance of linguistic attribution of the text for the identification of author's texts by certain markers is highlighted.

Collocations with nominations of emotional states and colors are idiolect markers of writer's fiction. Emotions along with the intellect are fundamental components of the mental state and form the core of the linguistic personality. Meanwhile the information about the color of writer's worldview has been provided by color nominations which demonstrate the author's vision and his cultural experience.

The linguo-cognitive approach to the study of author's texts allows to identify language means for understanding the writer's mental processes as well as to model the conceptual vision of writer's world. In the context of this approach, attention is paid to the study of concept verbalizers, in particular metaphor, which is, in turn, a distinguishing feature of the idiolect and allows to discover linguistic personality and understand its world. The task of conceptual analysis consists in the study of texts of linguistic personality in order to identify the dominant ways of concept verbalization, namely, metaphor models. The colour nominations are related to cultural colour prototypes which demonstrate the colour space of linguistic personality and present the colour symbolics in the author's idiolect. Emotion metaphor and colour prototype referents are considered to be markers of author's speech.

The second section focuses on the involvement of modern approaches to linguistic text analysis, such as: corpus-based, corpus-driven, linguo-cognitive, statistical, comparative analysis, conceptual analysis, conceptual model approach in the analysis of the author's texts.

The choice of practical material is substantiated, the methodology of author's speech study on the basis of corpus-based and linguo-cognitive approaches has been determined. The attention is paid to the relevance of the use of the above-mentioned approaches in the study of author's speech for holistic description and analysis of writer's lexical system based

on the created text corpus. Data received in R. Ivanychuk's text corpus is compared with the data of Ukrainian literary prose text corpus for the period of 1960-2016.

Text corpus is a reliable research material for statistical analysis of lexical unit compatibility. Regularly reproduced syntagmatic sequences — collocations, as well as not isolated lexical units, are significant in text analysis.

Text quantitative characteristics allow to objectively determine the qualitative features of writer's idiolect. It is known that between the qualitative and quantitative features of language structure an internal interdependence is observed, which determines the subordination of frequency of language units in speech to certain statistical patterns. Thus, frequency-rank patterns represent the text structure and are interpreted as manifestations of individual preferences of linguistic personality in the choice of use of certain lexical units.

In the dissertation, the statistical parameters of author's vocabulary and text are the following: the text volume; the volume of word-form vocabulary; the volume of lexeme vocabulary; diversity index; exclusivity index of vocabulary and text; concentration index of vocabulary and text; the average word frequency [44; 46; 370].

The main lexical association measures of collocations have been described, the statistical parameters of text study at different language levels have been analysed. The MI-score measure is used to analyse the word combinations in Roman Ivanychuk's text corpus, MI-score is the best measure that allows to reveal low-frequency collocations — individual-author constructions.

R. Ivanychuk's text corpus makes it possible to carry out the integrated analysis of writer's lexicon on the basis of collocations — to obtain a frequency dictionary of writer's vocabulary and concordance, to extract collocations with emotion and colour nominations, single-root verbalizers and synonym — verbalizers of these nominations, structural models with the studied words. This information, in its turn, allows to create statistical and conceptual profiles of emotion and colour nominations.

Statistical data as formal idiolect markers allow to identify the dominant profiles of the idioconcept. Structural-semantic models of colligations and collocations are found out and described. This information permits to identify typical emotion metaphors and profiles of the studied concepts. Meanwhile, the linguo-cognitive approach of the text study

represents the writer's concept sphere based on metaphor models of emotion nominations, colour profiles and prototypes to highlight certain aspects typical for the studied concepts in the author's idiolect.

Ukrainian literary prose corpus for the period of 1960-2016 is created based on the GRAC to compare statistical parameters and qualitative indicators with the data obtained in R. Ivanychuk's research text corpus. The research of this type allows to extract lexical markers of the author's idiolect. An investigative text corpus of Ukrainian literary prose was created based on creation time

In the third section, the statistical structure of phonological, morphological, lexical and textual levels of writer's speech are described, the statistical and conceptual profiles of the author's text are created on the basis of emotion and colour nominations.

High-frequency letters in a word, the most frequent pairs of letters (bigrams) symbols are presented at the phonological level, specific features of R. Ivanychuk's text corpus are revealed, insufficiency of gathered data for text attribution in the individual speech study is indicated. The frequency of use of parts of speech for R. Ivanychuk's 17 historical texts separately, R. Ivanychuk's text corpus and text corpus of Ukrainian literary for the period of prose 1960-2016 at the morphological level is presented. At the morphological level, morphological and statistical features, such as index of epithetization, level of nominalization, index of verbal definitions, are revealed. The description of high-frequency of the studied parts of speech in R. Ivanychuk's text corpus and Ukrainian literary prose text corpus demonstrates the distinctive features: the largest amount of distinctive features is found among nouns, the least numerous — among adverbs. Low-frequency lexicon represents the author's word usage and determines the idiolect specificity.

An integrated statistical lexicon description is made at the lexical level. For the first time each text of R. Ivanychuk's text corpus is described and analysed by using such parameters as: text volume, volume of word-form vocabulary, the volume of lexeme vocabulary, diversity index, vocabulary and text exclusivity index, vocabulary and text concentration index.

Lexicon of R. Ivanychuk's texts is divided into four zones according to the interval of ranks by difference of an order of magnitude. In R. Ivanychuk's text corpus the fourth zone

(76%) is the most consistent in terms of all contentive words, hapax legomena cover 33% the author's vocabulary, this data manifests the uniqueness of the author's idiolect. The second zone includes the largest number of common / general words, the third — words specific to artistic speech, the first zone consists of official and uninformative common / general words, which serve as formal markers for text attribution.

Particular attention is paid to the description of collocations with components of *joy* and *anger*, with components of color, high-frequency and low-frequency collocates of studied words which reflect the author's preferences are described.

Verbalization of emotional states and color nominations represents valuable information for R. Ivanychuk's idiolect features. The conceptual profile for the words *joy* / *anger* on the basis of models such as adjective + emotion, noun + emotion, verb + emotion in the author's idiolect allows to extract typical metaphor models. Verbalizations of emotional states with a somatic component are frequent in R. Ivanychuk's text corpus.

The most frequent models for nominations of emotional states and colors are models with prepositions with semantics of cause. The colour profile is presented for each colour attribute, thematic groups of its typical collocates, colour prototype on the basis of comparative constructions are described. The statistical profile makes it possible to distinguish typical models of emotions and their verbalizers, to demonstrate high-frequency and low-frequency collocates.

Metaphor models of concepts *JOY* / *ANGER* are described by means of conceptual analysis, colour profiles are created and their prototype referents in R. Ivanychuk's idiolect are represented. The statistical and conceptual profiles allow to systematically present the author's lexicon and his conceptual system.

Using a corpus-based approach, the application of a number of statistical parameters (including absolute / relative frequencies, statistical indicator of the association MI-score), the individual-author compounds of R. Ivanychuk – collocations with the studied color names and verbalizers of emotional states have been singled out.

A list of obtained high-frequency emotion and color collocations in R. Ivanychuk's text corpus is different from data of Ukrainian literary prose text corpus, this fact, in its turn, determines the particularity of the author's idiolect. The practical significance of the

dissertation is important for text identification and attribution, meanwhile the description and analysis of stable phrases will allow to create R. Ivanychuk's collocations dictionary.

Created conceptual profile gives an idea of the writer's conceptual sphere and the author's preferences. Individual author collocations have been revealed by using absolute and relative frequency indicators, lexical association measure MI-score.

The conclusion summarizes the results of the study.

Keywords: idiolect, idiostyle, linguistic personality, phraseology, collocation, metaphor, concept, profile.

НАУКОВІ ПРАЦІ, У ЯКИХ ОПУБЛІКОВАНІ ОСНОВНІ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ ЗДОБУВАЧА:

Стаття в науковому виданні, що індексоване в Scopus:

1. Lototska N. Statistical Research of the Colour Component ЧОРНИЙ (BLACK) in R. Ivanychuk's Text Corpus // Proceedings of the 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2021). Volume I: Main Conference. Kharkiv, Ukraine, April 22–23, 2021. P. 486–497.

Статті у наукових фахових виданнях України:

2. Кульчицький І.М., Ліхнякевич І.О., Лотоцька Н.Я. Структурна модель корпусу творів Романа Іваничука // Науковий вісник Східноєвропейського університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки». 2017. № 3 (352). С. 421–430. *(Особистий внесок автора: художні тексти Р. Іваничука перетворено в електронну форму, нормалізовано, здійснено структурне роззначення корпусу текстів, побудовано їхні інформаційно-структурні моделі та запропоновано узагальнену структурну модель текстів корпусу творів Р. Іваничука.)*

3. Лотоцька Н.Я. Структурне роззначення речень у корпусі текстів Р. Іваничука // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: збірник наукових праць Хмельницького національного університету. 2017. № 12. С. 147–151.

4. Кульчицький І.М., Левченко О.П., Лотоцька Н.Я. Дослідження частотності біграм на матеріалі текстів Романа Іваничука, Василя Шкляра та Ліни Костенко // Актуальні питання іноземної філології: науковий журнал. Луцьк, 2018. № 8. С. 183–190. *(Особистий внесок автора: описано та проаналізовано поняття*

«ідіолект», представлено його трактування вітчизняними та зарубіжними лінгвістами; зазначено важливість кількісного опису для багатоаспектного дослідження авторського мовлення, запропоновано обчислити ентропію біграм для відповідних масивів текстів, отримані результати інтепретовано та подано у вигляді таблиць та діаграм.)

5. Левченко О.П., Лотоцька Н.Я. Розмежування понять *фразеологізм* та *колокація* в сучасному мовознавстві (на матеріалі корпусу текстів Р. Іваничука) // Актуальні питання іноземної філології: науковий журнал. Луцьк, 2019. № 10. С. 193–199. *(Особистий внесок автора: розглянуто поняття сполучуваності лексичних одиниць на базі корпусів авторських текстів, уточнено визначення термінів колокація та фразологізм, наведено приклади понять фразеологізм та колокація на матеріалі корпусу текстів Р. Іваничука, запропоновано на базі колокацій та фразеологізмів дослідити ідіолект письменника для подальшої ідентифікації його текстів.)*

6. Лотоцька Н.Я. Дослідження колокацій у сучасному мовознавстві: корпусно-статистичний підхід // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: збірник наукових праць Хмельницького національного університету. Хмельницький, 2019. № 16. С. 122–126.

Стаття у науковому періодичному виданні іншої держави:

7. Lototska N. Statistical analysis of collocations of the concept joy in R. Ivanychuk's text corpus // Scientific Journal of Polonia University. 2019. Vol. 37 No 6. P. 92–98.

Стаття у фаховому виданні України, яке включено

до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus:

8. Лотоцька Н.Я. Структурне роззначення речень з чужим мовленням у корпусі текстів Р. Іваничука // Львівський філологічний часопис Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Львів, 2018. № 4. С. 70–74.

9. Левченко О., Лотоцька Н. Кольороназва *білий* як маркер ідіолекту (на матеріалі тестів Р. Іваничука) // Лінгвістичні студії / Linguistic Studies: міжнар. зб. наук. праць / ДонНУ ім. Василя Стуса. Вінниця, 2021. Вип. 41. С. 131–142.

(Особистий внесок автора: застосовано корпуснобазовану та лінгвокогнітивну методики для опису й аналізу кольороназви як маркера ідіолекту; виявлено структурно-семантичні моделі словосполук зі словом білий, виокремлено тематичні групи досліджуваної кольороназви, високочастотні колокації з досліджуваною кольороназвою, простежено семантику та символіку цього кольору та визначено прототип білого в ідіолекті Р. Іваничука; здобуті кількісні дані порівняно з кількісними показниками дослідницького корпусу художньої прози 1960-2016 рр. (ДКХП); виявлено індивідуально-авторські сполуки у дослідницькому корпусі).

Стаття у нефаховому виданні України:

10. Лотоцька Н.Я. Метатекстове роззначення текстів (на матеріалі творів Романа Іваничука) // Лінгвокомп'ютерні дослідження: збірник наукових праць / Донецький національний університет ім. Василя Стуса. Вінниця, 2018. Випуск 11. С. 141–149.

Тези доповідей, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

11. Lototska N. Quantitative approach to author's idiostyle study (based on Roman Ivanychuk's texts) // Language, Business and Law, Intercultural Communication: Challenges of Today: The II International interdisciplinary conference / ed. by Oksana Chaika, Amit Kumar Goel. Delhi: ABS BOOKS, 2021. P. 100–102.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ.....	18
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ПРАЦЬ.....	19
ВСТУП.....	21
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІДІОЛЕКТУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	29
1.1. Поняття <i>мовна особистість</i> та <i>ідіолект</i> і їхня інтерпретація в сучасній лінгвістиці.....	29
1.2. Співвідношення понять <i>ідіолект</i> та <i>ідіостиль</i> у сучасному мовознавстві.....	37
1.3. Підходи до дослідження ідіолекту в сучасній лінгвістиці.....	41
1.3.1. Колокація та фразеологізм як маркери ідіолекту.....	46
1.3.2. Лінгвокогнітивний підхід дослідження авторського мовлення....	54
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	64
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА КОРПУСНОБАЗОВАНОГО ТА ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО АНАЛІЗУ ІДІОЛЕКТУ.....	67
2.1. Корпусні дослідження у мовознавстві.....	67
2.1.1. Корпуснобазовані та корпуснокеровані методи.....	71
2.2. Статистичний аналіз авторських текстів.....	72
2.2.1. Статистичні дослідження у лінгвістиці.....	72
2.2.2. Методи дослідження колокацій у сучасній лінгвістиці.....	82
2.3. Концептуальний аналіз складників ідіолекту.....	86
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	91
РОЗДІЛ 3. СТАТИСТИЧНИЙ І КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПРОФІЛІ ІДІОЛЕКТУ РОМАНА ІВАНИЧУКА.....	94
3.1. Статистичний профіль ідіолекту.....	94
3.1.1. Статистичний аналіз номінацій емоційних станів.....	107
3.1.1.1. Статистичний аналіз номінацій емоційного стану <i>радість</i> ...	109

3.1.1.2. Статистичний аналіз номінацій емоційного стану <i>гнів</i>	114
3.1.2. Статистичний аналіз кольороназв.....	120
3.1.2.1. Статистичний аналіз кольороназви <i>чорний</i>	120
3.1.2.2. Статистичний аналіз кольороназви <i>білий</i>	127
3.1.2.3. Статистичний аналіз кольороназви <i>червоний</i>	132
3.1.2.4. Статистичний аналіз кольороназви <i>зелений</i>	139
3.1.2.5. Статистичний аналіз кольороназви <i>синій</i>	144
3.1.2.6. Статистичний аналіз кольороназви <i>сірий</i>	149
3.1.2.7. Статистичний аналіз кольороназви <i>жовтий</i>	155
3.2. Концептуальні профілі емоційних станів і кольорів в ідіолекті Р. Іваничука.....	160
3.2.1. Профіль концепту РАДІСТЬ.....	160
3.2.2. Профіль концепту ГНІВ.....	168
3.2.3. Профілі концепту ЧОРНИЙ.....	178
3.2.4. Профілі концепту БІЛИЙ.....	184
3.2.5. Профілі концепту ЧЕРВОНИЙ.....	189
3.2.6. Профілі концепту ЗЕЛЕНИЙ.....	194
3.2.7. Профілі концепту СИНІЙ.....	196
3.2.8. Профілі концепту СІРИЙ.....	198
3.2.9. Профілі концепту ЖОВТИЙ.....	200
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	205
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	212
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	221
ДОДАТКИ.....	263

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ

АЧ — абсолютна частота

ВЧ — відносна частота

КТ — корпус текстів

ДКРІ — дослідницький корпус Романа Іваничука

ДКХП — дослідницький корпус художньої прози

ЧС — частотний словник

ТЕІ — Text Encoding Initiative

Край битого шляху — КБШ

Мальви — М

Черлене вино — ЧВ

Манускрипт із вулиці Руської — МізВР

Вода з каменю — ВЗК

Четвертий вимір — ЧетВ

Шрами на скалі — ШнС

Журавлиний крик — ЖК

Бо війна — **війною** — БВВ

Орда — Ор

Євангеліє від Томи — ЄвТ

Саксаул у пісках — СуП

Вогненні стовпи — ВС

Через перевал — ЧП

Хресна проща — ХП

Голоси з-над вод Генісарета — ГзВГ

Я ще не писав про Донбас — ЯД

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ПРАЦЬ

АСЛТ — Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Изд. 4-е, стереотип. Москва: КомКнига, 2007. 576 с.

ГСБСЛТ — Голянич М.І., Стефурак Р.І., Бабій І.О. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія / за ред. М.І. Голянич. Івано-Франківськ: Сімик, 2011. 272 с.

ГРАК — Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, М. Возняк, М. Крук та ін. — Київ, Львів, Єна, 2017–2021. — uacorpus.org.

ЖЗУЕ — Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. Київ, 2006. 703 с.

ЗССЛ — Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни: у 4 т. Донецьк: ДонНУ, 2012.

КТСЛТ — Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С.Я. Єрмоленко, С.П. Бибик, О.Г. Тодор; за ред. С.Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.

ЛСД — Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. Київ: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.

ЛУРББПС — Левченко О. Українсько-російсько-білорусько-болгарсько-польський словник порівнянь. Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2011. 748 с.

ПЕ — Психологічна енциклопедія / автор-упорядник О. М. Степанов. Київ: Академвидав, 2006. 424 с.

ПССУМ — Полюга Л.М. Словник синонімів української мови. 2-е вид. Київ: Довіра, 2006. 477 с.

СМШ — Словник мови Шевченка: у 2 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; редкол. В.С. Ващенко (відповід. ред.) та ін. Київ: Наук. думка, 1964.

СПМВС — Словник поетичної мови Василя Стуса. Рідковживані слова та індивідуально-авторські новотвори / уклад. Л.В. Оліфіренко. Київ: Абрис, 2003. 90 с.

ССКУ — Словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура,

О.І. Потапенка, М.К. Дмитренко. Київ: Міленіум, 2002. 260 с.

ССУМ — Словник синонімів української мови: у 2 т. / А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, С.І. Головащук та ін.; НАН України. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні, Ін-т укр. мови. Київ: Наук. думка, 1999–2000. Т. 1, 2.

СУМ-11 — Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

СФУМ — Словник фразеологізмів української мови: у 2 кн. / уклад.: В.М. Білоноженко та ін. Київ: Наукова думка, 2003. 1104 с.

УМЕ — Українська мова. Енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В.М. Русанівський [та ін.]. Вид. 3-є, зі змінами і доповненнями. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2007. 847 с.

ЧССПУМ — Частотний словник сучасної поетичної української мови / Дарчук Н.П. (ред.) // Лінгвістичний портал MOVA.info. (2003–2006). URL: <http://www.mova.info/page3.aspx?l1=96> (дата звернення: 11.03.2006).

ЧССУХП — Частотний словник сучасної української художньої прози: у 2 т. / Перебийніс В.С. (ред.). Київ: Наук. думка, 1981.

ЯБЭС — Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева; 2-е изд. Москва: Большая Российская энциклопедия, 1998. 685 с.

DDL SL — Dubois J. Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage. Paris: Larousse, 2002. 516 p.

DLM — Diccionario de Lingüística moderna / Alcaraz Varó E., Martínez Linares M.A. 2^a ed. Barcelona: Ariel, 2004. 752 p.

DTDESL — Ducrot O., Todorov T. Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage, Paris: Éditions du Seuil, 1972. — 480 p.

NDSL — Neveu F. Dictionnaire des sciences du langage. Paris: Armand Colin, 2004. 316 p.

ODEI — Oxford Dictionary of English Idioms / A.P. Cowie, R. Mackin, I.R. McCaig. Oxford, 2000. 685 p.

ВСТУП

Кожна творча особистість, зокрема письменник, по-своєму відображає навколишній світ, добирає та використовує мовні засоби. Дослідження саме художніх текстів дає змогу максимально відобразити особливості мовної особистості.

Постать Романа Іваничука (1929–2016) знакова для української літератури II пол. XX–п. XXI ст. Передусім письменник відомий своїми історичними романами та повістями. Окрім того, перу автора належать численні новели, повісті, мемуари, інтерв'ю, публіцистика. Творчість Романа Іваничука постійно перебуває в центрі уваги літературно-мистецької критики [5; 68; 97; 99; 118; 143; 292; 337; 342 та ін.], однак є чимало праць, присвячених і мовознавчому аспекту дослідження його текстів [25; 40; 52; 55; 66; 75; 77; 108; 145; 270; 328]. Проте ідіолект письменника, його індивідуальна манера письма ще не були предметом мовностатистичного аналізу.

Антропоцентричний підхід дослідження мовної системи полягає у вивченні індивідуального мовлення в його конкретних виявах. Мова відображає як універсальні, так й індивідуальні прояви, властиві кожному індивіду, спільноті, народу. Початком інтегрального дослідження індивідуальної природи мови окремої особистості є праці В. фон Гумбольдта [83], Ф. де Сосюра [296], І.А. Бодуена де Куртене [36], Е. Сепіра [283], К. Фосслера [324] та ін. В україністиці помітно зросла кількість студій, присвячених аналізу індивідуальних рис мовлення українських письменників, як-от праці Ф. Бацевича [24], П. Гриценка [80], С. Єрмоленко [108], В. Жайворонка [115], Л. Ставицької [297] та інших.

У сучасних лінгвістичних працях поняття *ідіолект* є предметом тривалих дискусій — від повного заперечення його існування до розгляду мови як сукупності мов індивідів, як неповторного, самобутнього та своєрідного феномена (С. Переображенський [246], О. Переломова [256], І. Ревенко [271], Л. Ставицька [297], М. Федотова [323], Ю. Юріна [346]).

Р. Кудлик у передмові до бібліографічного покажчика праць Р. Іваничука, виданого до 80-ліття письменника написав: «...опубліковане оповідання Романа Іваничука так і називалося — “Скиба землі”. І вже не перелічити, скільки не те щоб скиб, а цілих потужних пластів піднято за цей час його “роботящими руками” та

“роботящим умом”. Піднято наперекір тим окупантським буревіям і грозам, що намагалися і не змогли знищити його юні пориви та зламати його життєву долю. Піднято всупереч палаючим суховіям і пекельним морозам большевицької ідеології, яка “вижігала кальоним жєлєзом” незалежні, незгідні із її тупими догмами паростки будь-яких свіжих поглядів і думок. А особливо національно-патріотичних! “Бути українським письменником у советчині – подвижництво”, так закінчив Іван Кошелівець у 1964 році свою фундаментальну працю “Сучасна література в УРСР”. Може, слід було б до цих слів ще додати: “А бути безкомпромісним українським письменником це – героїзм”» [274, с. 5].

Саме з огляду на зазначене мовний світ Р. Іваничука заслуговує на увагу дослідників. Відсутність ґрунтовних досліджень ідіолекту Р. Іваничука за допомогою сучасних методів лінгвостатистики та когнітивної лінгвістики, зокрема історичної прози письменника, визначає **актуальність** теми дисертації.

У світовій лінгвістиці поряд із національними корпусами дедалі частіше з’являються корпуси текстів окремих письменників, програмне забезпечення національного корпусу уможливорює створення дослідницького корпусу текстів, оскільки текстовий корпус конкретного автора дає змогу цілісно вивчати його ідіолект. Окрім того, корпус текстів є надійним матеріалом для статистичного аналізу, що постачає дані для аналізу мовних і мовленнєвих одиниць будь-якого рівня, а також є зручним джерелом інформації про сполучуваність одиниць.

Майже недослідженою в українській лінгвістиці залишається проблема аналізу колокацій у художніх текстах, які дають важливу інформацію про специфіку ідіолекту. Зацікавленість у дослідженні стійких синтагматичних послідовностей — колокацій — пояснюється затребуваністю інформації про стійкі сполуки для вирішення різних прикладних завдань: укладання словників, тезаурусів, баз даних, автоматичного аналізу тексту, машинного перекладу, інформаційно-пошукових систем, а також потреби розв’язання завдань автоматичного аналізу тексту [33, с. 18].

Мета цієї праці — дослідити особливості ідіолекту Романа Іваничука, змодельовавши статистичний та концептуальні профілі емоційних станів (РАДІСТЬ та ГНІВ) і кольороназв на матеріалі дослідницького корпусу текстів письменника.

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) проаналізувати теоретичні підходи в сучасній лінгвістиці до дослідження ідіолекту, розв'язавши низку термінологічних проблем;
- 2) створити дослідницький текстовий корпус Романа Іваничука;
- 3) опрацювати методику корпуснобазованого та лінгвокогнітивного підходів до дослідження авторського мовлення;
- 4) змодельовати статистичний профіль ідіолекту письменника для виявлення характерологічних кількісних параметрів (маркерів) досліджуваних текстів загалом та окремих одиниць зокрема, зіставивши дані дослідницького текстового корпусу Р. Іваничука з даними еталонного корпусу;
- 5) змодельовати концептуальні профілі емоційних станів (ГНІВ та РАДІСТЬ) та кольорів для дослідження специфіки вербалізації та метафоризації зазначених концептосфер, зіставивши дані дослідницького текстового корпусу Р. Іваничука з даними еталонного корпусу.

У дослідженні висунуто гіпотезу, що колокації з компонентами-номінаціями емоційних станів і кольорів, також їхні вербалізатори виступають маркерами ідіолекту, оскільки саме емоційна сфера людського життя є одним із фундаментальних компонентів психіки й поряд з інтелектом утворює ядро мовної особистості, своєю чергою, номінації кольору дають інформацію про колірну картину світу письменника та демонструють його авторське бачення.

Матеріалом дослідження послуговувала художня історична проза Р. Іваничука. Для проведення дослідження створено корпус текстів Р. Іваничука, до якого увійшли 16 історичних романів і одна історична трилогія (1962–2016 рр.), як-от: «Край битого шляху», «Мальви», «Журавлиний крик», «Черлене вино», «Вода з каменю», «Шрами на скалі», «Бо війна війною», «Орда», «Євангеліє від Томи», «Манускрипт з вулиці Руської», «Через перевал», «Вогненні стовпи», «Саксаул у пісках», «Хресна проща», «Четвертий вимір», «Голоси з-над вод Генісарета», «Я ще не писав про Донбас». Ці тексти письменника було оцифровано, вичитано, відредаговано й унормовано та долучено до ГРАК, що дало змогу використати весь функціонал корпусу, за що висловлюємо щиру подяку.

Окрім того, до аналізу залучено текстові дані та статистичні показники підкорпусу текстів української художньої прози 1960–2016 рр., створеного на основі ГРАК. Згаданий підкорпус використано як еталонний для виявлення специфіки ідіолекту Р. Іваничука.

Об’єктом дослідження є ідіолект Р. Іваничука. **Предметом дослідження** виступають статистичні та лінгвокогнітивні характеристики ідіолекту: частота символів та біграм символів у слові, розподіл та частота досліджуваних частин мови в тексті, високо- та низькочастотна лексика досліджуваних частин мови, морфолого-статистичні показники лексики (індекс епітетизації, індекс дієслівних означень, ступінь номінальності), статистичні характеристики лексики та тексту, частотні зони лексики в тексті, частота емоційних станів *гнів* і *радість* та кольорів, високо- та низькочастотні колігації та колокації з номінаціями емоційних станів та кольорів; частота спільнокоренових вербалізаторів та вербалізаторів-синонімів досліджуваних концептів, профілі концептів ГНІВ і РАДІСТЬ та кольороназв, метафоричні моделі з концептами ГНІВ і РАДІСТЬ, прототипні референти досліджуваних кольороназв.

Методи дослідження. Мета дисертації та поставлені завдання зумовлюють застосування відповідних методів дослідження: *корпуснобазований метод* для представлення, перевірки мовних фактів, вивчення частотності мовних одиниць та дослідження сполучуваності цих одиниць з іншими елементами; *корпуснокерований метод* для інтерпретації даних корпусу як цілісної системи; *статистичні методи* для виявлення кількісних закономірностей вживання мовних одиниць в авторському тексті; *описовий метод* для інвентаризації одиниць мови, пояснення особливостей їхньої будови та функціонування на певному етапі розвитку мови, для представлення парадигматичних і синтагматичних зв’язків між словами; *дистрибутивний аналіз* для здійснення поділу слів на групи за тематикою та семантикою; *прийом зіставлення* для виявлення спільних і відмінних ознак у досліджуваних текстових масивах Р. Іваничука та української художньої прози 1960–2016 рр.; *концептуальне моделювання* для розуміння механізму вибору лексичних одиниць в авторському тексті та уточнення семантики окремих слів та їх сполук; *концептуальний аналіз* для побудови моделей досліджуваних лексичних одиниць, які демонструють світогляд та

концептосферу письменника.

Новизна дисертаційної праці полягає в тому, що вперше об'єктом статистичного аналізу стали художні тексти Р. Іваничука, який здійснено на основі створеного дослідницького корпусу текстів обсягом 1 235 014 словживань; змодельовано статистичний профіль художньої історичної прози письменника, виявлено маркери ідіолекту. Запропоновано комплексну методику дослідження: уперше результати статистичного аналізу інтерпретовано за методикою лінгвокогнітивного моделювання, описано особливості досліджуваного фрагменту концептуальної системи автора.

Теоретичне значення дисертаційної праці полягає в тому, що її положення поглиблюють теоретичні засади вивчення ідіолекту письменника. Окрім того, запропоновано комплексну методику корпуснобазованого та лінгвокогнітивного аналізу ідіолекту.

Практичне значення полягає в застосуванні методики аналізу мови авторських текстів, базовану на опрацюванні значного масиву лінгвальних даних. Одержані результати сприяють розширенню знань у сфері аналізу художнього тексту та також можуть бути корисними для корпусної, когнітивної та статистичної лінгвістики. Зібраний і систематизований фактичний матеріал можна використовувати в укладанні частотних словників, словників індивідуально-авторських колокацій письменників.

Особистий внесок здобувача. Уточнено теоретичне підґрунття та підходи до аналізу ідіолекту в сучасній лінгвістиці; укладено дослідницький корпус художньої історичної прози Р. Іваничука (1 235 014 слововживань), до якого увійшло 16 історичних романів і одна історична трилогія (1962–2016 рр.)¹; запропоновано комплексну методику аналізу ідіолекту, яка ґрунтується на методах корпусної та когнітивної лінгвістик.

¹ Висловлюємо особливу вдячність укладачам Генерального регіонально анотованого корпусу української мови, зокрема к.ф.н., доц. М. Шведовій, за долучення створеного дослідницького корпусу текстів Р. Іваничука до ГРАК, що дало змогу проведення дослідження.

Апробацію дисертації здійснено на міжнародних та українських конференціях: X Міжнародна наукова конференція «Пріоритети германської та романської філології» (17–19 червня 2016, о. Світязь); XI Міжнародна наукова конференція «Пріоритети германської та романської філології» (5–7 червня 2017, о. Світязь); III Міжнародна наукова конференція «Людина. Комп'ютер. Комунікація.» (20–22 вересня 2017, м. Львів); XI Міжнародний науково-теоретичний і навчально-практичний семінар «Лінгвіст-програміст» (м. Вінниця, 26–28 березня 2018); XII Міжнародна наукова конференція «Пріоритети германської та романської філології» (8–10 червня 2018, о. Світязь); XIII Міжнародна наукова конференція «Пріоритети германської та романської філології» (31 травня – 2 червня 2019, о. Світязь); IV Міжнародна наукова конференція «Людина. Комп'ютер. Комунікація.» (25–27 вересня 2019, м. Львів), The 5th International Conference on Computer Linguistics and Intelligent Systems. (22–23 квітня 2021, м. Львів, м. Харків), The II International interdisciplinary conference Language, Business and Law, Intercultural Communication: challenges of today (7–8 травня, м. Київ).

Публікації. Основні положення та результати дослідження викладено у 11 наукових публікаціях, з них 1 стаття у наукометричній базі даних, що індексована Scopus, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, 1 стаття у нефарховому виданні України, 2 статті у фарховому виданні України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, 1 тези доповідей.

Структура й обсяг дисертації підпорядковані поставленій меті та розв'язанню поставлених завдань. Дисертаційна праця складається зі переліку умовних позначень і скорочень, переліку умовних скорочень лексикографічних праць, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 262 сторінки, з яких 220 основного тексту, додатки становлять 62 сторінки (загальний обсяг 324 сторінки).

У **вступі** сформульовано мету й завдання дослідження, схарактеризовано її об'єкт і предмет, конкретизовано фактичний матеріал і методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність роботи, наведено

відомості про її структуру й апробацію отриманих результатів.

Перший розділ «Теоретичні засади дослідження ідіолекту в сучасній лінгвістиці» присвячено узагальненню підходів до аналізу індивідуального мовлення письменника (стилістичний, соціолінгвістичний, лінгвокультурологічний, лінгвокогнітивний, лінгвостатистичний підходи).

У межах розв'язання термінологічних питань розглянуто поняття *мовної особистості*, розмежовано поняття *ідіолект* й *ідіостиль*, особливу увагу приділено розумінню поняття *колокація* у межах різних наукових парадигм. Представлено розуміння застосованих у праці таких понять, як *концепт* та *метафора*.

Проаналізовано напрацювання сучасної лінгвістичної науки, які стосуються виокремлення маркерів ідіолекту — статистичних та «когнітивних». З'ясовано, що цінною інформацією про специфіку ідіолекту є дані про високо- та низькочастотні одиниці, зокрема й індивідуально-авторські (слова, колокації, фразеологізми). Зроблено висновок про те, що ще одними значущими маркерами ідіолекту є репертуар одиниць, яким мовець вербалізує той чи інший концепт; а також напрямки концептуалізації та метафоризації важливих аксіологічних, ментальних, психологічних понять.

У **другому розділі** «Методика корпуснобазованого та лінгвокогнітивного аналізу ідіолекту» представлено комплексну методику дослідження та описано особливості застосування використаних методів і прийомів.

Подано аналіз корпусних методів у сучасній лінгвістиці. Обґрунтовано ефективність застосування статистичних методів для достовірності результатів і нівелювання суб'єктивізму дослідника. Описано основні параметри, які застосовано для створення статистичного профілю ідіолекту: обсяг тексту, обсяг словника словоформ, обсяг словника лексем, індекс різноманітності, індекс винятковості для словника і тексту, індекс концентрації словника і тексту, середня частота (повторюваність) слова в тексті, частота символів та біграм символів у слові, довжина слова, розподіл та частота слів та словосполук у тексті, показники асоціації колокації.

Представлено лінгвокогнітивний складник методики дослідження ідіолекту, який полягає у розумінні й ідентифікації механізмів вибору лексичних одиниць в

авторському тексті, уточнення семантики окремих слів і їх сполук і побудови моделей у художніх текстах, що демонструють ментальний світ крізь призму лексикону автора й тексту зокрема.

У **третьому розділі** «Статистичний і концептуальний профілі ідіолекту Романа Іваничука» представлено змодельовані профілі.

Як статистичні маркери ідіостилю (характерологічні параметри) використано дані про частоту символи та біграми символів у слові, довжина слова, високо-/низькочастотну лексику певних частин мови, морфолого-статистичні показники лексики (індекс епітетизації, індекс дієслівних означень, ступінь номінальності), статистичні характеристики лексики та тексту (обсяг тексту, обсяг словника словоформ, обсяг словника лексем, індекс різноманітності, індекс винятковості для словника і тексту, індекс концентрації словника і тексту, середня частота (повторюваність) слова в тексті), частотні зони лексикону, частоту емоцій *гнів* та *радість* й кольороназв, частоту високо-/низькочастотні колігації та колокації емоційних станів *гнів* та *радість* й кольороназв, частоту вербалізаторів емоційних станів *гнів* та *радість* й кольороназв, показники асоціації колокації з номінаціями емоцій *гнів* та *радість* й кольорів (за МІ-score).

Особливу увагу приділено опису колокацій із компонентами *радість* та *гнів* і назвами кольорів, виявлено високочастотні та низькочастотні колокати.

Концептуальний профіль емоційних станів *радість* і *гнів* та кольороназв укладено для дослідження специфіки вербалізації та метафоризації зазначених концептосфер. Виявлено моделі метафоризації концептів РАДІСТЬ та ГНІВ і визначено прототипні референти досліджуваних кольорів.

За допомогою змодельованих статистичного і концептуального профілів системно представлено особливості ідіолекту досліджуваного письменника.

У **висновках** узагальнено отримані результати дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІДІОЛЕКТУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Поняття *мовна особистість* та *ідіолект* і їхня інтерпретація в сучасній лінгвістиці

Започатковано інтегральне дослідження індивідуальної природи мови окремої особистості у працях І. Бодуена де Куртене [36], В. фон Гумбольдта [83], Е. Сепіра [283], Ф. де Сосюра [296], К. Фосслера [324] та ін. Серед зарубіжних науковців, які досліджували різні аспекти індивідуальної природи мови, необхідно виокремити Ч. Хоккета [401], А. Мартіне [429], М. Арріве [352], Д. Девідсона [379], Ж. Дюбуа [104], М. Даммета [383], А. Барбер [353], М. Барлоу [355], Ж. Дюбуа К. Жерар [393], Ф. Растьє [445], Ф. Неве [NDSL], А. Рабателъ [444]. Серед українських мовознавців — Ф. Бацевича [24], П. Гриценка [80], В. Жайворонка [115], С. Єрмоленко [109], К. Голобородька [73], О. Переломову [256], Л. Ставицьку [297], О. Строкаль [303], О. Черевченко [334], Н. Шатілову [340], С. Шуляк [344] та ін.

Особливий внесок у вивчення індивідуальної природи мови зробив І. Бодуен де Куртене, який зазначав, що «реально існує лише індивідуальна мова як сукупність вимовних і слухових уявлень, об'єднаних з іншими лінгвістичними і нелінгвістичними уявленнями» [36, с. 388], яку й належить сумлінно досліджувати, емпірично виявляючи всі її об'єктивні особливості, не вдаючись при цьому до резонерства, упередженості та апіорних, безпідставних пояснень, висновків і не вкладаючи мовні явища в певні рамки, схеми [36, с. 264–266].

У мовознавстві є чимало праць присвячених проблемі індивідуальної природи мови, однак сучасні студії індивідуального в мові зосереджені на суб'єктивних аспектах мови. Процес гуманізації сучасної науки зумовив формування нового поняттєвого апарату для дослідження індивідуальної природи мови, у мовознавстві з'явилися такі терміни, як *мовна особистість*, *ідіостиль* та *ідіолект*.

Різним аспектам дослідження мовної особистості присвячено праці українських дослідників С. Єрмоленко [108], Ф. Бацевича [24], В. Стецій [302], В. Карасика [146],

О. Черевченко [334], С. Шуляк [344], О. Селіванової [278], К. Голобородька [73], О. Строкаль [303], Н. Шатілової [340], Т. Космеди [172], Л. Мацько [228; 229], А. Загнітка [119; 121], І. Фаріон [320] й інших учених.

У сучасних працях зазначено, що будь-яка, навіть найпростіша мовна особистість певною мірою індивідуальна й неповторна: «Поняття *мовна особистість* представляє кожного носія мови як унікального об'єкта дослідження» [120, с. 149]. А. Загнітко зазначає, що «...актуальним є питання визначення загального обсягу персонологічних текстів для вичерпного студіювання, оскільки в них легко з'ясувати особливості використання одиниць усіх структурних рівнів мови і водночас визначити закономірності реалізації такої особистості в мові, її життя в ній, співвіднести використовувані мовні ресурси з національно-мовною практикою в різних її виявах» [119, с. 60].

Ю. Караулов під терміном *мовна особистість* розуміє «сукупність здібностей і характеристик людини, які зумовлюють створення та сприйняття нею мовленнєвих творів (текстів), що різняться а) ступенем структурно-мовної складності; б) глибиною і точністю відображення дійсності; в) визначеною цільовою спрямованістю» [148, с. 51]. Різноманітну природу мовної особистості пояснює трирівнева модель, яку запропонував згаданий автор: 1) вербально-семантичний (рівень значення, лексикон), 2) когнітивний (рівень картини світу, тезаурусний) і 3) прагматичний (рівень емоцій, оцінок і стилістичної забарвленості — мотиваційний). Кожному рівню властива сукупність специфічних елементів — одиниць, пов'язаних між собою певними типами зв'язків і стереотипів [148, с. 20]. Ю. Караулов наголошує: «мовна особистість — ось та наскрізна ідея, яка пронизує всі аспекти вивчення мови й одночасно руйнує кордони між дисциплінами, які вивчають людину поза її мовою» [148, с. 15]. Учений зазначає, що мовна особистість «починається по той бік звичайної мови, коли в гру вступають інтелектуальні сили, тобто її аналіз здійснюють на другому і третьому рівнях» [148, с. 36].

Концепція В. Карасика ґрунтується на тезі про нерозривний взаємозв'язок національного, соціокультурного начал та індивідуальності в межах однієї особистості [146, с. 6]. На його погляд, *мовна особистість* — «комунікативно-

узагальнений образ носія культурно-мовних та комунікативно-діяльнісних цінностей, знань та поведінкових реакцій» [146, с. 22]. В. Карасик також запропонував власну уточнену модель мовної особистості (ієрархію рівнів): прагматикон (вищий прагматичний рівень, де представлені установки, інтенції, наміри, реєстри тощо), семантикон (картина світу, що складається з концептів, ідей, понять, прецедентних феноменів, системи оцінок), лексикон — рівень володіння мовою, рівень мовних одиниць [146, с. 23].

А. Загнітко уточнює модель мовної особистості Ю. Караулова та пропонує ієрархічну модель структури мовної особистості з її трьома рівнями: 1) нульовий — вербально-семантичний (лексикон мовної особистості) з відповідним фондом лексичних і граматичних засобів, які особистість використовує під час створення тих чи тих текстів; 2) лінгвокогнітивний (тезаурус мовної особистості) — простежуване бачення об'єктивного світу; 3) мотиваційний (ярус діяльнісної комунікації мовної особистості), що виявляє особистісний прагматикон (система стратегій, тактик, намірів, мотивів, настанов, життєво-ситуативних домінант, виявлювана в процесі творення текстів і в їхньому змісті [120, с. 27]. Окрім того, А. Загнітко наголошує, що лінгвокогнітивний рівень (тезаурус) вимагає особливого підходу до розгляду мовної особистості чи народомовної особистості, оскільки він взаємодіє з етнопсихологічними, соціокорпоративними, національно-ментальними, психоментальними та лінгвокультурними властивостями. Знаковим у національній свідомості є ставлення до мови, оцінка її як самодостатньої, неповторної, самоідентифікаційної, здатної до загальнокультурного акумулювання знань, надбань і досягнень інших народів, до оптимального вияву національно-мовної картини світу [121, с. 156]. Натомість мотиваційно-орієнтований рівень охоплює діяльнісну комунікацію з відповідним її прагматиконом (системою стратегій, тактик, намірів, мотивів, настанов, виявлюваною в процесі творення текстів і в їхньому змісті, а також особливостях сприйняття чужих текстів із визначенням ієрархії цінностей у мовній моделі світу особистості) [ЗССЛ, с. 345-346].

В. Нерозник досліджує мовну особистість в соціологічному аспекті, акцентуючи свою увагу на відношенні мовна особистість↔мовний колектив, де

перша завжди підпорядкована активному впливу останнього, а мовна особистість, своєю чергою, безпосередньо впливає на колектив [245]. Л. Мацько, яка є прибічником ідей В. Нерознака, додає, що *лінгвоперсонологія* описує типи мовної особистості, чинники її формування, становлення й розвитку окремого мовця як індивідуальної національномовної особистості на тлі своєї епохи, свого середовища, конкретної професійно-виробничої діяльності та творчості [228, с. 175]. За концепцією В. Нерознака, виокремлено два типи мовної особистості: 1) стандартну мовну особистість, мовленнєва діяльність якої відбиває літературну норму мови; 2) нестандартну мовну особистість, яка може уособлювати як «верхи» культури (письменники), так і її «низи» (мовні маргінали, що користуються у своїй мовленнєвій діяльності ненормативною лексикою) [245, с. 114-116].

Однак чимало вчених (О. Селіванова, Ф. Бацевич, Т. Космеда) вивчають мовну особистість у комунікативному аспекті, у взаємодії із соціальною сферою, що стимулює її розвиток і формує готовність до самовдосконалення. У вимірах комунікативної лінгвістики репрезентує своє бачення мовної особистості Ф. Бацевич [24], Т. Космеда [172], Л. Мацько [228; 229], О. Селіванова [278] та інші. Наприклад, О. Селіванова подає таке трактування терміна: «Мовна особистість — іманентна ознака особистості як носія мови й комуніканта, що характеризує її мовну й комунікативну компетенцію та реалізацію їх у породженні, сприйнятті, розумінні й інтерпретації вербальних повідомлень, текстів, а також в інтерактивній взаємодії дискурсу» [278].

Свого часу французький лінгвіст К. Ажеж наголошував на значущості вивчення мовної здатності людини як властивості, закладеної в генетичному коді кожного індивіда у вигляді універсальної когнітивної схеми, що зафіксована на нейрологічному рівні, що від народження є сформованою даністю індивіда [1, с. 34].

Мовні одиниці в художньому творі відображають погляди, настанови, інтенції письменника. За О. Переломовою, «крізь індивідуально вжите слово проступає мовна особистість письменника, постає його художньо-індивідуальна картина світу в мовному вираженні» [256, с. 11]. Однак А. Загнітко зауважує, що опис мовної особистості не варто ототожнювати лише з описом мови художніх творів певного

письменника, варто також брати до уваги його формальне й неформальне спілкування, зокрема наявність епістолярної спадщини, спогадів очевидців, його перекладознавчу діяльність тощо [120, с. 27].

Зауважимо, услід за Л. Котковою, що одним із найяскравіших маркерів ідіолекту є лексико-семантична система тексту, яка найвиразніше передає почуття й емоційний стан мовної особистості, образно номінує реалії та вербалізує його інтенції [175, с. 42]. Так, Ю. Павлов і Е. Тихомирова схиляються до думки про аналіз низькочастотної лексики як маркера ідіостилю [250, с. 9]. Аналогічної думки дотримується Т. Демидова, яка зазначає, що мовний смак автора, його літературні схильності, багатство мовної особистості відображає саме низькочастотна лексика [92]. Натомість М. Мухін пропонує аналізувати частотну лексику того чи того автора для виявлення індивідуально-авторських особливостей стилю [239].

Індивідуальне мовлення письменника як мовної особистості дає змогу простежити манеру вибору й уживання слів митцем, оскільки в художньому тексті матеріалізується індивідуально-мовна картина світу автора як представника певної лінгвокультурної спільноти [173].

Поняття *ідіолект* давно відоме в мовознавстві, однак залишається і дотепер предметом дискусій серед науковців. Термін *ідіолект* з'явився в англійських наукових студіях приблизно в 40-х роках минулого століття. Першим, хто запропонував термін *ідіолект*, був американський лінгвіст Б. Блох у 1948 р., який трактував цей термін як «сукупність можливих висловлювань у певний час використання мови, щоб взаємодіяти з іншим мовцем» [367, с. 7]. Сьогодні в межах лінгвістики виокремлюють лінгвокультурологічний, соціолінгвістичний, стилістичний, лінгвокогнітивний підходи розуміння терміна *ідіолект*.

Лінгвокультурологічний підхід до розуміння ідіолекту письменника передбачає апеляцію до мовної особистості — носія, користувача, знавця й одночасно творця мови, пов'язаного з етнокультурними, історичними, соціальними, ментальними, психологічними сутностями [148, с. 7]. В. Жайворонок характеризує ідіолект як вагомий складник трихотомії, що поєднує людську мову як витвір людської природи, національну мову як колективний витвір духу народу, індивідуальне мовлення як

факт породження мови кожною окремою людиною». [115, с. 27]. За С. Єрмоленко стрижневими аспектами дослідження ідіолекту є інтерпретація естетичної функції мови та декодування художніх текстів. С. Єрмоленко тлумачить ідіолект «як сукупність мовно-виразових засобів, які виконують естетичну функцію і вирізняють мову окремого письменника з-поміж інших» [108, с. 304]. Представники лінгвокультурного підходу до розуміння індивідуального мовлення зазначають, що кожний носій є представником культури, у мовленні якого представлено культурно-національну ментальність.

У межах соціолінгвістичного підходу розглядають взаємодії ідіолекту й мови спільноти. Так, британський філософ М. Дамметт [383] наголошував на первинності загальномовного стандарту; Ч. Хоккет стверджував, що ідіолект — це «сукупність звичок, які характеризують мовлення індивіда, який належить до мовної спільноти» [401]; Р. Барт вважав ідіолект мовленням спільноти [356, с. 972]; Б. Потьє уточнив це поняття «як унікальну лінгвістичну поведінку одного мовця в межах мовної спільноти» [443]; Р. Якобсон назвав *ідіолект* «викривленою фантастикою» [403, с. 82], О. Дюкро і Ц. Тодоров — абсурдним і необґрунтованим поняттям [DTDESL, с. 79-80]; Ф. Неве і Е. Косеріу — гібридним поняттям, що існує лише формально» [NDSL; 377]; Ж. Мунен термін *ідіолект* трактував як мовлення однієї особи, що є основою говірки [431]. К. Детрі зазначила тісний зв'язок ідіолекту з соціолектом, індивідуального із загальним у мові для трансляції суб'єктивного бачення світу» [380, с. 56]. Українська дослідниця Л. Ставицька зосередила свою увагу на «стратегії дослідження ідіолекту в ієрархічній підпорядкованості вищим» рівням соціально-мовленнєвої типізації, як-то: *етнолекту, соціолекту, регіолекту, гендерлекту* та ін.» [297, с. 15]. Натомість Л. Фроляк [325] вивчала ідіолект як складник ієрархії української діалектної мови. Прихильники соціолінгвістичного підходу наголошували, що *ідіолект* — це соціальне явище, заперечуючи його індивідуальну природу, оскільки мовній системі не властиві «вільні» варіанти мови.

Стилістичний підхід до розуміння поняття *ідіолект* представлено низкою

визначень у лінгвістичних словниках² та працях лінгвістів. Ж. Дюбуа ідіолект тлумачить як «сукупність висловлень однієї людини, лінгвістичні константи, що розглядають як ідіоми специфічних систем» [DDLST, с. 239]; Ф. Растьє стверджував, що ідіолект — «сукупність персональних правил чи індивідуальних норм мовця» [445, с. 178–179], Н. Дітмар розуміє ідіолект як «мовлення людини, що через набуті звички та стилістичні особливості відрізняється від мовлення інших людей і на різних етапах життя відображає, зазвичай, різні комунікативні засоби» [382, с. 111]; ідіолект, за А. Мартіне, «це індивідуальний спосіб реалізації мовної системи», у якій вся сукупність індивідуальних особливостей мови виявляється на фонетичному й лексико-стилістичному рівнях [431, с. 54]. На думку М. Аппіве, ідіолект — «сукупність особливостей вживання мови індивідом» [352, с. 317]; К. Хейзен зазначав, що «ідіолект — це мовлення однієї особи, зокрема всі можливі висловлення протягом життя; мовлення людини в даний момент» [399, с. 521]; В. Щукін визначав ідіолект як систему мовних засобів людини, що виникають у процесі засвоєння нею мови й розвиваються протягом її життя [345]. Отже, сукупність стилістичних властивостей мовлення індивіда є фундаментальним складником мови загалом, тобто *ідіолект* — це не лише відмінні риси мови, а вся сукупність мовленнєвих засобів індивіда. Досліджуючи ідіолект у стилістичному аспекті, варто брати до уваги часові зміни, тому що з часом мовлення індивіда під впливом різних чинників змінюється. Це означає, що *ідіолект* можна досліджувати як у синхронії, так і в діахронії, вивчаючи зміни й варіації індивідуального мовленнєвого стилю у творах автора, написаних у різні часові проміжки. Прихильники стилістичного підходу розуміння досліджуваного поняття прирівнюють ідіолект до стилю.

² Так, О. Ахманова трактувала цей термін «як сукупність мовленнєвих явищ, що можуть бути створені в процесі спілкування двох осіб у певний проміжок часу» [АСЛТ, с. 165]; у «Короткому тлумачному словнику» лінгвістичних термінів за редакцією С. Я. Єрмоленко *ідіолект* витлумачено як «мовну практику окремого носія мови; сукупність формальних і стилістичних ознак, що вирізняють індивідуальну мову» [КТСЛТ, с. 67]; в лінгвістичному енциклопедичному словнику за редакцією В. Ярцевої [ЯБЭС, с. 171] *ідіолект* означає «сукупність формальних і стилістичних особливостей, притаманних мовленню окремого носія певної мови».

У межах когнітивного підходу поняття ідіолект інтерпретують як спосіб вираження досвіду та знань про навколишній світ мовцем з опертям на концепт. Концепт виступає основною ментальною одиницею авторського мовлення, що формує концептосферу автора та відображає його внутрішній світ та культурний досвід. На важливості використання лінгвокогнітивного підходу до розуміння ідіолекту наголошують у своїх працях Н. Єсипенко, Т. Монахова, А. Підгорна, О. Селіванова, [111; 236; 264; 278].

Належить зазначити, що у вітчизняній лінгвістиці представлено підходи до розуміння поняття *ідіолект*, які охоплюють увесь комплекс формальних і стилістичних характеристик мови. Тимчасом як західні мовознавці трактують ідіолект узагальнено, у такий спосіб, наголошуючи, що *ідіолект* є стрижневим поняттям *стилю*.

У дослідженні Л. Ставицької [297] запропоновано широке й вузьке значення терміна *ідіолект*: «У широкому розумінні *ідіолект* — це взагалі реалізація певної мови в устах індивіда, тобто сукупність текстів, породжуваних мовцем і досліджуваних лінгвістом із метою вивчення системи мови»; у вузькому значенні, яке ми братимемо за робоче визначення, «*ідіолект* — це специфічні мовленнєві особливості певного носія мови» [297, с. 3–4]. Отже, у широкому значенні термін *ідіолект* виступає синонімом *стилю*, тимчасом у вузькому значенні *ідіолект* — це мовленнєві особливості носія, представленні його лексиконом. Ж.-М. Барбері додає, що *ідіолекту* притаманні такі риси: унікальність мовлення індивіда, повторення певних елементів, тяжіння до певних синтагматичних конструкцій, що керують запам'ятовуванням і вивченням мовленнєвих його особливостей [354, с. 163].

Сьогодні мовлення конкретного індивіда все частіше стає об'єктом лінгвістичного дослідження. Авторський лексикон найвиразніше відображає ідіолект письменника. Аналіз ідіолекту певної особистості здійснюють на основі її текстів. «Одиниці лексичного рівня — це основний засіб і текстотворення, і смислотворення, і смисловираження. Слово з-поміж інших текстових одиниць має найбільшу структурну, конструктивну, смислонакопичувальну та кумулятивну силу... слово — це базовий, центральний, ключовий знак мови, мовлення й тексту...» [13, с. 325].

Словниковий запас автора розкриває поняття мовної особистості, за допомогою якого письменник будує певний фрагмент згідно з картиною світу, представленою в його свідомості [8, с. 85–86]. Аналогічної думки дотримується Л. Коткова [174], акцентуючи на дослідженні лексико-семантичної структури тексту індивіда на основі маркованих лексичних одиниць, які, своєю чергою, виступають виразниками ідіолекту.

1.2. Співвідношення понять *ідіолект* та *ідіостиль* у сучасному мовознавстві

Для позначення сукупності характерних мовних рис окремого митця вживають декілька термінів: *ідіолект*, *індивідуальний стиль* / *ідіостиль*. Відомо, що в «міждисциплінарній науковій парадигмі *ідіостиль* письменника перетинається з *ідіолектом*, *індивідуальним стилем*, *авторським стилем*, *індивідуальним когнітивним простором*» [297, с. 10]. Співвідношення понять *ідіолект* та *ідіостиль* тривалий час привертає увагу мовознавців: одні науковці співвідносять ці терміни [КТСЛТ; 79; 174; 256; 323; 346; 422], інші вважають *ідіолект* базою для *ідіостилю* [ЯБЭС, с. 114; 71], треті розмежовують їх [202; 246; 271; 297; 322].

У дослідницькій стратегії вивчення ідіолекту в літературознавстві існує тенденція до ототожнення *ідіолекту* з *ідіостилем*³. Належить зауважити, що в лінгвістичних словниках [АСЛТ, КТСЛТ, Ярцева, УМЕ] *ідіолект* та *ідіостиль* теж подано як синонімічні поняття⁴.

³ Так, у «Літературознавчому словнику-довіднику» *ідіолект* ототожнено з поняттям *ідіостиль*: «*ідіостиль (ідіолект)* — індивідуальний стиль, в якому виразні мовні утворення формують своєрідну систему, набувають неповторного емоційно-експресивного забарвлення» [ЛСД, с. 406].

⁴ *Ідіостиль* — «сукупність основних стильових елементів, що характеризують твори письменника у певний період його творчості або творчий доробок автора загалом» [АСЛТ, с. 455–456]; «*стиль індивідуальний, ідіолект* — сукупність мовно-виражальних засобів, які виконують естетичну функцію і вирізняють мову окремого письменника з-поміж інших; своєрідність мови окремого індивіда [УМЕ, с. 222]; «*індивідуальний стиль, або ідіолект*, — сукупність мовно-виразових засобів, які

Чимало лінгвістів у своїх працях розглядають терміни *ідіолект* та *ідіостиль* як синоніми. В. Григор'єв зазначає, що «будь-який *ідіостиль*, як факт сучасної літератури є в той самий час *ідіолектом* <...>, це система мовних засобів індивіда, яка формується на основі засвоєння ним мови та розвивається в процесі його життєдіяльності» [79, с. 4]. Т. Левандовський називає *ідіостилем* (*ідіолектом*) манеру мовлення окремого носія мови в певний період, а також сукупність соціальних, територіальних, професійних і психо-фізіологічних мовних особливостей індивіда, які проступають на фонетичному, лексичному та лексико-стилістичному рівнях [422, с. 56].

Натомість М. Федотова трактує *ідіостиль* як гіпонім, а *ідіолект* — як гіперонім: «*ідіолект* — це сукупність формальних та стилістичних особливостей, які властиві мовленню окремого носія певної мови..., реалізації мови вустами індивіда..., єдина мовна реальність, доступна для спостереження», а *ідіостиль* — індивідуальна манера, спосіб, яким здійснено даний мовленнєвий акт чи твір, зокрема літературно-художній, який передбачає індивідуальний відбір та комбінацію мовних засобів» [323, с. 222–223].

С. Єрмоленко, співвідносячи *ідіолект* та *ідіостиль*, наголошує, що *ідіостиль* — це система змістових і формальних лінгвістичних характеристик, властивих творам окремого автора, яка робить унікальним втілений у цих творах авторський спосіб мовного висловлення, тимчасом *ідіолект* — це також своєрідна мова окремого індивіда [108, с. 112]. О. Селіванова дає узагальнене визначення *ідіолекту* як індивідуального різновиду мови, що реалізується в сукупності різних ознак мовлення окремого носія мови [278, с. 167]. Ю. Юріна не дає чіткого розмежування між *ідіолектом* та *ідіостилем*, лише зауважує, що за вузьким значенням «*ідіостиль* — це особлива, притаманна лише одній особі манера письмового мовлення, яка реалізовується за допомогою певних лексичних, граматичних та стилістичних засобів» [346, с. 12].

У працях зарубіжних лінгвістів не натрапляємо на чітко розроблене поняття

виконують естетичну функцію і вирізняють мову окремого письменника з-поміж інших» [108, с. 304].

ідіолект, а терміна *ідіостиль* взагалі немає в поняттєвому апараті. Р. Барт [356], Ж. Дюбуа [DDLSL], М. Ріффатер [446], Ф. Неве [433] та Ф. Растьє [445] розглядають поняття *стиль* й *ідіолект* як синоніми. Ж. Дюбуа наголошує на тісному зв'язку *ідіолекту* та *стилю*, *стиль*, на його думку, відображає життєвий досвід мовної особистості [DDLSL, с. 239, 446]. Ф. Растьє [445] стверджує, що *ідіолект* — це поняття залежне від *стилю*; Р. Барт додає, що «*ідіолект* — необхідна основа для лінгвістичної сутності» [356, с. 976].

Низка лінгвістів розглядає *ідіолект* як основу *ідіостилю*. Так, В. Ярцева інтерпретує індивідуальну мову як найважливіший складник індивідуального стилю [ЯБЭС, с. 114]; аналогічної думки дотримується Л. Гливінська, ствержуючи, що *ідіолект* становить ядро *ідіостилю*, — набір (сукупність) ключових (домінантних), а отже, найбільш значущих мовних фактів, прийомів організації словесного матеріалу, що увиразнюють *ідіостиль* мовця — індивідуально встановлюваний (мислимий) письменником спосіб використання мовних ресурсів [71].

Проте такі вчені, як Є. Ліпіна [202], Л. Новиков і С. Преображенський [246], І. Ревенко [271], Л. Ставицька [297], Н. Фатєєва [322] чітко розмежовують поняття *ідіолект* та *ідіостиль*. Є. Ліпіна стверджує, що *ідіолект* — це реалізація мови індивідом, сукупність текстів, які породжує мовець; *ідіостиль* — це стиль художнього твору, що може охоплювати не лише кілька творів, а й увесь творчий доробок, оскільки деякі художні образи й теми переходять з одного твору в інший [202]. Це означає, що поняття *ідіолект* й *ідіостиль* співвідносяться ієрархічно, тобто ці терміни потрапляють у різні ряди співвідношень з поняттями мови і тексту [322, с. 11]. Під *ідіолектом* певного автора розуміють всю сукупність створених ним текстів у хронологічній послідовності, а під *ідіостилем* — сукупність глибинних текстотвірних домінант і констант певного автора, які визначили появу цих текстів саме в такій послідовності [322, с. 12]. З цього погляду *ідіолект* та *ідіостиль* співвідносяться між собою як поверхнева і глибинна структури в описах типу $\text{смісл} \leftrightarrow \text{текст}$.

Основна відмінність понять *ідіолект* й *ідіостиль* полягає в тому, що поняття представлено системою авторських засобів мовної виразності, тоді як *ідіолект* є

конкретнішим поняттям і, фактично, формується з базових структурних компонентів ідіостилю [246, с. 56–57]. «*Ідіолект* є сукупністю структурно-мовних особливостей, що властиві певному носієві мови, тоді як *ідіостиль* — це сукупність мовно-текстових характеристик окремої мовної особистості, це стиль художнього мислення, яке знаходить свій відбиток у словесно-образній структурі художнього тексту» [271, с. 14].

Л. Ставицька також зазначає, що термін *ідіостиль* є поняттєво ширшим за *ідіолект* та «охоплює риси ідіолекту з необхідним нашаруванням ознак індивідуальної поетики, художньої норми епохи, словесно-художньої традиції і вимагає від дослідника максимального врахування екстралінгвальних чинників мовної особистості автора та механізму породження індивідуального дискурсу» [297, с. 12]. Водночас авторка пише, що *ідіостиль* та *індивідуальний стиль* є синонімами, що означають сукупність індивідуальних стильових особливостей у творах окремого автора за певний період чи у всій його творчості, а *ідіолект* — як набір характерних особливостей мовлення окремого індивіда [297, с. 11].

К. Детрі, представниця французької лінгвістики, відстоює позицію, що загалом «*стиль* — це сукупність ідіолектів» [381, с. 10], та додає, що завдання *стилю* — естетичне оформлення тексту, а *ідіолект* представляє індивідуальність, винятковість мовної особистості [381, с. 10].

Проаналізувавши підходи до розуміння понять *ідіолект* та *ідіостиль*, можна стверджувати, що одні мовознавці інтерпретують ці поняття як такі, що відображають індивідуальне мовлення особистості зі сукупністю властивих їй формальних і стилістичних особливостей, не розрізняючи глибинні та поверхневі текстові структури. Проте є низка сучасних дослідників, які чітко розмежовують ці терміни й розуміють *ідіолект* як мовленнєві особливості індивіда, весь арсенал його текстів, а *ідіостиль* — сукупність основних стильових особливостей, які характеризують твори того чи того автора у певний період або всю його творчість.

Отже, у цьому дослідженні вживатимемо *ідіолект* у вузькому значенні цього терміна як сукупність мовленнєвих особливостей індивіда. Іншими словами, термін *ідіолект* має ширшу сферу поняття, ніж *ідіостиль*, та відображає мовленнєві

особливості індивіда, мовну біографію мовця, а термін *ідіостиль* більшою мірою стосується маркованих засобів мови для реалізації інтенції митця та відображення естетичної діяльності мовної особистості.

1.3. Підходи до дослідження ідіолекту в сучасній лінгвістиці

У лінгвістичній науці вивчення індивідуального мовлення письменника переважно здійснюють на матеріалі його художніх текстів. Відомо, що мова художніх творів — це різновид мови автора, пов'язана з художнім освоєнням світу, творчим підходом до використання мовних одиниць, які підпорядковані єдиному художньому задуму митця [335].

Основою для вивчення ідіолекту виступає *текст*. До питань вивчення тексту зверталися провідні вчені, зокрема І. Ковалик [159], С. Єрмоленко [108; 109], О. Селіванова [278], Л. Мацько [227], А. Загнітко [123], Ф. Бацевич, І. Кочан [22], С. Бук [43; 44; 46; 47; 48; 370], І. Фаріон [321], М. Навальна [241] та ін. Множинність ракурсів розгляду тексту в гуманітарних науках, а також поліфункційна багатопланова природа цього мовного, комунікативного та культурного феномена зумовлює неоднозначність його дефініції [278, с. 491].

Індивідуальність мови автора, його манера відображається в наданні переваги певним лексичним, морфологічним, синтаксичним, фонетичним засобам у тексті [62]. Майстер слова, особливо художнього чи публіцистичного, намагається «видобути» з кожної мовної одиниці максимальний семантико-стилістичний ефект і разом з тим уміло реалізувати її експресивні потенції [115]. Парадигматичні й синтагматичні відношення слів у лексичній системі мови дають необмежені можливості користувачам і творцям мови — письменникам добирати з цієї системи саме те слово, яке найкраще розкриває наміри автора [256].

Основні методологічні принципи лінгвістичного аналізу індивідуального мовлення майстрів художнього слова сформували у своїх працях такі лінгвісти, як К. Голобородько [73], Л. Дударенко [102], В. Жайворонок [115], В. Карасик [146], Ю. Караулов [148], Є. Концевич [166], О. Костецька [173], Л. Краснова [179],

Л. Пустовіт [270], О. Селіванова [278], В. Семенюк [282], Н. Сологуб [294], Л. Ставицька [297] та ін.

У сучасній українській лінгвістиці низку дисертаційних праць присвячено вивченню ідіолекту/ідіостилю того чи того письменника. Дослідники здебільшого аналізують особливості функціонування мовних засобів у художній практиці.

Так, **стилістичний аспект** дослідження індивідуального мовлення представлено у працях В. Волошук [62], С. Каленюк [144], Л. Коткової [174], С. Січкара [290], С. Шуляк [344]. Наприклад, Л. Коткова аналізує лексичні, фразеологічні одиниці та стилістичні засоби як стрижневі ментально-лінгвальні складники ідіолекту В. Винниченка; С. Каленюк досліджує словник ідіостилю Уласа Самчука, який охоплює стилістично нейтральну та стилістично марковану лексику, пов'язану зі селянським побутом, працею [144]; С. Шуляк описує семантико-функціональні, стилістичні особливості компонентів домінантних лексико-тематичних парадигм у поетичних творах Є. Гуцала; вивченню лінгвостилістичних особливостей мовлення З. Ленца присвячує свою працю В. Волошук [62]; С. Січкара досліджує ідіолект Т. Шевченка, зосереджуючись на хронологічно маркованій лексиці [290].

Соціолінгвістичний аспект дослідження авторського мовлення висвітлено в дисертаційній праці О. Кумеди, яка вивчає ідіолект П. Куліша на тлі східнополіського діалекту [186]. І. Фаріон досліджує особливості ідіостилю І. Пулюя, представника південно-західного варіанту української літературної мови, в контексті динаміки мовної норми [320].

У сучасному мовознавстві активно представлений **лінгвокультурологічний** підхід до вивчення ідіолекту. Науковців звертаються до лінгвокультурологічного аналізу тексту [57; 146; 148; 225] та ін., пропонуючи такий дослідницький інструментарій, як фреймовий аналіз, контент-аналіз, мисленнєвий експеримент, ймовірно-статистичний метод, метод лінгвістичної реконструкції культури тощо. У межах лінгвокультурологічного аналізу тексту дослідники звертають увагу на етнографізми як знаки культури, безеквівалентні лексеми, традиційні фразеологізми, метафори й епітети, які відбивають традиційну картину світу, зафіксовану у

свідомості етносу [165, с. 380].

Лінгвокогнітивний підхід до дослідження особливостей авторського тексту уможливлює осмислення специфіки ідіостилю письменника, обґрунтування відбору ним мовних засобів [111, с. 8]. Прихильники цього аспекту дослідження [111; 236; 278] акцентували на доцільності використання лінгвокогнітивного підходу в дослідженні художнього тексту як мовної реалізації задуму автора. Методи лінгвокогнітивного аналізу дають змогу дослідити ментальні процеси і стани, які детермінують світобачення індивіда, формують його як особистість, як представника певного лінгвокультурного ареалу [264, с. 8].

Лінгвостатистика. Лінгвостатистичні дослідження започатковано у працях В. Перебийніс [252; 253; 300]. У сучасній лінгвістиці, з огляду на появу нових технічних можливостей, активно розвивається статистичний підхід до аналізу мовних явищ. Вивченню індивідуальних особливостей авторських текстів за допомогою лінгвостатистичних методів присвятили свої розвідки такі дослідники, як В. Перебийніс [252; 253; 254; 255], С. Бук [43; 44; 46; 47], В. Левицький [192], Є. Родіонова [273], О. Павличко [248], М. Мухін [240], В. Теслюк, І. Хомицька [329] та ін.

Статистичні характеристики тексту як формальні властивості його структури дають змогу об'єктивно визначити якісні особливості ідіостилю письменника. Г. Альтман зазначає: «Шлях дисципліни вглиб рано чи пізно наштовхується неминуче на обмеженість якісних методів, на безпорадність неточного способу вираження, на відсутність гіпотез, а також на відсутність теорії» [4]. Статистичний аналіз тексту дає змогу отримати об'єктивні дані, незалежні від суб'єктивного сприйняття дослідника [191, с. 5]. Аналогічної думки дотримується С. Бук, указуючи, що природна мова, зокрема текст, має власні квантитативні закономірності, тому лінгвістичні дослідження із врахуванням лише якісної її оцінки буде нерізностороннім і неповним [44]. Варто зауважити, що статистичні методи застосовують для опису різних мовних рівнів — синтаксичного, лексичного (зокрема фразеології), морфологічного, а також фонемно-графемного рівнів [300, с. 260].

За В. Перебийніс, усі складні системи підпорядковуються статистичним

законам. Відтак дослідниця наголошує на необхідності використовувати статистичні методи в мовознавстві, оскільки мова є складною системою, а тому підпорядковується статистичним законам [300]. До системних властивостей мови належать ті, що характеризують конкретну її одиницю як компоненту мовної системи. Зокрема, це — будова одиниці, її належність до граматичного класу, синтаксична та лексична сполучуваність, місце в мовній системі та підсистемах, накладені мовною системою обмеження (наприклад, відсутність деяких словозмінних форм іменників, відсутність ступенів порівняння прикметників і прислівників, неповна дієслівна парадигма), семантичні особливості тощо [252, с. 28]. В. Перебийніс висновує, що словесне наповнення будь-якого досить довгого тексту має власну статистичну структуру. Розподіл частоти одиниць мови в тексті має певну регулярність і може бути описаний за допомогою певних моделей і теоретичних формул, наприклад, мова й мовлення надають перевагу невеликій кількості одиниць, які часто використовуються і становлять ядро будь-якої мовної чи мовленнєвої підсистеми, тоді як переважна кількість одиниць є низькочастотними (закон переваги) [254, с. 7].

С. Бук дійшла висновку про те, що статистичні дослідження дають змогу порівнювати співвідношення частин мови у творах певного письменника та відображають кількісні характеристики лексику у вигляді таких величин, як багатство словника, індекс різноманітності, індекс винятковості, індекс концентрації, які, своєю чергою, об'єктивно представляють інформацію про стилістичні особливості письменника на рівні лексики (кількість слів із територіальних чи соціальних діалектів, їхня частота вживання тощо), дають змогу встановити авторство творів чи їх фрагментів (кожен автор має свої так звані «улюблені» слова чи конструкції, які в його творчості мають найвищу частоту), і, навпаки, можна визначити ті слова, які не функціонували в суспільстві у період його творчої діяльності [44].

Варто згадати праці Т. Головіної, яка досліджувала функціонування частин мови в текстах різних письменників у статистичному аспекті, що дало змогу ідентифікувати авторський текст і визначити тип мовної особистості [74, с. 149]. До

уваги було взято такі частини мови: іменник, прикметник, дієслово та прислівник у вибірках-розповідях, вибірках-описах, вибірках-міркуваннях у художніх текстах [74].

Найпростішим підходом до вивчення мови, зокрема мови письменників або окремих творів, є підрахунок уживаності слів, оскільки багатство словника в певний спосіб характеризує їхню мову. М. Мухін стверджує, що сукупність найчастотніших слів авторського тексту характеризує ідіолект, вирізняє його серед інших [240]. На думку М. Мухіна, кожному авторському текстові властива універсальна й індивідуально-авторська лексика. Перший тип відображає пріоритети текстової номінації й базові концепти, які письменник несвідомо вживає, а другий тип вирізняє творчу особистість серед інших митців. З огляду на це, цікаво не просто виявити частотну лексику, а об'єднати її в певні семантичні групи, при цьому варто брати до уваги тексти, написані приблизно в той самий проміжок часу [240].

Свого часу Ю. Тулдава сформулював два основні принципи вивчення лексики у квантитативному аспекті: принцип системності та ймовірно-статистичний характер організації лексики. Відповідно, лексику за такого підходу було розглянуто як системний об'єкт, який належить досліджувати методами кількісної математики з метою виявлення і осмислення її системних властивостей [316].

У дослідженні А. Баранова «Авторизація тексту: приклад експертизи» [18] використано методику кількісного аналізу квазісинонімічних лексем в експертизі художнього тексту — виявлення авторської переваги щодо вибору квазісинонімів, близьких за змістом понять або фразеологізмів. Як і Н. Морозов, він аналізує службові й тематично нейтральні слова (лексеми із загальною семантикою), які не пов'язані з темою художнього твору [18, с. 45].

Г. Хетсо використовував параметр лексичної різноманітності з розподілом довжини слова та довжини речення [327], аналіз семантичних полів і статистики слів з різними префіксами здійснював у своїй праці М. Хенкелс [400].

Загальні параметри дають змогу сформулювати кілька основних лінгвостатистичних методів дослідження тексту [231, с. 120]: метод опорних слів (підрахунок загальної частоти вживання та знаходження відсоткового складу службових слів: прийменників, сполучників, часток); метод розділових знаків

(підрахунок лише кількості внутрішніх і зовнішніх розділових знаків); метод слів (підрахунок лише слів певної довжини); метод речень (підрахунок лише речень визначеної довжини); синтаксичний метод (підрахунок розділових знаків, слів і речень певної довжини); комбінований (поєднання методу опорних слів і синтаксичного методу).

Т. Батура зауважує, що методи атрибуції дають змогу досліджувати текст на п'яти мовних рівнях: пунктуаційному, орфографічному, синтаксичному, лексико-фразеологічному, стилістичному [21]. Пунктуаційний рівень допомагає виявити особливості вживання автором розділових знаків; орфографічний — виявляє характерні особливості написання слів; синтаксичний — уможливорює визначення особливостей побудови речень, перевагу тих чи тих мовних конструкцій, особливості вживання часів, активного або пасивного стану дієслова, порядок слів; лексико-фразеологічний — визначає словниковий запас автора, особливості використання слів і висловів, схильність до вживання рідкісних та іншомовних слів, діалектизмів, архаїзмів, неологізмів, професіоналізмів, арготизмів, особливості вживання фразеологізмів, прислів'їв, приказок, «крилатих висловів» тощо; стилістичний — дає змогу визначити жанр, загальну структуру тексту, для літературних творів — сюжет, характерні зображальні засоби (метафора, іронія, алегорія, гіпербола, порівняння), стилістичні фігури (градація, антитеза, риторичне питання) та інші мовні засоби притаманні автору [21, с. 82].

Аналіз лексико-фразеологічного та синтаксичного рівнів становить найбільший інтерес і найбільшу складність для дослідника авторських текстів, проте вони найкраще відображають ідіолект письменника.

1.3.1. Колокація та фразеологізм як маркери ідіолекту. В. Наумов зазначає, що потенціал мовної особистості реалізовувати сукупність мовних засобів «здебільшого вербалізується за допомогою стійких мовних зразків — ментального лексикону» [244, с. 12]. В. Наумов, услід за Е. Сепіром, стверджує, що «мовні (мовленнєві) навички є несвідомими маркерами (індикаторами) особистості або певної частини мовного колективу, об'єднаного спільними (соціальними, віковими, статевими) ознаками [244].

Достатньо тривалий час увагу дослідників привертає аналіз сталих сполук різних типів у межах ідіолекту/ідіостилю. Так, Н. Бойко стверджує, що «художній твір письменника є моделлю двох складників — ідіосвіту (концептосфери, системи явищ дійсності, осмислених, оцінених і відтворених інтелектом автора) й ідіолекту (системи мовних знаків, насамперед лексико-семантичного та фразеологічного рівнів, уживаних з узуальними чи okazіональними значеннями, що репрезентують зв'язки з мовою епохи й належать до вербалізаторів концептуальних сфер, розкривають особливості менталітету письменника, сформованого під впливом певних соціальних, культурно-історичних умов розвитку суспільства)» [38, с. 39]; «ідіолект одночасно представляє внутрішній аспект психічної діяльності людини, її ментальність, специфіку свідомості, сукупність уявлень про світ усередині конкретної традиції і свідчить про внесок письменника в літературну мову, розмаїття експресивних засобів мови художньої літератури, способи, прийоми й шляхи вербалізації естетичної функції мови, аспекти її декодування в конкретному тексті» [38, с. 43]. С. Єрмоленко і С. Бирик додають, що аналіз лексико-фразеологічних засобів вербалізації концептосфери письменника транслює експресивний потенціал ідіолекту [КТСЛТ, с. 140].

Незважаючи на відносно недавню появу терміна *колокація*⁵ в широкому науковому обігу (1990 р.), окремі загальнотеоретичні аспекти колокацій були об'єктом дослідження лінгвістів на поч. ХХ ст. [17; 391; 337] і надалі породжують зацікавленість лінгвістів [7; 31; 32; 33; 58; 59; 78; 86; 123; 128; 158; 176; 193; 288; 308; 309; 330; 375; 441; 455; 456 та ін.].

Поява поняття *колокація* пов'язана з іменами Ф. де Сосюра та Ш. Баллі.

⁵ Ще в 1951 році К. Шеннон обчислив ентропію n-грам символів для англійської мови [451]. Сьогодні, аналіз n-грам символів широко використовують під час стиснення електронних текстів, для ідентифікації мови [405], а також визначення авторів текстів [408; 463]. В. Кесельж та його колеги [407] для визначення авторства використовували лише мовні моделі, щоб створити оптимальні системи n-грам літер для формування авторських профілів, а також вони намагалися побудувати моделі символів для різних мовних рівнів. Р. Брікстель зауважує, що автор несвідомо залишає ознаки (індивідуальні маркери) у своєму текстовому повідомленні, що в подальшому уможлиблює його ідентифікацію [369].

Предметом вивчення мовознавства довгий час було слово, однак завдячуючи працям Ф. де Сосюра [296], науковий інтерес змістився зі слова на синтагматичні зв'язки між мовними одиницями. Термін *колокація* вперше з'явився в словнику Г. Палмера [437]. Учений визначив колокації як «послідовність двох чи більше слів, яку треба вивчати як єдине ціле, а не як окремі компоненти» [437]. Він наголошував на необхідності «вивчати типовий порядок двох чи трьох слів, значення кожного з яких уже відоме, але які у своїй сукупності утворюють нову семантичну одиницю» [437]. За Дж. Р.Фьорзом, *колокація* — це типове оточення слова, зі семантичним зв'язком між її компонентами [391]. Засади британського контекстуалізму стали основою для контекстно-орієнтованого й корпусного підходів до вивчення цього феномена [33, с. 14-15].

Е. Косеріу називає синтагматичні відношення з іншими словами лексичними солідарностями й акцентує увагу на визначенні значення слова через спільну появу слів у контексті [171]. В. Порціг досліджує валентнісні властивості слів і семантичне поле через синтагматичні відношення [441]. Учений зазначає, що значення слова може бути визначене лише відносно синтагматичних відношень з іншими словами, які залежно від інтерпретації концепції *колокації* у традиціях певної школи в сучасній лінгвістиці можна виокремити контекстно-орієнтований, семантико-синтаксичний, корпусний та корпусно-статистичний підходи [31]. Застосування контекстно-орієнтованого підходу полягає у визначенні колокацій — типового й постійного оточення слова. Відповідно до семантико-синтаксичного підходу під колокаціями розуміють стійкі сполуки з проміжним статусом між вільними й стійкими сполуками. За корпусним підходом колокації розглядають як певний континуум між вільними й стійкими сполуками, тоді як корпусно-статистичний підхід уможливорює встановлення об'єктивних критеріїв дослідження колокацій і визначення певного зв'язку між смислом і структурою мови [31; 33].

Г. Палмер, Дж.Р. Фьорз, В. Порціг, Е. Косеріу є представниками *контекстно-орієнтованого підходу*. Згідно із цим підходом, термін *колокація* застосовують до частотних синтагматичних комбінацій слів, навіть до таких, між якими немає особливих семантичних зв'язків. Таке розуміння поняття характерне для досліджень

із корпусної лінгвістики та лексикографії.

У мовознавстві також виокремлюють *семантико-синтаксичний підхід* дослідження, відповідно до якого *колокації* є комплексними семантико-синтаксичними одиницями, яким властива семантична, синтаксична й дистрибутивна регулярність [375; 396; 397; 398; 456]. О. Ахманова під терміном *колокація* розуміє лексико-фразеологічну зумовлену сполучуваність слів у мові, що відповідає поняттю *фразеологічне сполучення* [АСЛТ, с. 199]. За М.А.К. Холлідеем, *колокація* — це «синтагматична асоціація лексичних одиниць, яку можна виміряти, буквально, як ймовірність, що трапиться n, якщо віддаляти від одиниці x одиниці a,b,c» [397, с. 258]. Ф.Дж. Гаусман трактує колокацію як особливе семантичне поєднання слів (бази і колоката) [398].

Під поняттям *колокація* Дж. Синклер пропонує розуміти «сумісну появу двох одиниць у тексті у специфічному оточенні» [455, с. 324]. Варто згадати, що він першим використав терміни *колокаційна база* (node), *колокат* (collocate), *колокаційний інтервал* (collocational span). Основи теоретичних інновацій у концепції колокації було закладено працями Дж. Синклера «з перевизначення одиниці значення в аспекті корпусних даних» [465, с. 214].

На підставі спостереження корпусних даних щодо невідповідності меж значень і лексичних одиниць було розроблено «корпусну модель значення» [465, с. 214], суть якої полягає в тому, що значення не зосереджується в межах однієї лексичної одиниці, а розповсюджується на послідовність слів у словосполучі — колокації. При цьому, за Дж. Синклером, моделлю вважають сполуку слів, яка двічі трапилася в тексті [456, с. 57]. У такий спосіб завдяки працям Дж. Синклера в галузі корпусної лінгвістики було відкрито шлях до нового розуміння словосполучки загалом [428, с. 44] і сформульовано теоретичні засади *корпусного підходу* [30; 31; 33; 86; 288; 456] відповідно до якого, під *колокаціями* розглядають сполучення слів, що трапляються в тексті частіше поруч, ніж за випадковою ймовірністю окремо [330, с. 115–116]. Відповідно до концепції колокації лексична одиниця набуває певного значення не в ізольованому положенні, а лише в контексті, оскільки значення зумовлюється колокатами — релевантними словами. У такий спосіб формування певного

лексичного значення є результатом колокації — поєднання слів у певному контексті, регулярно повторюваному в корпусі текстів [464, с. 137–138].

Фразеологічні дослідження мають тривалішу історію. Загальновідомо, що фразеологізми увиразнюють авторську мову та мовлення персонажів, індивідуалізують оповідь, втілюють ідею митця, відображають мовну особистість у вигляді стійких узуальних висловів і словосполук. На думку В. Телії, фразеологічний склад мови — це «дзеркало, у якому лінгвокультурна спільнота ідентифікує свою національну самосвідомість» [308, с. 82].

Низка вчених застосовують термін *колокація* як синонім до термінів *фразеологізм* або *ідіома* [318; 361; 410; 455; 456 та ін.]. Так, у словнику В. Ужченка до терміна *колокація* подано таке визначення: «...надслівна, семантично цілісна, відносно стійка (з допущенням варіантності), відтворювана й переважно експресивна одиниця, яка виконує характеризувально-номінативну функцію» [318, с. 26]. «Фразеологічно» інтерпретує поняття *колокація* І. Дементьєва: «Як одиниця мови колокація є лексико-семантичним різновидом словосполук, що згідно із внутрішньою семантичною структурою перебуває між вільним і фразеологічним поєднанням» [91]. На зіставний підхід натрапляємо у А. Багарян, яка називає колокації вільними словосполуками [16]. Згадана авторка додає, що фразеологічні сполуки є об'єднаними і взаємозалежними елементами, тимчасом як основною ознакою колокацій є вплив першого елемента на передбачуваність і ймовірність появи наступних слів, а у вільних словосполуках відзначається взаємний вплив елементів на передбачуваність і ймовірність появи іншого елемента [16]. М. Влавацька зазначає, що «колокації займають проміжне положення в системі мови, на межі фразеології і лексикології» [59, с. 20]. А. Коуї наголошує на неметафоричному характері колокацій, що й відрізняє їх від фразеологізмів, яким притаманний високий ступінь метафоричності [378].

Належить зауважити, що в англо-американській традиції фразеологічні сполуки називають *лексичними колокаціями* [366], до яких також належать штампи, кліше і т. ін. У класифікації фразеологізмів Е. Агріколи, Г. Гернера та Р. Кюфнер [471] уживають термін *прості фразеологічні сполуки* — звороти, у яких значення одного з

компонентів зрушене або частково переосмислене [471]. Фразеологічна термінологія ODEI [ODEI] містить *чисті ідіоми* (фразеологічні зрощення), *образні ідіоми* (фразеологічні єдності), *колокації з обмеженою валентністю* (фразеологічні сполуки) і *відкриті колокації* (зміст словосполуки виводиться із значення окремих лексичних елементів) [ODEI].

Поняття *колокація* в лінгвістичному аспекті тісно пов'язане з теорією і практикою сучасної фразеології [234, с. 363]. Сьогодні цей термін набув сучасної інтерпретації завдяки використанню інформаційних технологій і корпусів текстів [234, с. 364].

У межах фразеологічної науки колокації та фразеологізми вказують здебільшого на параметри «вільності» та «переносності». Натомість представники корпусної лінгвістики орієнтуються на ймовірісно-статистичні параметри. У цьому дослідженні під терміном *фразеологізм/фразеологічна одиниця* розумітимемо синтагматичні послідовності, для яких характерні семантична цілісність і метафоричність.

У межах лінгвістичної статистики терміном *колокація* позначають «статистично стійкі поєднання» слів [330, с. 4], тобто не випадковість їхнього поєднання в тексті підтверджена здійсненими обчисленнями спеціально обраного відповідно до мети і предмета дослідження показника асоціації [288, с. 170]. Т. Бобкова зауважує, що «за корпусним підходом термін *колокація* трактують як послідовність слів, що зустрічаються разом частіше, ніж можна було б очікувати випадково» [33, с. 19]. За Т. Бобковою, основними ознаками колокацій є стійкість уживання сполук, наявність у складі ядра й колоката, непередбачуваність значення цілої сполуки, тенденція до появи колокацій у певних граматичних конструкціях й у певному семантичному оточенні, можливість лексичної й синтаксичної варіативності [33, с. 21].

У дослідженні С. Еверта можна знайти ширше тлумачення: «*колокація* — сполучення слів, семантичні і синтаксичні властивості якого не можуть бути повністю передбачені зі значень її окремих компонентів, до того ж ця комбінація має бути внесена до словника (лексикону)» [388, с. 17].

Колокація — це не випадкове сполучення двох і більше одиниць, що характерне як для мови загалом, так і для текстів певного типу або навіть для (під)вибірки текстів, тимчасом як фразеологізм — це «лексично неподільне, стійке у своєму складі, цілісне за значенням сполучення слів, що відтворюється в мові і, як правило, має форму словосполучки» [КТСЛТ, с. 194]. Спільними ознаками між цими феноменами є те, що вони мають вигляд словосполук. Однак у першому випадку ця словосполучка не є семантично монолітною, проте їй властива регулярність вживання у контексті. Натомість ФО притаманний високий ступінь семантичної зв'язності, метафоричності й експресивності.

Уважають, що основним здобутком фьорзіанства виступають ознаки формальної зв'язності: 1) *колокація* — супровід слова, або матеріал, у якому воно найчастіше трапляється, і 2) *колігація* — взаємозв'язок граматичних категорій у синтаксичній конструкції [464, с. 209]. Термін *колігація* охоплює морфо-синтаксичні умови вживання сполук [70, с. 146], виступає одним із типів валентних структур стійкого характеру [368, с. 65]. Це поняття визначають як «граматичну комбінацію, якої дотримується слово, та позицію, якій це слово надає перевагу» [402, с. 234]. Це означає, що поняття *колігації* належить дослідженням із синтаксису, зокрема вченням про синтаксичні зміни, граматикалізацію, організацію тексту.

З появою електронних корпусів з'являється змога статистично опрацювати великі обсяги текстів [30; 31; 32; 87; 88; 89; 191; 192; 193; 288; 289; 330] та за допомогою ймовірнісно-статистичних методів виявляти колокації [330, с. 10]. Статистичний апарат, застосовуваний у корпусах текстів, дає змогу користувачам рангувати результати пошуку за різними параметрами та задавати порогові значення, що спричиняє отримання найбільш значущої інформації» [330, с. 3]. Корпус текстів є надійним матеріалом для статистичного аналізу будь-яких мовних або мовленнєвих одиниць, здатним виявити, які слова сполучаються з аналізованою лексичною одиницею, у який спосіб, як часто це відбувається і що можна очікувати від випадкового розподілу [33, с. 20].

Застосування квантитативних методів для вивчення параметрів сполучуваності дало змогу встановити, що перехід від вільних словосполук до стійких має

«градуїований характер», і високий ступінь зв'язку між компонентами є не випадковим [193, с. 205, 206]. В. Левицький заперечував наявність зв'язку між частотою сумісної вживаності двох слів і ступенем їх синтагматичної зв'язності [193, с. 191].

На сьогодні в лінгвістичній статистиці застосовують кілька десятків показників асоціації [388; 450], до найчастіше використовуваних для вивчення колокацій належать такі показники асоціації, як: *MI*, *t-score*, *log-likelihood*, *Dice*, *gmean* та ін. [288, с. 170].

Зацікавленість дослідженням високочастотних стійких синтагматичних послідовностей — *колокацій* пояснюється затребуваністю інформації про стійкі сполуки для вирішення різних прикладних завдань: укладання словників, тезаурусів, баз даних, автоматичного аналізу тексту, машинного перекладу, інформаційно-пошукових систем, зокрема, потреби розв'язання завдань автоматичного аналізу тексту [32, с. 37]. Є низка досліджень, присвячених розробленню лексикографічних систем і баз даних колокацій [86; 326; 341].

Прагнення до формалізації тексту веде до системного опису не тільки змісту конкретного твору, а й специфіки індивідуально-авторських художніх систем. Застосування кількісних методів вивчення тексту має на меті формалізувати його. Формалізація сприяє переходу до машинних методів розв'язання наукових проблем для отримання достовірних об'єктивних результатів і підрахунку ідентифікаційних ознак письмової мови за допомогою спеціальних комп'ютерних програм.

Отже, дослідник авторського тексту може простежити особливості добору мовного матеріалу та його розташування у тексті, рухаючись у протилежному — порівняно з автором — напрямку: від тексту — до правил його побудови, від потоку слів — до закономірностей їхнього відбору [248]. Належить зазначити, що статистичні методи є інструментарієм, які дають змогу здійснити підрахунки різних мовних одиниць, форм, конструкцій, крім того уможлиблюють порівняння підрахунків цих одиниць, форм і конструкцій у текстах іншого автора, що, своєю чергою, надає дослідникові надійні критерії для аналізу особливостей індивідуального мовлення письменника та визначення його авторської атрибуції.

1.3.2. Лінгвокогнітивний підхід дослідження авторського мовлення.

Дослідники, які працюють у межах когнітивного підходу намагаються пояснити те, як одиниці концетуального відображаються в одиницях вербального рівня. Лінгвокогнітивний підхід до дослідження ідіолекту застосовано у низці праць сучасних дослідників: Н. Бойко [38], Л. Брославської [39], Л. Дорошиної [100], Л. Марчук [224], Т. Монахової [236], Г. Осіпчук [247], Р. Пикалюка [259] та ін. Крім того, з'являються й когнітивні дослідження синтаксису [125].

Здебільшого когнітивні студії концентруються на вивченні вербалізаторів концептів і когнітивних механізмів, відображених у тій чи тій мові, зокрема метафорі. Саме метафору дослідники вважають характерологічною ознакою ідіолекту/ідіостилі, вона тривалий час перебуває в полі зору таких дослідників, як: І. Дмитрів [98], Т. Єщенко [114], Т. Кіс [155], Т. Матвєєва [226], Х. Мелько [230], О. Тимочко [312].

У межах традиційних лінгвістичних досліджень концепт і слово розуміють як явища одного порядку [ГСБСЛТ]. Натомість А. Вежицька визначає концепт як об'єкт зі світу ідеального, що має ім'я і відбиває культурно зумовлені уявлення людини про дійсність [57, с. 10]. Під концептом у когнітивній лінгвістиці розуміють «...абстрактну одиницю ментального рівня, яка відображає зміст результатів пізнання людиною довкілля та в якій зосереджено відомості про пізнаваний об'єкт, його властивості, місце в культурі народу й результати емоційно-оцінного сприйняття цього фрагмента світу людиною» [291, с. 5, 6]. Зіставну дефініцію поняття пропонує Ф. Бацевич: концепт — це уявлення про смислові ознаки, якими оперує людина у процесі мислення та які відображають зміст досвіду й «квантів» структурованих знань, набутих нею у процесі її пізнавальної діяльності [23, с. 31]. Ж. Краснобаєва-Чорна підсумовує, що «концепт — це багатовимірне утворення, яке характеризується такими диференційними ознаками: зв'язок із мовою, мисленням, пам'яттю та психікою, абстрагування, етнокультурне забарвлення, момент переживання, специфікація, узагальнення, автореферентність, безтілесність, відкритість, вічність, динамічний характер, гнучкість, множинність складників, потенційна суб'єктивність, тривалість і складність формування, стереотипність і константність, кодованість у

чуттєво-образних уявленнях, відображення ментальної дійсності, — і виконує пізнавальну функцію, функції збереження знань про світ, структурування знання, орієнтування у світі» [178, с. 41].

На сьогодні в лінгвістичній науці опрацьовано методи концептуального аналізу, які дають змогу змодельовати концептуальні уявлення як лінгвospільноти загалом, так і окремої мовної особистості. «Метод концептуального аналізу передбачає моделювання й опис концептів і векторність від думки до слова (а при семантичному аналізі — від слова до думки), від знань до знака» [178, с. 42]. О. Левченко узагальнює, що прийоми концептуального аналізу переважно використовують комплексно, у тому чи тому поєднанні, що становить специфіку певної методики. Серед них: «візуальний» метод Р. Ленекера [418; 419; 420]; метод «профілювання» Є. Бартмінського та його школи [357; 358]; аналіз значення за словниковими дефініціями; етимологічний аналіз [63]; опис за предикатними зв'язками та моделюванням «діагностичних контекстів» [51]; опис концепту за його асоціативним полем [336]; метод вивчення концепту через лексико-граматичне поле лексеми, що його репрезентує [60, с. 111]. Прикладом комплексного дослідження концепту за допомогою різних прийомів концептуального аналізу є праця Е. Єнджейко [404, с. 59–77]. Усталеним у сучасній лінгвістиці є твердження про те, що на вербальному рівні концепт може позначати слово, словосполучення чи фразеологізм, речення, текст [199, с. 42], в основі яких, своєю чергою, може перебувати метафора.

Дж. Лакофф і М. Джонсон свого часу проілюстрували, що можна ідентифікувати та узагальнювати метафоричні проєкції, отримуючи в такий спосіб концептуальні метафори на кшталт СУПЕРЕЧКА — ЦЕ ВІЙНА; згадані автори зауважують, що кількість схем репрезентації, на яких базуються метафоричні моделі, є невеликою [190]. О. Левченко, аналізуючи фразеологічні одиниці, дійшла висновку, що важливим напрямком дослідження «є вивчення зв'язків між концептом, метафоричними принципами (і відповідно на «синтаксичному рівні» структурними моделями, за якими концепт вербалізується) та компонентами-символами (мікросимволами, факультативними знаками), виявлення типових зв'язків між

наведеними елементами концептуального та вербального рівнів» [197, с. 212]. Саме завданням концептуального аналізу під час дослідження текстів тієї чи тієї мовної особистості є виявлення домінантних способів вербалізації того чи того концепту, тобто моделей метафоризації.

Так, досліджено метафору в ідіолекті В. Винниченка [174], М. Коцюбинського [226], Є. Маланюка [314], Т. Осьмачки [203], І. Драча [313], І. Калинця [181], Й. Сліпого [257], Є. Гуцала [344], М. Рильського [204], В. Шевчука [235], Л. Романчук [215], В. Сосюри [34], Юрія Клена [213], Р. Франко [162], а також метафору в українській поезії 90-х років XX століття [114] та ін. Привертає увагу низка фактів: здебільшого лінгвісти аналізують поетичні тексти, «омінаючи» прозові художні твори; не застосовують корпусних підходів, які уможливлють залучення статистичних даних.

У традиційному мовознавстві розрізняють вузьке та широке розуміння значення терміна *метафора*. У широкому розумінні цей термін використовують для будь-якого слова вжитого у переносному значенні. У вузькому розумінні це поняття трактують як стилістичний засіб, лінгвістичний інструмент переносу відомого на невідоме для породження нового значення та створення образності. Однак у цьому дослідженні спираємося на розуміння метафори, запропоноване представниками когнітивної лінгвістики Дж. Лакоффом і М. Джонсоном [190, с. 225]: метафора не фігура мовлення, а режим думки, спосіб пізнання дійсності, інструмент організації досвіду людини та структурування її знань про дійсність. На думку Дж. Лакоффа й М. Джонсона, «метафора пронизує наше повсякденне життя, причому не тільки мову, а й мислення та діяльність. Наша буденна поняттєва система, у межах якої ми думаємо й діємо, є за своєю суттю метафоричною» [190, с. 25]. Учені додають, що ми розуміємо нові метафори, які перебувають у річищі старих, бо перші — це вже частина нашої концептуальної системи. Такий підхід у вивченні метафори представлено в працях Н. Арутюнової [9; 10], А. Баранова [19; 20], Ф. Бацевича [23], М. Блека [29], А. Вежбицької [56], В. Гака [67], С. Гуцол [84], Д. Девідсона [90], Ж. Дюбуа [104], Ю. Караулова [147], Е. Кассіра [150], Т. Кіс [155], Д. Колесник [163], О. Коляденко [164], О. Левченко, Н. Романишин [421], О. Мазепо [212],

Е. Мак-Кормака [216], Р. Помірка [267], Л. Приблуди [269], Н. Сукаленко [304], О. Степанової [301], О. Тараненка [306], В. Телії [307] та ін.

У сучасній лінгвістиці спостерігаємо антропоорієнтований підхід до вивчення метафори. Це поняття постає як вияв діяльності «мовної особистості», що зіставляє себе та світ у межах набутого емпіричного та культурного досвіду, який є базовим для асоціативно-образного осмислення довкілля [84, с. 109]. Метафору в сучасних студіях інтерпретують набагато складнішим явищем, ніж це здавалося раніше. Це поняття набуває нового змісту насамперед його розуміють як когнітивний феномен, могутній інструмент мислення, фундаментальний прийом пізнання та концептуалізації дійсності. У когнітивній лінгвістиці метафору розглядають не просто як троп, риторичний механізм увиразнення мовлення, а як фундаментальний когнітивний агент, що організує наші думки, оформлює судження та структурує мову, «це специфічний мисленнєвий процес, у якому ми розуміємо одну сферу досвіду в поняттях іншої сфери» [307, с. 317]. Отже, у сучасній інтерпретації метафору детермінують як мовний знак, одиницю комунікації та одиницю категорійного, ментального й когнітивного рівнів.

У межах когнітивного підходу дослідження метафори лінгвісти наголошують на моделювальній функції метафори, яка полягає у здатності метафори виступати інструментом пізнання того об'єкта, що називається чи позначається, і, у такий спосіб, подавати додаткову інформацію про нього [258, с. 41]. До того ж, метафорі притаманні аксіологічна та креативна функції, які позначають властивість метафори у першому випадку виражати авторську модальність [12], а у другому — створювати художню реальність тексту [180].

Ділянку, елементи якої перебувають у різних семантичних відношеннях, і яка існує або формується у свідомості носія мови, називають *метафоричною моделлю* [216; 272]. Метафоричні моделі формують *метафоричний образ* — ментальну одиницю, стійке уявлення про об'єкт навколишньої дійсності, структуроване за допомогою низки концептуальних метафор, не подібних до оригіналу, які формують у свідомості реципієнта сукупність культурно-специфічних зв'язків [6, с. 16]. Окрім того, метафора виступає одиницею вторинної номінації, оскільки формує нове

значення, виходячи з уже наявного, завдяки чому ілюструє, принцип мовної економії [307].

Метафора за своєю природою — не мовне, а концептуальне явище [332, с. 355]. Структурування одного концепту в термінах іншого в межах когнітивної лінгвістики розглядають як процес метафоризації. Цей процес заснований на взаємодії двох структур знань — когнітивної структури джерела та когнітивної структури мети. Іншими словами, метафоризація — це спосіб думати про одну ділянку нашого досвіду крізь призму знань про його іншу, вже засвоєну, ділянку [212, с. 123].

Із погляду когнітивної лінгвістики *метафора* і *концепт* є ментальними одиницями, елементами свідомості. Концепт виступає посередником між реальним світом та мовою і відображає культурну спадщину мови. Концепт — це сутність сформована у свідомості людини на основі її безпосереднього чуттєвого досвіду у сприйнятті світу [266, с. 217].

Необхідність дослідження концептів разом із механізмами дії метафори зумовлена низкою чинників: метафора формує концепт, а розуміння концептуальної системи дає змогу будувати нові метафоричні моделі; метафора забезпечує зв'язок між концептами і знаннями від однієї когнітивної парадигми до іншої; метафора уможлиблює доступ до невідомих аспектів концепту й концептуальної системи; метафора і концепт мають динамічну природу й не підкоряються правилам класичної логіки [295, с. 156].

«Важливість емоцій мотивована винятково їхньою оцінною функцією, що безпосередньою пов'язана з процесом отримання індивідуального життєвого досвіду» [177, с. 4]. Так, Ж. Краснобаєва-Чорна вивчає специфіку емотивного профілю радості в українській мові з опертям на фраземи на позначення радості та аналізує способи невербального вираження емотивного стану радисть, як-от мімічні, миремічні, корпоральні, мануальні, фонаційні [177].

Метафоризацію емоцій розглядаємо як один із маркерів ідіолекту. Емоційне оцінювання дійсності відображається в образності мовних засобів, що використовуються для вербалізації. Т. Єщенко стверджує: «Переважання в доробку митця поетичного слова метафор певного різновиду є підставою для визначення типу

його мовної особистості, особливостей ідіостилю і творчого почерку» [113, с. 91]. Висновки цитованої дослідниці можна поширити також і на представників художньої прози.

Ще одним із маркерів ідіолекту є одиниці вербального рівня, у термінах яких відбувається метафоризація. Кольороназви⁶ є важливими елементами для конструювання мовної картини світу певної лінгвокультурної спільноти [281]. Своєрідність вживання кольороназв⁷, що беруть участь у моделюванні реального світу в художніх творах, стає проявом індивідуального авторського письма, авторського бачення навколишнього світу.

Свого часу А. Вежбицька запропонувала досліджувати кольороназви за допомогою стійких асоціативних зв'язків між концептом кольору та його прототипом [57, с. 231-290]. Вивчаючи кольороназви різних мов вчена виокремила три універсалії зорового сприйняття. Перша універсалія представлена поняттями дня і ночі, що є референтними прототипами для *білого і чорного* кольорів. Друга універсалія

⁶ У мовознавчій літературі існує багато синонімічних термінів для позначення кольору: *кольоропозначення, кольороназва, назви кольору, кольоронімінація, кольоронайменування, кольоратив/колоратив, кольоронім/колоронім, кольористична лексика, кольористика, хроматизм* тощо.

⁷ Усталеними є поділ кольороназв на дві групи з погляду фізики: *хроматичні*, утворені через синтез трьох основних кольорів: жовтого, синього й червоного, та *ахроматичні*: чорний, білий, сірий. Лінгвісти традиційно поділяють кольороназви на базові (*білий, сірий, чорний, червоний, зелений, жовтий, синій, коричневий, фіолетовий, рожевий, оранжевий*) [362, с. 2] та небазові, що є відтінками основних кольорів (*малиновий, пурпуровий, багрянний*); вторинні кольороназви, утворені від іменників (*цегляний, тютюновий*). А. Моллар-Десфур [430, с. 90] також виокремлює 11 основних кольороназв і називає базові кольороніми гіпернонімами відносно їхніх похідних (наприклад, *синій* — *світло-синій, морський, бірюзовий* тощо), додаючи, що кожному елементу колірної лексики властиві ознаки відтінку, інтенсивності й яскравості. У сучасному мовознавстві є чимало класифікацій кольороназв за референтним значенням та структурою, що базуються на теорії Берліна-Кея. Так, С. Мічугіна ділить кольороназви на первинні — прості (*багрянний, малиновий* + 11 базових), похідні (*зеленуватий*), складні (*сніжно-білий*) і вторинні — прості (*оливковий*) і складні (*сіро-оливковий*) [233, с. 57]. Серед кольоронайменувань Н. Лопатіна виокремлює: прості об'єктні, прикметники (*лимонний*); 2) похідні (*молочний*); 3) двоосновні слова (*трав'янисто-зелений*); 4) словосполучки (*колір вершків*); 5) модифікатор + назва + назва об'єкта (*темно-золотий*) [206, с. 135].

пов'язана з поняттям фону «як фундаментального структурного елементу референтності при описі зорового сприйняття»: *небо — блакитне, земля — коричнева, трава — зелена, сонце — жовте, море — синє*. Третя універсалія базована на понятті подібності з референтними об'єктами: *срібний — колір срібла* [57, с. 233].

Різноаспектні лінгвістичні дослідження свідчать, що в лексиконі носіїв кожної мови є певне ядро кольорів: *білий, чорний і червоний*. О. Василевич [54] розглядає слова на позначення білого, чорного, червоного кольорів такими, що виникли першими, а В. Тернер [310] виявив надання переваги цим кольорам у символіці первісних ритуалів. Статистичні дослідження В. Московича [237] підтверджують, що чорний, білий, червоний кольори представлені у більшості мов. Семантичні дослідження С. Кацнельсона [152] доводять, що головними ахроматичними кольорами є білий і чорний, а серед хроматичних — червоний.

Результати дослідження кольорів представлено в працях українських лінгвістів І. Бабій [15], О. Бистрової [26], Л. Гливінської [71], В. Горобець [76], Г. Губарева [82], О. Дроботун [101], О. Клещова [156], Т. Ковальова [161], Н. Кухар [189], Л. Макаренко [214], В. Півень [263], І. Підгородецька [265], Г. Савчук [276], Т. Семашко [281], Н. Сологуб [294], Л. Супрун [305], Л. Шулінова [343], С. Шуляк [344] та ін. Аналізові кольороназв у художніх поетичних текстах присвячено розвідки О. Бистрової [Бистрова, 2001], Г. Губаревої [Губарева, 2002], В. Дяченка [107], Н. Кирієнко [154], Т. Ковальової [161], Т. Панько [251], О. Писаревської [261], В. Півня [263], Л. Савченко [275]. Дослідження номінацій кольорів у прозових текстах в працях І. Бабій [14], О. Дроботун [101], З. Годунок [72], О. Клещової [156].

Результати дослідження кольорів представлено в праці І. Бабій, яка досліджує семантику, структуру та стилістичні функції назв кольорів у сучасній українській мові на матеріалі текстів В. Стефаника, М. Коцюбинського, М. Хвильового. Дослідниця вивчає функціонування та принципи вживання загальномовних та індивідуально-авторських кольоропозначень [15]. Так, у творчості В. Стефаника визначальним є *чорний* колір, часто в поєднанні з *червоним* або у протиставленні з *білим*. М. Коцюбинський тяжіє до оптимістичних кольорів, зокрема до *білого, блакитного, золотого* тощо, тобто кольорів світлої гами [15].

Системний розгляд кольороназв представлено у дисертації Г. Губаревої, яка зазначає, що в поетичній мові Ліни Костенко «...відповідно до домінантних колірних номінацій виділено сім мікрополів, в окреме мікрополе об'єднано назви неозначених кольорів. Визначено кількісне наповнення кожного мікрополя: до мікрополя білого кольору належать 86 номінацій, чорного — 53, сірого — 31, червоного — 44, жовтого — 59, зеленого — 9, синього — 24, неозначених кольорів — 34» [82, с. 5]. Авторка, наприклад, дослідила, що «ядерною лексемою окресленого поля виступає кольористична назва білий, навколо якої об'єднуються номінації *біластий, білявий, білозубий, білий-білий, білий-пребілий, білий-білий-білий, біло, біліти, побіліти, збіліти, відбілювати, побілілий, побілений, небілений; русий, русявий, русявокосий; молочний; лебединий; крейдяно; блідий, блідесенький, поблідлий, збліднути, пополотніти; кришталевий, діамантовий, перлистий, мельхіоровий; сивий, чорно-білий, біло-сірий та ін.*» [82, с. 5]. Саме у випадку урахування всіх вербалізаторів «мікрополя» та їхньої частотності можна говорити про домінантність певного кольору в індивідуальній мовній картині світу.

Цікавих висновків про ідіостиль Св. Гординського доходить В. Півень, на жаль, не подаючи в авторефераті дисертації жодних кількісних даних: «За сюжетно-тематичним спрямуванням барвопозначення С. Гординського впорядковано у п'ять груп: 1) природа; 2) мистецтво; 3) архітектура й урбаністичний простір; 4) одяг і прикраси; 5) війна та військові атрибути. <...> З огляду на те, що поет наголошував на особливостях індивідуального сприйняття світу з домінуванням світло-колірної рецепції, розгляду основних принципів мовного кольоропису приділено значну увагу. Загалом поетичний барвопис автора має суб'єктивно-рецептивний характер і в багатьох семемах словесне вираження кольорів не збігається із загальноприйнятим: *пурпурні горби; білі крила янгола смерті; сині бульвари; синя дорога та інше*» [263, с. 9]. Окрім того, згаданий автор звертає увагу на той факт, що Св. Гординський уживає перифрастичні (описові) одиниці барвопису: *проміння огнекриле; сонце кривавиться; квітка вогняна*; експресивними є також вислови з одиницями неозначених кольорів: *повінь барв; синтези барвних плям; рефлекси неонів...* [263, с. 9].

Л. Супрун здійснює семантико-стилістичний аналіз значень назв кольорів для виявлення особливостей їх використання у творах українських письменників О. Гончара, М. Стельмаха, П. Загребельного, визначає лексико-семантичні поля назв кольороназв, досліджує частотність використання лексем на позначення кольору в художньому мовленні кожного автора [305]. Л. Супрун під час вибору матеріалу для аналізу функцій назв кольорів взяла низку критеріїв, як-от: хронологічний (усі письменники — представники однієї епохи <...>); літературознавчий (за основними творчими рисами дослідники визначають різні ідіостилі письменників: в О. Гончара — лірико-філософський, у П. Загребельного — вільно-іронічно-розповідний, у М. Стельмаха — фольклорно-лірико-епічний; для аналізу взято різні за жанровими особливостями романи: “Прапороносці” — воєнний роман, “Собор” — філософсько-психологічний, “Твоя зоря” — лірико-філософський роман, “Я, Богдан” — історико-психологічний роман, “Дума про тебе” — аналітико-психологічний роман [305, с. 4]. Отже, розгляд базовано на п’яти творах належних одному часовому періоду; авторка спирається на «літературознавчий» підхід до окреслення ідіостилу, якому властива, певною мірою, суб’єктивність дослідника та відсутність критеріїв, які можна формалізувати.

Л. Супрун розмежовує ядрову, периферійну та дифузну зони лексико-семантичного значення. Ядрову зону утворюють деривативи зі значенням предметності або процесуальності й позначені різними частинами мови (*білизна, біліти, біло, побілений*); композити, утворені від ядерної назви кольору та слова з неколірною семантикою (*білосніжний, соборно-білий*). Периферійна зона лексико-семантичних полів складається з кольороназв, які характеризують відтінки та інтенсивність кольору, назва якого входить до ядра лексико-семантичного поля (*волошковий, фіалковий*). Дифузну зону лексико-семантичних полів утворюють назви змішаних кольорів, які можуть входити і до інших лексико-семантичних полів (*зеленкувато-синій*) [305, с. 11]. Л. Супрун доходить висновку, що «в романі “Прапороносці” образотворчу роль відіграє мікрополе червоного кольору. Назви червоного кольору — червоний, багряний, багровий — мають у тексті значення кровопролиття, жертви війни» [305, с. 7].

Семантичну структуру й функціонування індивідуально-авторських прикметників-кольоронімів у поетичному словнику українських неокласиків досліджує Н. Гаврилюк, відзначаючи, що авторські інновації відрізняються більш складною семантичною структурою порівняно з традиційними лексемами, що позначають кольори [64].

Дослідження кольороназв, їхнього вживання в художньому тексті дають змогу Н. Коптевій виокремити дві основні функції: символічну та зображально-виражальну [168]. Щодо змісту тексту кольороназви можуть виконувати різноманітні зображально-виражальні функції: оцінно-характеризувальну (психологічна, соціокультурна, соціальна характеристики персонажа й емоційна оцінка персонажа і ситуації) і деталізувальну (опису зовнішності персонажа, навколишнього світу). Щодо значення тексту кольоризми можуть виконувати символічну функцію, тимчасом щодо структури тексту деякі кольороназви виконують текстотвірну функцію. Отож, одиниці, пов'язані з ідеєю кольору, відіграють концептуальну роль у тексті і допомагають письменнику (читачеві) проникати в таємниці людської психології та пізнати світ [168].

Важливу заувагу подає Р. Токарський, пишучи про те, що «відтворюючи цілісний мовний образ кольорів у польській мові, належить пов'язати основні назви кольорів з культурно зумовленими прототипними зразками кольорів і на цій підставі дійти висновків про лексичні назви відповідних назв, а також уявити повну символіку кольорів, якій на лексичному рівні мови відповідають семантичні конотації назв барв» [467, с. 9]. «Кожній культурі на певному історичному етапі властиві особливі кольорові домінанти-універсалії. Тому відображення кольорового простору залежить і від мовної унікальності індивіда, й від особливостей культурно-історичного плану» [343]. Кожна мовна особистість надає перевагу певним кольорам, які, зокрема, відображають її світобачення, культурний досвід.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Студії індивідуальної природи мови зумовили появу таких понять, як *мовна особистість*, *ідіостиль* та *ідіолект*. Аналіз індивідуального мовлення дає змогу простежити манеру вибору й уживання слів у тексті, у якому втілено погляди мовної особистості, настанови, інтенції, що, своєю чергою, відображають концептуальну та мовну картини світу автора.

У сучасному мовознавстві представлені лінгвокультурологічний, соціолінгвістичний, стилістичний, лінгвокогнітивний підходи розуміння терміна *ідіолект*. Одні вчені ототожнюють терміни *ідіолект* та *ідіостиль*, інші вважають *ідіолект* базою для *ідіостилю*, треті розмежовують їх. Так, західні вчені тлумачать *ідіолект* узагальнено, наголошуючи, що *ідіолект* є стрижневим поняттям *стилю*, а терміна *ідіостиль* взагалі немає в поняттєвому апараті.

Термін *ідіолект* є ширшим поняттям, ніж *ідіостиль*. *Ідіостиль* — це сукупність маркованих засобів мови, які відображають інтенції митця та естетичну діяльність мовної особистості, тимчасом *ідіолект* розумітимемо як сукупність мовленнєвих особливостей носія мова. Авторський текст відображає індивідуально-мовну картину світу письменника, демонструючи багатство лексики мовної особистості.

Використовуючи ієрархічну модель структури мовної особистості, яку уточнив А. Загнітко (нульовий (вербально-семантичний), лінгвокогнітивний, мотиваційний рівні), у цій праці особливу увагу приділяємо першим двом рівням, ставлячи запитання про те, які якісні та кількісні маркери вирізняють *ідіолект*. Щодо вербально-семантичного рівня, то згадані маркери належить шукати в джерелах формування *ідіолекту*, який, за висновком Л. Ставицької, перебуває під впливом етнолекту, соціолекту, регіолекту тощо, які, своєю чергою, корелюють із релігійною, філософською, політичною свідомістю індивіда.

Отже, сьогодні *ідіолект* досліджують у стилістичному, соціолінгвістичному, лінгвокультурологічному, лінгвокогнітивному, лінгвостатистичному аспектах.

Лінгвостатистичний підхід дає змогу виявити кількісні маркери *ідіолекту* та, своєю чергою, дати їм якісну інтерпретацію. М. Мухін, виокремлюючи універсальну

й індивідуально-авторську лексику, слушно зауважує, що універсальна лексика дає цінну інформацію про концепти базові для мовної особистості, натомість лексика, належна до другого типу, вирізняє мовця серед інших.

«Вихід» на базові концепти можливий через вербалізатори цих ментальних одиниць. З огляду на це, вважаємо важливою заувагу А. Баранова про потребу аналізувати «квазісиноніми», іншими словами, репертуар, якими мовець вербалізує той чи інший концепт. Отже, репертуар вербалізаторів належить вважати одним із маркерів ідіолекту.

Дослідники, зокрема Т. Батура, аналізуючи значущість лексико-фразеологічного рівня для атрибуції текстів, звертає увагу на специфіку використання слів і висловів, схильність автора до вживання рідкісних та іншомовних слів, діалектизмів, архаїзмів, неологізмів, професіоналізмів, арготизмів, особливості вживання фразеологізмів тощо. Однак, досліджуючи лише один зі складників ідіолекту, лише один із його «профілів» (у цьому випадку художню історичну прозу), варто зважати на «вимоги жанру»: уживання «рідкісних» слів та висловів зумовлює саме жанр.

Окрім переліків високо-/низькочастотної лексики маркують ідіолект колокації, колігації та фразеологізми. Під терміном *колокація* розуміємо сполуку двох і більше лексичних одиниць, підпорядкованої цілісності значення вислову, якій властива регулярність вживання у тексті; *колігація* — морфолого-синтаксична сполука; *фразеологізм* — це сполука двох та більше слів, лексично неподільна і стійка, семантично цілісна і синтаксично неподільна, відтворювана й ідіоматична конструкція.

Саме лінгвокогнітивний підхід постачає інструментарій для аналізу мовної/концептуальної картин світу як лінгвоспільноти загалом, так і окремого мовця. У когнітивній лінгвістиці *концепт* розуміють як одиницю свідомості, що містить інформацію про певний об'єкт дійсності. Аналогічно розуміємо термін *концепт* у цьому дослідженні. *Метафора* — це когнітивне явище, спосіб мислення людини, прийом пізнання та концептуалізації дійсності. Отже, *метафора* і *концепт* — це одиниці когнітивного рівня, які на вербальному рівні позначені

певними одиницями цього рівня (слово, словополука, речення, текст).

Емоційне оцінювання дійсності та колірне конструювання мовної картини світу певним мовцем є важливими елементами для розуміння його ментального світу, відображенні його культурного досвіду, моделюванні реального світу в його художніх творах. Вербалізатори емоцій та кольороназв розглядатимемо як маркери ідіолекту, що демонструють авторського бачення навколишнього світу та його концептосферу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА КОРПУСНОБАЗОВАНОГО ТА ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО АНАЛІЗУ ІДІОЛЕКТУ

2.1. Корпусні дослідження у мовознавстві

У цьому дослідженні здійснено спробу поєднати кількісні та якісні методи аналізу. З огляду на це, застосовано низку методів.

Корпуснобазований метод полягає у використанні корпусу текстів для представлення, перевірки мовних фактів, дає змогу вивчати частотність мовних одиниць та їхню сполучуваність з іншими елементами.

Корпуснокерований метод застосовано для інтерпретації даних корпусу як цілісної системи.

Статистичні методи використано для виявлення кількісних закономірностей вживання мовних одиниць в авторському тексті. Статистичні методи є надійним інструментом аналізу мовних даних і забезпечують вірогідність результатів. Так, за допомогою *методу ймовірнісно-асоціативного аналізу* визначається ймовірність сумісного вживання досліджуваних одиниць у синтагмах. Ймовірнісно-асоціативний аналіз визначає сумісне вживання чітко окреслених одиниць в оточенні.

Описовий метод уможливив інвентаризацію одиниць мови і пояснення особливостей їхньої будови та функціонування на певному етапі розвитку мови, тобто в синхронії. Описовий метод використовує прийоми внутрішньої (різні способи вивчення мовних явищ на основі їхніх системних парадигматичних і синтагматичних зв'язків) і зовнішньої (зв'язок з позамовними та мовними явищами) інтерпретації. Дистрибутивний аналіз — для вивчення оточення досліджуваного елемента (у цьому дослідженні — дистрибуцію колоката) [ЗССЛ–2, с. 187, 193].

Застосовано також *прийом зіставлення* для виявлення спільних і відмінних ознак у досліджуваних текстових масивах (у цьому дослідженні зіставлено дослідницький корпус текстів Р. Іваничука з дослідницьким корпусом української художньої прози 1960–2016 рр.).

Концептуальне моделювання відкриває нові можливості ідентифікації

механізмів вибору лексичних одиниць в авторському тексті, уточнення семантики окремих слів та їх сполук, організація у вигляді певних структур.

Використано *концептуальний аналіз*, що передбачає побудову моделей, які розкривають мовне бачення світу письменником, характер організації семантики мовного простору творчої особистості, властивий лише їй тип знань про світ. Під час концептуального аналізу художнього тексту потрібно брати до уваги концепти, їхні ядро та периферію.

Концептуальний аналіз як «метод лінгвістичного дослідження, що передбачає моделювання концептуальних структур із застосуванням метамови лінгвістики» [142, с. 99], і, своєю чергою, уможлиблює моделювання концептів. Важливим аспектом моделювання концепту є дослідження його типових моделей, які на вербальному рівні представлені різними видами словосполук [194].

Сучасна мовознавча теорія має тенденцію застосовувати чітко формалізовані методи дослідження мовних явищ та інтерпретативні підходи її вивчення. В. Алпатов зазначає, що «постійно йде боротьба прагнення до чіткого вивчення свого об'єкта за прикладом природничих наук, спираючись на факти спостереження, і бажання досліджувати мову разом людиною, яка нею розмовляє, звертаючи увагу на інтуїцію, інтроспекцію і творчі здібності людей» [3, с. 18].

Сучасна лінгвістика зорієнтована на використання комп'ютерних технологій, які сприяють, з одного боку, можливості досліджувати великі (зокрема для лінгвістів) масиви текстової інформації, а з іншого — унеможливлюють суб'єктивні оцінки дослідника. На жаль, ще до сьогодні у розвідках лінгвістів, які анонсують використання кількісних методів, кількісна оцінка представлена висловами «найбільша підгрупа», «чимала підгрупа» без подання жодних кількісних даних і порівнянь із матеріалом зіставних текстів. Натомість корпусна лінгвістика уможлиблює об'єктивний і системний аналіз об'єкта дослідження [53, с. 3; 117, с. 10; 198]. Незважаючи на те, що використання корпусів текстів, як вважають М. Копотєв, А. Мустайокі, радикально не змінює діяльність лінгвістів, однак за допомогою них можна проводити дослідження, що методологічно відрізняються від традиційних. Корпусним дослідженням властиві такі риси: «1) зсув наукового інтересу з норми на

узус; 2) ілюстративний матеріал вибирають автоматично за допомогою корпус-менеджерів; 3) переважає формально-морфологічний підхід; 4) використання квантитативних методів, рангових показників, частотності, що уможлиблює уникнення суб'єктивних оцінок; 5) використання автоматичного анотування; 6) увага до ширшого контексту (дослідження колокацій, конструкцій, ключових слів)» [167, с. 20].

Висвітлення того, чим є корпуси текстів, їхні визначальні риси, класифікація, методи та галузі використання корпусів, способи та галузі їхнього застосування подано у працях С. Бук [45], Н. Дарчук [85], О. Демської [93; 94], В. Жуковської [117], А. Загнітка, І. Данилюка, Г. Ситар [105; 182], В. Широкова [169; 182], І. Кульчицького [182; 183] та ін.

Створення КТ передбачає попереднє опрацювання текстових даних. Спочатку кожний текст/уринок або групу текстів/уривків детально паспортизують відповідно до спеціально розроблених із цією метою стандартів. Паспортизація передбачає фіксацію інформації про текст, наприклад, назву, структуру тексту (поділ на частини, розділи, сторінки, абзаци, речення), відомості про автора, дату й місце видання (перевидання), кількість сторінок, обсяг тощо. Закодований текст передбачає, що в межах звичного для нас тексту мають з'явитися спеціальні позначки, які містять інформацію про текст [96, с. 37].

Цінність будь-якого створюваного корпусу текстів полягає у тому, що: КТ може використовуватися багаторазово; КТ показує мовні дані в їхньому реальному оточенні, що дає змогу досліджувати лексичну та граматичну структуру мови, а також безперервні процеси мовних змін, що відбуваються в мові впродовж певного відрізка часу; КТ властива репрезентативність, що дозволить надалі використовувати його для тестування пошукових машин, машинних граматик, систем перекладу та для вирішення інших завдань прикладної лінгвістики; КТ має важливе значення для викладання мови, оскільки з його допомогою можна швидко й ефективно перевірити особливості вживання невідомого слова чи граматичної форми; КТ може бути своєчасно доповнений і розширений, щоб відповідати дедалі вищим вимогам майбутньої лінгвістики та вирішувати нові завдання [94, с. 9–19]. Деякі

характеристики автентичності мови можна виявити лише із застосуванням КТ, наприклад, багатство словника, індекси різноманітності та винятковості тощо [210].

Корпус текстів окремого письменника належить до монокорпусів і може бути як складником загального корпусу певної мови або існувати як окреме утворення та слугувати для дослідження ідіолекту письменника. Сьогодні в річищі корпусної лінгвістики досліджують тексти Тараса Шевченка [55], Григорія Сковороди [436], Юрія Шевельова [105; 287], Михайла Коцюбинського [286], Богдана Лепкого [285], Івана Франка [45; 47], Василя Стефаника [106] та ін.

КТ конкретного автора дає змогу вивчати мову письменника, його стиль на орфографічному, морфологічному, лексичному, логіко-семантичному, фразеологічному, синтаксичному, прагматичному, дискурсивному й інших рівнях [210]. Використання корпусів текстів надає надійні критерії для визначення прийнятності й оцінювання тих чи тих явищ вживаності, уможливорює отримання точних даних про лексичний склад мов, а також про відносну частотність використання деяких лексичних засобів (слів) [188].

Створення корпусу текстів є шляхом цілісного комплексного опрацювання лексикону письменника, що відкриває значно ширші перспективи для подальшої роботи з його доробком [45].

До дослідницького корпусу Р. Іваничука увійшло 16 прижиттєвих історичних романів та 1 трилогія повістей Р. Іваничука: «Край битого шляху» [КБШ], «Черлене вино» [ЧВ], «Четвертий вимір» [ЧетВ], «Шрами на скалі» [ШнС], «Бо війна — війною...» [БВВ], «Через перевал» [ЧП], «Вогненні стовпи» [ВС], «Євангеліє від Томи» [ЄвТ], «Манускрипт з вулиці Руської» [МізВР], «Хресна проща» [ХП], «Мальви» [М], «Орда» [Ор], «Журавлиний крик» [ЖК], «Вода з каменю» [ВзК], «Саксаул у пісках» [СуП], «Я ще не писав про Донбас» [ЯД], «Голоси з-над вод Генісарета» [ГзВГ]. Твори письменника було оцифровано та вчитано. Отримані тексти було відредаговано й унормовано⁸. Підготовлені тексти передано та долучено

⁸ Під унормуванням тексту, услід за І. Кульчицьким, розуміємо «сукупність інформаційних процедур, що роблять текст придатним до внесення його в корпус: приведення всіх текстів до однієї кодової таблиці, перевірку їх на пунктуаційну

до ГРАК, що дало змогу використати весь функціонал корпусу, за що висловлюємо щирі подяки.

Створений дослідницький корпус Р. Іваничука дав змогу: отримати частотний словник лексики письменника, розподіл та частоту частин мови, конкорданс; статистичні характеристики лексики та тексту, вилучити колокації з номінаціями емоційних станів *гнів* і *радість* та кольорів; виявити спільнокореневі вербалізатори та вербалізатори-синоніми досліджуваних концептів, що, своєю чергою, уможливило дослідження моделей колокацій; змодельовати статистичний і концептуальний профілі досліджуваних одиниць.

2.1.1. Корпуснобазовані та корпуснокеровані методи. У мовознавчих дослідних методиках минулого століття сформувався новий підхід до відбору та організації мовного матеріалу для подальшого його вивчення, опису й аналізу — *корпусний*, назва якого походить від назви об'єкта, у який організовано фактичний матеріал — *корпус текстів* [96, с. 21]. Основною історичною передумовою формування корпусної лінгвістики є традиція емпіричних текстоорієнтованих досліджень у мовознавстві, у яких використана, зокрема, корпуснобазована методика [30; с. 13].

Розмежування корпуснобазованих і корпуснокерованих досліджень запропонувала Є. Тоніні-Бонеллі [466]. За її твердженням, під час корпуснобазованого дослідження корпус використовують як джерело прикладів, щоб перевірити інтуїцію дослідника, пояснити теорію або описи, які було сформульовано без доступу до великих корпусів або щоб дослідити частотність лінгвальних висловів тощо [466, с. 65]. Визначення корпусної лінгвістики як методу лежить в основі корпуснобазованого підходу [466, с. 84]. Тоді як корпуснокерований підхід — один із корпусних дослідницьких методів, який полягає в інтерпретації корпусних даних як цілісності. Корпуснокерована лінгвістика відкидає характеристику корпусної лінгвістики як методу і стверджує, що сам корпус має бути єдиним джерелом наших

коректність (однакові за змістом сутності мають бути позначені одним знаком), усунення зайвих символів (наприклад, порожні абзаци, декілька прогалин підряд і т. ін.)» [183, с. 52].

гіпотез про мову, це означає, що сам корпус втілює теорію мови [466, с. 84]. Корпуснобазовані дослідження розкривають непередбачувані моделі варіацій, тоді як корпуснокерований підхід використовує потенційні можливості корпусу для визначення мовних категорій та одиниць, які раніше не були взяті до уваги. У корпуснобазованих дослідженнях «опис має бути всеосяжним щодо масиву даних» [466, с. 84], а «мовні категорії» впливають «з постійно повторюваних моделей і частотних розподілів, які виходять з контексту» [466, с. 87].

На противагу корпуснобазованим, корпуснокеровані підходи дослідження є більш індуктивними — мовні конструкції виходять з аналізу корпусу. Наявність великих, репрезентативних корпусів, що містять обчислювальні інструменти для аналізу, дають змогу зрозуміти мовні варіації в усіх проєкціях. Корпуснокерований підхід відрізняється від стандартної лінгвістичної практики мінімальними апріорними припущеннями щодо мовних особливостей корпусу. Корпуснокерована методика дає змогу вивчати лише слова, тоді як поняття, як *фраза* і *речення*, не мають окремого статусу. Закономірності сполучення слів в корпусі є основою для корпуснокерованих описів [365].

У випадку аналізу ідіолекту Р. Іваничука використано обидва підходи. Корпуснобазований підхід полягає в тому, що на матеріалі корпусу текстів письменника перевірено гіпотезу про те, що маркерами ідіолекту можуть слугувати статистичні дані, які стосуються вербалізації емоційних станів і кольороназв. Зазначений підхід дав змогу системно представити інформацію про вербалізатори концептів емоційних станів РАДІСТЬ та ГНІВ і кольороназв. Натомість корпуснокерований підхід дав змогу змодельовати досліджувані концепти та виявити їхню специфіку.

2.2. Статистичний аналіз авторських текстів

2.2.1. Статистичні дослідження у лінгвістиці. Застосування статистики є сучасним підходом до вивчення різних лінгвістичних явищ [349, с. 5]. Передумовою використання квантитативних (кількісних) методів в аналізі мовних явищ є

квантифікація досліджуваного матеріалу — кількісне представлення якісних явищ, що полягає у приписуванні досліджуваним лінгвістичним явищам, які мають якісну природу, квантитативні оцінки, унаслідок чого ці явища можна досліджувати як кількісні об'єкти [316, с. 32–33]. Відомо, що між якісними та кількісними особливостями мовної структури існує внутрішня взаємозалежність, що зумовлює підпорядкованість частоти мовних одиниць у мовленні певним статистичним закономірностям, і, своєю чергою, дає змогу отримати об'єктивні дані, незалежні від суб'єктивного сприйняття дослідника [192, с. 5].

До представників української школи статистичної лінгвістики можна віднести Н. Дарчук [255], В. Перебийніс [252; 253; 255], М. Білинського [27; 28], В. Левицького [192], В. Широкова [45; 182], С. Бук [41; 42; 43; 44; 46; 48; 49; 370; 371], І. Хомицьку, В. Теслюка [329], В. Литвина [426]. Серед основних завдань квантитативної лінгвістики є статистичний опис різних мовних рівнів — лексичного, зокрема фразеології, граматичного, а також фонемно-графемного рівня [260; 299]. Так, Г. Карлгрен наголошує «на важливості використання статистики під час дослідження фонематичної і синтаксичної структур» [406, с. 111], В. Перебийніс — «на необхідності кількісної характеристики стилів» [300, с. 21]. В. Левицький зауважує, що існує «необхідність використання інформаційно-пошукових систем, частотних словників» тощо [191, с. 3].

Техніку квантитативної лінгвістики використовують у багатьох дослідженнях, а методику застосовують тільки тоді, коли дослідник відчуває, що лише за допомогою кількісного підходу можна одержати нові дані або перевірити набуті знання про лінгвістичний об'єкт, коли дослідник переконаний в імовірнісній природі лінгвістичного об'єкта і ставить перед собою завдання — описати його у кількісних показниках [255].

Ефективність статистичних методів зумовлено такими чинниками [300, с. 29]: результати дослідження базовані на точних числових даних, які завжди можна перевірити, замість приблизних якісних, на кшталт «часто», «незначно» та ін.; точно визначають істотність чи випадковість коливань зіставляваних показників; дають змогу визначити таку кількість матеріалу для досліджень, яка є необхідною та

достатньою для вірогідних висновків; вимагають формалізації під час визначення одиниць підрахунків, що мінімізує чинник суб'єктивності, та за умови дотримання правил підрахунків забезпечити високу вірогідність результатів; допомагають мовознавцям позбутися хибних уявлень і тверджень.

Деякі закономірності функціонування мови відображають мову загалом, ці закономірності притаманні також індивідуальним текстам. Отже, частотно-рангові закономірності представляють структуру тексту, а в аспекті лінгвоперсонології інтерпретують як прояви індивідуальних переваг мовної особистості у виборі вживання одних слів перед іншим [242]. Представники теорії тексту вважають, що кожний окремий текст є системою, об'єднаною комунікативною цілісністю, логічними, граматичними та стилістичними зв'язками [8]. Особливості вживання конкретної одиниці в певному тексті визначають її функційні властивості: частота, позиція, сполучуваність, яка залежить від характеру тексту, від функціонального чи авторського стилю і змінюється від тексту до тексту [252].

Проведення досліджень над текстами дає змогу як підтвердити раніше виявлені, так і визначити нові статистичні параметри та закономірності будови текстів. До параметрів тексту можна віднести загальну кількість абзаців у тексті, загальну кількість речень у тексті, загальну кількість слів у реченні або відповідні середні показники: середня довжина абзацу в реченнях, середня довжина абзацу у словоформах і середня довжина речення у словоформах [300, с. 157].

Якісний аналіз мови — це категоризація мови, виокремлення в ній класів явищ, об'єднаних якісними ознаками [192, с. 5]. Цими категоріями можуть бути одиниці мови (фонеми, морфеми, лексеми), граматичні категорії (афіксація, словоскладання, редуплікація), типи слів, типи речень. Однак будь-яка категоризація пов'язана з квантифікацією мови — її кількісним аналізом. Тимчасом частотно-рангові закономірності відображають структуру тексту і можуть бути інтерпретовані як вияв авторських вподобань мовної особистості.

Дослідники зазначають, *статистичними параметрами*⁹ стилів є: частота

⁹ У лінгвостатистиці терміном *параметр* позначають «деякий квант інформації про мовну структуру» [223, с. 203].

фонем і груп фонем; частота голосних, приголосних, пропусків між словами, а також груп приголосних: м'яких, сонорних, частоту різних типів складів, середня довжина складу; середня частота афіксів; середня частота флексій; частота особових і неособових форм дієслова; префікси; словоформи та сполучники, середня довжина речення, середня довжина слова, і характер розподілу довжини слова [300, с. 260]. Окрім того, на думку В. Перебийніс, функціональні властивості мовної одиниці в тексті можна вивчати за її *частотою, позицією, сполучуваністю*, яка залежить від характеру тексту, функціонального стилю і змінюється від тексту до тексту [252, с. 30].

В. Перебийніс стверджує, що у процесі дослідження українських текстів різних стилів виявлено, що стилерозрізнявальна потужність одиниць на мовних рівнях різна: найнижчою вона є на фонологічному рівні¹⁰, найвищою — на лексичному та синтаксичному [253, с. 644]. Зокрема, такими такими стилерозрізнявальними параметрами є частоти голосних, приголосних, пропуски між словами, а також м'яких і сонорних груп приголосних, частота різних типів складів, середня довжина складу [300].

У цьому дослідженні основну увагу приділено даним про вживання одиниць на лексичному рівні в текстах Р. Іваничука, частково представлено інформацію про фонологічний та морфологічний рівні.

На фонологічному рівні статистичними характеристиками мови є повторюваність букв (монограм), пар букв (біграм), n-грам, сполучуваність букв одна з одною, ці дані можуть бути використані для авторизації тексту та вивчення його милозвучності.

¹⁰ Саме послідовностей голосних і приголосних (біграм і триграм) стосувалися перші праці зі статистичної ймовірності в лінгвістиці А. Маркова. У 1948 К. Шеннон запропонував імовірнісну модель послідовностей літер і слів англійської мови, на базі досліджень А. Маркова. Одиницями дослідження Шеннон були графічні символи, голосні та приголосні [451]. Пізніше Б. Мандельброт [427], прихильник використання статистичних методів у лінгвістиці, запропонував працювати над законами формалізації, щоб краще вивчити зв'язки між лінгвістичними формами незалежно від їхнього змісту.

Графема — це найменша фундаментальна одиниця письмової мови, яка може бути еквівалентною фонемі. Фонemi та графemi є двома різними елементами мови. Так, фонemi представляють звуки, графemi — букви, цифри чи символи [411]. Співвіднесення фонем із графемами, звичайно, не відображає фонетичної системи мови. Проте, на жаль, на цьому етапі свого розвитку функціонал корпусу текстів ГРАК дає змогу здобути статистичні дані лише щодо графemi.

Так, дослідженню англійських поетичних текстів на фонологічному рівні присвячено працю І. Хомицької та В. Теслюка, завдання якої охарактеризувати авторську манеру викладу [329].

Статистичне дослідження на рівні морфології полягає, зокрема, в аналізі розподілу частин мови в текстовому масиві та характерне вживання словотвірних елементів у текстах різних жанрів, стилів і різних авторів [11; 219; 249; 268; 348]. Застосування статистичного аналізу в дослідженні морфемної системи української мови демонструють праці таких дослідників, як представлено у низці праць [81; 157; 149].

На морфологічному рівні у текстах Р. Іваничука і текстах української художньої прози досліджено частоту та порядок частин мови, морфолого-статистичні показники, отримані дані представлено в Розділі 3.

Художні тексти відображають «розмаїтість лексики, зокрема неемоційної й емоційної, навіть і просторічної, діалектної <...>, а власне слова і словосполучення з переносним значенням індивідуалізують художній текст» [241].

Основним компонентом лексичного рівня є слово, яке є водночас найважливішою одиницею мови. Усі інші мовні елементи існують або у слові і для нього (фонemi і морфemi), або завдяки слову (речення і тексти). У кожній мові слів значно більше, ніж інших її одиниць. Частота слів у тексті вже довгий час є відмінним показником його лексичної складності [458].

Частотність лексичної одиниці — це важлива характеристика слова, оскільки вона свідчить про активність його функціонування в тексті, про його вагу у статистичній структурі тексту тощо. На цьому наголошують як українські, так і зарубіжні мовознавці: М. Муравицька [238; 255], В. Перебийніс [252, 253, 255, 300],

Н. Дарчук [87; 88; 255], Ю. Тулдава [316], П. Алексєєв [2; 350], А. Шайкевич [338; 339], Т. Грязнухіна [89], Г. Віммер та Г. Альтманн [469; 470], А. Павловські [439], М. Рушковські [448], Р. Кьолер [350], С. Бук [41; 42; 44; 46; 49; 370], І. Попеску [440] та ін. Найпростішим різновидом статистичного підходу до вивчення мови письменників або окремих творів є підрахунок уживаності слів, оскільки багатство словника певним чином характеризує їхню мову. Зіставну думку висловлює С. Бук: для багатоаспектного дослідження ідіолектів лінгвісти вдаються до кількісного опису доробку письменників, що дає точну інформацію про особливості функціонування лексики в їхній творчості [47, с. 86], оскільки багатство словника в певний спосіб характеризує їхню мову.

Належить зауважити, що наявні в українській письменницькій лексикографії праці здебільшого належать до тлумачних: «Словник мови Шевченка» [СМШ], «Словник Г. Квітки-Основ'яненка» [116], «Художнє слово Василя Стефаника» [160], «Словник поетичної мови Василя Стуса» [СПМВС], «Короткий словник авторських неологізмів в українській поезії ХХ століття» [61], «Словник антонімів поетичної мови» [34], частотних («Словопоказчик драматичних творів Лесі Українки» [37], «Лексика мови Архипа Тесленка» [284]), конкордансів («Конкорданс поетичних творів Тараса Шевченка» [65], онлайн конкорданс роману Івана Франка «Перехресні стежки» [50], онлайн-конкорданс повного зібрання творів Григорія Сковороди [436]) та ін.

В українській лексикографії частотні словники укладено для п'яти функціональних стилів: художньої прози [ЧССУХП], публіцистики [ЧССПУМ], наукового [41], розмовно-побутового [42], офіційно-ділового [49]; а також для поетичного мовлення [ЧССПУМ]. Належить згадати працю М. Навальної, присвячену опису лексики різних стилів [241]. У своєму дослідженні М. Навальна [241] уживає поняття «маркована лексика», що передає додаткову інформацію про сфери вживання, часову віднесеність, емоційно-експресивне забарвлення або функціонально-стильове використання лексичних одиниць в тексті.

Електронний словник має низку переваг щодо паперового варіанту. Для словника цього типу характерні такі ознаки: багатofункціональність; використання

засобів мультимедіа; актуальність і динамічність; великий обсяг словникової бази; варіативність у використанні; універсальність; зручний пошук [333]. Комп'ютерні технології в електронному словнику надають миттєвий доступ до словника та значно полегшують лінгвістичні дослідження.

Так, Є. Купріянов присвячує своє дисертаційне дослідження проблемі укладання електронних словників фахової лексики, зокрема машинобудівної, для опису окремих галузевих термінологічних підсистем зі застосуванням інноваційних прийомів лексикографічного опису [187].

Серед здобутків українського електронного словникарства — комп'ютерний словник Тараса Шевченка [mova.info]. Статистичними параметрами цього словника виступають абсолютна та середня частоти, середнє квадратичне відхилення абсолютної частоти, коефіцієнт стабільності.

Відомо, що частотний словник поділяється на певні частотні зони [126, с. 23]. Так, аналіз залежності ранг-частота для текстів подано в дослідженнях Ю. Тулдави [316], О. Косенко [170], С. Бук [47; 371], О. Максимів [217].

С. Бук виявила, що найзагальнішими статистичними характеристиками словника є обсяг тексту (N) — кількість слововживань у тексті; обсяг словника словоформ (V_{ϕ}) — кількість словоформ у тексті; обсяг словника лексем, кількість слів — кількість лексем у тексті (V); індекс різноманітності (багатство словника) — відношення обсягу словника лексем до обсягу тексту (V/N); індекс винятковості для словника і тексту — відношення кількості слів із частотою 1 (hapaх legomena (V_1)); до загального обсягу словника (V_1/V) і тексту (V_1/N); індекс концентрації словника і тексту — відношення кількості слів у словнику з абсолютною частотою 10 і більше до загального обсягу словника (V_{10}) і тексту (N_{10}) — V_{10}/V і N_{10}/N ; середня частота (повторюваність) слова в тексті — відношення обсягу тексту до обсягу словника лексем [43; 46; 370].

Саме з огляду на зазначене, використовуючи можливості корпусу ГРАК, створено дослідницький корпус художньої прози 1960–2016 рр., який застосовано для порівняння статистичних показників та «якісних» даних. ДКХП було створено в межах корпусу ГРАК для зіставлення даних, отриманих у ДКРІ, що, своєю чергою,

уможливило виокремлення лексичних маркерів ідіолекту. ДКХП створено з урахуванням часового критерію: до уваги було взято художню прозу, написану в період 1960–2016 рр.

Важливу заувагу подає К. Писаренко, аналізуючи мовний портрет персонажа: «змалювання мовного портрета підпорядковується завданням типізації та індивідуалізації персонажа й залежить від жанрової та дискурсивної специфіки текстів, які мотивують використання мовностильових засобів творення образу» [262]. Отже, під час аналізу ідіолекту належить враховувати жанрову специфіку досліджуваних текстів.

Зіставлення даних дослідницького корпусу Р. Іваничука (ДКРІ) і дослідницького корпусу художньої прози (ДКХП) дадуть змогу встановити суттєві розходження між певними масивами текстів.

Так, М. Мухін пропонує аналізувати частотну лексику того чи іншого автора для виявлення індивідуально-авторських особливостей стилю, «універсальна» лексика є важлива для побудови будь-якого художнього тексту, але малозмістовна для оцінки індивідуально-авторських особливостей. Відкинувши частотну лексику, характерну для багатьох авторів, можна отримати списки лексем, що становлять індивідуальне слововживання» [240, с. 61]. Натомість Т. Демидова зазначає, що мовний смак автора, його літературні схильності, багатство мовної особистості відображає саме низькочастотна лексика; і якщо домінантна лексика більшою мірою характеризує менталітет цілого етносу, то одинична є максимально індивідуалізована, специфічна [92, с. 151]. Виявлення словникового складу рідковживаних лексем і їхніх частот у різних текстах дасть змогу провести кількісний порівняльний аналіз, зокрема, дослідити частотні закономірності ідіолекту [249].

Свого часу Г. Хетсо [327] запропонував методику аналізу тексту з метою встановлення авторства, з автоматизованим отриманням частотних словників і статистичних даних. Для опису текстів, зокрема їхнього лексичного багатства він запропонував такі параметри, як загальний розподіл довжини слова¹¹, загальний

¹¹ Дослідження довжини слова як параметра стилю досліджувало чимало вчених [309; 376; 427; 472]. Американський філолог Дж. Ціпф відкрив відомий у

розподіл довжини речення, лексичні спектри тексту на рівні словника і тексту, середня довжина речення в словах, середня довжина слова в буквах, а також індекс різноманітності лексики.

Ю. Тулдава сформулював два основні принципи вивчення лексики в квантитативному аспекті: принцип системності та ймовірносно-статистичний характер організації лексики, об'єднання яких представляє системно-імовірнісний підхід, що властивий також дослідженням П. Алексєєва [2; 316].

Ю. Тулдава розглядає лексику як системний об'єкт і досліджує її за допомогою методів «кількісної» математики для виявлення й осмислення її системних властивостей. Його методика вивчення полягає в кластеризації лексики й моделюванні за допомогою розподілів. Основні квантитативні організації словника й тексту обчислено за допомогою таких функцій, як закон Ципфа в ранговій і спектральній формах, узагальнена формула Вейбулла, S-подібна логістична функція та інші комбіновані функції. Вчений зазначає, що основними характеристиками лексичного багатства тексту є індекси різноманітності й винятковості [316, с. 168].

Ще одним підходом до вивчення лексичної структури тексту є його моделювання з метою його подальшої ідентифікації. Цей підхід вимагає здійснення статистичного аналізу словника тексту шляхом частотного рангування [432]. Частотне рангування дає інформацію про ядро і периферію словника, саме з огляду на це, одним із етапів дослідження стало створення частотного словника, базованого на створеному корпусі текстів Р. Іваничука.

Під час лексико-квантитативного аналізу тексту Г. Напрєєнко пропонує два

мовознавстві закон Ціпфа, метою якого було показати, що у мові існує принцип економії задля збереження рівноваги мовних елементів (фонем, складів, морфем, слів, фраз), найчастотніші слова є найкоротшими у тексті. Пізніше Мандельброт доповнив, що відношення рангу слова в частотному словнику до частотності слова в мові становить постійну величину (константу) [427]. Додатковий інтерес до досліджень розподілів довжин слів зумовлений перевіркою відомих закону Ціпфа (за яким довжина слова та його частота негативно скорельовані, виходячи з міркувань оптимізації та ефективності спілкування [434, с. 323-351]), закону Менцерата-Альтмана (який корелює довжини лінгвістичних елементів різних рівнів [390]), визначенням та практичним використанням «індексу читабельності» [472].

варіанти виявлення лексико-квантитативних закономірностей в ідентифікаційному аспекті: спеціально-орієнтований та універсальний підходи. Спеціально-орієнтований метод має на меті виявити лексико-квантитативні закономірності тексту аналізуючи слова, що пов'язані синонімічними зв'язками. Суть методу полягає в фіксації частоти слова в тексті, а рангування частот демонструє надання переваги мовною особистістю одним лексемам над іншими. Фундаментальною описовою характеристикою в спеціально-орієнтованому методі ідентифікації є параметр частоти аналізованих мовних елементів. Універсальний підхід базується на аналізі рангу частоти найуживаніших слів у тексті. Цей підхід моделювання текстів передбачає аналіз отриманих частотно-порівняльних таблиць [243]. Ранг є показником авторських уподобань щодо вживання слів у тексті та, своєю чергою, відображає несвідомий вибір автором певної лексики [371].

Одним із важливих завдань створення ЧС є виявлення частотних зон словника. Як зазначає Ю. Тулдава [316, с. 65], стратифікація лексики за частотою вживання, тобто у виявленні основних частотних зон слів, має велике значення, наприклад, для визначення складності тексту, укладення словника-мінімуму, автоматичного опрацювання тексту. Виокремлювати частотні зони можливо за різними ознаками [316, с. 65], залежно від цілей і завдань конкретного дослідження. Найдоречнішим є таке розмежування частотних зон, при якому кожна зона охоплювала б діапазон, який дорівнює одному порядку [218, с. 101] (див. Розділ 3).

Методикам та алгоритмам ідентифікації авторських текстів присвячено праці таких українських дослідників, як В. Висоцька, В. Литвин, В. Теслюк, І. Хомицька [409; 426].

Французькі дослідники [369] пропонують досліджувати лексичний склад тексту за допомогою двох способів. Перший спосіб полягає в представленні тексту у вигляді списків словоформ — сумок слів; другий спосіб має на меті поділ тексту на менші частини, речення — на слова, текст — на речення і параграфи, що дає змогу здійснити морфо-синтаксичне анотування [369].

Дослідники стверджують, що найчастотнішими одиницями тексту є службові слова та займенники, які найкраще відображають специфіку зміни індивідуального

стилю в часі, а також відбивають кількісні відмінності між різними авторами [363; 372 та ін.] для вивчення його семантики цей підхід дослідження непродуктивний. Зазначимо, що в цьому дослідженні не взято до уваги цей прошарок лексики через проблеми знаття омонімії в дослідницькому корпусі.

Вивчити індивідуальну манеру автора — означає дослідити частотами яких одиниць і категорій він наближається до середніх показників для стилю, а частотами яких — відходить від цих показників [300, с. 237]. Застосовуючи статистичні методи до текстів різних авторів, ми встановлюємо статистичні характеристики, якими твори одного автора істотно відрізняються від творів інших, а отже, особливості індивідуальної творчої манери різних авторів [248]. Свого часу М. Марусенко зазначав, що «...відповідний «перелік» слів може бути характерним не лише для індивідуального стилю окремого письменника, але і для стилю цілої групи представників жанру в літературі певного часу. Деякі з мовних компонентів такого індивідуального переліку можуть виявитися спільними для відповідного стилю літературної мови цілої епохи» [223, с. 11]. Для встановлення авторства використовують і показник середньої частоти для датування окремих текстів письменника на основі попередньо проведеного підрахунку середньої частоти вживаних ним слів у різні періоди його творчості [223; 277].

Вивчення частотності слів, рангування лексики, обчислення довжини слова дає змогу відобразити лексичне багатство, ідіостильові й частотні закономірності ідіолекту, що уможливлює авторизацію тексту та його подальше автоматичне опрацювання. Однак лише статистичні дані не можуть бути метою аналізу художнього тексту, належить брати до уваги контексти частотної лексики письменників і здійснювати її подальшу семантичну класифікацію, щоб робити висновки про авторські концептуальні системи і синтагматичні вподобання.

2.2.2 Методи дослідження колокацій у сучасній лінгвістиці. Одним із важливих аспектів аналізу ідіолекту є дослідження типової й нетипової сполучуваності одиниць у текстах автора. Л. Пустовіт свого часу звертала увагу на потребу створення словника індивідуально-авторських сполук у поетичному тексті [270, с. 184]. Р. Токарський зауважує, що: «Дуже часто саме в художніх текстах <...>

уживання слова свідомо ламає бар'єр конвенційної стабілізованої лексичної сполучуваності, що тягне за собою актуалізацію інноваційних рис значення. Слово у креативному тексті творить новий текстовий образ світу...» [468, с. 31]. Згаданий автор звертає увагу на те, що «...словники авторських ідіолектів стають семантичними коментарями до текстових уживань слів і можливих трансформацій значень, які відбуваються в цих словах, а також до категоризаційних та аксіологічних порядків, наявних в певний період чи в певному середовищі» [468, с. 32]. Мало дослідженою залишається проблема аналізу колокацій у текстах, зокрема художніх. На думку В. Захарова, «корпуси й інструментарій корпусної лінгвістики дають змогу виявити й суттєво розширити лексичний фонд стійких словосполук різного типу й особливості їх використання» [127]. О. Тележкіна вважає, що «...більш інформативною для розкриття можливостей української мови буде така лексикографічна праця, яка міститиме всі варіанти сполучуваності того чи іншого слова, вжитого в поетичному творі, певного автора» [311, с. 263].

Найпростішим способом виявлення сполучуваності лексичних одиниць є укладання частотних списків словосполук (wordlists) [260, с. 73]. Однак у арсеналі сучасної статистики існує низка статистичних критеріїв (коефіцієнтів) для виявлення колокацій, об'єднаних терміном *показники асоціації*. Згідно з Кембриджським словником статистики Б. Еверітта, «показники асоціації — числові індекси, що обчислюють силу статистичної залежності двох або більше квалітативних змінних» [386, с. 241]. За Ш. Евертом, «показник асоціації — це формула, за якою обчислюють величину асоціації виходячи з інформації про частоту у факторній таблиці парного типу. Цю величину розглядають як індикатор того, наскільки сильною є асоціація між компонентами пари, із поправкою на випадкові ефекти [...]. Високі показники свідчать про сильну асоціацію» [388, с. 75].

Показники асоціації призначені передусім для автоматичного виокремлення колокацій / конструкцій у тексті (корпусі текстів) на підставі встановлення випадковості / не випадковості певної послідовності слів у тексті (КТ). Саме з такою метою їх застосовують на матеріалі низки мов [124; 331; 347; 374; 388; 450; 462 та ін.]. Застосовувати коефіцієнти асоціації можна з різною метою. На думку Ш. Еверта,

«величини, обчислені показником асоціації, можна інтерпретувати в різний спосіб: вони можуть бути використані прямо для оцінки величини асоціації між компонентами парного типу; для рангування парних типів у наборі даних; для оцінки парних типів із визначеним першим або другим компонентом» [388, с. 75]. Формули для обчислення показників асоціації (їх є чимало) відображають різну силу зв'язку для того самого поєднання, тому колокаційні ранги, отримані різними методами, можуть мати різні результати. Відомо також, що деякі показники демонструють аналогічні результати, а інші — значно відрізняються [414, с. 246–247].

Отже, існує низка показників асоціації, зокрема MI-score [374, с. 23; 389]; t-score (t-test, t-критерій, t-value)¹² [374, с. 6]; log-likelihood [384, с. 67]; коефіцієнт Dice [387]; z-score [364]; gmean [388, с. 85]. На думку дослідників, показник MI-score найбільше підходить для дослідження термінологічних сполучень, власних імен, складних номінацій, тобто для виокремлення низькочастотних сполучень; t-score, навпаки, краще працює для вивчення високочастотних «загальномовних стійких поєднань» (похідних службових слів, дискурсивних слів) і «стійких конструкцій» [347]; коефіцієнт MI-score є кращим для знаходження схожості, тоді як t-score — для встановлення відмінностей; критерій log-likelihood підходить для КТ різних розмірів і акцентує на низькочастотних кандидатах; z-score, як і t-score, не рекомендують використовувати для низькочастотних кандидатів, цей показник не застосовують для малих вибірок, тому для цього краще взяти t-score [330].

Великого значення набуває дослідження синтаксичних одиниць, оскільки синтаксис — це одна з найважливіших сфер мови, що сприяє об'єднанню в єдину систему елементів усіх мовних рівнів. Варто зауважити, що під час побудови тексту значну роль відіграють не традиційно визначені ізольовані лексичні одиниці, а регулярно відтворювані синтагматичні структури — готові фрази [456, с. 60].

¹² Сутність відмінностей у застосуванні MI та t-score американські дослідники сформулювали так: «Показник MI є кращим для знаходження схожості; t-величини є кращими для встановлення відмінностей між близькими синонімами. Ми не намагаємося сказати, що один показник є кращим за інший, обидва є важливими. Іноді ми більше зацікавлені у знаходженні асоціацій, а іноді ми зацікавлені у зосередженні на найтонших відмінностях» [373, с. 28].

Подібно до простих слів зазначені структури зберігаються в пам'яті мовців як цілісні утворення, і є важливим джерелом інформації як про мову, так і про навколишній світ [388, с. 15]. Значний інтерес насамперед становить опис високочастотних стійких синтагматичних послідовностей — колокацій [347; 360; 388; 452; 457]. Статистичні параметри речень досліджували на матеріалі різних мов С. Кауфман [151]; С. Лаббе та Д. Лаббе [415]; М. Марусенко [222]; О. Павличко [248]; Є. Родіонова [273], синтаксичні фразеологізми та фразеологізовані речення — Г. Ситар [288; 289; 434]; Р. Форсит, Е. Стаматос [392; 459; 460; 461] тощо. Як свідчить аналіз останніх досліджень у галузі лінгвостатистики, статистичним параметрам речень сьогодні надають значно менше уваги, ніж статистичним параметрам слів. Зазвичай дослідники наводять лише середню довжину речення, рідше — стандартне відхилення, не звертаючи уваги на відповідний розподіл імовірності та не з'ясовуючи, чи він має нормальний характер [454]. Часто вивчають окремі тексти [385], хоча найповнішу статистику можна здобути лише на матеріалі корпусу. Статистичні розміри досліджуваних текстів або корпусів текстів зазвичай були недостатньо великими. Досі досліджували статистику речень, не враховуючи флуктуації відповідних частот від тексту до тексту, проте відомо, що флуктуаційні явища відіграють важливу роль у лінгвістичних системах [351; 385; 390].

У 90-х рр. XX ст. під керівництвом М. Марусенка був проведений детальний аналіз параметра *середня довжина речення*. У результаті дослідження виявилось, що графіки розподілу довжин речень мають таку особливість, як *багатовершинність*. Це означає, що цей параметр складається з декількох інших, які характеризують різні види речення. Дослідник дійшов висновку, що параметр середня довжина речення «є статистично безглуздим, оскільки він є сукупністю розподілів» [222, с. 116]. М. Марусенко досліджує структурно-синтаксичний складник стилю і як параметри використовує квантитативні характеристики речення — розмір та кількість структурних одиниць речення. Він аналізує 56 ознак, які відображають структуру та склад речення. У розвідках М. Марусенка [223], спрямованих на атрибуцію текстів, проаналізовано синтаксичні структури та їхні характеристики, тоді як праці І. Севбо [277] і Г. Мартиненка [221] пов'язані з аналізом графів синтаксичних зв'язків.

Синтаксис як вершинний ярус структури мови відрізняється від інших кількісними параметрами: синтаксичні одиниці не можна подати обмеженим списком, як, наприклад, фонemi чи морфemi, з одного боку, або лексеми й словоформи — з іншого. Кількість синтаксичних одиниць, утілюваних у мовленнєвих ланцюгах, і зокрема кількість синтаксичних конструкцій: речень, словосполук тощо, — не просто надзвичайно велика, теоретично вона нескінченна.

У зарубіжній лінгвістиці показник *довжина речення* загалом використовують для обчислення показника читабельності — складності сприйняття тексту читачем. Задля цього дослідники беруть до уваги речення з однорідними членами, підрядні конструкції з відносними займенниками, різні часові та модальні форми дієслова [353]. Для визначення лінгвістичної складності тексту мовознавці переважно досліджують довжину, частоту слова та речення [353]. При цьому статистичними показниками є кількість слів у реченні, кількість символів у слові, середня кількість символів у реченні (відношення загальної кількості символів до кількості слів) [449].

Статистичні дослідження на фонологічному, морфологічному та лексичному рівнях мови уможлиблює ідентифікацію й атрибуцію обстежуваних текстів, дають змогу розкрити їхню специфіку й охарактеризувати авторську манеру викладу.

2.3. Концептуальний аналіз складників ідіолекту

Особливістю методики концептуального аналізу, використаної у дисертації, є залучення статистичної інформації. Статистичні дані як формальні маркери ідіолекту дають змогу прослідкувати домінуючі профілі концепту та напрямки метафоризації.

Поняття профіль і профілювання розуміємо услід за Є. Бартмінським: «У нашій дефініції профілювання є суб'єктивною (тобто такою, що має свій суб'єкт) мовно-поняттєвою операцією, що полягає в своєрідному формуванні образу предмета через трактування його в окреслених аспектах (підкатегоріях, фасетах), таких, як наприклад, походження, якості, вигляд, функції, події, переживання і т. ін., у межах певного типу знання й згідно з вимогами окресленого погляду» [359, с. 212]. Результатом процесу створення мовного портрета предмета (профілювання)

Є. Бартмінський вважає профіль і стверджує, що досвідну рамку формують різноманітні коди (вербальний, поведінковий, міфолого-ідеологічний, предметно-символічний) [359, с. 213].

Р. Гжегорчикова зазначає: «Поняття профілювання увійшло до мовознавства разом із зацікавленістю когнітивною граматикою і як зручне, а одночасно й образне, почало жити власним життям, як видається, воно відійшло від того первісного значення, яке надав йому його автор Р. Ленекер (1987)» [395, с. 9]. Цитована авторка вбачає особливість підходу школи Є. Бартмінського в тому, що профілювання є різновидом операції на готовому понятті предмета, полягає у вирізненні в ньому певних аспектів, окреслюваних як профілі поняття (предмета) [395, с. 11].

Важливі уточнення подає Н. Єсипенко, зазначаючи, що «профілювання розуміють як здатність мовних одиниць позначати і закріплювати в системі мови той чи інший спосіб концептуалізації об'єкта» [112, с. 133]. Аналізуючи концепцію Р. Стернберга, Н. Єсипенко пише, що «на думку вченого, ментальні репрезентації, зокрема концептуальні структури, вибудовуються за допомогою виконавчих компонентів, якими виступають семантичні ознаки. Набуття й вираження певної інформації відбувається завдяки селективному кодуванню, при якому виокремлюється найважливіша для певної мети інформація, і селективному комбінуванню, завдяки чому фрагменти інформації можуть поєднуватися у внутрішньо зв'язане ціле. У сприйнятті й передачі інформації, у сполученні її в єдине ціле, у співвіднесенні її з раніше відомим людина опирається на свій попередній досвід, який підводиться під певні сценарії, фрейми, домени, схеми» [112]. Отже, важливо в тексті виявити актуалізовані профілі досліджуваного концепту.

Першим етапом моделювання концептів за корпусом текстів Р. Іваничука є визначення вербалізаторів концептів — синонімів імені концепту, колокацій, фразеологізмів, їхні кількісні та якісні характеристики — є підґрунтям для подальшого концептуального аналізу.

Важливим складником використаної методики є кількісний аналіз та класифікація колігацій та колокацій, які вербалізують концепт. Виокремлено структурно-семантичні моделі колігацій та колокацій. Така інформація дає змогу

визначити типові напрямки метафоризації досліджуваних концептів. Під час аналізу, зокрема, приділено увагу колокаціям моделі іменник + іменник, що дало змогу встановити актуалізовані в тексті міжконцептні зв'язки різних типів. Здійснено кількісний і якісний аналіз колокацій моделі прикметник + іменник.

Укладання статистичного профілю ідіолекту полягає у представленні кількісних та статистичних показників мовних одиниць на фонологічному, морфологічному, лексичному та текстовому рівнях, а також частотності досліджуваних номінацій емоційних станів *гнів / радість* та кольороназв, їхніх сполук та вербалізаторів. Натомість концептуальне профілювання дає змогу виявити певні аспекти досліджуваного концепту. Концептуальні профілі відображають специфіку концептуальної системи письменника.

Окрім того, як зазначає О. Левченко, «найважливіший етап реконструювання концепту — визначення метафоричних принципів, за якими вербалізовано концепт, для подальшої типологізації метафоричних принципів. Важливим складником такого аналізу є дослідження концептів, використаних у процесі метафоризації. Це дає змогу з'ясувати типові стратегії інтеграції концептів, а також визначити роль компонентів, а саме їх символічну функцію, іншими словами, показати домінантну роль метафоричного/метонімічного принципу або компонента. З'ясуванню, за яким метафоричним принципом вербалізовано той чи інший концепт, сприяє як етимологія імені концепту, так і в окремих випадках етимологія компонентів фразеологізму» [199, с. 135]. Т. Єщенко зауважує, що «метафори, функціонуючи у віршованому тексті, мають лінгвоперсонологічну маркованість. Адже мовна особистість залежно від свого типологічного статусу надає перевагу тим чи тим метафоричним образам, які не збігаються у процесі лінгвокреативної діяльності з витворами інших носіїв мови» [113, с. 42]. Звичайно, такі висновки можна поширити на прозовий художній текст. Т. Єщенко також наголошує на застосуванні методів лінгвістичної статистики для вивчення мовного портрета автора [113, с. 42].

Важливо зазначити, що поняття метафоризація, услід за Я. Пузиніною та ін. представниками когнітивної теорії метафори, уживаємо у широкому значенні, що є принциповим для методики аналізу [443, с. 18]. Широке значення поняття

метафоризація стосується не лише живих метафор, але й генетичних, меншою чи більшою мірою лексикалізованих, однак які можна делексикалізувати, сягнути до вихідного (генетично) значення [443, с. 18].

На наступному етапі виокремлено основні дані про сполучуваність вербалізаторів, типових для досліджуваного автора моделі метафоризації того чи того концепту на зразок СУПЕРЕЧКА — ЦЕ ВІЙНА. Здобуто кількісні дані про метафоризацію, яка відбувається за певною метафоричною моделлю. Саме ця інформація уявляє особливості світобачення автора. О. Левченко стверджує, що «серед базових метафоричних принципів, що діють у фразеології, найвагоміші — персоніфікація, яка має різні вияви: антропоморфізм, коли вербалізація відбувається в термінах концептосфери Людина, “істотоморфізм”, коли використано концептосферу Істота. “Істотоморфізм”, своєю чергою, можна розглядати як “зооморфізм” та “міфоморфізм” — використання термінів, пов’язаних із тваринами та міфологічними істотами відповідно. І за цією логікою — “флороморфізм”, “речоморфізм” тощо» [200, с. 42]. Зіставну класифікацію пропонує Т. Єщенко. Вона порівнює показники «вживання семантичних типів метафор в ідіолекті поетів-адресантів 90-років ХХ ст.», використовуючи таку класифікацію: метафори-оживлення (антропоморфні, зооморфні, ботаноморфні, химероморфні), метафори-опредмечування, метафори-синестезії¹³ [113, с. 89]. У значній кількості випадків виникають труднощі, пов’язані з класифікуванням метафори, оскільки до процесу метафоротворення одночасно може бути залучено низку уявлень, які стосуються різних концептосфер. Окрім того, концепт у термінах якого відбувається метафоризація, може бути визначений лише на основі опосередкованих чинників чи ширшого контексту, у якому вона розгортається. А. Павелець слушно зазначає, що в багатьох випадках визначити, що є джерелом метафори важко або навіть це залежить від рішення інтерпретатора [438]. Одним із механізмів творення образності дослідники називають метафтонімію [394].

Так, важливу інформацію постачають атрибути слів-вербалізаторів концепту,

¹³ Синкретичним явищем є метафора-синестезія, яка може одночасно містити ознаки і метафори-оживлення, і метафори-опредмечування [113, с. 89].

іншими словами словосполучки формальної моделі прикметник + іменник, іншими словами окремим прийомом виявлення моделі метафоризації є те, що свого часу В. Успенський назвав «предметними конотаціями абстрактних іменників»: «...абстрактний іменник може мати таку лексичну сполучуваність, наче він позначає деякий матеріальний предмет (який утворює матеріальну, чи речовинну, конотацію цього іменника), і тому в мисленнєвому експерименті може бути сприйнятий як конкретний іменник, що позначає цей предмет <...>. Прикметники і дієслова, які сполучаються з цим абстрактним іменником, як правило, мають, окрім інших, конкретні значення й у цих конкретних значеннях сполучаються з різними конкретними іменниками. Лексичне значення кожного такого конкретного іменника — це матеріальна, чи речовинна, конотація розглядуваного абстрактного іменника в певному контексті» [319, с. 151]. Згаданий учений фактично передбачив когнітивістський підхід експлікації метафори, зокрема залучення до аналізу всіх метафор.

Деякі дослідники, аналізуючи мовну особистість того чи того письменника, приділяють увагу метафорі, розуміючи її вузько, не залучаючи до вибірки т. зв. мертвих метафор [103; 302] та не беручи до уваги частотності. Натомість Т. Єщенко, аналізуючи українські поетичні тексти 1990-х, послуговується кількісними даними, використовуючи термін метафорична константа [113].

Саме поєднання статистичного підходу, який постачає фактичну базу дослідження — наприклад, змогу виявити вичерпний перелік шуканих колокацій, із їх когнітивною інтерпретацією становить специфіку пропонованої методики.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Для проведення комплексного дослідження авторського мовлення було здійснено спробу поєднати кількісні та якісні методи дослідження авторського тексту. З огляду на це, використано такі методи:

корпуснобазований метод полягає у використанні корпусу текстів для представлення, перевірки мовних фактів і дає змогу вивчати частотність мовних одиниць та їхню сполучуваність з іншими елементами;

корпуснокерований метод застосовано для інтерпретації даних корпусу як цілісної системи;

статистичні методи використано для виявлення кількісних закономірностей вживання мовних одиниць в авторському тексті;

описовий метод дає змогу інвентаризувати одиниці мови і пояснити особливості їхньої будови та функціонування на певному етапі розвитку мови. Цей метод представляє парадигматичні і синтагматичні зв'язки між словами. Одним із завдань цього методу є поділ слів на групи за тематикою та семантикою та здійснення їхнього дистрибутивного аналізу;

прийом зіставлення застосовано для виявлення спільних і відмінних ознак у досліджуваних текстових масивах Р. Іваничука та української художньої прози 1960–2016 рр.);

концептуальне моделювання відображає механізми вибору лексичних одиниць в авторському тексті, уточнює семантику окремих слів та їх сполук;

концептуальний аналіз уможливорює побудову моделей досліджуваних лексичних одиниць, які демонструють світогляд та концептосферу письменника;

Застосування комп'ютерних технологій розширюють можливості вивчати великі масиви текстів та нівелюють суб'єктивні оцінки дослідника мовлення письменника на різних мовних рівнях. Корпуси текстів письменника використовують для отримання точних даних про частотність вживання певних лексичних одиниць, для визначення прийнятності отриманих результатів та подальших перспектив дослідження авторських текстів.

За допомогою квантитативного підходу можна одержати нові дані або

перевірити набуті знання про лінгвістичний об'єкт [255], оскільки дослідження базовані на точних кількісних даних [300, с. 29] та, своєю чергою, забезпечують високу вірогідність одержаних результатів та уникнення хибних тверджень.

Аналіз текстів дає змогу підтвердити раніше виявлені, так і визначити нові статистичні параметри та закономірності будови текстів. Функціональні властивості мовної одиниці в тексті можна вивчати за її *частотою, позицією, сполучуваністю*, яка залежить від характеру тексту, функціонального стилю і змінюється від тексту до тексту [252, с. 30].

Дослідники вважають, що найзагальнішими статистичними характеристиками тексту та лексикону є обсяг тексту, обсяг словника словоформ, обсяг словника лексем, індекс різноманітності, індекс винятковості для словника і тексту, індекс концентрації словника і тексту, середня частота (повторюваність) слова в тексті [43; 46; 370].

Частотність лексичної одиниці — це важлива характеристика слова, оскільки вона свідчить про активність його функціонування в тексті, про його вагу у статистичній структурі тексту тощо. До того ж, важливим статистичним параметром ідіолекту є частотно-рангові закономірності лексики в тексті.

Одним із важливих аспектів аналізу ідіолекту є дослідження сполучуваності одиниць у текстах автора. Аналіз колокацій у текстах, зокрема художніх, проведено лише частково в сучасній лінгвістиці. Сьогодні для вивчення колокацій в тексті використовують показники асоціації для обчислення сили статистичної залежності двох або більше квалітативних змінних.

Лінгвокогнітивний аспект дослідження полягає у розумінні й ідентифікації механізмів вибору лексичних одиниць в авторському тексті, уточненні семантики окремих слів і їх сполук і побудови моделей у художніх текстах, що демонструють ментальний світ крізь призму лексикону автора й тексту зокрема.

Особливістю концептуального аналізу, залученого у дисертації, є використання статистичних даних як формальних маркерів ідіолекту, що дають змогу простежити домінантні профілі концепту та напрямки метафоризації.

До уваги, услід за Є. Бартмінським, взято поняття *профіль і профілювання*. Під

профілюванням розуміємо мовно-поняттєву операцію, яка полягає у формуванні образу предмета через трактування його в окреслених аспектах, і результатом якої є створення профілю. Здебільшого згадане «формування образу предмета» відбувається як моделювання. Отже, одним з етапів дисертаційного дослідження є моделювання концептів за корпусом текстів Р. Іваничука на базі їхніх вербалізаторів — синонімів імені концепту, колокацій, фразеологізмів, до того ж їхні кількісні та якісні дані є основою для подальшого концептуального аналізу.

У процесі дослідження вилучено структурно-семантичні моделі колігацій та колокацій для виявлення типових напрямків метафоризації досліджуваних концептів, тому що «метафори мають лінгвоперсонологічну маркованість» [113, с. 42].

Дослідницький корпус Р. Іваничука створено, щоб отримати частоту символів та біграм символів у слові, частотний словник лексику письменника, розподіл та частоту частин мови, конкорданс; морфолого-статистичні показники лексики, статистичні характеристики лексики та тексту, вилучити високо- та низькочастотні колігації та колокації з номінаціями емоційних станів *гнів* та *радість* та кольорів; виявити спільнокореневі вербалізатори та вербалізатори-синоніми досліджуваних концептів, що, своєю чергою, дало змогу змоделювати статистичний і концептуальний профілі досліджуваних одиниць та здійснити когнітивну інтерпретацію досліджуваних колокацій.

Для виявлення статистичних показників та «якісних» даних у ДКРІ було створено ДКХП в межах корпусу ГРАК з урахуванням часового критерію, що дає змогу виокремити лексичні маркери ідіолекту.

РОЗДІЛ 3. СТАТИСТИЧНИЙ І КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПРОФІЛІ ІДІОЛЕКТУ РОМАНА ІВАНИЧУКА

3.1. Статистичний профіль ідіолекту

Фонологічний рівень. У статистичній лінгвістиці характеристиками мови є повторюваність букв (монограм), пар букв (біграм), n-грам, сполучуваність букв одна з одною тощо. Припускаємо, що будь-який текст можна ідентифікувати за комплексом статистичних параметрів. Зокрема, дані частоти появ літер і їхніх сполучень (біграм, триграм, чотириграм) букв можна використати для авторизації тексту [184]. Так, у цьому дослідженні описано фонологічні дані в дослідницькому корпусі Р. Іваничука: символи на початку та в кінці слова, найчастотніші біграми символів. Отримані дані подано в таблицях 3.1, 3.2, 3.3.

Таблиця 3.1.

Символи на початку слова

Роман Іваничук			Василь Шкляр			Ліна Костенко		
<i>Початок слова</i>	<i>АЧ</i>	<i>ВЧ</i>	<i>Початок слова</i>	<i>АЧ</i>	<i>ВЧ</i>	<i>Початок слова</i>	<i>АЧ</i>	<i>ВЧ</i>
В	24882	1,59	Н	16312	1,68	В	4256	1,79
П	24633	1,57	В	15466	1,59	Н	3501	1,47
Н	24151	1,54	П	14406	1,48	П	3457	1,45
С	19106	1,22	Т	12749	1,31	С	3221	1,35
З	18654	1,19	С	11682	1,2	Т	2902	1,22
Т	14005	0,89	З	10809	1,11	З	2150	0,9
Д	13065	0,83	Д	8248	0,85	Д	2105	0,88
М	11956	0,76	М	8024	0,82	І	2037	0,85
Б	10251	0,65	Я	6904	0,71	М	2033	0,85
К	8902	0,56	Б	6528	0,67	К	1809	0,76

Таблиця 3.2

Символи на кінці слова

Роман Іваничук			Василь Шкляр			Ліна Костенко		
Кінець слова	АЧ	ВЧ	Кінець слова	АЧ	ВЧ	Кінець слова	АЧ	ВЧ
А	28283	1,8	А	20222	2,08	І	4880	2,05
И	28083	1,79	О	19020	1,96	И	4776	2,01
О	25598	1,63	Е	17716	1,82	А	4734	1,99
І	22068	1,41	И	16594	1,71	Е	3841	1,61
Е	18182	1,16	І	13532	1,39	О	3090	1,3
В	17919	1,14	Я	11348	1,16	Ь	2455	1,03
Я	16380	1,04	У	10389	1,07	У	2289	0,96
У	15805	1,01	В	9914	1,02	Я	2136	0,9
Й	14766	0,94	Й	6474	0,66	В	2128	0,89
М	9014	0,57	Ь	5867	0,6	Й	1957	0,82

У таблиці 3.1 і 3.2 уміщено дані про символи, які починають та закінчують слова, де виявлено спільні та відмінні ознаки. Так, серед символів на початку слова у Р. Іваничука вищу частоту мають символи В, П, на кінці слова — символи А, И на відміну від В. Шкляра і Л. Костенко. Однак, відповідно до отриманих даних, бачимо, що частота досліджуваних символів у Р. Іваничука незначно відрізняється.

Таблиця 3.3

10 найчастотніших біграм символів у текстах

Роман Іваничук			Василь Шкляр			Ліна Костенко		
Біграма	АЧ	ВЧ	Біграма	АЧ	ВЧ	Біграма	АЧ	ВЧ
НА	17854	1,1	НА	11328	1,1	НА	2385	1
СТ	13477	0,86	НЕ	8965	0,92	НЕ	2017	0,84
РО	13452	0,86	ТА	7402	0,76	ЛИ	1942	0,81
ВІ	12606	0,8	ТИ	7316	0,75	РО	1839	0,77
ЛИ	12328	0,79	ВІ	7182	0,74	ВІ	1750	0,73
НЕ	12226	0,78	ЛА	6993	0,72	СТ	1689	0,71
ТИ	12069	0,77	ПО	6934	0,71	НІ	1664	0,7
ГО	11975	0,76	РО	6885	0,7	ТА	1600	0,67
ПО	11880	0,75	АЛ	6884	0,7	ТЬ	1553	0,65
ОВ	11800	0,75	ГО	6819	0,7	ТИ	1518	0,63

У таблиці 3.3 представлено інформацію про сполучуваність символів. Найвища частота у текстах досліджених письменників властива біграмі НА [184]. В. Перебийніс для визначення розходження процентних показників пропонує

використовувати модифікований показник критерію Стюдента [254, с. 82]. Аналіз здобутих показників фонологічного рівня за згаданим критерієм засвідчує, що їхнє розходження є статистично незначущим.

Належить зазначити, що даних фонологічного рівня для авторизації тексту недостатньо, проте вони можуть бути корисними для ідентифікації авторських текстів певного часового проміжку.

Морфологічний рівень. Як зауважила В. Перебийніс, дослідження частоти частин мови в тексті є важливим етапом встановлення індивідуально-авторських особливостей [255, с. 186, 187]. У Таблиці 3.4 подано дані про частоту частин мови¹⁴ у 17 текстах Р. Іваничука, у таблиці 3.5 представлено дані ДКРІ та «еталонного» корпусу (для порівняння до уваги взято статистичні дані розподілу частин мови у прозі І. Франка та українській прозі [43; 44; 46; 47; 48; 370]).

Таблиця 3.4

Частота частин мови у ДКРІ

Частина мови							
Назва тексту	Іменник, ВЧ	Прикметник, ВЧ	Дієслово, ВЧ	Прислівник, ВЧ	Прийменник, ВЧ	Інші частини мови, ВЧ	Разом, ВЧ
Край битого шляху	38,7	14,7	19,1	10,4	10,4	6,7	100
Мальви	40,8	16,4	18,1	8,8	11,1	4,8	100
Черлене вино	40,5	15,4	17,4	8,1	11,5	7,1	100
Манускрипт із вулиці Руської	39,8	15,9	17,7	8,9	10,7	7	100
Вода з каменю	39	15,9	17,8	9,1	10,9	7,3	100
Четвертий вимір	41,5	16,8	16,9	9,4	10,8	4,6	100
Шрами на скалі	41	16,9	17,2	8,8	10,9	5,2	100
Журавлиний крик	40,9	16,3	17,7	9	10,8	5,3	100
Бо війна — війною	40,9	16,2	17,4	9,1	11,7	4,7	100
Орда	42,5	16,7	17,4	8,5	11,3	3,6	100
Євангеліє від Томи	42,3	18,3	16,6	8,1	11,7	3	100
Саксаул у пісках	40,2	16,5	17,1	9,3	11,5	5,4	100

¹⁴ У дослідженні не взято до уваги займенники, сполучники, частки через проблеми зняття омонімії.

Частина мови	Іменник, ВЧ	Прикметник, ВЧ	Дієслово, ВЧ	Прислівник, ВЧ	Прийменник, ВЧ	Інші частини мови, ВЧ	Разом, ВЧ
Назва тексту							
Вогненні стовпи	39,5	15,9	17,8	9,5	12,1	5,2	100
Через перевал	40,2	17,8	17,1	9,3	11,4	4,2	100
Хресна проща	41,8	18,5	16,7	8,8	12,2	2	100
Голоси з-над вод Генісарета	42,6	19,1	15,9	7,3	12,6	2,5	100
Я ще не писав про Донбас	41,4	18,2	15,8	8,2	11,9	4,5	100

З даних таблиці 3.4 випливає, що відносна частоту іменників у ДКРІ коливається у межах 38,7 («Край битого шляху») і 42,6 («Голоси з-над вод Генісарета»), прикметники — 14,7 («Край битого шляху») і 19,1 («Голоси з-над вод Генісарета»), дієслова — 15,8 («Я ще не писав про Донбас») і 19,1 («Край битого шляху»), прислівники — 7,3 («Голоси з-над вод Генісарета») і 10,4 («Край битого шляху»), прийменники — 10,4 («Край битого шляху») і 11,9 («Голоси з-над вод Генісарета»). У текстах ранньої творчості переважає частота іменників і прикметників над дієсловом і прислівником, на відміну від текстів пізньої творчості.

Таблиця 3.5

Зіставлення частоти частин мови у ДКРІ, ДКХП та художній прозі І. Франка, українській прозі

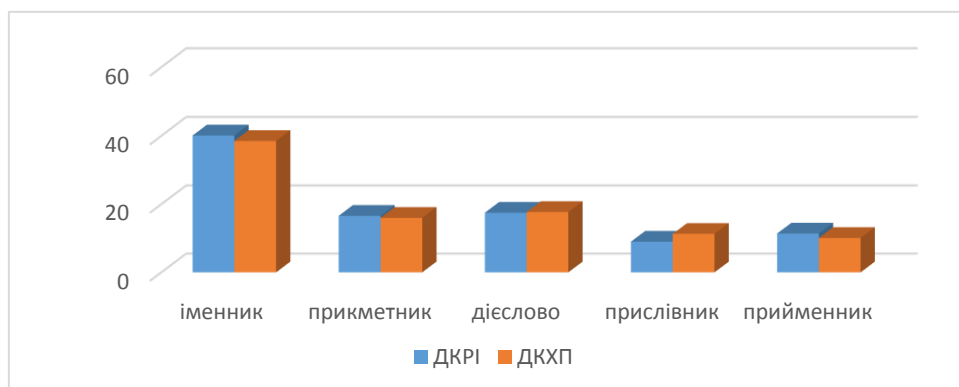
Частина мови	ДКРІ	ДКХП	Художня проза І. Франка	Українська художня проза
Іменник, ВЧ	40,1	38,5	23,5	25,8
Прикметник, ВЧ	16,6	16	7,5	8,6
Дієслово, ВЧ	17,5	17,7	18,1	18,3
Прислівник, ВЧ	9	11,3	8,4	8,4
Прийменник, ВЧ	11,4	10,1		

Дані відносної частотності вживання досліджуваних частин мови у ДКРІ і ДКХП корелюють, як і в текстах художньої прози І. Франка й української художньої прози, проте дані у ДКРІ і ДКХП є вищими на $\approx 13\text{--}17\%$ для іменників, на $\approx 9\%$ для

прикметників, на $\approx 1\text{--}3\%$ для прислівників, на $\approx 1\%$ для дієслів (див. таблицю 3.5, діаграму 3.1).

Діаграма 3.1

Частота частин мови у ДКРІ і ДКХП

З отриманих результатів випливає, що показники відносної частотності вживання досліджуваних частин мови корелюють у ДКРІ та ДКХП.

Дослідження на морфологічному рівні дало змогу виявити морфолого-статистичні характеристики, як-от: індекс епітетизації (співвідношення іменників та прикметників), індекс дієслівних означень (співвідношення прислівників та дієслів), ступінь номінальності (співвідношення іменників та дієслів).

Таблиця 3.6

Морфолого-статистичні показники

Морфолого-статистичні параметри	ДКРІ	ДКХП	Художня проза І. Франка	Українська художня проза
індекс епітетизації	2,44645	2,41239	3,13	3
індекс дієслівних означень	0,517969	0,642332	0,46	0,46
ступінь номінальності	2,319452	2,181664	1,3	1,41

Отримані дані (див. таблицю 3.6) свідчать про те, що у ДКРІ на один іменник припадає більше прикметників, ніж у ДКХП. Співвідношення прислівників до дієслів демонструє, що у ДКРІ більше дієслівних означень, ніж як у ДКХП, що є особливістю ідіолекту. У художній прозі І. Франка й українській художній прозі іменників більше відносно прикметників, а дієслів менше щодо прислівників. Тимчасом ступінь номінальності у ДКРІ і ДКХП є вищим, ніж у художній прозі І. Франка й українській

художній прозі, це означає, що в дослідницьких корпусах частота іменників є вищою порівняно з дієсловами.

Лексичний і текстовий рівень. Ю. Тулдава розглядає лексику як системний об'єкт і досліджує її за допомогою методів «кількісної» математики для виявлення й осмислення її системних властивостей [316]. Г. Напрєєнко [243] додає, що під час лексико-квантитативного аналізу тексту частота є ідентифікаційним параметром в дослідженнях зі встановлення авторства.

У результаті проведеного дослідження на основі ДКРІ і ДКХП отримано дані, які представлено в таблиці 3.7:

Таблиця 3.7

Статистичні характеристики лексики та тексту ДКРІ

Назва тексту	Обсяг тексту (N)	Обсяг словника (V)	Індекс різноманітності (V/N)	Сер. повторюваність слова в тексті (N/V)	Кількість <i>hapax legomena</i> (V1)	Індекс винятковості тексту (V1/N)	Індекс винятковості словника (V1/V)	Кількість високочастотної лексики у тексті (V ₁₀₀)	Кількість високочастотної лексики у словнику	Індекс концентрації у тексті (V ₁₀₀ /N)	Індекс концентрації у словнику (V ₁₀₀ /V)
Край битого шляху	119231	13231	0,111	9	6133	0,051	0,464	90231	1430	0,757	0,108
Мальви	69386	10411	0,15	6,7	5247	0,076	0,504	49638	936	0,715	0,090
Черлене вино	46960	8723	0,186	5,4	4784	0,102	0,548	30099	654	0,641	0,075
Манускрипт із вулиці Руської	61715	9864	0,159	6,3	5104	0,083	0,517	41458	850	0,672	0,086
Вода з каменю	69148	11569	0,167	5,9	5983	0,087	0,517	46791	910	0,677	0,079
Четвертий вимір	60693	10745	0,177	5,6	5748	0,095	0,535	41684	808	0,687	0,075
Шрами на скалі	69456	12120	0,174	5,7	6432	0,093	0,531	47162	878	0,679	0,072
Журавлиний крик	125383	16278	0,129	7,7	7645	0,061	0,470	93192	1676	0,743	0,103
Бо війна — війною	71317	12128	0,17	5,9	6385	0,090	0,526	48640	948	0,682	0,078
Орда	59715	10326	0,173	5,8	5465	0,092	0,529	52050	778	0,872	0,075
Євангеліє від Томи	92015	13118	0,142	7	6416	0,070	0,489	71157	1243	0,773	0,095
Саксаул у пісках	62087	11207	0,181	5,5	6048	0,097	0,540	41655	820	0,671	0,073
Вогненні стовпи	143849	16899	0,117	8,5	7744	0,054	0,458	112355	1856	0,781	0,110
Через перевал	50943	10278	0,201	4,9	5772	0,113	0,562	32513	658	0,638	0,064
Хресна проща	89272	13995	0,156	6,4	6977	0,078	0,499	63208	1224	0,708	0,087
Голоси з-над вод Генісарета	34223	8505	0,248	4	4868	0,142	0,572	21372	452	0,624	0,053

Назва тексту	Обсяг тексту (N)	Обсяг словника (V)	Індекс різноманітності (V/N)	Сер. повторюваність слова в тексті (N/V)	Кількість <i>hapax legomena</i> (V1)	Індекс винятковості тексту (V1/N)	Індекс винятковості словника (V1/V)	Кількість високочастотної лексики у тексті (V ₁₀₀)	Кількість високочастотної лексики у словнику	Індекс концентрації у тексті (V ₁₀₀ /N)	Індекс концентрації у словнику (V ₁₀₀ /V)
Я ще не писав про Донбас	9612	3306	0,343	2,9	2188	0,228	0,662	4909	109	0,511	0,033

Найбільшим текстом за обсягом слововживань у ДКРІ є роман «Вогненні стовпи» (143849), найменшим — «Я ще не писав про Донбас» (9612), найбільший словник лексем у романі «Вогненні стовпи» (16899), найменший — у романі «Я ще не писав про Донбас» (3306). Так, найвищий показник гапаксів — у романі «Вогненні стовпи» (7744), найнижчий — у «Я ще не писав про Донбас» (2188). Проте найвищий індекс різноманітності лексики у романі «Я ще не писав про Донбас» (0,343), найнижчий — у романі «Край битого шляху» (0,111) та «Вогненні стовпи» (0,117); найвищий індекс винятковості словника — в тексті «Я ще не писав про Донбас» (0,662), найнижчий — у тексті «Вогненні стовпи» (0,458); найвищий індекс концентрації у словнику — у романі «Вогненні стовпи» (0,110), найнижчий — у романі «Я ще не писав про Донбас» (0,033) (див. таблицю 3.7).

Індекс різноманітності (багатство лексики) обернено пропорційний довжині тексту, тобто, що довший текст, то потенційно менше в ньому з'являється нових слів [255, с. 143]. Зазвичай гапакси покривають 40–60% тексту [412, с. 72]. Натомість у текстах Р. Іваничука частка гапаксів коливається в межах 46–66%. Так, індекс концентрації у словнику є протилежним до індексу винятковості словника, що й підтверджено на матеріалі ДКРІ.

Для зіставлення статистичних показників у текстах Р. Іваничука до уваги взято ДКХП, результати досліджень В. Перебийніс [300], С. Бук [43; 44; 47; 370] (див. таблицю 3.8).

Таблиця 3.8

Статистична структура лексики та тексту

Статистичні характеристики	ДКРІ	ДКХП	Художня проза І. Франка	Українська художня проза
Обсяг тексту, N	1235014	76744330	506722	500000
Обсяг словника, V	49828	288755	26368	33391
Індекс різноманітності, V/N	0,040	0,004	0,052	0,067
Середня повторюваність слова в тексті, N/V	24,8	265,8	19,2	15
Кількість <i>hapaх legomena</i> , V ₁	16540	102725	11035	14522
Індекс винятковості тексту, V ₁ /N	0,013	0,001	0,022	0,029
Індекс винятковості словника, V ₁ /V	0,332	0,356	0,42	0,43
Кількість високочастотної лексики у тексті, V _{10t}	1002836	70051172	454756	
Кількість високочастотної лексики у словнику, V ₁₀	14178	100050	4672	5003
Індекс концентрації у тексті, V _{10t} /N	0,812	0,912	0,897	0,821
Індекс концентрації у словнику, V ₁₀ /V	0,284	0,346	0,177	0,15

У текстовому масиві Р. Іваничука *hapaх legomena* (V₁) становить 16540 слів; слів із високою частотою (10 і вище) у тексті V_{10t} = 1002836, у словнику — V₁₀ = 14178. В авторському лексиконі переважає унікальна лексика (33%) над високочастотною (28%), що, своєю чергою, свідчить про різноманіття словника Р. Іваничука. Тимчасом у ДКХП *hapaх legomena* (V₁) становить 102725 слів, слів з високою частотою (10 і вище) у тексті V_{10t} = 70051172, у словнику — V₁₀ = 100050, що, своєю чергою, показує, що в лексиконі ДКХП унікальна лексика також переважає (36%) над високочастотною (34%). У ДКХП частка високочастотної лексики значно вища, оскільки обсяг його у 62 рази більший, відповідно й індекс різноманітності у 10 разів менший, що пояснює закон переваги. Дані художньої прози І. Франка і художньої української прози між собою корелюють, тому що їхні обсяги \approx 500000 слів, відповідно й індекс різноманітності лексики вищий (0,052–0,067), частка *hapaх legomena* становить 42–43%, частка високочастотної лексики (\geq 10) дорівнює 15–17%. Належить зауважити, що більший корпус текстів, то інформативнішим він є. Так, у ДКРІ цей показник середньої повторюваності слів становить 25. Іншими словами, кожне слово в досліджуваному творі в середньому вжито приблизно 25 разів. Відносно невелика кількість високочастотної лексики у словнику лексем (і, відповідно, низький індекс концентрації) та порівняно велика кількість слів із

частотою 1 (і, відповідно, високий індекс винятковості) свідчать про неабияке різноманіття лексики текстового масиву Р. Іваничука.

Лексику текстів Р. Іваничука можна розподілити на чотири зони за інтервалом рангів різницею на порядок (див. таблицю 3.9).

Таблиця 3.9

Частотні зони лексикону в ДКРІ

Зона частоти	Кількість слів	Сумарна частота
Більше 1000	136	874 979
100 — 999	1 301	319 338
10 — 99	10 439	286 932
1 — 9	37 963	103 039

Для порівняння було створено підкорпус художньої прози та розподілено його лексику на частотні зони.

Таблиця 3.10

Частотні зони лексикону в ДКХП

Зона частоти	Кількість слів	Сумарна частота
Більше 1000	7 331	86 866 398
100 — 999	28 402	8 938 248
10 — 99	64 329	2 189 540
1 — 9	188 705	449 384

Таблиця 3.11

Частотні зони лексикону в ДКРІ і ДКХП

Зона частоти	ДКРІ		ДКХП	
	Кількість слів	Покриття	Кількість слів	Покриття (10 ⁻⁶)
Більше 1000	136	0,4%	7331	2,4%
100 — 999	1301	2,6%	28402	9,6%
10 — 99	10439	21%	64329	22%
1 — 9	37963	76%	188705	65%

Із аналізу випливає, що ДКРІ найнасиченіший у нижній своїй частині (4 зона), тобто більша частина слів, які увійшли до нього, мають невисоку частотність 76%, тимчасом 33% від усього словника становить лексика з частотою 1. Цей прошарок лексики транслює унікальність ідіолекту. У текстах Р. Іваничука значно менше покриття високочастотною лексикою, на відміну від ДКХП, що і робить його тексти

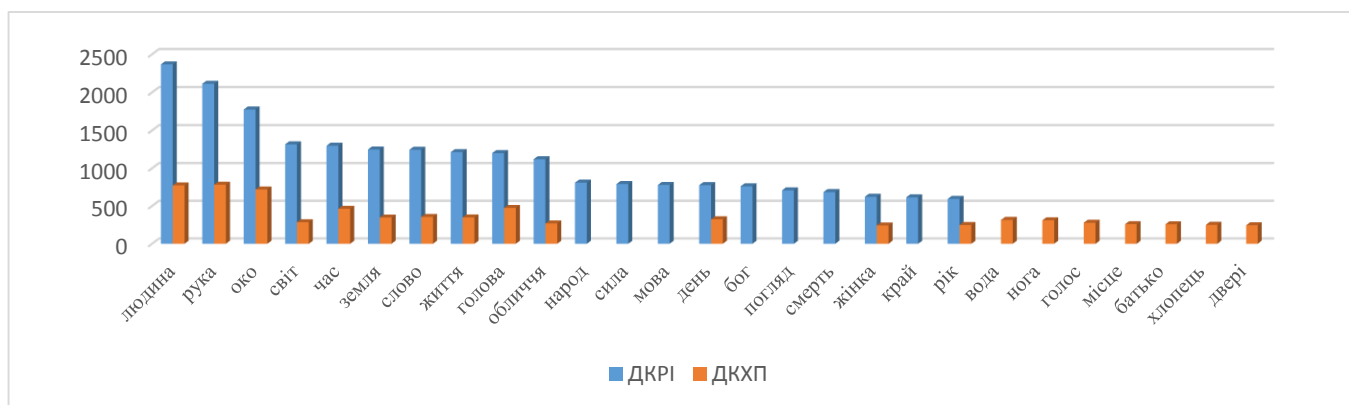
унікальними. До третьої зони потрапляють специфічні для художнього мовлення слова, до другої зони — загальномовні слова, до першої зони — службові та малоінформативні загальні повнозначні слова. Специфічною ознакою частотних зон у ДКРІ є вище покриття низькочастотною лексикою та нижче покриття високочастотною лексикою, ніж у ДКХП.

Дослідження довжини слова, як індикатора авторського мовлення є одним із показників статистичного аналізу. Згідно з законом Ципфа в мові існує принцип економії задля збереження рівноваги мовних елементів — найчастотніші слова є найкоротшими в тексті, результати опису довжин слів у текстовому масиві представлено у дослідженні (див. додаток А). Найчастотнішими словоформами за довжиною слів у символах є 2-, 4-, 5-, 6-грами, слова довжиною ≥ 24 є низькочастотними, тимчасом словоформа *староболгарсько-польсько-руський* на 32 символи є найдовшою в ДКРІ. Іншими словоформами зі значною довжиною (30 і 31 символів) є *вогнепоклонників-зороастрівців, троцькістсько-націоналістичному* (див. додаток А).

Статистичний аналіз текстових масивів дослідницьких корпусів дав змогу виокремити типові високочастотні слова, належні до відповідних частин мови, серед них: іменник, дієслово, прикметник, прислівник, прийменник (див. додаток Б; діаграми 3.2–3.6).

Діаграма 3.2

Високочастотні іменники

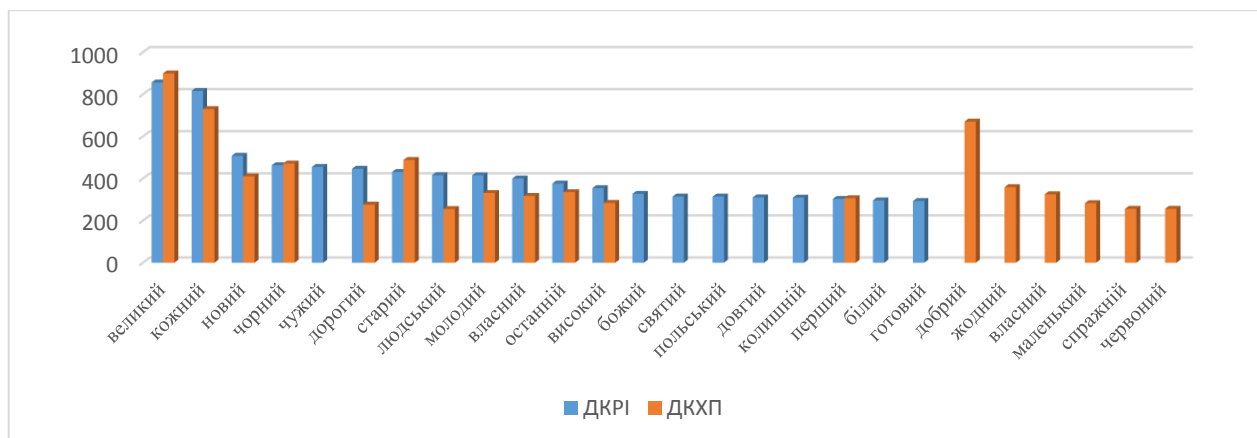

І в ДКРІ, і в ДКХП іменники *людина, рука, око, світ, час, земля, слово, життя, голова, обличчя, день, жінка, рік* належать до високочастотних, однак у Р. Іваничука

їм властива значно вища частота, ніж у ДКХП. У ДКРІ слова *народ, сила, мова, бог, погляд, смерть, край* є високочастотними, натомість у ДКХП ці слова не увійшли у 20 найчастотніших.

Діаграма 3.3

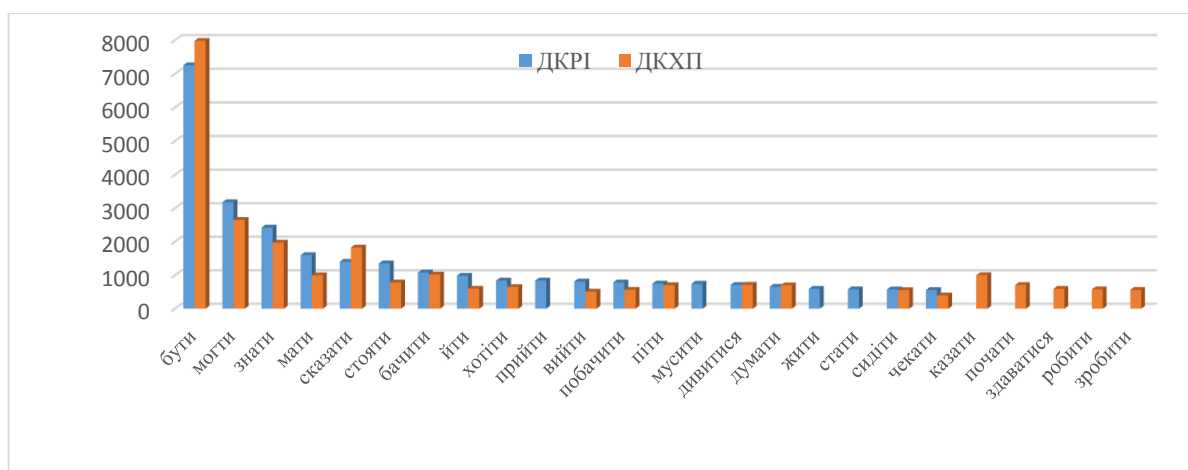
Високочастотні прикметники

Прикметники *великий, кожний, новий, чорний, дорогий, старий, людський, молодий, власний, останній, високий, перший* виявляють високу частоту в обидвох дослідницьких корпусах, проте частота прикметників у ДКХП *дорогий, людський, молодий, власний, високий* є нижчою, ніж у текстах Р. Іваничука, тимчасом частота слова *перший* збігається в обидвох текстових масивах. У Р. Іваничука високочастотними є *чужий, божий, святий, польський, довгий, колишній, білий, готовий*, на відміну від ДКХП.

Діаграма 3.4

Високочастотні дієслова

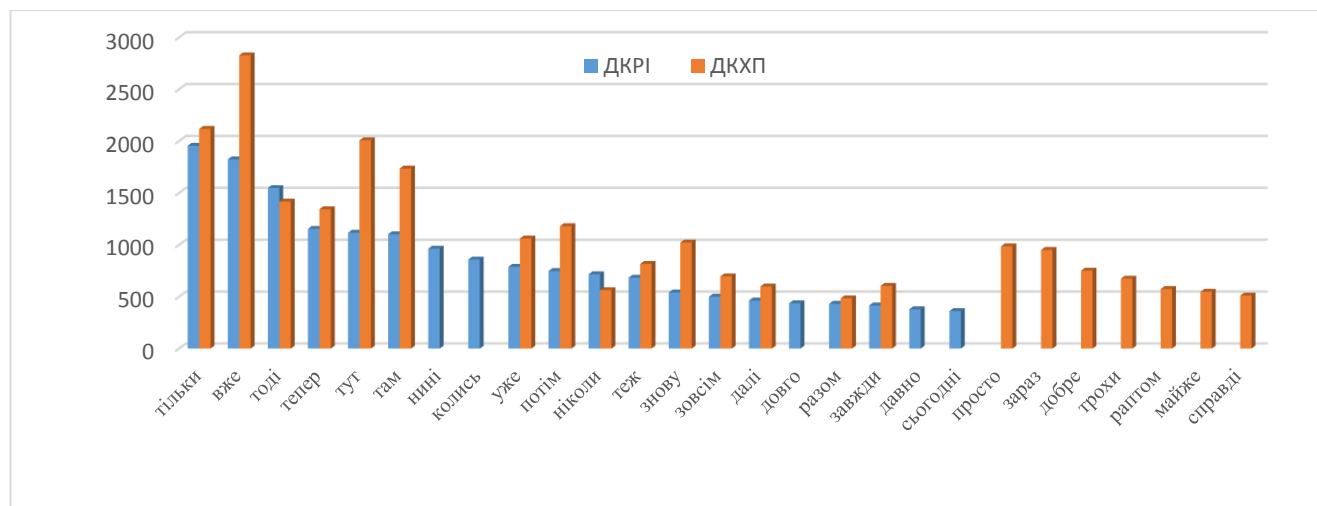

Частота найвживаніших дієслів у ДКРІ і ДКХП є зіставною. У текстах

Р. Іваничука нижча частота притаманна слову *бути*, але вищу частоту мають слова *могти, знати, мати*; у ДКРІ до найчастотніших увійшли слова *прийти, мусити, жити, стати*, на відміну від ДКХП.

Діаграма 3.5

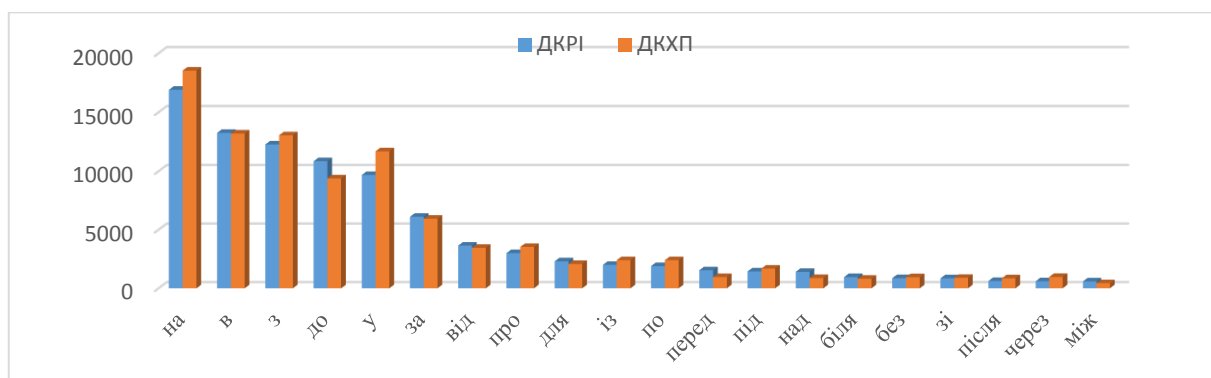
Високочастотні прислівники

У ДКХП високочастотні прислівники мають вищі показники вживання, ніж у текстах Р. Іваничука, винятками є *тоді, ніколи*. Однак у ДКРІ словам *нині, колись, давно, сьогодні* властива вища частота, ніж в «еталонному» корпусі.

Діаграма 3.6

Високочастотні прийменники

Прийменники як службові слова не відображають суттєвих особливостей текстів Р. Іваничука, здобуті числові дані є зіставними у двох корпусах, проте в ДКРІ прийменникам *на, з, у* властива нижча частота, ніж у ДКХП, а прийменникам *до, за, від, для, перед, над* — вища. Високочастотні іменники, прикметники, дієслова, прислівники, та прийменники відображають відмінності між ДКРІ і ДКХП та визначають специфіку ідіолекту Р. Іваничука.

Частиномовний аналіз текстів Р. Іваничука та «еталонного» корпусу засвідчив збіг високочастотних лексем. Натомість опис низькочастотних слів, належних до різних частин мови, є цінним для опису характерних особливостей ідіолекту Р. Іваничука. Низькочастотна лексика Р. Іваничука представлена діалектизмами, архаїзмами, історизмами, авторськими неологізмами (див. додаток В). Наприклад, особливий інтерес становлять іменники на позначення особи за різними характеристиками: *азіат-москаль, антилюдина, анциболот, баба-плетуха, батько-хлібороб, ветеран-комбатант, в'язень-богатыр, грек-поганин, квазістудент, карлик-посіпака, жид-вихрест, жінка-перелюбниця* тощо.

Статистичні дослідження *фонологічного, морфологічного та лексичного* рівнів мови уможливлують ідентифікацію й атрибуцію обстежуваних текстів письменника, дають змогу розкрити їхню специфіку й охарактеризувати авторську манеру викладу. З аналізу випливає, що в текстах Р. Іваничука більшість слів починаються літерами В, П, Н, а закінчуються на А. Аналогічні результати отримано з аналізу текстових корпусів В. Шкляра та Л. Костенко. Відмінності частот частин мови у ДКРІ та ДКХП не є статистично значущими.

Аналіз лексичного рівня засвідчує збіг високочастотних слів, проте саме на цьому рівні наявні специфічні особливості вживання високочастотної лексики: відмінність у частоті вживання (іменники: *людина, рука, око, світ, час, земля, слово, життя, голова, обличчя, день, жінка, рік*; прикметники: *дорогий, людський, молодий, власний, високий*; дієслова: *бути, могли, знати, мати*; прислівники: *тоді, ніколи*; прийменники: *на, з, у, до, за, від, для, перед, над*) та відсутність слів у ДКХП (не увійшли до 20 найчастотніших), які характеризують індивідуальне мовлення Р. Іваничука (іменники: *народ, сила, мова, бог, погляд, смерть, край*; прикметники: *чужий, божий, святий, польський, довгий, колишній, білий, готовий*; дієслова: *прийти, мусити, жити, стати*; прислівники: *нині, колись, давно, сьогодні*) (див. додаток Б). Зауважимо, що у текстах Р. Іваничука високочастотними словами є *народ, сила, мова, бог, смерть, край, божий, святий, мусити, жити, стати*, які, своєю чергою, демонструють національну свідомість та духовний світ митця, де панує верховенство мови, народу, рідного краю та Бога. Слова, яким властива низька

частоту у текстах досліджуваного письменника, належать до архаїзмів, діалектизмів тощо, однак їхню значущість важко переоцінити, оскільки саме вони є чинником національно-культурної унікальності, свідченням про мовну свідомість носієм національно-культурної пам'яті лінгвоспільноти.

3.1.1. Статистичний аналіз номінацій емоційних станів. Як було зазначено, емоції *радість* та *гнів* належать до базових емоцій. Саме з огляду на це, можна припустити, що особливості їхньої вербалізації дадуть цінну інформацію для характеристики ідіолекту того чи того письменника. Дані про частоту уживання слів *радість* і *гнів* представлено у таблиці 3.11 та на діаграмі 3.7.

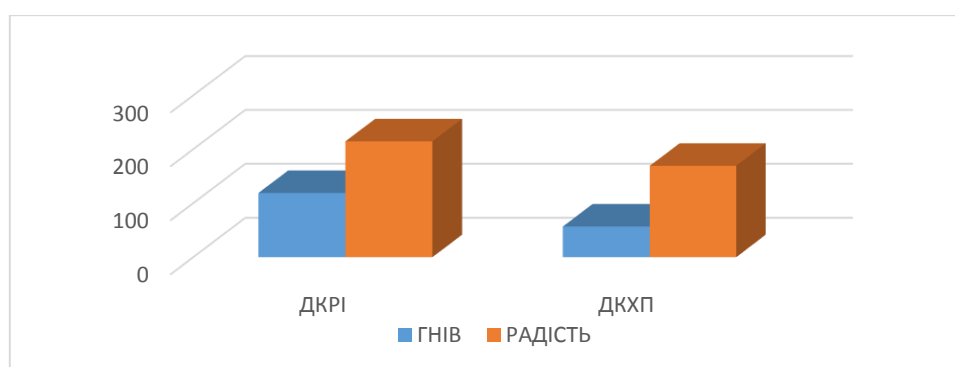
Таблиця 3.11

Частота вживання слів *радість* і *гнів*

Емоційний стан	Тексти Р. Іваничука		Українська художня проза	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
РАДІСТЬ	278	214,7 ¹⁵	12402	169,3
ГНІВ	154	118,9	4163	56,8

Діаграма 3.7

Частота вживання слів *радість* і *гнів*

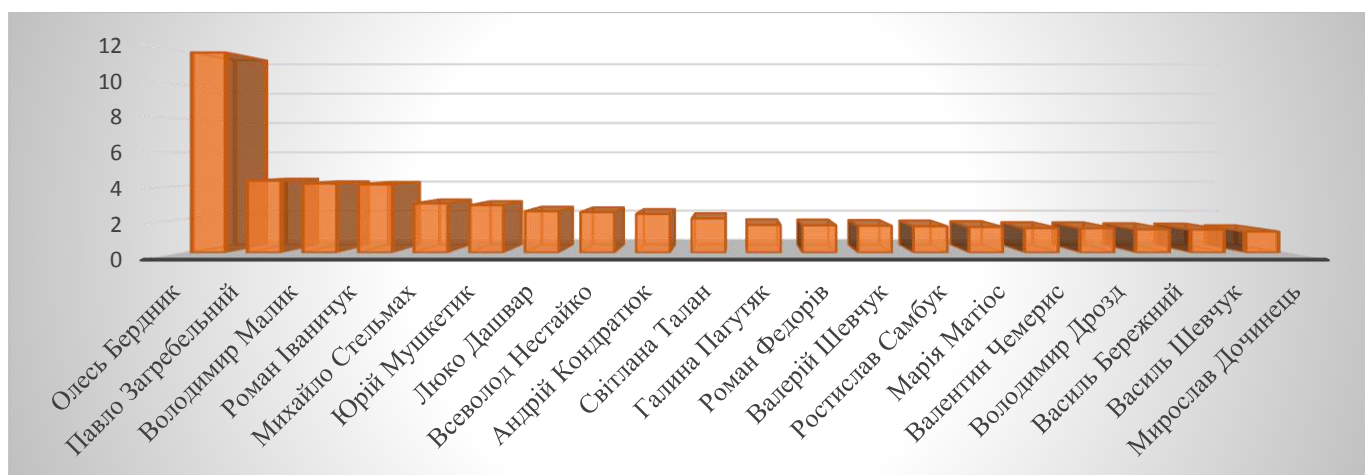

Прикметно, що частота слова *гнів* удвічі вища в текстах Р. Іваничука, ніж в «еталонному» корпусі (див. діаграми 3.8 і 3.9). Корпусні дані засвідчують, що найвищу відносну частоту слово *радість* має в текстах О. Бердника, а частота уживання цього слова в текстах П. Загребельного, В. Малика, Р. Іваничука є зіставною.

Діаграма 3.8

Частота вживання слова *радість* у ДКХП

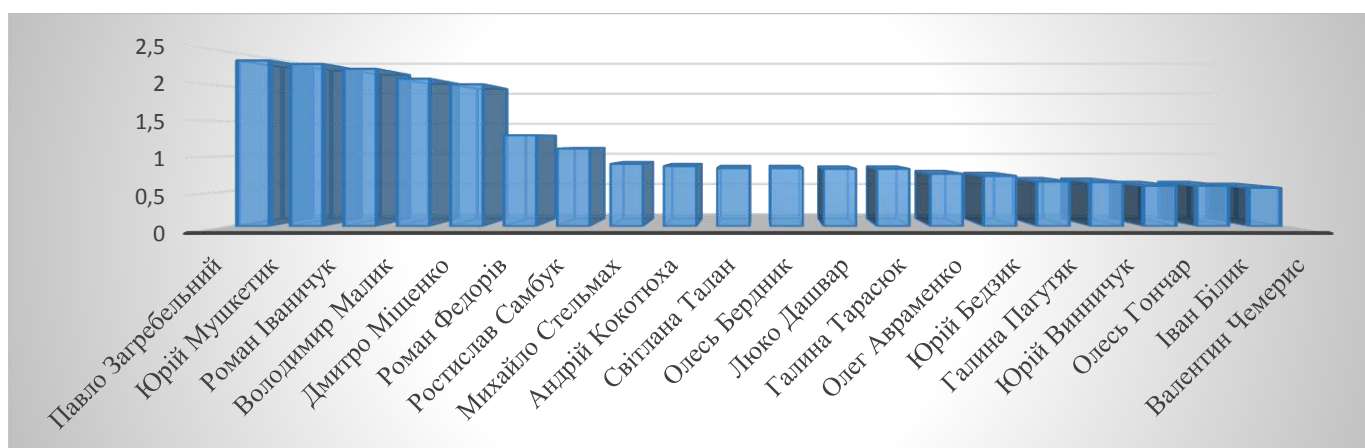
¹⁵ Для зручності тут і далі всі дані ВЧ подано у 10^{-6} .

Відносна частота вживання слова *гнів*, за даними ДКХП, є вищою лише в текстах П. Загребельного та Ю. Мушкетика.

Діаграма 3.9

Частота вживання слова *гнів* у ДКХП

Отримано дані відносних частот слів *гнів* і *радість* у ДКРІ (тексти подано у хронологічній послідовності) (див. таблицю 3.12 та діаграму 3.10).

Таблиця 3.12

Частота вживання слів *гнів* та *радість*

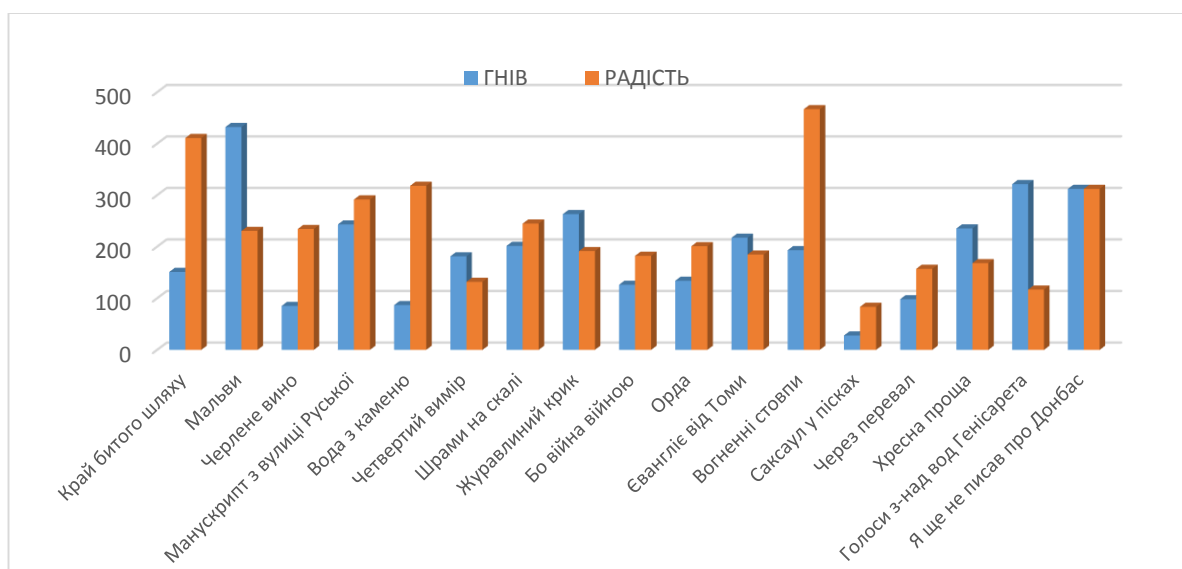
Назва роману	ГНІВ		РАДІСТЬ	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
Край битого шляху	18	150,9 ¹⁶	49	410,9
Мальви	30	432,3	16	230,5
Черлене вино	4	85,1	11	234,2
Манускрипт з вулиці Руської	15	243	18	291,6
Вода з каменю	6	86,7	22	318,1
Четвертий вимір	11	181,2	8	131,8

¹⁶ Відносна частота (ВЧ) представлена у 10^{-6}

Назва роману	ГНІВ		РАДІСТЬ	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
Шрами на скалі	14	201,5	17	244,7
Журавлиний крик	33	263,1	24	191,4
Бо війна війною	9	126,1	13	182,2
Орда	8	133,9	12	200,9
Євангеліє від Томи	20	217,3	17	184,7
Вогненні стовпи	12	193,2	29	467
Саксаул у пісках	4	27,8	12	83,4
Через перевал	5	98,1	8	157
Хресна проща	21	235,2	15	168
Голоси з-над вод Генісарета	11	321,4	4	116,8
Я ще не писав про Донбас	3	312,1	3	312,1

Діаграма 3.10

Частота вживання слів *радість* та *гнів* у ДКРІ

Найвища частота вживання слова *радість* властива романам «Вогненні стовпи» (467) і «Край битого шляху» (410,9), найнижчу — у тексті «Саксаул у пісках» (83,4); найвищу частоту слова *гнів* виявлено у романі «Мальви» (432,3), найнижчу — в романі «Саксаул у пісках» (27,8).

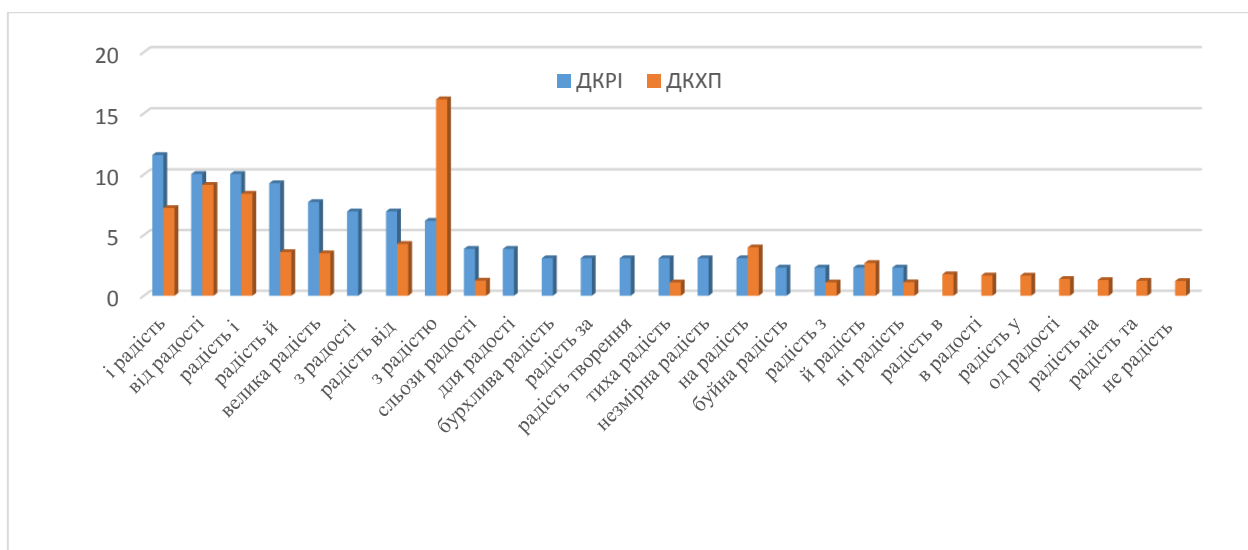
Отже, Р. Іваничук належить до письменників, які часто вдаються до вербалізації досліджуваних емоційних станів. Належить зауважити, що такі «ізолювані» дані не постачають вичерпної інформації про особливості ідіолекту. Маркером ідіолекту можуть слугувати дані, які стосуються вербалізаторів досліджуваного концепту.

3.1.1.1. Статистичний аналіз номінацій емоційного стану *радість*. Під час аналізу текстів Р. Іваничука виявлено типові колокації, складником яких є слово

радість. Із формального погляду виокремлено низку моделей колокацій у досліджуваних текстах (див. Додаток Г). Серед прийменникових моделей виокремлено сполуки зі семантикою **причини, локусу, часу, способу дії** (*від радості, з радості, з радістю, за радість, для радості, на радість, від радості, од радості, у радості, замість радості, радість перед, після радості* тощо) (див. діаграму 3.11).

Діаграма 3.11

Колокації, компонентом яких є слово *радість*

Із отриманих даних випливає, що в текстах Р. Іваничука найчастотнішими¹⁷ сполуками з компонентом *радість* є колігації із прийменниками *від*, *з* та сполучниками *і*, *й*. Здобуті дані корелюють із даними «еталонного» корпусу, проте в Р. Іваничука частота *і радість*, *й радість*, *радість від* є значно вищою, а частота *з радістю* удвічі нижчою, ніж у ДКХП. Серед високочастотних колокатів у ДКРІ і ДКХП перебувають атрибути *великий*, *тихий* та колокація *сльози радості* (їхня частота у текстах Р. Іваничука є вдвічі вищою, ніж у текстах художньої прози). Р. Іваничук надає *радості* такі атрибути, як: *бурхливий*, *незмінний*, *буйний*.

За допомогою такого статистичного показника, як MI-score (див. Додаток Г) виявлено індивідуально-авторські словосполуки, як-от: *вмістилище радості*, *сподівання радості*, *молодеча радість*, *підленька радість*, *поривиста радість*, *скритна радість*, *вділити радості*, *затеплилася радість*, *притлумлювати радість*,

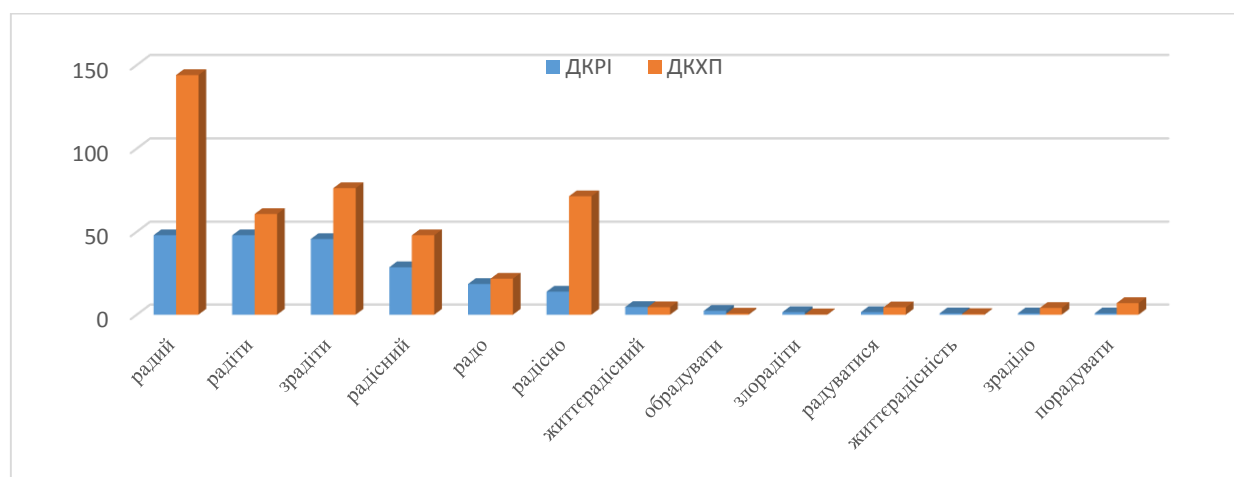
¹⁷ До уваги взято 20 найчастотніших сполук у дослідницьких корпусах.

радість діймала; *радість* вщухла. Наведеним словосполукам властива низька частотність.

У текстах Р. Іваничука концепт РАДІСТЬ вербалізовано такими спільнокореневими словами, як-от: *радіти, радий, зрадіти, радісний, радо, радісно, життєрадісний, обрадувати, радуватися, життєрадісність, зраділо, порадувати, радісне*. Структурні моделі колокацій і їхню частоту представлено у додатку Д. Отримано результати частоти спільнокоренових вербалізаторів концепту РАДІСТЬ у ДКРІ і ДКХП (див. діаграму 3.11, таблицю 3.13).

Діаграма 3.11

Частота вживання спільнокоренових вербалізаторів концепту РАДІСТЬ

Високочастотними вербалізаторами концепту РАДІСТЬ у ДКХП і ДКРІ є *радіти* — *зрадіти*, *радій* — *радісний*, *радо* — *радісно*, однак лише слово *радо* має однакову частоту, в інших випадках частота різниться.

Таблиця 3.13

Високочастотні колокації зі спільнокореневими вербалізаторами слова *радість*

Слово	Колокація у ДКРІ	Колокація у ДКХП
радіти	<i>радіти</i> з 6,95 <i>не радіти</i> 3,09 <i>й радіти</i> 3,86,	<i>радіти</i> з 2,94 <i>не радіти</i> 3,04 <i>й радіти</i> 3,85
радій	<i>радим бути</i> 8,5 <i>радій, що</i> 7,72 <i>не радий</i> 4,63 <i>бути радим</i> 2,32	<i>радим бути</i> 6,69 <i>радій, що</i> 18,8 <i>не радий</i> 4,79 <i>бути радим</i> 7,74

Слово	Колокація у ДКРІ	Колокація у ДКХП
зрадіти	<i>зрадіти, що</i> 2,32 <i>незмінно зрадіти</i> 2,32	<i>зрадіти, що</i> 5,35 <i>незмінно зрадіти</i> 0
радісний	<i>радісний вигук</i> 3,86 <i>і радісний</i> 3,86	<i>радісний вигук</i> 1,96 <i>і радісний</i> 3,51
радо	<i>приймати радо</i> 3,09 <i>радо погодитися</i> 3,09	<i>приймати радо</i> 0,6 <i>радо погодитися</i> 1,26
радісно	<i>радісно вигукувати</i> 1,54 <i>й радісно</i> 0,77 <i>і радісно</i> 0	<i>радісно вигукнути</i> 4,6 <i>й радісно</i> 3,41 <i>і радісно</i> 5,79

До уваги взято високочастотні сполуки (частота ≥ 2) у ДКРІ, із ДКХП представлено відповідні сполуки з їхньою частотою, щоб зіставити отримані дані. Частоти вживання високочастотних сполук є зіставними: *не радіти, й радіти, не радий, і радісний* (див. табл. 3.13). Проте частота інших досліджуваних сполук суттєво відрізняється. Так, у ДКРІ наявна значно вища частота, ніж у ДКХП таких сполук: *радіти з, приймати радо, радо погодитися*. Натомість у ДКРІ прослідковано нижчу частоту, ніж у ДКХП, для: *радий, що; бути радим; зрадіти, що; радісно вигукувати; й радісно*. Колокація *незмінно зрадіти* трапилася лише у ДКРІ. Відмінності у частоті вживання зіставних колокацій і наявності у текстах Р. Іваничука високочастотних колокацій, яких немає серед високочастотних у ДКХП, визначають специфіку ідіолекту автора. У процесі дослідження спільнокореневих вербалізаторів концепту РАДІСТЬ виявлено індивідуально-авторські сполуки (див. Додаток Е).

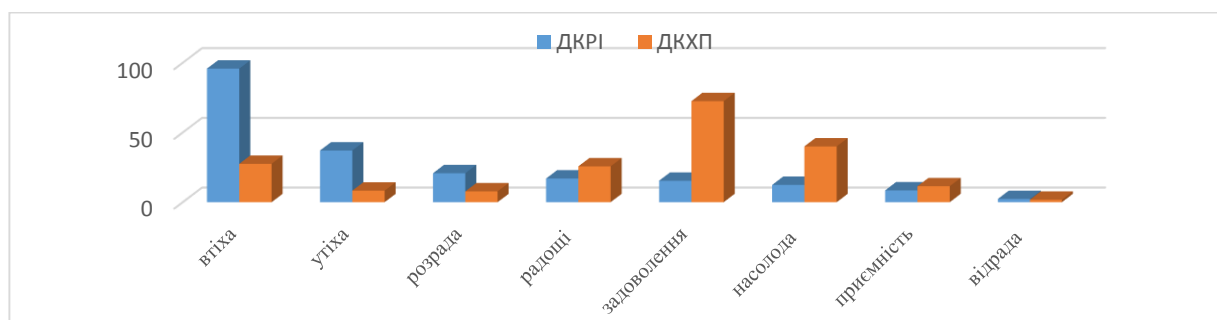
Високочастотні слова *радіти/зрадіти/радий* є компонентами таких типових моделей: займенник/іменник, прийменник/сполучник/частка, прислівник/дієслово у пре- і постпозиції; для *радісний/життєрадісний* — властиві ті ж конструкції з іменником, дієсловом, сполучником у пре- і постпозиції, для *радо/радісно* — прислівникові конструкції та конструкції з прийменником/сполучником у пре- і постпозиції.

Концепт РАДІСТЬ у текстах Р. Іваничука вербалізовано за допомогою синонімів: *задоволення, радощі* (мн.), *утіха, втіха, приємність, відрада, розрада, насолода* [ПССУМ, с. 53]. Формальні моделі та частоту колокацій, збудованих за певною моделлю, подано в додатку Д. Отримано результати частоти вербалізаторів-

синонімів слова *радість* у ДКРІ та ДКХП (див. діаграму 3.12, таблицю 3.14).

Діаграма 3.12

Частота вживання синонімів-вербалізаторів слова *радість*

Високочастотним синонімом слова *радість* у ДКРІ є слово *втіха*, низькочастотним — *відрада*, у ДКХП високочастотним є *задоволення*, а низькочастотним — також *відрада*, частота вживання слів *втіха*, *утіха*, *розрада* є вищою у ДКРІ, тимчасом частота вживання слів *радощі*, *задоволення*, *насолода* є вищою у ДКХП, частоти слів *приємність* та *відрада* зівставні. Отже, у ДКРІ високочастотними вербалізаторами-синонімами концепту РАДІСТЬ є *втіха*, *утіха*, у ДКХП — *задоволення*, *насолода*, *радощі*.

Таблиця 3.14

Високочастотні колокації з синонімами-вербалізаторами слова *радість*

Слово	Колокації у ДКРІ	Колокації у ДКХП
втіха	для втіхи 3,09 втіха від 3,09 на втіху 3,09 тиха втіха 3,86 злобна втіха 2,32 велика втіха 2,32	для втіхи 0,67 втіха від 1,1 на втіху тиха втіха 0 злобна втіха 0 велика втіха 0,6
утіха	з утіхи 10,01 утіха від 2,32	з утіхи 0,5 утіха від 0,13
радощі	на радощах 7,72 радощі й 2,32	на радощах 7,33 радощі й 1,02
задоволення	від задоволення 4,63	від задоволення 8,6
насолода	з насолодою 3,86 насолода від 2,32	з насолодою 9,89 насолода від 2,56
приємність	з приємністю 3,86 зробити приємність 3,09	з приємністю 2,84 зробити приємність 0,23

Виявлено зіставні високочастотні колокації досліджуваних синонімів-вербалізаторів слова *радість* (див. таблицю 3.14). Так, у ДКРІ виявлено значно вищу частоту, ніж у ДКХП, для таких сполук: *для втіхи; втіха від; тиха втіха; злобна втіха; велика втіха; з утіхи; утіха від; радощі й; з приємністю; зробити приємність*. Такі сполуки, як *від задоволення і з насолодою* у ДКРІ мають нижчу частоту, ніж у ДКХП.

Аналізуючи колокації синонімів слова *радість* у текстовому масиві Р. Іваничука, можна виокремити ті самі структурно-семантичні моделі, що й для слова *радість*. Високочастотними в обох корпусах є прийменникові конструкції у пре- і постпозиції: *для + емоція, емоція + від, на + емоція, з + емоція, від + емоція (на втіху, з утіхи, на радощах, від задоволення, з насолодою, насолода від, з приємністю)*. Р. Іваничук синоніми слова *радість* часто асоціює зі станом сп'яніння — *п'яна втіха, з утіхи напиться, пиячити на радощах, пити на радощах*. За допомогою статистичних показників асоціації виокремлено унікальні для Р. Іваничука колокації (див. Додаток Е).

3.1.1.2. Статистичний аналіз номінацій емоційного стану *гнів*. У текстах Р. Іваничука синтагматичні послідовності з іменником *гнів*, представлено різними структурно-семантичними моделями (див. Додаток Ж). Прийменникові колігації є найчастотнішими в текстовому масиві Р. Іваничука, серед них виокремлено сполуки зі семантикою **причини, локусу, способу дії** (*від гніву, з гнівом, до гніву, гнів у, в гніві, во гніві, замість гніву*).

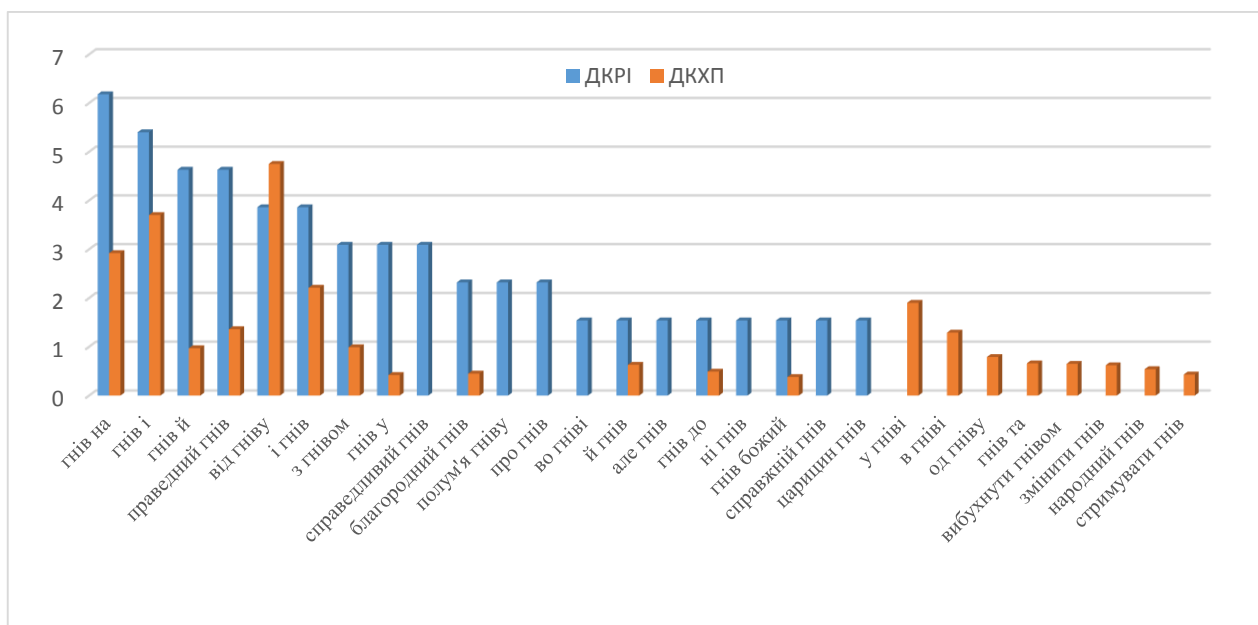
Серед моделей із сурядним сполучником, які є високочастотними в текстах Р. Іваничука, наявні такі сполуки: *ні вдоволення, ні гніву; осуд і гнів, страх та гнів, гнів та рішучість, біль і гнів*. У цих колокаціях письменник слово *гнів* вживає поряд з іншими емоційними станами переважно негативного характеру. Тимчасом у сполуках із компонентом *радість* із сурядним сполучником другим компонентом є назви позитивних емоційних станів (*здивування і радість, здивування та радість, радість і здивування, подив і радість, радість і задоволення, турбота і радість, радість і надія* — сумарна частота становить 7/5,4) і негативних (*радість й печаль; радість і туга, радість й мука, біль і радість, радість й біль, злоба й радість, радість*

і плач, тривога й радість — сумарна частота становить 9/6,94). На діаграмі 3.13 представлено 20 найчастотніших колокацій із компонентом *гнів* у ДКРІ і ДКХП.

Отримані дані дають змогу стверджувати, що в текстах Р. Іваничука найчастотнішими сполуками з компонентом *гнів* є колігації з прийменниками *від*, з та сполучниками *і*, *й* та колокація *праведний гнів*. Здобуті дані корелюють із даними «еталонного» корпусу для таких колокацій: *гнів на*, *гнів і*, *гнів й*, *праведний гнів*, *і гнів*, *з гнівом*, *гнів у*, *благородний гнів*, *й гнів*, *гнів до*, *гнів божий*, проте їхня частота у Р. Іваничука є значно вищою, на відміну від сполуки *від гніву*, частота якої є нижчою, ніж в ДКХП. Високочастотними колокатами слова *гнів* у ДКРІ і ДКХП виступають атрибути *праведний*, *благородний*, *божий*, їхня частота в текстах Р. Іваничука є значно вищою, ніж у текстах художньої прози. Текстам Р. Іваничука властиве вживання колігацій *про гнів*, *во гніві*, *але гнів*, *ні гнів*, колокацій з атрибутами *справедливий*, *справжній*, *царицин* та колокації *полум'я гніву*, що визначає специфіку ідіолекту досліджуваного письменника.

Діаграма 3.13

Колокації, компонентом яких є слово *гнів*

Отже, найчастотнішими зіставними колокатами слова *гнів* є *від*, *з*, *на*, *у* в пре- і постпозиції; колокати-сполучники *і*, *й* у пре- та постпозиції до досліджуваного слова, а також атрибут *праведний*, проте їхня частота вживання відрізняється в досліджуваних корпусах. Із зіставлення частотності колокацій у ДКРІ і ДКХП

впливає, що маркерами ідіолекту Р. Іваничука є такі колокації, як: *про гнів, во гніві, але гнів, ні гнів, справедливий гнів, справжній гнів, царицин гнів, полум'я гніву*.

У процесі дослідження виявлено індивідуально-авторські¹⁸ словосполуки зі словом *гнів*, властиві Р. Іваничуку: *бездумний гнів, Господній гнів, істеричний гнів, нежіночий гнів, одчайдушний гнів, скритний гнів, царицин гнів, мить гніву, образ гніву, поиск гніву, шалька гніву, носити гнів, прорвався гнів, розуміти гнів, скуштувати гнів, согрішати гнівом, чекати гнів, гнів добирається, гнів зануртував, гнів розбудити, гнів самодостатній, гнів струсив, змішатися з гнівом, морщитися від гніву, нагадати про гнів, пам'ятати про гнів, ховатися од гніву*. Цим словосполукам властива низька частота й вони визначають специфіку ідіолекту досліджуваного письменника.

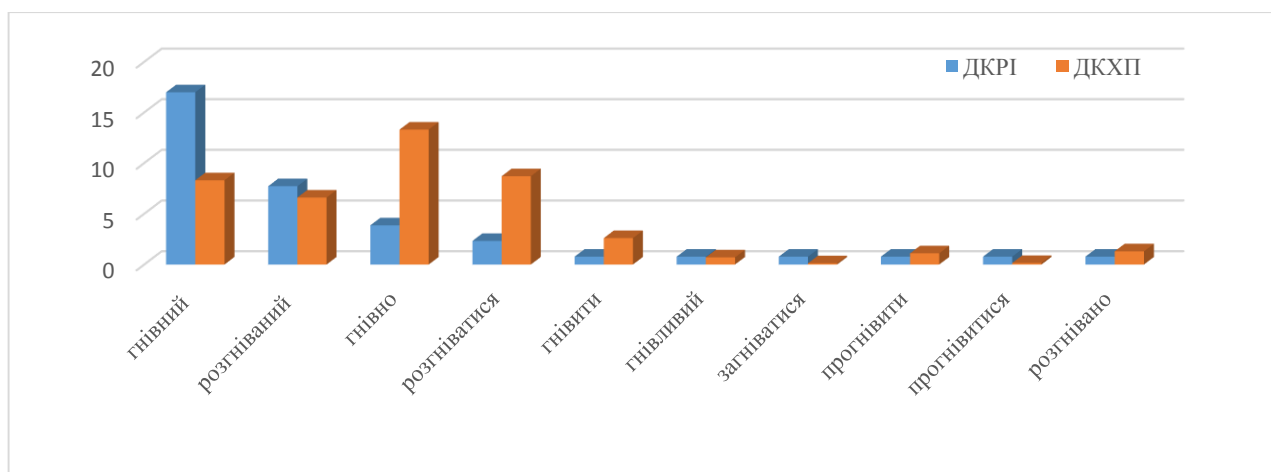
З аналізу статистичних показників колокацій зі словами *радість* і *гнів* в ДКРІ і ДКХП впливає, що колігації з прийменниками *від, з, на* і сполучниками *і, й* мають високу частоту в обох корпусах.

У текстах Р. Іваничука концепт ГНІВ вербалізовано такими спільнокореневими словами, як-от: *гнівний, розгніваний, гнівно, розгніватися, гнівити, гнівливий, загніватися, прогнівити, прогнівитися, розгнівано* (див. Додаток И). Отримано результати частоти спільнокоренових вербалізаторів концепту ГНІВ у ДКРІ і ДКХП (див. діаграму 3.14, таблицю 3.15). У ДКРІ високочастотним вербалізатором концепту ГНІВ є слово *гнівний*, у ДКХП — *гнівно*, до того показники частоти слів *гнівно* й *розгніватися* в ДКРІ є значно нижчими, ніж у ДКХП.

Діаграма 3.14

Частота вживання спільнокоренових вербалізаторів концепту ГНІВ у ДКРІ і ДКХП

¹⁸ Не виявлені у ДКХП.

Таблиця 3.15

**Високочастотні колокації зі спільнокореновими вербалізаторами
концепту ГНІВ у ДКРІ і ДКХП**

Слово	Колокація у ДКРІ	Колокація у ДКХП
гнівний	<i>і гнівний 3,09</i> <i>гнівний погляд 3,09</i> <i>гнівне слово 2,32</i>	<i>і гнівний 0,46</i> <i>гнівний погляд 0,76</i> <i>гнівне слово 0,3</i>
гнівно	<i>гнівно глянути 1,54</i>	<i>гнівно глянути 0,22</i>
розгніватися	<i>розгніватися на 0</i>	<i>розгніватися на 1,23</i>
гнівити	<i>не гнівити 0</i>	<i>не гнівити 1,38</i>

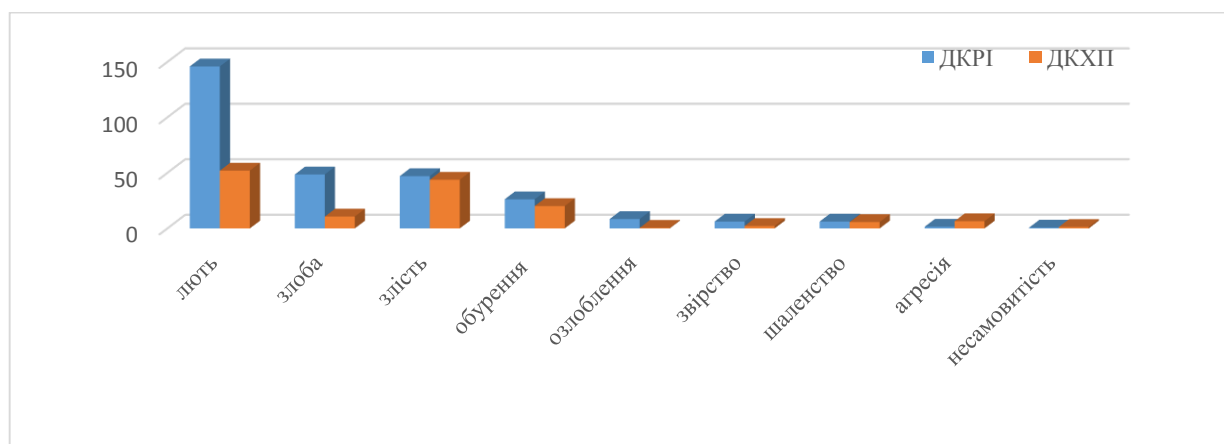
Із даних (див. табл. 3.15) випливає, що зіставних високочастотних (частота ≥ 1) колокацій ДКРІ і ДКХП не мають. У ДКРІ найчастотнішими колокаціями виступають *і гнівний*, *гнівний погляд*, *гнівне слово*, *гнівно глянути*, частота яких вища від частоти цих колокацій у ДКХП. Тимчасом у ДКХП високочастотними словами є *гнівно*, *гнівний*, *розгніваний*, *розгніватися*; у ДКХП простежено вживання високочастотних колокацій *розгніватися на*, *не гнівити*, частота яких ≥ 1 , однак їх не виявлено у ДКРІ. Індивідуально-авторськими є словосполучення *розгніваний Христос*, *розгніваний посланець*, *боятися гнівити*.

Концепт ГНІВ у текстах Р. Іваничука вербалізовано за допомогою синонімів: *злість*, *злоба*, *обурення*, *лють*, *озлоблення*, *агресія*, *несамовитість*, *звірство*, *шаленство* (див. Додаток К), які передають інтенсивність вираження негативної емоції. Отримано результати частоти вербалізаторів-синонімів слова *гнів* у ДКРІ і

ДКХП (див. діаграму 3.14, таблицю 3.16).

Діаграма 3.15

Частота вживання синонімів-вербалізаторів слова *гнів*

Високочастотним синонімом-вербалізатором концепту ГНІВ у ДКРІ та ДКХП є слово *лють*, проте у ДКХП його частота значно нижча, ніж у ДКРІ. Другим високочастотним синонімом-вербалізатором концепту ГНІВ у ДКРІ є *злоба*, його частота вживання в ДКРІ значно перевищує показники у ДКХП. Натомість у ДКХП високочастотними є *лють* і *злість*, а низькочастотним — *озлоблення*.

Таблиця 3.16

Високочастотні колокації з синонімами-вербалізаторами слова *гнів*

Слово	Колокації у ДКРІ	Колокації у ДКХП
лють	<p>від люті 14,7</p> <p>і лють 6,95</p> <p>лють й 6,95</p> <p>лють і 7,72</p> <p>безсила лють 6,18</p> <p>з люті 5,41</p> <p>яра лють 4,63</p> <p>й лють 3,86</p> <p>нестримна лють 3,09</p> <p>скажена лють 3,09</p> <p>лють на 3,09</p> <p>в люті 2,32</p> <p>божєвільна лють 2,32</p> <p>жорстока лють 2,32</p>	<p>від люті 7,04</p> <p>і лють 2,1</p> <p>лють й 1,3</p> <p>лють і 2,4</p> <p>безсила лють 2,68</p> <p>з люті 1,25</p> <p>яра лють 0</p> <p>й лють 0,91</p> <p>нестримна лють 0,2</p> <p>скажена лють 0,2</p> <p>лють на 0,8</p> <p>в люті 0,4</p> <p>божєвільна лють 0</p> <p>жорстока лють 0</p>
злоба	<p>злоба до 5,4</p> <p>й злоба, злоба й 4,63</p>	<p>злоба до 0</p> <p>й злоба, злоба й 0,8</p>

Слово	Колокації у ДКРІ	Колокації у ДКХП
	<i>від злости 2,32</i> <i>ні злоба 2,32</i>	<i>від злости 0,4</i> <i>ні злоба 0,04</i>
злість	<i>злість на 12,35</i> <i>і злість 3,86</i>	<i>злість на 3,2</i> <i>і злість 1,82</i>
обурення	<i>від обурення 3,86</i> <i>обурення і 3,86</i> <i>з обуренням 3,09</i> <i>обурення на 2,32</i>	<i>від обурення 4,24</i> <i>обурення і 0,97</i> <i>з обуренням 1,46</i> <i>обурення на 0</i>

Зіставлено частоту високочастотних колокацій досліджуваних синонімів-вербалізаторів концепту ГНІВ у корпусах (див. таблицю 3.16). ДКРІ містить низку колокацій з синонімами-вербалізаторами, частота яких є суттєво вищою, ніж у ДКХП: *божевільна лютъ*, *обурення на*, *жорстока лютъ*, *злоба до*, *ні злоба*, *нестримна лютъ*, *скажена лютъ*; *й злоба*; *злоба й*; *в люті*; *від злости*; *лютъ й*; *з люті*; *й лютъ*; *обурення і*; *злість на*; *лютъ на*; *і лютъ*; *безсила лютъ*; *лютъ і*; *і злість*; *від люті*; *з обуренням*. Високочастотну колокацію в текстах Р. Іваничука *яра лютъ* у ДКХП не знайдено. Тимчасом частота колокації *від обурення* є вищою у ДКХП. Для текстів Р. Іваничука характерне вживання таких високочастотних колокацій, як *з люті*, *яра лютъ*, *й лютъ*, *нестримна лютъ*, *скажена лютъ*, *лютъ на*, *в люті*, *божевільна лютъ*, *жорстока лютъ*, які не потрапили до високочастотних у ДКХП. До того ж у текстах Р. Іваничука виявлено індивідуально-авторські колокації з синонімами-вербалізаторами слова **гнів** (див. Додаток К).

Під час дослідження колокацій синонімів-вербалізаторів концепту ГНІВ у текстовому масиві Р. Іваничука виокремлено низку моделей, що можуть опосередковано свідчити про зіставні способи вербалізації цієї емоції. Так, спільними високочастотними колокаціями є прийменникові і сполучникові конструкції у пре- і постпозиції в обидвох дослідницьких корпусах (*від люті*, *з люті*, *лютъ і*, *і лютъ*, *лютъ й*, *злість на*, *і злість*, *від обурення*); іменникові, прикметникові, дієслівні конструкції є переважно низькочастотними, однак простежено вживання спільної для двох дослідницьких корпусів словосполучи *безсила лютъ*.

3.1.2. Статистичний аналіз кольороназв. Як було згадано, кольороназвам, окрім уживань у прямому значенні, у художніх текстах притаманна особлива роль, оскільки кольороназви мають низку переносних і символічних значень (див. Додаток Л) та відображають світосприйняття мовної особистості (див. таблицю 3.17, діаграму 3.16).

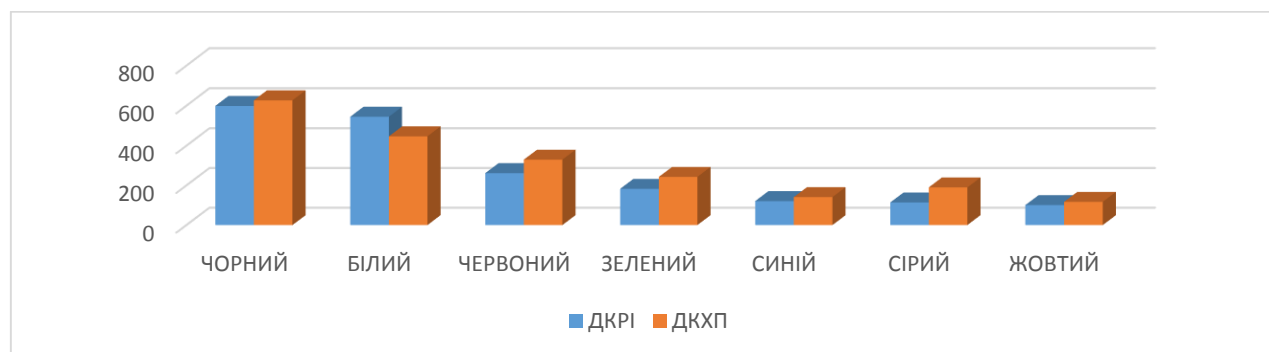
Таблиця 3.17

Частота вживання кольороназв

Колір	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
ЧОРНИЙ	776	599,2	46024	628,5
БІЛИЙ	706	545,1	32617	445,3
ЧЕРВОНИЙ	340	262,5	24327	332,1
ЗЕЛЕНИЙ	237	183	244,5	244,5
СИНІЙ	157	121,2	141,52	141,52
СІРИЙ	148	114,2	191,4	191,4
ЖОВТИЙ	132	101,9	117,5	117,5

Діаграма 3.16

Частота вживання кольороназв

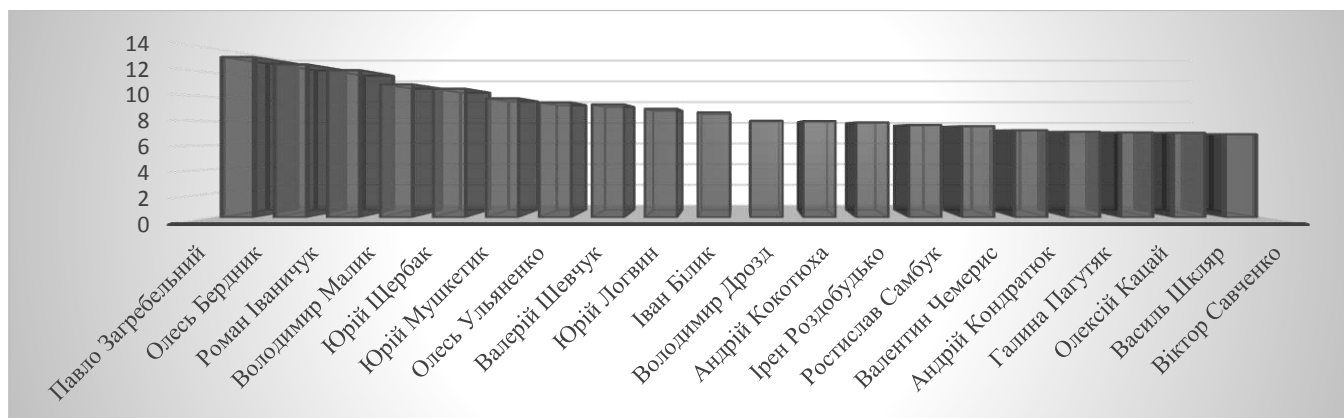
Частота вживання кольороназви *білий* у текстах Р. Іваничука є вищою, ніж у ДКХП на 18%, натомість частота слів *червоний*, *зелений*, *сірий*, *синій*, *жовтий* є нижчою (*сірий* — на 40%, *зелений* — на 25%, *червоний* — на 21%, *синій* — на 15%, *жовтий* — на 14%), частота кольороназви *чорний* корелює з даними ДКХП. Відмінності вживання кольороназв, зокрема частота вживання того чи іншого кольору, у двох дослідницьких корпусах демонструють особливості індивідуального мовлення, іншими словами можуть слугувати маркером ідіолекту.

3.1.2.1. Статистичний аналіз кольороназви *чорний*. Найчастотнішою кольороназвою в дослідницькому корпусі Р. Іваничука є ахроматичний *чорний*.

Частота слова *чорний* є найвищою в текстах П. Загребельного (13,3) та О. Бердника (12,7), третє місце за частотою кольороназви *чорний* посідають тексти Р. Іваничука (12,2) (див. діаграму 3.17).

Діаграма 3.17

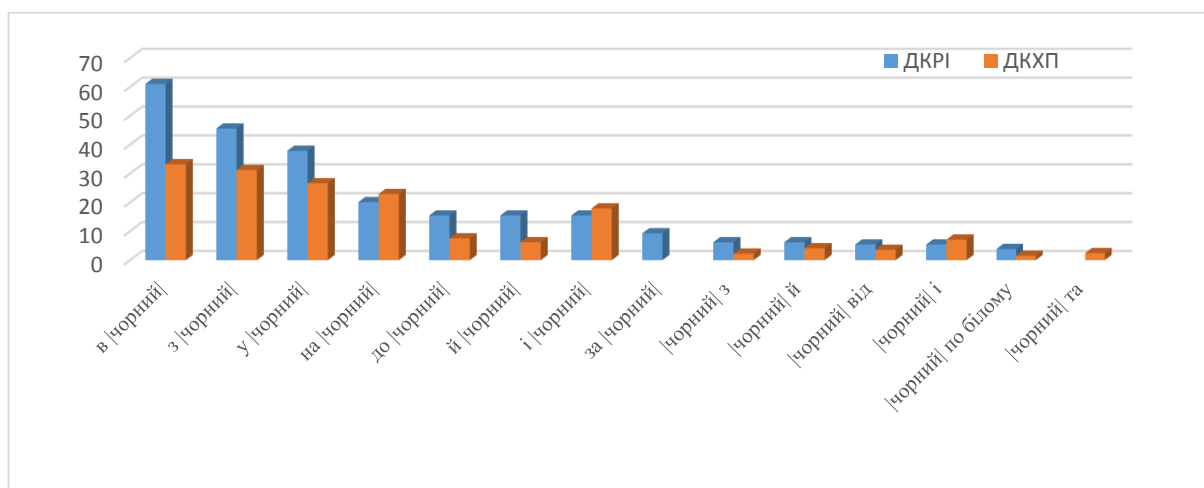
Частота слова *чорний* у ДКХП

Високочастотні сполуки у ДКРІ і ДКХП представлено на діаграмі 3.17 (до уваги взято частоту ≥ 2).

Діаграма 3.18

Високочастотні сполуки з компонентом *чорний*

Із порівняння даних дослідницьких корпусів випливає, що високочастотними сполуками є *в |чорний|*, *у |чорний|*, *на |чорний|*, *і |чорний|*. Для ДКРІ значення частоти вживання колігацій *в |чорний|*, *з |чорний|*, *у |чорний|*, *до |чорний|*, *й |чорний|* значно переважають значення ДКХП, особливо це стосується сполуки *у |чорний| й*. До того ж у ДКРІ серед високочастотних наявні сполука *за |чорний|* та фразеологізм *по білому* (див. Додаток Л).

У корпусі текстів Р. Іваничука наявні сполуки із семантикою *причини* (чорний від праці 1,54, від безнадійної вістки 0,77, від кіптяви, від злоби, від поганої лайки) та словосполуки із сурядним зв'язком для поєднання опозиційних кольорів (чорний і білий 1,54, червоний і чорний 0,77), загальномовний фразеологізм *чорним по білому* 3,86.

У ДКРІ слово *чорний* переважно виступає атрибутом іменників (колокатів) у конструкції Adj + N. Колірні атрибути застосовано до іменників, належних до таких тематичних груп (АЧ/ВЧ)¹⁹.

ВСЕСВІТ. ПРОСТІР. ЧАС. ЗЕМЛЯ. НЕЖИВА ПРИРОДА. Простір та його елементи. Природні стихії та явища: *отвір* 10/7,72, *море* 8/6,18; *небо*, *хмара*, *нора* 6/4,63; *яма*, *рілля*, *шлях* 5/3,86; *земля*, *потік*, *провалля* 4/3,09; *діра*, *згарище* 3/2,32; *плесо*, *небозвід*, *озеро*, *пруг*, *рядок*, *смуга*, *темінь*, *темрява* 2/1,54; *дно*, *лід*, *рівнина*, *хмарка*, *обеліск*, *стовпець*, *буря*, *злива*, *тінь* 1/0,77. **Рух:** *хід* 2/1,54, *вихід* 1/0,77. **Час, часовий відрізок, часові характеристики:** *ніч* 3/2,32; *година*, *майбуття*, *свят* 1/0,77. **Будівля, споруда, приміщення та їхні частини:** *кам'яниця*, *камениця*, *стіна* 4/3,09; *бійниця*, *окуляри* 3/2,32; *клуб*, *руїна*, *підвал*, *стріха* 2/1,54; *будинок*, *фортеця*, *рама*, *димар*, *іконостас*, *стеля*, *баня*, *ніша* 1/0,77. **Матеріал, речовина, частина чогось:** *дим* 9/6,95; *вода* 3/2,32; *бляха*, *вуглинка*, *дерматин*, *клапоть*, *мідь*, *лава*, *накип*, *нитка*, *павутиння*, *папір*, *пил*, *пух*, *сажа* 1/0,77. **Предмет:** *книга* 2/1,54; *квадрат*, *ключ*, *обвідка*, *палітурка*, *подушка*, *предмет*, *знак*, *підківка*, *перука*, *свастика*, *дужка*, *пеньок*, *браслет*, *жердина*, *запона*, *вервечка*, *хоругва*, *хрест*, *цятка* 1/0,77. **Надприродні явища:** *магія* 3/2,32; *демон*, *мара*, *привид* 1/0,77.

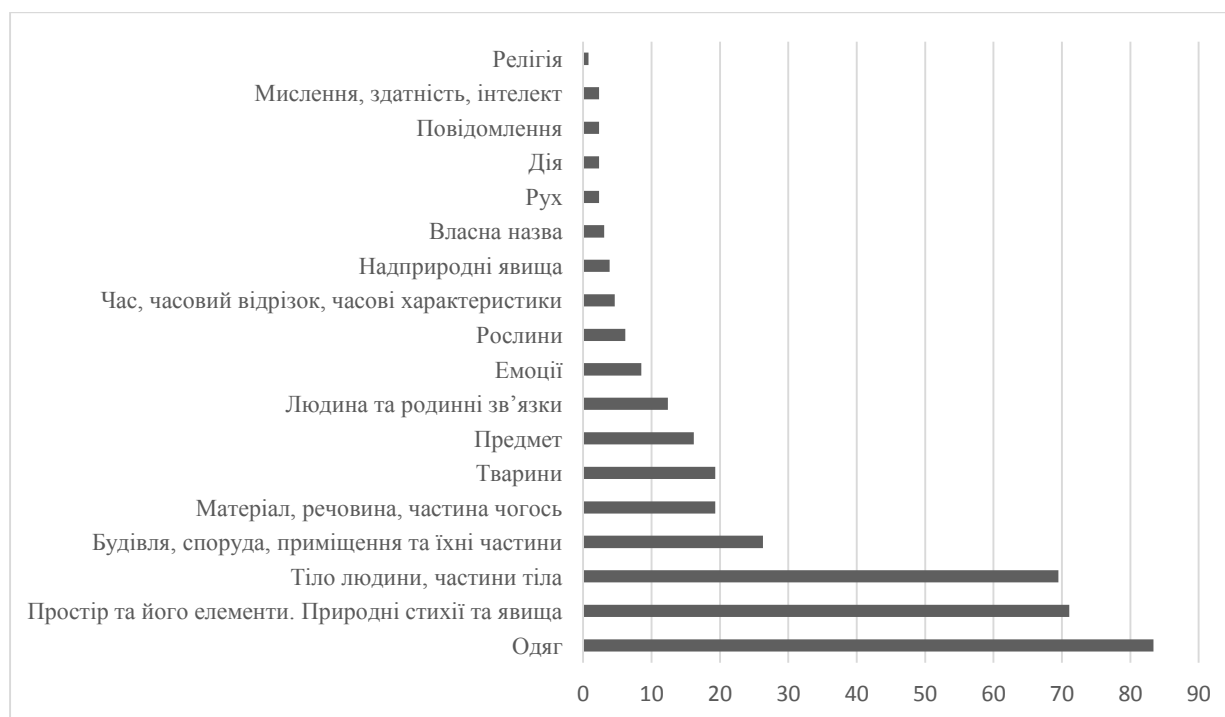
ЗЕМЛЯ: ЖИВА ПРИРОДА. ЛЮДИНА ЯК ЧАСТИНА ЖИВОЇ ПРИРОДИ. Тварини: *ворон* 6/4,63; *дрізд*, *крук*, *метелик* 3/2,32; *гайвороння* 2/1,54; *буйвіл*, *галка*, *жук*, *дрохва*, *кіт*, *мул*, *орел*, *пташка* 1/0,77. **Рослини:** *ліс* 5/3,86, *ягідка* 2/1,54, *дерево* 1/0,77. **Людина та родинні зв'язки:** *люд*, *постать*, *натовп* 2/1,54; *євнух*, *чорнокнижник*, *караван*, *юрба*, *валка*, *орда*, *король*, *челядь*, *мужлан*, *чоловік* 1/0,77. **Тіло людини, частини тіла:** *око* 21/15,44, *волосся* 20/16,21, *борода*, *борідка* 7/5,41;

¹⁹ Модифіковано класифікації М. Мухіна [240], Н. Сніжко [293].

брова, вуса, чуб 4/3,09; рука, кучері 3 /2,32; рот, крило, шкіра, очиці, паща, слюза 2/1,54; надбрів'я, кістяки, душа, кров, рубець 1/0,77 . Одяг: сурдут 9/6,95, сутана 8/6,18, ряса 7/5,41, капелюх 6 /4,63; сукман, хустка, пов'язка 5/3,86; кибитка, пелерина 4/3,09; кирея, шапка, мундир, стрічка, ярмулка, вбрання, намітка, туніка, каптур, сукня, фрак, хламида 3 /2,32; бинда, бурка, плащ, костюм, хустина — 2/1,54; пройма, плаття, керсетка, піджак, шаль, краватка, камзол 1/0,77 . Дія: війна, процесія, робота 1/0,77. Релігія: богохульство 1/0,77. Емоції: ненависть 4/3,09, біда, горе, зрада 2/1,54; люті 1/0,77. Повідомлення: вість 2/1,54, звістка 1/0,77. Мислення, здатність, інтелект: сила 2/1,54, думка 1/0,77 . Власна назва: Чорна рада 4/3,09 (див. діаграму 3.19).

Діаграма 3.19

Тематичні групи колокатів кольороназви *чорний* у ДКРІ

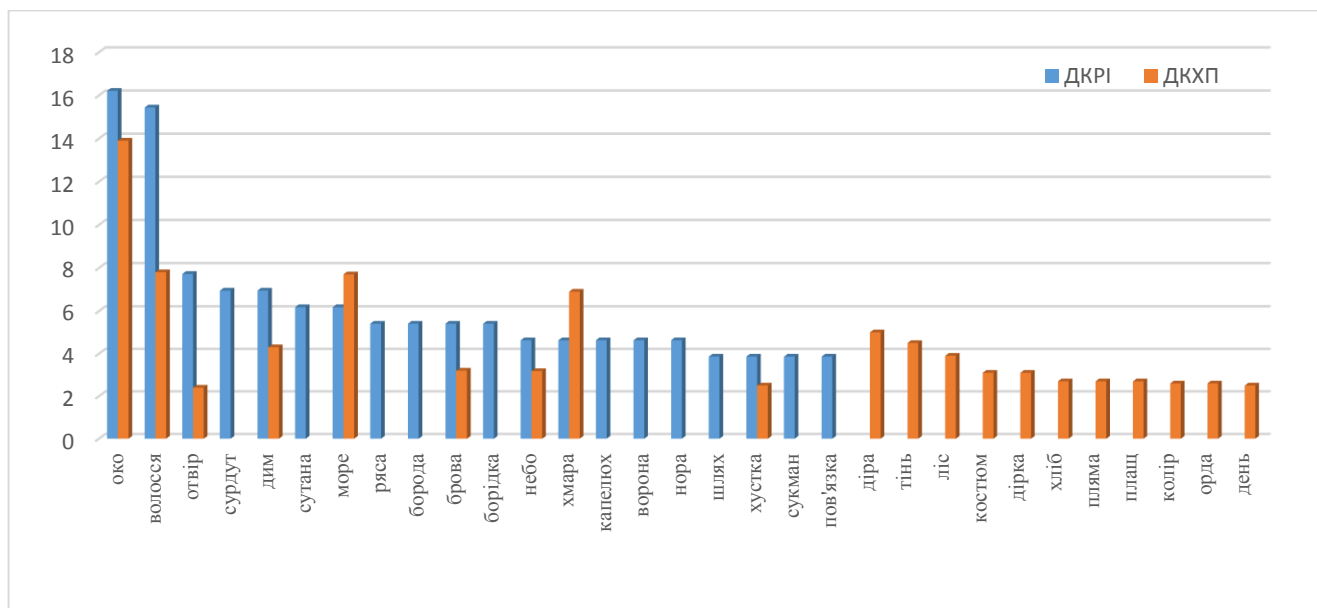
У текстах Р. Іваничука слово **чорний** найчастіше є атрибутом назв одягу, простору (природніх стихій і явищ) та тіла людини (його частин).

За ДКХП до високочастотних колокатів кольороназви *чорний* (тут і далі — до уваги взято 20 найчастотніших колокатів) належать: *око* 13,95, *волосся* 7,8, *море* 7,7, *хмара* 6,9, *діра* 5, *тінь* 4,5, *дим* 4,3, *ліс* 3,9, *брова* 3,2, *небо* 3,18, *костюм* 3,1, *дірка* 3,1, *хліб* 2,7, *пляма* 2,7, *плащ* 2,7, *колір* 2,6, *орда* 2,6, *отвір* 2,4, *хустка* 2,5, *день* 2,5 (див.

діаграму 3.20).

Діаграма 3.20

Високочастотні колокати кольороназви *чорний* у ДКРІ і ДКХП

Найчастотнішими колокатами кольороназви *чорний* у ДКРІ і ДКХП виступають слова: *око*, *волосся*, однак їхні частоти різняться, особливо для слова *волосся*. У ДКРІ частота колоката *волосся* удвічі більша, ніж в «еталонному» корпусі. Колокати *отвір*, *дим*, *брова*, *небо*, *хустка* мають вищу частоту у ДКРІ, тимчасом слова *морє*, *хмара* — нижчу частоту, ніж у ДКХП. Окрім того, у ДКРІ серед високочастотних колокатів трапляються слова *сурдуг*, *сутана*, *борідка*, *капелюх*, *ворона*, *нора*, *шлях*, *сукман*, *пов'язка*, які не ввійшли у 20 високочастотних колокатів ДКХП.

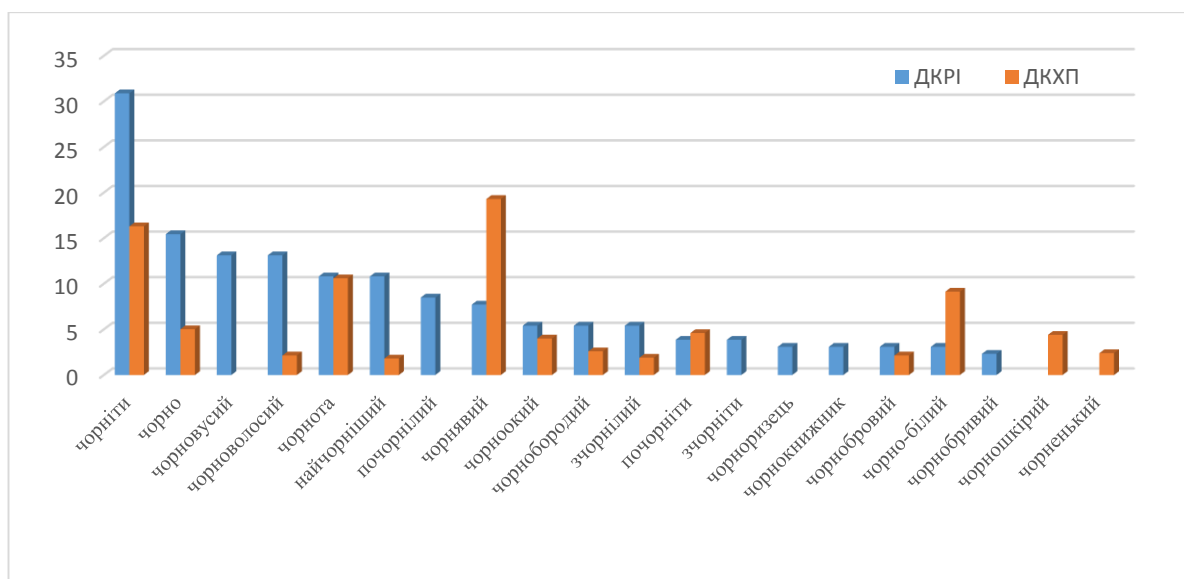
Використання застарілої лексики, зокрема історизмів, є характерною ознакою текстів Р. Іваничука, ці слова виступають колокатами кольороназви *чорний*, наприклад: *кирея*, *намітка*, *сукман*, *сурдуг*, *камзол* (див. Додаток Л).

У ДКРІ вербалізаторами концепту ЧОРНИЙ є такі спільнокореневі слова: *чорніти* 30,88, *чорно* 15,44; *чорновусий*, *чорноволосий* 13,12; *чорнота*, *найчорніший* 10,81, *почорнілий* 8,49, *чорнявий* 7,72; *чорноокий* *чорнобородий*, *зчорнілий* 5,41; *почорніти*, *зчорніти* 3,86; *чорноризець*, *чорнокнижник*, *чорнобровий*, *чорно-білий* 3,09; *чорнобровий* 2,32; *чорніший*, *очорнити*, *зачорніти*, *чорносотенець*, *чорномазий* 1,54; *чорнішати*, *очорнювати*, *начорно*, *чорношкірий*, *чорночубий*, *чорносотенний*,

чорноротий, чорнокрилий, чорнокнижний, чорно-червоний, чорно-жовтий, синьо-чорний, сизо-чорний 0,77. Пор. дані ДКХП: чорнявий 19,3, чорніти 16,3, чорнота 10,6, чорно-білий 9,14, чорно 5,02, почорніти 4,6, чорношкірий 4,4, чорноокий 4, чорнобородий 2,6, чорненький 2,4, чорноволосий 2,14, чорнобровий 2,14 (до уваги взято частоту ≥ 2) (див. діаграму 3.21).

Діаграма 3.21

Частота спільнокореневих вербалізаторів кольору чорний

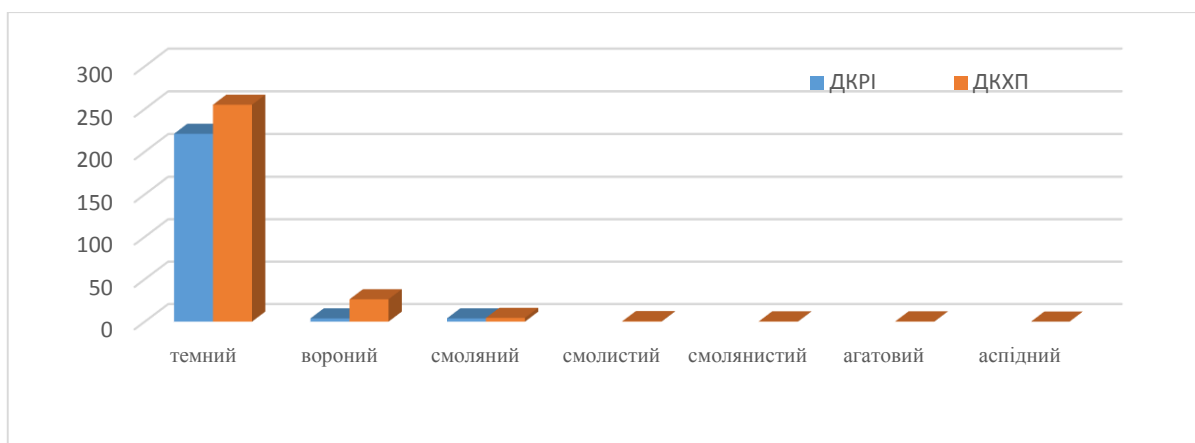

Найчастотнішим спільнокоренивим вербалізатором концепту ЧОРНИЙ у ДКРІ є слово *чорніти*, у ДКХП — *чорнявий* і *чорніти*. У ДКХП частота дієслова *чорніти* становить 16,3, у ДКРІ — 30,88, а прикметника *чорнявий* становить 19,3, у ДКРІ — 7,72. У ДКРІ є вищою частота вживання слів *чорно* 15,44, *чорноволосий* 13,12. У ДКХП — частота слова *чорно-білий* 9,14. Слова *чорновусий*, *почорнілий*, *зчорніти*, *чорноризець*, *чорнокнижник*, *чорнобровий*, є високочастотними лише в ДКРІ (їхня ВЧ ≥ 2).

Вербалізаторами концепту ЧОРНИЙ виступають його синонімічні номінації, як-от *темний*, *вороний*, *смоляний*, *смолистий*, *смолянистий*, *агатовий*, *аспідний* [ССУМ, Т 2]. У ДКРІ виявлено слова *темний* 221; *вороний*, *смоляний* — 3,86; у ДКХП частота цих синонімів становить: *темний* 255, *вороний* 26,34, *смоляний* 4,4, *смолистий* 0,6, *смолянистий* 0,4, *агатовий* 0,37, *аспідний* 0,04 (див. діаграму 3.20).

Діаграма 3.20

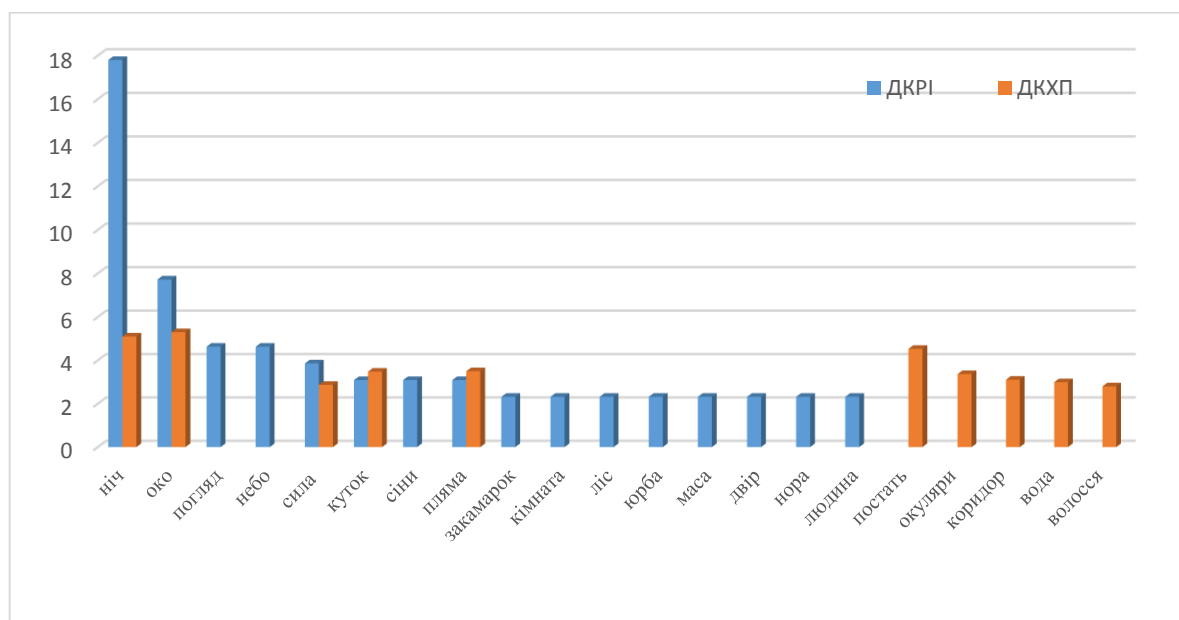
Синоніми-вербалізатори кольору чорний

Високочастотним синонімом-вербалізатором в ДКРІ й в «еталонному» корпусі є слово *темний*, значення частоти якого корелює в обидвох корпусах. Зіставною є частота вживання слів *вороний* і *смоляний* у досліджуваних корпусах. Для текстового корпусу Р. Іванчука не характерне вживання вторинних кольороназв *смолистий*, *смолянистий*, *агатовий*, *аспідний*, на відміну від ДКХП (див. діаграму 3.21 (до уваги взято частоту вживання ≥ 2)).

Діаграма 3.21

Високочастотні колокати слова *темний*

Частотними колокатами слова *темний* є: *ніч*, *око*, *сила*, *куток*, *пляма*. Однак частоти слів у досліджуваних корпусах відрізняються: у ДКРІ слова *ніч*, *око*, *сила* мають вищу частоту, ніж у ДКХП; частоти слів *куток*, *пляма* корелюють. У ДКРІ високочастотними колокатами *темний* є *небо*, *погляд*, *закамарок*, *кімната*, *ліс*, *юрба*, *маса*, *двір*, *нора*, *людина*, які не увійшли до найчастотніших у ДКХП. В обидвох

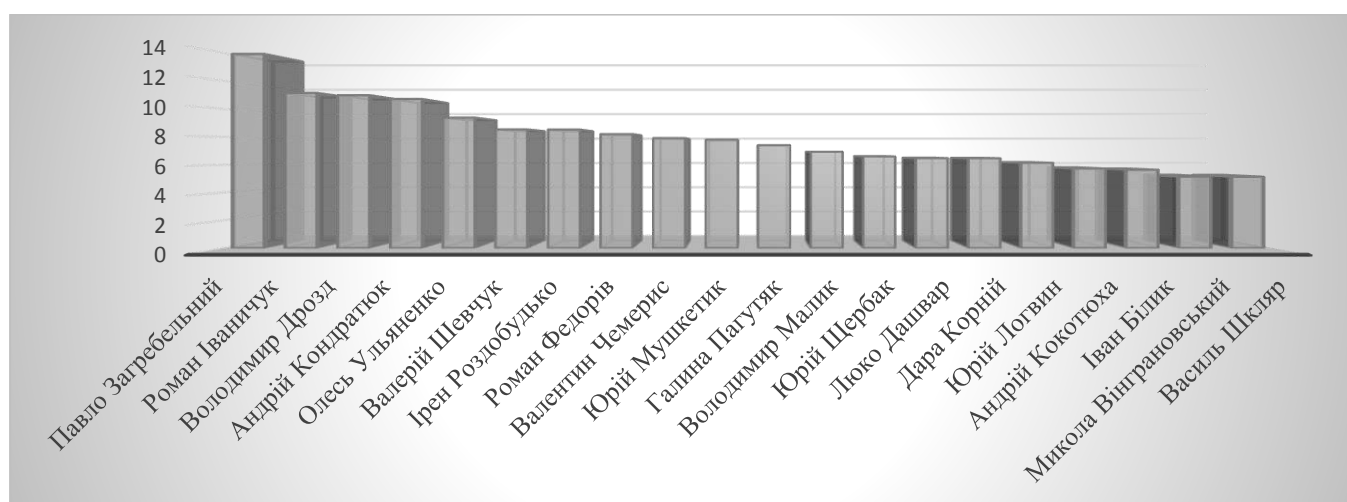
дослідницьких корпусах виявлено колокації *вороний кінь*, *смоляне волосся*, проте у ДКРІ їхня частота є вищою, ніж у ДКХП.

Здобуті кількісні дані переконують у тому, що Р. Іваничук належить до письменників, які особливо часто використовують кольороназву *чорний*. Однак, як було прогнозовано, частоти конкретних колокацій у дослідницьких корпусах різняться. У ДКРІ наявна низка колокацій, яких не виявлено в «еталонному» корпусі.

3.1.2.2. Статистичний аналіз кольороназви *білий*. Другою за частотою вживання у ДКРІ виступає кольороназва *білий*, що належить до ахроматичних кольорів. Найвища частота вживання досліджуваної кольороназви притаманна текстам П. Загребельного (13,91), дещо меншу частоту має слово *білий* у прозі Р. Іваничука (11,13), В. Дрозда (10,97), А. Кондратюка (10,7) (див. діаграму 3.22).

Діаграма 3.22

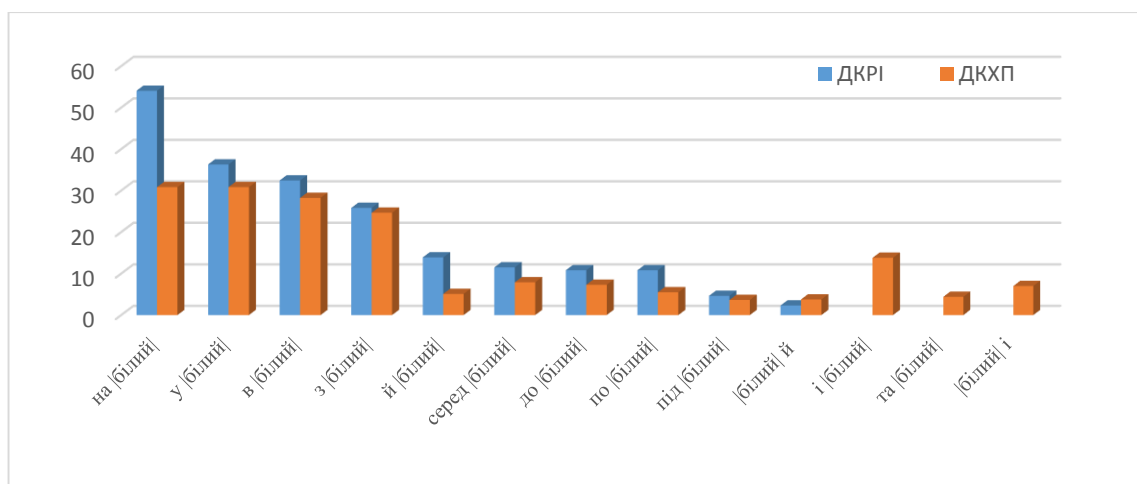
Частота кольороназви *білий* у ДКХП

Проаналізовано також колокації із компонентом *білий*. Здобуті кількісні дані корелюють у ДКРІ і ДКХП, проте частота *на |білий|* у ДКРІ значно переважає частоту в ДКХП, аналогічно й частота сполуки *й |білий|* (див. Додаток М, діаграму 3.23). У текстах Р. Іваничука серед досліджуваних колігацій виявлено конструкції зі семантикою інтенсивності (*розпечений до білого* 2,32, *запити до білої гарячки* 0,77), фразеологічні сполуки (*серед білого дня* 11,58, *на білому світі* 10).

Діаграма 3.23

Високочастотні сполуки з компонентом *білий*

У ДКРІ кольороназва **білий** здебільшого виступає атрибутом іменників у конструкції Adj + N (див. діаграму 3.24):

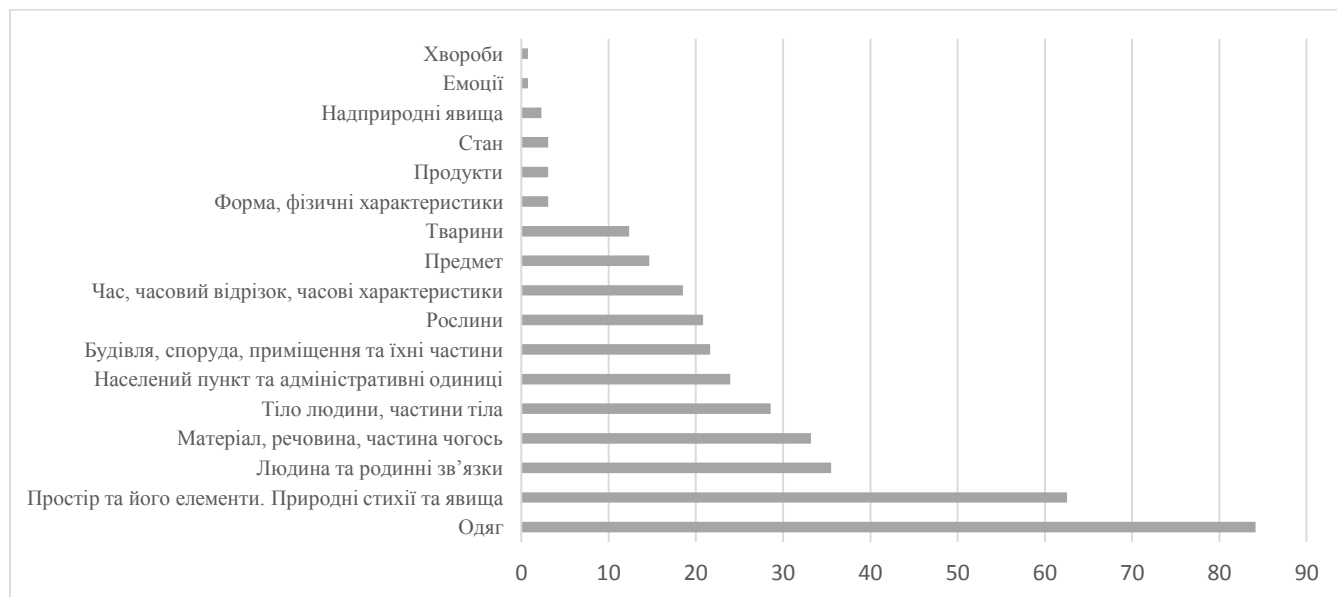
ВСЕСВІТ. ПРОСТІР. ЧАС. ЗЕМЛЯ: НЕЖИВА ПРИРОДА. **Простір та його елементи. Природні стихії та явища:** *світ* 17/13,12, *гора* 12/9,26, *камінь* 6/4,63, *пляма* 5/3,86, *смуга* 4/3,09, *прогалина*, *частокіл* 3/2,32, *дорога*, *море*, *острівець*, *скеля*, *смужка*, *туман*, *пороша* 2/1,54; *видма*, *кружало*, *напис*, *небо*, *оболок*, *острів*, *пасмуга*, *тракт*, *хмаринка*, *хмарка*, *вершина гір*, *поле*, *тло*, *віхола*, *іскринка*, *імла*, *мево*, *мрево*, *полум'я*, *пал*, *повінь*, *потоп*, *сніг*, *сяйво*, *тінь* 1/0,77. **Будівля, споруда, приміщення та їхні частини:** *стіна*, *хата* 6/4,63; *вітрильник*, *намет*, *підвіконня*, *обрус* 2/1,54; *вежа*, *вікно*, *гонт*, *касарня*, *колона*, *стеля*, *теплохід*, *храм* 1/0,77. **Матеріал, речовина, частина чогось:** *рінь* 4/3,09; *габа*, *простирадло* 3/2,32; *запона*, *мармур*, *піна*, *полотно*, *покривало*, *серпанок*, *сукно* 2/1,54; *брила*, *верета*, *дим*, *димок*, *корал*, *крупинка*, *манна*, *місиво*, *мука*, *нафта*, *попіл*, *пісочок*, *постіль*, *простирадло*, *скатертина*, *стяг*, *фарба*, *фільц*, *штора* 1/0,77. **Предмет:** *хрест* 7/5,41; *прапор* 4/3,09; *бохонець*, *книга*, *стріла*, *обруч*, *скіпок*, *гребінець*, *перука*, *тріска* 1/0,77. **Форма, фізичні характеристики:** *квадрат* 2/1,54; *масть*, *трикутник* (комірець) 1/0,77. **Надприродні явища:** *магія*, *мара*, *чудо* 1/0,77. **Час, часовий відрізок, часові характеристики:** *день* 15/11,58, *зима* 7/5,41; *ранок*, *днина* 1/0,77. **Населений пункт та адміністративні одиниці:** *Біла Гора* 12/9,25, *Біле море* 7/5,41, *Біла Церква* 4/3,09; *Біла Лебедиця*, *Білий Камінь*, *Біла Кобила* 3/2,32; *Біле місто*, *Атени*, *Білий Слон* 1/0,77.

ЗЕМЛЯ: ЖИВА ПРИРОДА. ЛЮДИНА ЯК ЧАСТИНА ЖИВОЇ ПРИРОДИ.

Тварини: кінь 16/12,35, ведмідь, лебедиця 3/2,32, огир 2/1,54; віл, кобила, лебедь, лев, орел, пес, слон, чайка 1/0,77. **Рослини:** ряс, цвіт 5/3,86, береза 3/2,32; чаши лотоса, лілія, троянда 2/1,54; квасолина, квітка, китиці, лілея, півонія, стокротка 1/0,77. **Людина та родинні зв'язки:** пані 17/5,41, молодець 6/4,63, дівчина 5/3,86; віла 3/2,32; цар, люди, дівчинка, конфедератка 2/1,54; зараза, челядь, ворог, громада, євнух, жінка, король 1/0,77. **Тіло людини, частини тіла:** зуб 9/6,95; голівка, постать 4/3,09; груди, душа, ребро, шия 3/2,32; око, тіло 2/1,54; кістяк, нога, циці, перса 1/0,77. **Одяг:** сорочка 10/7,72, кожушок 7/5,41; рукавички, чалма 6/4,63; намітка, комірець 5/3,86; фередже, хустина 4/3,09; пройма, бараниця, плахта, одежа, кожух, льоля, рантух, пелерина, блузочка 3/2,32; штани, туніка, мундир, кирея, балахон 2/1,54; манжет, черкеска, вбрання, гудзик, бурнус, кучма, кокарда, кошуля, плащ, фартушок, папах, свита, тюрбан, фата, холошні 1/0,77. **Продукти:** хліб 4/3,09. **Стан:** голизна, смага, тиша 1/0,77. **Емоції:** втіха 1/0,77. **Хвороби:** зараза 1/0,77.

Діаграма 3.24

Тематичні групи колокатів кольороназви *білий* у ДКРІ

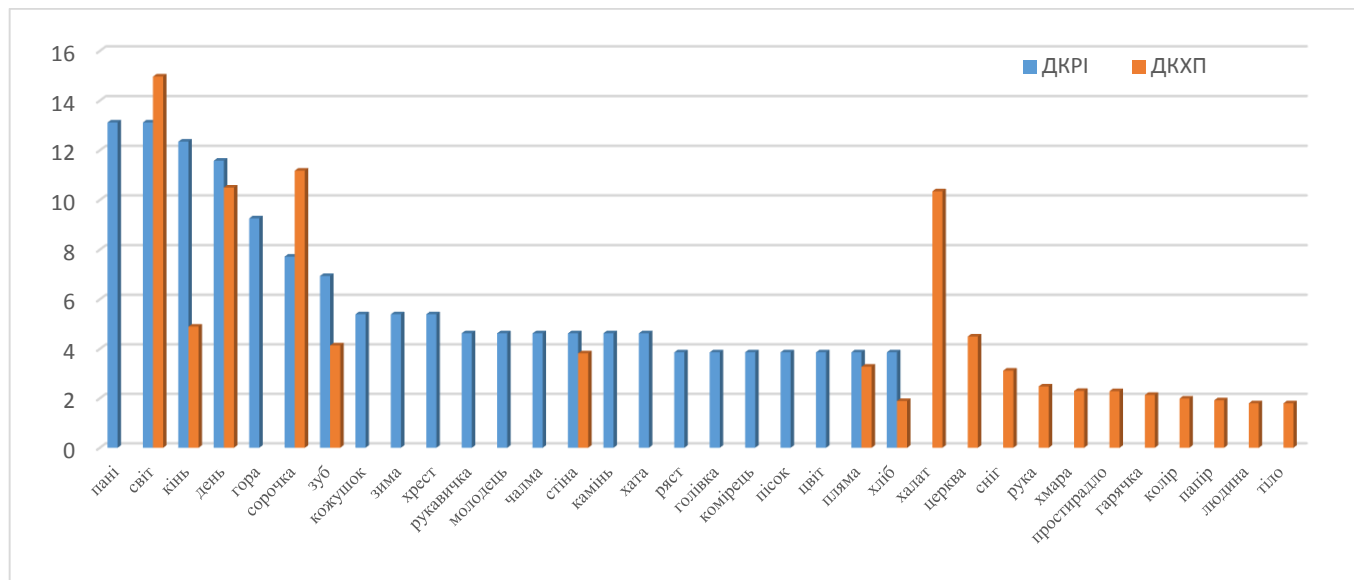
Кольороназва *білий* найчастіше виступає атрибутом одягу (23%), простору та природніх явищ (17%) (див. діаграму 3.24).

У ДКХП наявні такі високочастотні колокати атрибута *білий* (тут і далі до уваги взято 20 найчастотніших колокатів): *світ* 14,97, *сорочка* 11,18, *день* 10,55, *халат* 10,35, *кінь* 4,9, *церква* 4,5, *зуб* 4,14, *стіна* 3,82, *пляма* 3,28, *сніг* 3,12, *рука* 2,48, *хмара*

2,3, простирadlo 2,29, гарячка 2,14, колір 1,99, хліб 1,89, папір 1,92, людина 1,8, тіло 1,8 (див. діаграму 3.25).

Діаграма 3.25

Колокати кольороназви *білий*

Найчастотнішим колокатами кольороназви *білий* у ДКРІ є *пані*²⁰ 13,12, *світ* 13,12, *кінь* 12,35, *день* 11,58, *гора* 9,26, *сорочка* 7,72, *зуб* 6,94; у ДКХП — *світ* 14,94, *день* 10,55, *сорочка* 11,12, *халат* 10,17; у ДКРІ і ДКХП числові показники для колокатів *світ* і *день* корелюють. У ДКРІ частоти колокатів *кінь*, *хліб*, *зуб* значно перевищують частоти цих слів у ДКХП. У ДКРІ частота колоката *сорочка* є нижчою, ніж у ДКХП. У ДКРІ наявні такі високочастотні колокати: *пані*, *гора*, *кожушок*, *зима*, *хрест*, *рукавичка*, *молодець*, *чалма*, *камінь*, *хата*, *комірець*, *цвіт*, які не ввійшли до високочастотних у ДКХП.

Складниками колокацій із кольороназвою *білий* у Р. Іваничука є архаїзми (*габа*, *оболок*), історизми (*кирея*, *намітка*, *черкеска*, *бурнус*), діалектизми (*рантух*, *мево*, *мрево*), розмовна лексика (*бохонець*, *циці*).

У ДКРІ виявлено низку індивідуально-авторських словосполук із кольороназвою *білий* (див. Додаток М).

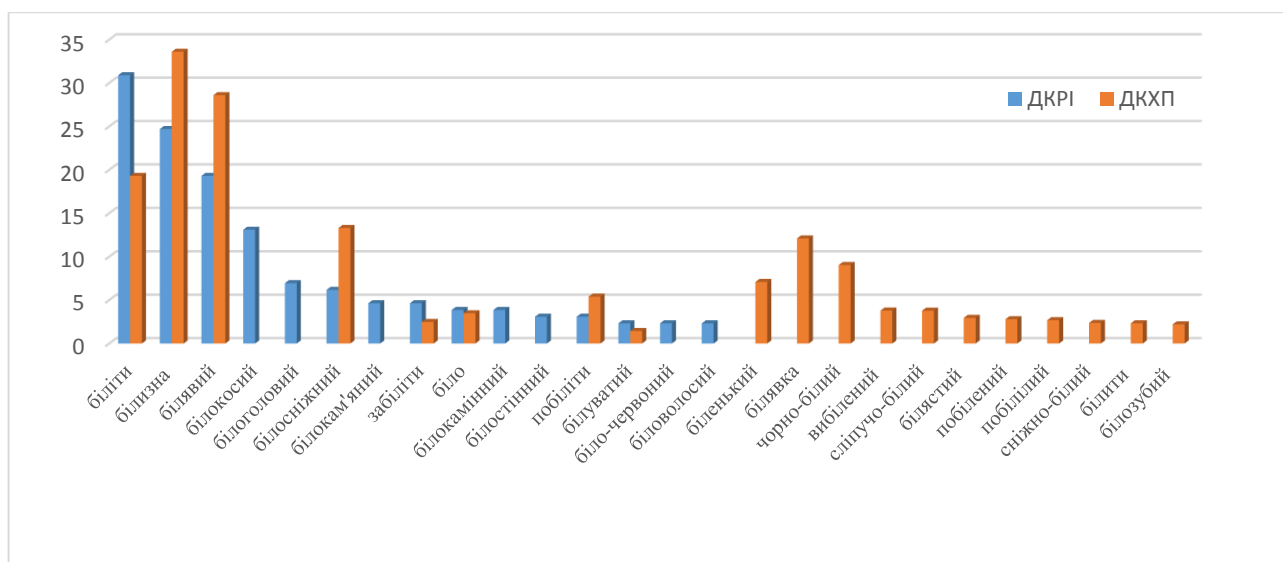
У ДКРІ вербалізаторами концепту БІЛИЙ є такі спільнокореневі слова зі

²⁰ *Біла Пані* — це персонаж у романах Р. Іваничука «Вогненні стовпи», «Через перевал».

словом *білий*: *біліти* 30,9, *білизна* 24,7, *білявий* 19,3, *білокосий* 13,1; *білоголовий* 6,95, *білосніжний* 6,18, *білокам'яний*, *забіліти* 4,63; *біло*, *білокамінний* 3,86; *білостінний*, *побіліти* 3,09; *білуватий*, *біло-червоний*, *біловолосий* 2,32; *білений*, *білявенький*, *біленький*, *білота*, *білокамінський*, *білочубий* 1,54; *збіліти*, *білина*, *білочолий*, *білогарячий*, *білоручка*, *білокорий*, *білобородий*, *біло-блакитний*, *білозубий* 0,77. Натомість у ДКХП частота вербалізаторів концепту БІЛИЙ така: *білизна* 33,7, *білявий* 28,2, *біліти* 19,2, *білосніжний* 13,4, *білявка* 12,3, *чорно-білий* 9,2, *біленький* 7,22, *побіліти* 5,4, *вибілений* 3,86, *сліпучо-білий* 3,85, *біло* 3,48, *білястий* 3, *побілений* 2,84, *побілілий* 2,73, *забіліти* 2,44, *сніжно-білий* 2,4, *біліти* 2,36, *білозубий* 2,23 (див. діаграму 3.26 (до уваги взято частоту ≥ 2)).

Діаграма 3.26

Частота спільнокореневих вербалізаторів концепту БІЛИЙ

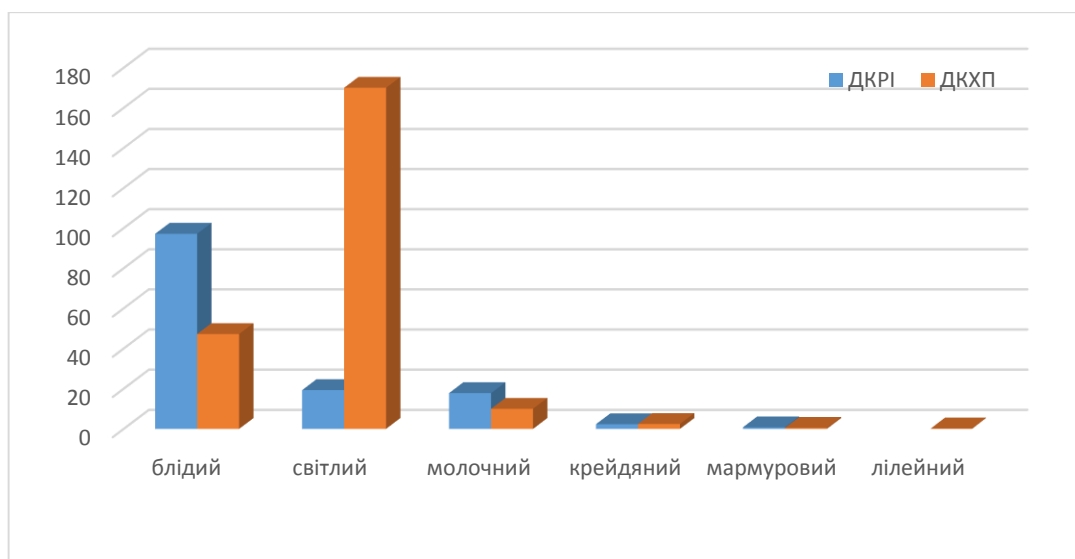
Найчастотнішими вербалізаторами концепту БІЛИЙ у ДКРІ і ДКХП є *біліти* (ДКРІ 30,9; ДКХП 19,2), *білизна* (ДКРІ 24,7; ДКХП 33,7), *білявий* (ДКРІ 19,3; ДКХП 28,2), проте їхні частоти різняться. У ДКРІ частота слова *біліти* є вищою, а слів *білизна*, *білявий*, *білосніжний* — нижчою, ніж у ДКХП.

Спостерігаємо у ДКРІ вищу частоту вживання слів *білокосий*, *білоголовий*, *білокам'яний*, *білокамінний*, *білостінний*, *білокосий*, *біло-червоний*, на відміну від «еталонного» корпусу. Типовими для текстів Р. Іваничука є вживання приєднаних конструкцій із семантикою *причини*, як-от: *побілілий від дотику, страху, холоду*.

Вербалізаторами кольору **білий** виступають його синоніми слова *білий*: *блідий, світлий, молочний, крейдяний, мармуровий, лілейний* [ССУМ, Т. 1, с. 62]. Р. Іваничук уживає слова *блідий* 97,2; *світлий* 19,3; *молочний* 17,8; *крейдяний* 2,32; *мармуровий* 0,77; у ДКХП частота цих синонімів становить: *блідий* 47,2; *світлий* 170; *молочний* 9,98; *крейдяний* 2,44; *мармуровий* 0,5; *лілейний* 0,2 (див. діаграму 3.27).

Діаграма 3.27

Синоніми-вербалізатори кольору **білий**

Найчастотнішим синонімом-вербалізатором у ДКРІ є *блідий*, у ДКХП — *світлий*, частоти слова *крейдяний, мармуровий* корелюють (див. Додаток М). Так, частота слова *блідий* у ДКРІ вища, ніж у ДКХП; частота слова *молочний* переважає у ДКРІ. Тимчасом частота слова *світлий* у ДКХП перевищує показники у ДКРІ, а слова *лілейний* не виявлено у текстах Р. Іваничука.

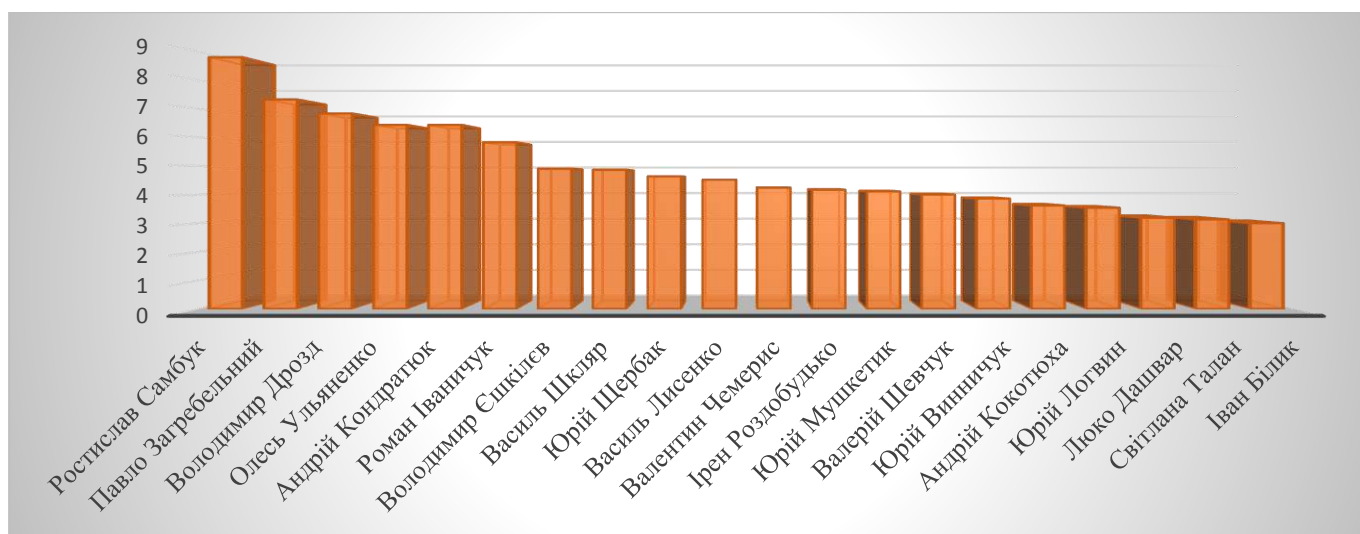
Серед проаналізованих текстів у ДКХП найвищу частоту кольороназви **білий** спостережено у творах П. Загребельного, а тексти Р. Іваничука посідають друге місце. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що кольороназви **чорний** і **білий** виступають найчастіше атрибутами одягу, простору, природніх явищ і стихій, зокрема Р. Іваничук найчастіше надає атрибут **білий** одягу, елементам простору, людині та її тілу. Для ДКРІ характерне вживання назв населених пунктів та адміністративних одиниць із компонентом **білий**, на відміну від компонента **чорний**.

3.1.2.3. Статистичний аналіз кольороназви червоний. Третьою за частотою вживання в дослідницькому корпусі Р. Іваничука виступає кольороназва *червоний*,

що належить до хроматичних кольорів (див. діаграму 3.28). Здобуті дані свідчать про те, що найвищу частоту кольороназва **червоний** має в текстах Р. Самбука (8,81), П. Загребельного (7,33), В. Дрозда (6,84), О. Ульяненка (6,44), А. Кондратюка (6,44). Тексти Р. Іваничука посідають шосте місце за частотою вживання слова **червоний** (5,83).

Діаграма 3.28

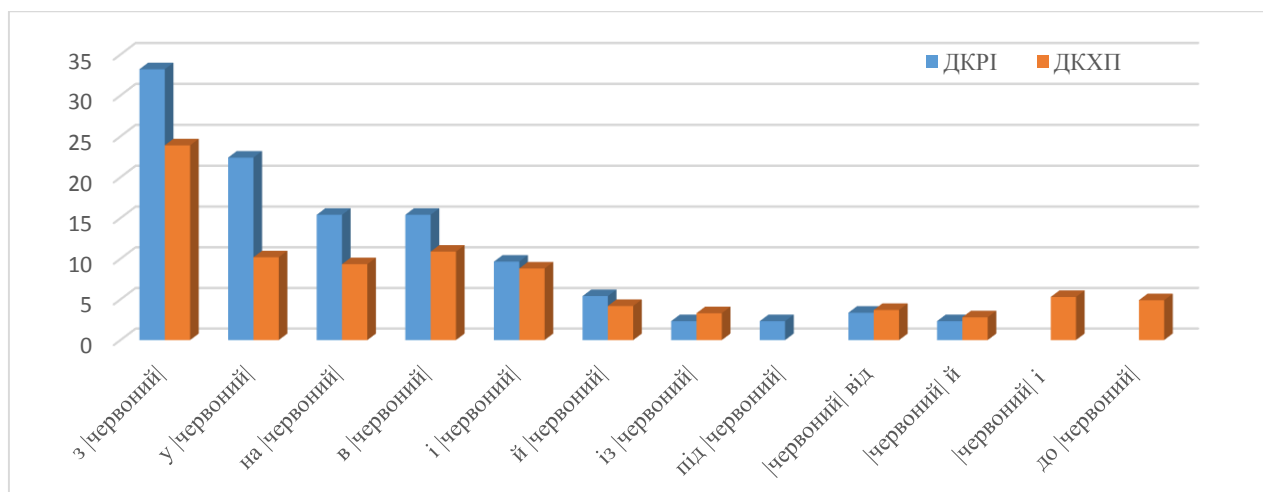
Частота слова **червоний** у ДКХП

Результати аналізу високочастотних колігацій представлено на діаграмі 3.29.

Діаграма 3.29

Високочастотні сполуки з компонентом **червоний**

Із порівняння даних дослідницьких корпусів випливає, що високочастотними є сполуки: з |*червоний*|, в |*червоний*|, на |*червоний*|, у |*червоний*|, однак частоти вживання цих колігацій у ДКРІ та ДКХП відрізняються — у ДКРІ статистичні

показники є вищими, ніж у ДКХП. У текстах Р. Іваничука виявлено *під |червоний|* серед високочастотних сполук (частота ≥ 2) на відміну від ДКХП, та лише у ДКХП сполуки *|червоний|* і, до *|червоний|* є високочастотними (див. Додаток Н). Прийменниковим конструкціям із компонентом *червоний* у текстах Р. Іваничука властиве значення *причини*, як-от *червоний від/од* — *червоний від люті, від морозу, від/од полумені*.

У ДКРІ *червоний* переважно виступає атрибутом іменників у конструкції Adj + N таких тематичних груп (АЧ/ВЧ):

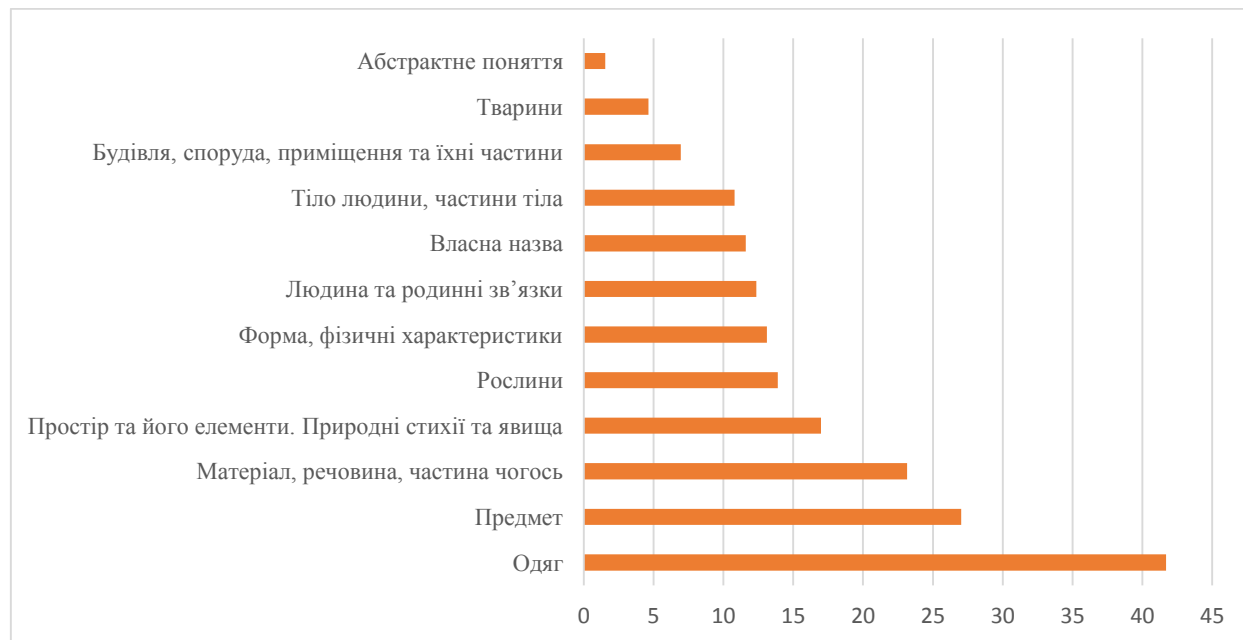
ВСЕСВІТ. ПРОСТІР. ЧАС. ЗЕМЛЯ: НЕЖИВА ПРИРОДА. Простір та його елементи. Природні стихії та явища: *поле* 6/4,63; *полум'я, сонце* 2/1,54; *місяць, зоря, яма, багно, буря, ватрище, зарево, жарево, імла, каламуть, лавина, племінець* 1/0,77. **Будівля, споруда, приміщення та їхні частини:** *палац* 6/4,63; *кам'яниця, цегла, двері* 1/0,77. **Матеріал, речовина, частина чогось:** *пісок* 7/5,41; *вино, волічка, лава, полотно, полотнище, черепиця, чорнило* 2/1,54; *атрамент, вивар, магма, оксамит, шерсть, адамашка, шовк, рубін, сукно* 1/0,77. **Предмет:** *прапор* 6/4,63; *диск, кружальце* 3/2,32; *хоругва, перука, кокарда, олівець, кружало* 2/1,54; *сережки, бинда, прапорець, килим, м'яч, м'ячик, машкара, кухоль, обкладинка, скибка, злотий, стрічка, латка, тареля, клинчик* 1/0,77. **Форма, фізичні характеристики:** *пляма* 7/5,41, *прожилки* 4/3,09, *колір* 2/1,54; *смужки, облямівка, стяжка, опік* 1/0,77.

ЗЕМЛЯ: ЖИВА ПРИРОДА. ЛЮДИНА ЯК ЧАСТИНА ЖИВОЇ ПРИРОДИ. Тварини: *кінь* 4/3,09; *ікра, саранча* 1/0,77. **Рослини:** *китиця* 4/3,09; *калина, конюшина, листя* 2/1,54; *воронець, дерево, яблучка, ружа, кизил, куш, іван-чай, яблуко* 1/0,77. **Людина та родинні зв'язки:** *орда* 3/2,32; *військо, мамона* 2/1,54; *вершник, директор, парашутист, визволитель, воїн, бузувір, полк, опричник, покровитель* 1/0,77. **Тіло людини, частини тіла:** *язик* 4/3,09, *очі* 3/2,32, *волосся* 2/1,54; *кістки, сосок, вуха, обличчя, зуб* 1/0,77. **Одяг:** *каптан* 9/6,95, *каптур* 6/4,63; *плахта, кафтан, кунтуш* 4/3,09; *китайка, околичка* 3/2,32; *хустка, жупан* 2/1,54; *пояс, краватка, шапка, туніка, сарафан, штанці, архалук, ботфорти, вилога, капелюх, кутаси, рогатівка, хустина, чобітки, коралі, шлик, гачі, керсетка, корзно, рубаха, холошні* 1/0,77. **Власна назва:** *Червона Русь* 5/3,86, *«Червона мітла»* 4/3,09, *Червоний Хрест*

3/2,32, Червона Армія 2/1,54, Червоне озеро 1/0,77. Абстрактне поняття: імперіалізм, погляд — 1/0,77 (див. діаграму 3.30).

Діаграма 3.30

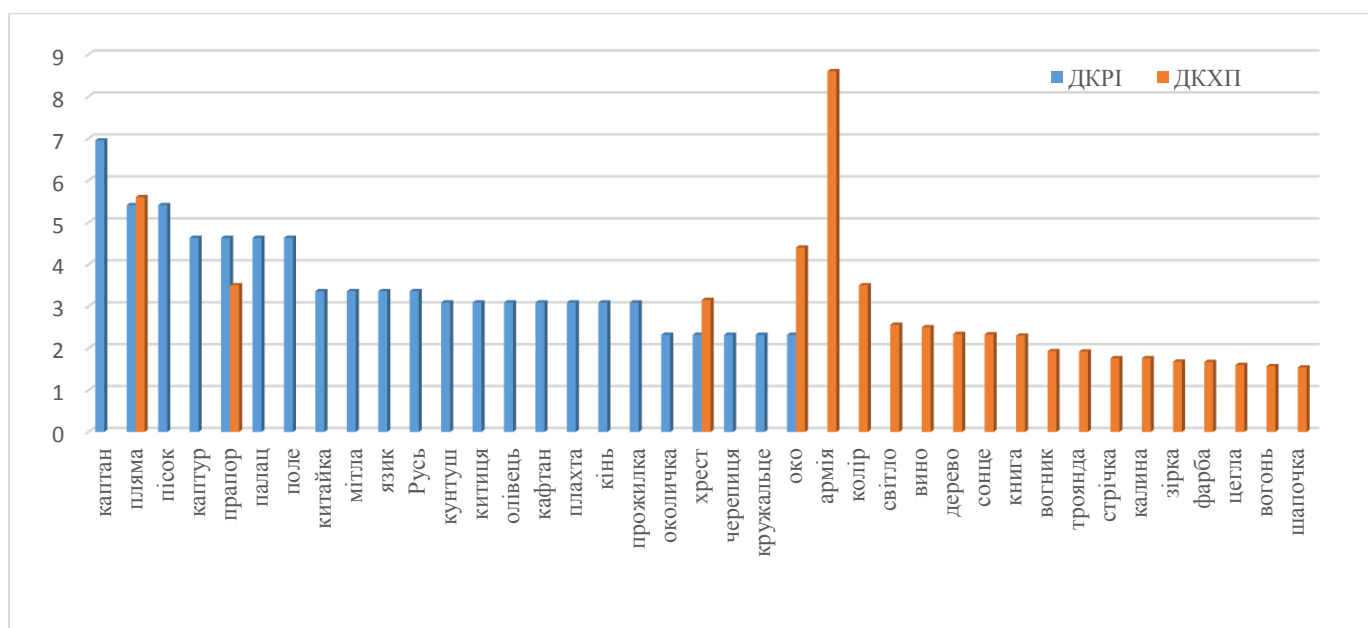
Тематичні групи колокатів кольороназви *червоний* у ДКРІ

Отримані показники дають змогу дійти висновку, що кольороназва *червоний* виступає здебільшого атрибутом номінацій одягу (22%), предметів (15%), матеріалів і речовин (13%). На діаграмі 3.31 подано високочастотні колокати кольороназви *червоний* у ДКРІ і ДКХП (див. також Додаток Н).

Діаграма 3.31

Колокати кольороназви *червоний*

Статистичні дані щодо сполучуваності кольороназви *червоний* в ДКРІ і ДКХП засвідчують наявність високочастотних колокатів, як-от *пляма, прапор, хрест, око*, однак лише для колоката *пляма* показники є зіставними; у ДКРІ частота слова *прапор* становить 4,63, у ДКХП — 3,5; *хрест* — у ДКРІ 2,32, у ДКХП — 3,15; *око* — у ДКРІ 2,32, у ДКХП — 4,4.

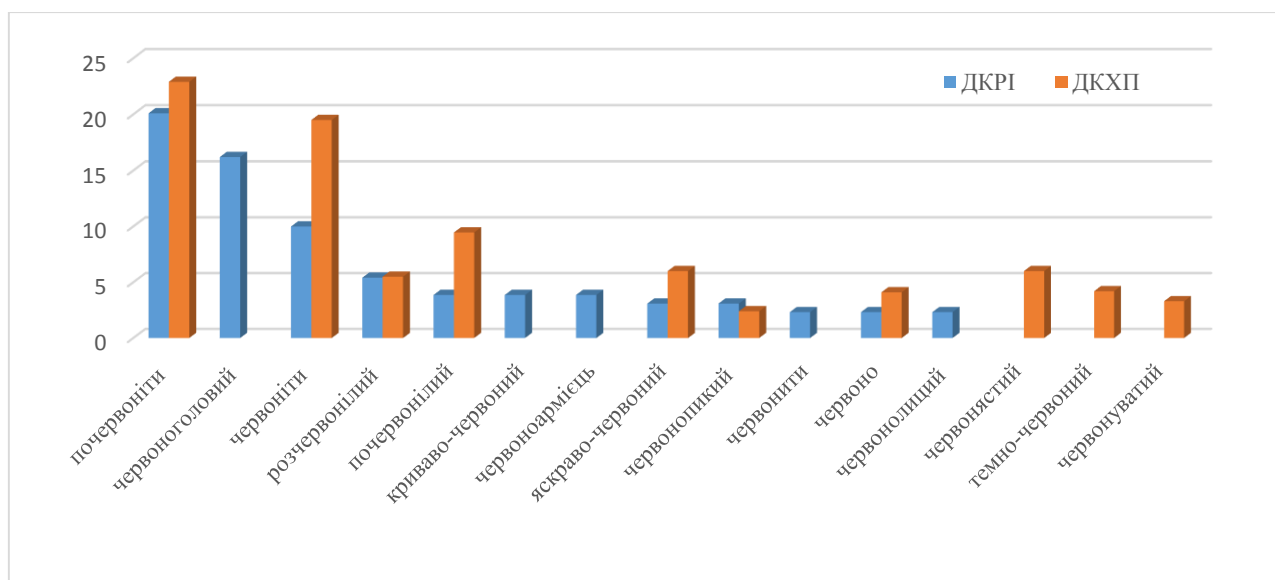
У ДКРІ колокатами кольороназви *червоний* є історизми (*каптан, каптур, кафтан, кунтуш*) та діалектизм (*кафтан*).

Р. Іваничук використовує такі індивідуально-авторські словосполучення із компонентом *червоний*, як: *червоне жарево, червона околичка, червоний вивар, червоне каламуття, червоний клинчик, червона адамашка*.

У ДКРІ вербалізаторами концепту ЧЕРВОНИЙ є такі спільнокореневі слова: *почервоніти* 20,1; *червоноголовий* 16,2; *червоніти* 10; *розчервонілий* 5,41; *почервонілий, криваво-червоний, червоноармієць* 3,86; *яскраво-червоний, червонопикий* 3,09; *червонити, червоно, червонолиций* 2,32; *червонощокий, червоноперий, синьо-червоний, біло-червоний, червоно-білий, червоноокий* 1,54; *зачервоніти, червононогий, червонокрилий, червонобокий, червоно-жовтий, густо-червоний, брудно-червоний, блідо-червоний, гаряче-червоний, чорно-червоний, червонувато-бурий* 0,77. У ДКХП високочастотними спільнокореневими вербалізаторами цього концепту є: *почервоніти* 22,9; *червоніти* 19,5; *почервонілий* 9,46; *яскраво-червоний* 6; *червонястий* 6; *розчервонілий* 5,5; *темно-червоний* 4,2; *червоно* 4,1; *червонуватий* 3,3; *червонопикий* 2,4 (див. діаграму 3.32 (до уваги взято частоту ≥ 2)).

Діаграма 3.32

Частота спільнокореневих вербалізаторів концепту ЧЕРВОНИЙ

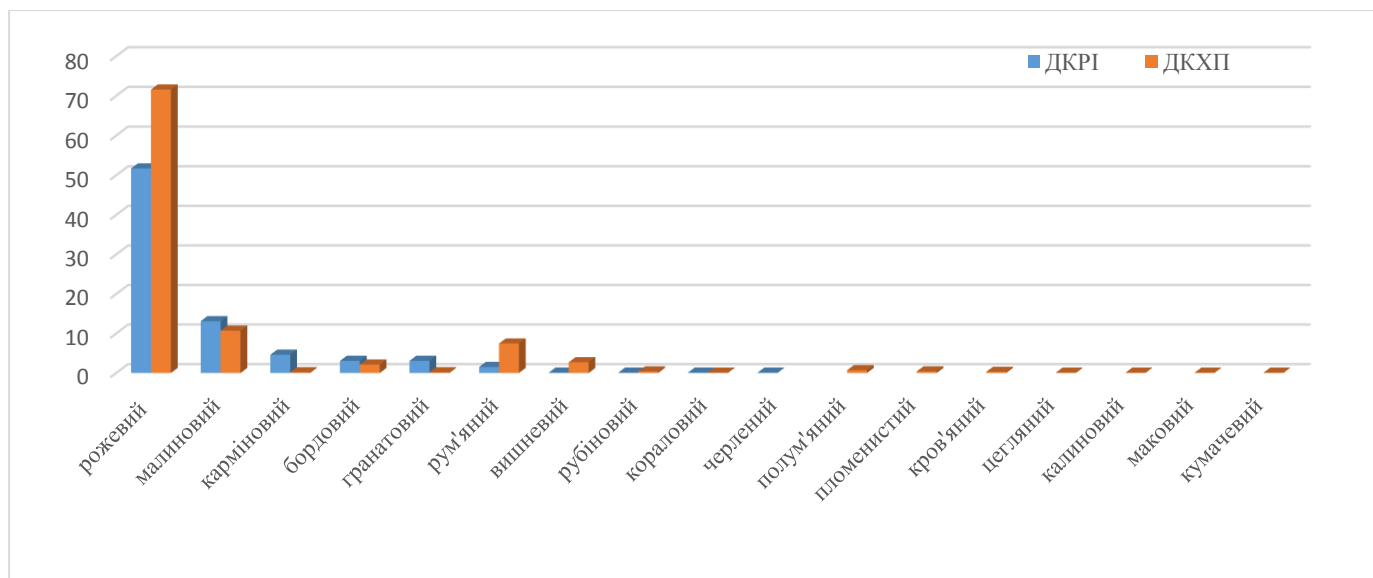

У ДКРІ і ДКХП високочастотними спільнокореневими вербалізаторами слова **червоний** є: *почервоніти, червоніти, розчервонілий, почервонілий, яскраво-червоний, червоноликий, червоно*. Частота слів *червоніти* 10, *почервонілий* 3,86, *яскраво-червоний* 3,09 у ДКРІ є нижчою, ніж у ДКХП (*червоніти* 19,5, *почервонілий* 9,46, *яскраво-червоний* 6), тимчасом у ДКРІ серед високочастотних (частота ≥ 2) виявлено слова *червоноголовий, криваво-червоний, червоноармієць, червонити, червонолиций*, на відміну ДКХП.

Вербалізаторами концепту ЧЕРВОНИЙ виступають його синоніми, як-от: *кров'яний, кривавий, калиновий, бордовий, вишневий, черлений, гранатовий, малиновий, рубіновий, маковий, кумачевий, кораловий, карміновий, шарлаховий, полум'яний, пламенистий, рожевий, рум'яний, фрез* [ССУМ, Т 2, с. 875]. У ДКРІ лексико-тематична парадигма слова **червоний** представлена такими словами: *рожевий* 51,7, *малиновий* 13,12, *карміновий* 4,63, *бордовий, гранатовий* 3,08, *рум'яний* 2/1,54, *кораловий; вишневий, рубіновий, черлений* 0,77. У ДКХП наявні такі синоніми: *рожевий* 71,6, *малиновий* 10,7, *рум'яний* 7,47, *вишневий* 2,72, *бордовий* 2,13; *пламенистий, рубіновий* 0,4; *гранатовий, карміновий* — 0,2, *полум'яний* 0,7; *кораловий, кумачевий, маковий, цегляний* — 0,1 (див. Додаток Н, діаграму 3.33).

Діаграма 3.33

Синоніми-вербалізатори концепту ЧЕРВОНИЙ

Зіставними кольорами-синонімами у ДКРІ і ДКХП є *рожевий*, *малиновий*, *карміновий*, *бордовий*, *гранатовий*, *рум'яний*, *вишневий*, *рубіновий*, *кораловий*. Так, частота слів *рожевий* становить у ДКРІ 51,7; у ДКХП — 71,6; *рубіновий* у ДКРІ — 0,1, у ДКХП — 0,4; *рум'яний* у ДКРІ — 1,54, у ДКХП — 7,47; *вишневий* у ДКРІ — 0,1, у ДКХП — 2,72. Частота слів *малиновий*, *карміновий*, *бордовий*, *гранатовий* у ДКРІ є вищою, ніж у ДКХП: *малиновий* ДКРІ — 13,12; ДКХП — 10,7; *карміновий* ДКРІ — 4,63; ДКХП — 0,2; *бордовий* ДКРІ — 3,08; ДКХП 2,13; *гранатовий* ДКРІ — 3,08; ДКХП — 0,2. Словосполучка *черлене вино* є характерною лише для текстів Р. Іваничука, на відміну від слів *полум'яний*, *пломенистий*, *кров'яний*, *цегляний*, *калиновий*, *маковий*, *кумачевий* (ужитих для позначення кольору), які виявлено в ДКХП.

Типові колокати кольороназви *рожевий* у ДКРІ представлено у Додатку І. Приписування атрибута *рожевий* кінцеві можна вважати специфічною ознакою ідіолекту Р. Іваничука. Частота цієї сполуки у ДКХП становить 71,6, у ДКРІ — 11,5. Р. Іваничук вживає загальнономовні фразеологізми: *рожеві фарби*; *у рожевому світлі*; *рожеві мрії*. У двох корпусах трапляються сполуки *коралове намисто* (ДКРІ 0,77; ДКХП 0,1), *рум'яна щока* (ДКРІ 1,54; ДКХП 0,5), *кармінові губи* (ДКРІ 1,54; ДКХП 0,4), однак у ДКРІ їхня частота є вищою, ніж у ДКХП (див. Додаток Н). Проведене дослідження колокацій із синонімами-вербалізаторами уможливило виокремлення індивідуально-авторських сполук (див. Додаток Н).

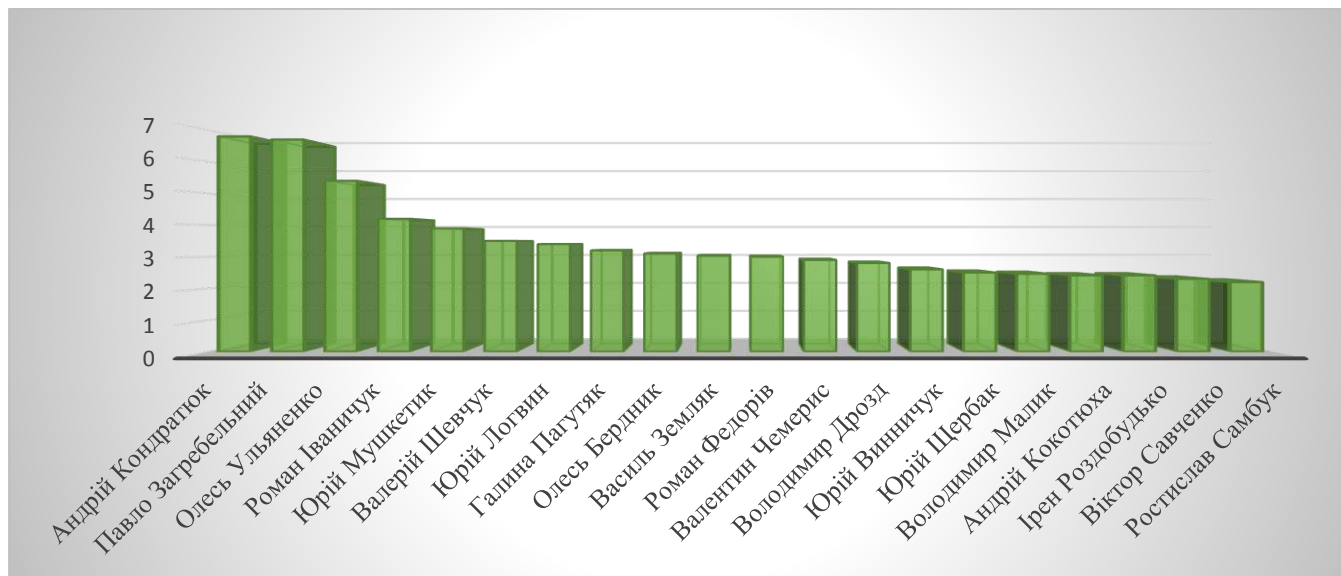
Отже, серед високочастотних сполук із компонентом *червоний* у ДКРІ наявні: з

|червоний|, в |червоний|, на |червоний|, у |червоний|, частота яких переважає у ДКРІ. **Червоний** виступає найчастіше атрибутом одягу, предметів, матеріалів і речовин. Аналіз типових колокатів кольороназви *червоний* виявив лише 4 колокації, частота сполуки *червона пляма* корелює у ДКРІ та ДКХП, решта частот різняться на 25–47%. Спільнокореневі вербалізатори та вербалізатори-синоніми атрибута *червоний* демонструють специфічні ознаки ідіолекту Р. Іваничука: слова *криваво-червоний*, *червоноармієць* є високочастотними у ДКРІ, а слово *черлений* не виявлено у ДКХП.

3.1.2.4. Статистичний аналіз кольороназви *зелений*. Четвертою за частотою вживання в дослідницькому корпусі Р. Іваничука виступає кольороназва ***зелений*** (див. діаграму 3.34). Найчастіше кольороназва ***зелений*** трапляється в текстах А. Кондратюка (6,8), П. Загребельного (6,7), О. Ульяненка (5,4). Частота цієї кольороназви в історичній прозі Р. Іваничука становить 4,2.

Діаграма 3.34

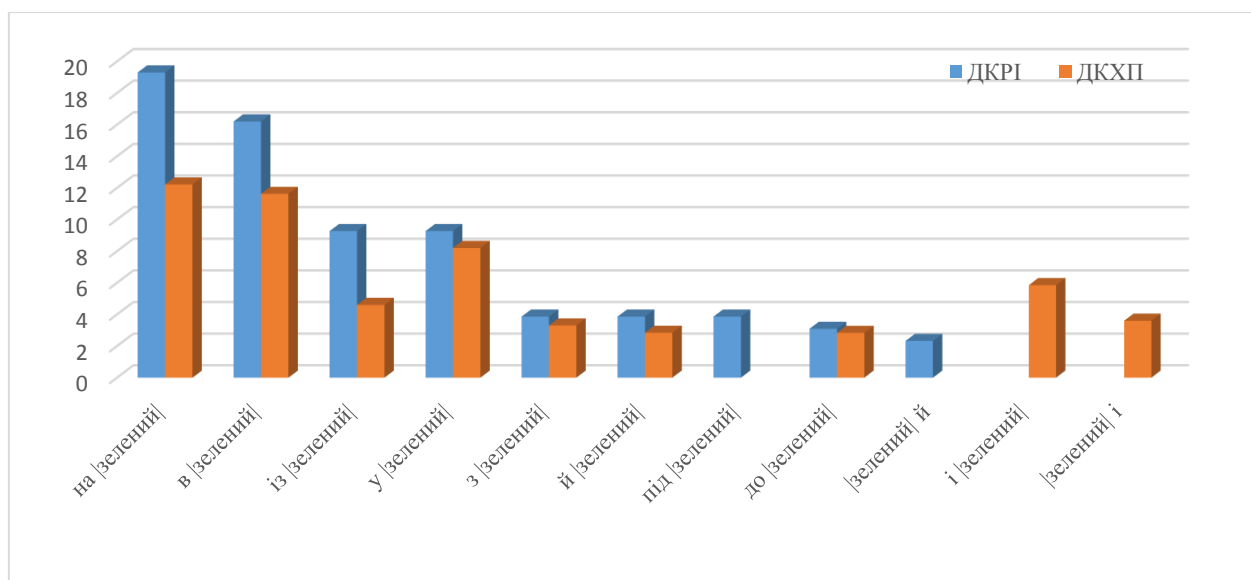
Частота кольороназви *зелений* у ДКХП

Структуру високочастотних колокацій із кольороназвою ***зелений*** у ДКРІ подано в Додатку І. Дані про високочастотні сполуки представлено на діаграмі 3.35 (до уваги взято частоту ≥ 2 у ДКРІ і ДКХП).

Діаграма 3.35

Високочастотні сполуки з компонентом *зелений*

Зіставними високочастотними сполуками є *на |зелений|*, *в |зелений|*, *у |зелений|*, *із |зелений|*, *у |зелений|*, *з |зелений|*, *й |зелений|*, *до |зелений|*. У ДКРІ частота сполук *на |зелений|* 19,3, *в |зелений|* 16,2, *із |зелений|* 9,27 є значно вищою, ніж у ДКХП (пор. *на |зелений|* 12,22, *в |зелений|* 11,6, *із |зелений|* 4,6; у ДКРІ наявне вживання високочастотної колігації *|зелений| й*, на відміну від ДКХП. Серед прийменникових конструкцій кольору **зелений** можна виокремити зі семантикою *причини* з інформацією про джерело виникнення фізичного чи емоційного стану, як-от *зелений від (окису, плісняви)* 1,55.

У ДКРІ слово *зелений* є компонентом конструкції Adj + N таких тематичних груп (АЧ/ВЧ):

ВСЕСВІТ. ПРОСТІР. ЧАС. ЗЕМЛЯ: НЕЖИВА ПРИРОДА. Простір та його елементи. Природні стихії та явища: *полум'я* 8/6,18; *земля, гора, оаза* 4/3,09; *безмежся, полонина* 3/2,32; *маєво, простори, потічки* 2/1,55; *острів, поле, ставочок, схил, круча, луки, підніжся, озеро, улоговина, карпатські вершини, гори, нетрі, безмежся, дно, повінь, схід, міраж, подув, шум* 1/0,77. **Будівля, споруда, приміщення та їхні частини:** *баня* 6/4,63 (*церкви, храму, монастиря, театру, ротонди*); *купол, намет* 4/3,09; *покрів, храм, дах, піраміда* 1/0,77. **Матеріал, речовина, частина чогось:** *магма, сік* 3/2,32; *бурда, руно* 1/0,77. **Предмет:** *стяг, прапор* 4/3,09; *картярський столик, килим, запона, папка, окрасць, банкнота, чаша, корона, абажур, плахта (левад), латка (степу)* 1/0,77. **Форма, фізичні характеристики:** *колір* 2/1,55; *цяточка, стяжка, облямівка* 1/0,77. **Час, часовий**

відрізок, часові характеристики: *неділя 12/9,27, п'ятниця 3/2,32. Населений пункт та адміністративні одиниці:* *Зелений Клин 2/1,54; Зелена могила, Зелена Україна 1/0,77.*

ЗЕМЛЯ: ЖИВА ПРИРОДА. ЛЮДИНА ЯК ЧАСТИНА ЖИВОЇ ПРИРОДИ.
Тварини: *кінь, жабка 1/0,77. Рослини:* *жито 3/2,32; буяння, катран 2/1,55; баговиння, байрак, осока, билінка, тополя, пагін, ряска, листя, деревце, трава, мох, барвінок, ялинка, модрина, жито, мох, ліщина, гаджуґа, плата, сад, покоси 1/0,77. Людина та родинні зв'язки:* *чоловічки 1/0,77. Тіло людини, частини тіла:* *око 11/8,5, волосся 3/2,32. Одяг:* *чалма, кітель кунтуш 3/2,32; мундир 2/1,55; байбарак, свита, каптан, куртка, гімнастерка, куртка, черес, сурдут, ярмулка, тюрбан, кринолін 1/0,77. Емоції:* *ненависть 1/0,77. Абстрактне поняття:* *погляд 1/0,77 (див. діаграму 3.36).*

Діаграма 3.36

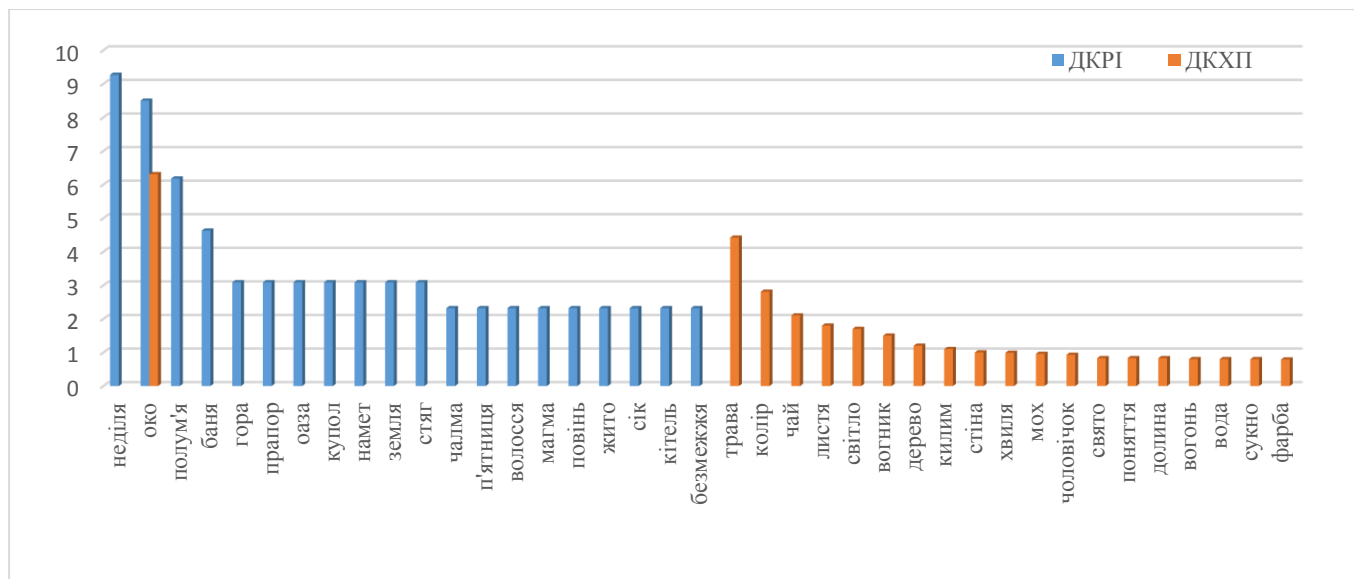
Тематичні групи колокатів кольороназви *зелений* у ДКРІ

Кольороназва *зелений* найчастіше виступає атрибутом простору, природніх явищ і стихій, предметів, рослин.

Дані про високочастотні колокати кольороназви *зелений* у ДКРІ і ДКХП представлено на діаграмі 3.37.

Діаграма 3.37

Колокати кольороназви *зелений*

У ДКРІ та ДКХП частотною є колокація *зелене око* (*зелені очі*), а решта високочастотних сполук є специфічними для кожного з корпусів (відносна частота колокації *зелене око* у ДКРІ становить 8,5; у ДКХП — 6,3). Статистичні дані щодо сполучуваності атрибута *зелений* в обидвох дослідницьких корпусах засвідчують, що високочастотними колокатами кольороназви у ДКРІ є *полум'я*, у ДКХП — *вогонь*.

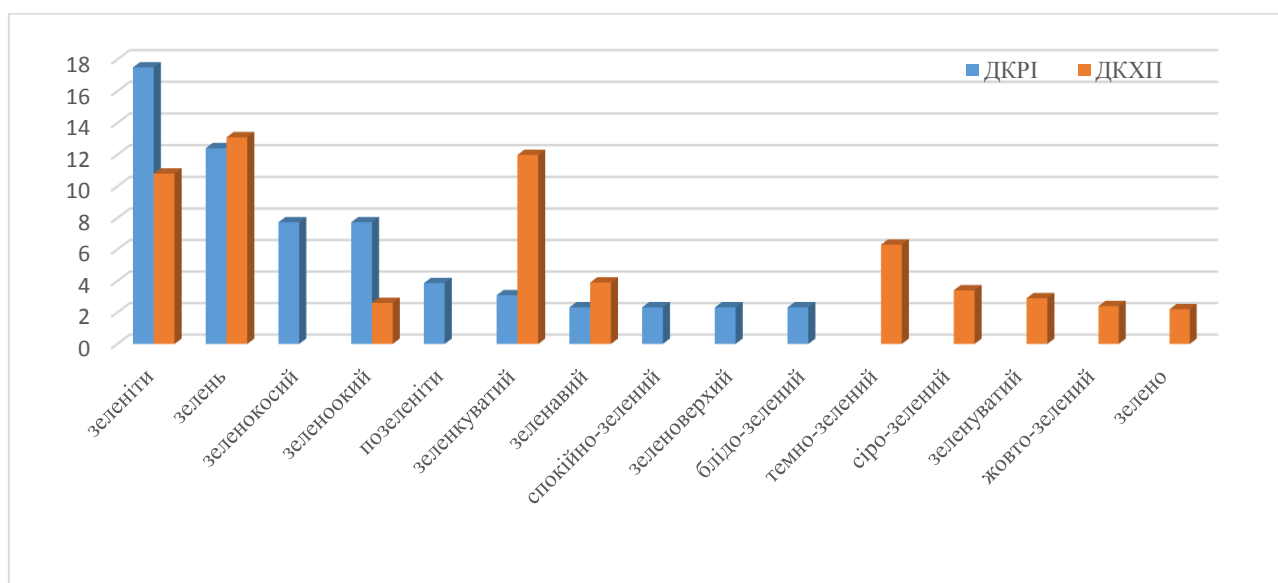
У текстах Р. Іваничука кольороназва *зелений* сполучається зі словами, належними до тематичної групи Одяг: *чалма, кітель кунтуш, байбарак, каптан, черес, сурдут, ярмулка, тюрбан, кринолін*. Високочастотними колокаціями в текстовому масиві Р. Іваничука є *зелена неділя, зелене око, зелене полум'я, зелена баня*, де досліджуваний атрибут вжито для опису навколишнього неживого світу, зовнішності. У ДКРІ простежено вживання індивідуально-авторських словосполук зі словом *зелений*: *зелена ненависть, зелений потічок, зелене маєво, зелений черес, зелений байбарак, зелена ярмулка, зелений кринолін* (див. Додаток П).

У ДКРІ вербалізаторами концепту ЗЕЛЕНИЙ є такі спільнокореневі слова: *зеленіти* 17,5; *зелень* 12,4; *зеленоокий* (*фурія, жінка, дівчина*), *зеленокосий* (*літавиця, валькірія, діва*) 7,72; *позеленіти* 3,86 (*від люті, від окису*); *зеленкуватий* 3,09; *зеленавий* (*колір, пшениця*), *спокійно-зелений* (*мов папороть*), *зеленоверхий* (*палац, чалма, намет*), *блідо-зелені* (*листочки, китиці*) 2,32; *зелено, темно-зелений* (*кітель, кунтуш*), *зелено-жовтий* 1,54; *позеленілий, зеленуватий, зеленина, зелененький,*

зазеленіти, ясно-зелений, сліпучо-зелений (світло), світло-зелений, гарячо-зелений 0,77. Натомість, за даними ДКХП, високочастотними спільнокореновими вербалізаторами концепту ЗЕЛЕНИЙ є: *зелень* 13,09, *зеленкуватий* 11,98, *зеленіти* 10,8, *темно-зелений* 6,3, *зеленавий* 3,9, *сіро-зелений* 3,4, *зеленуватий* 2,9, *зеленоокий* 2,6, *жовто-зелений* 2,4, *зелено* 2,2 (див. Додаток П, діаграму 3.38 (до уваги взято частоту ≥ 2)).

Діаграма 3.38

Частота спільнокоренових вербалізаторів концепту ЗЕЛЕНИЙ

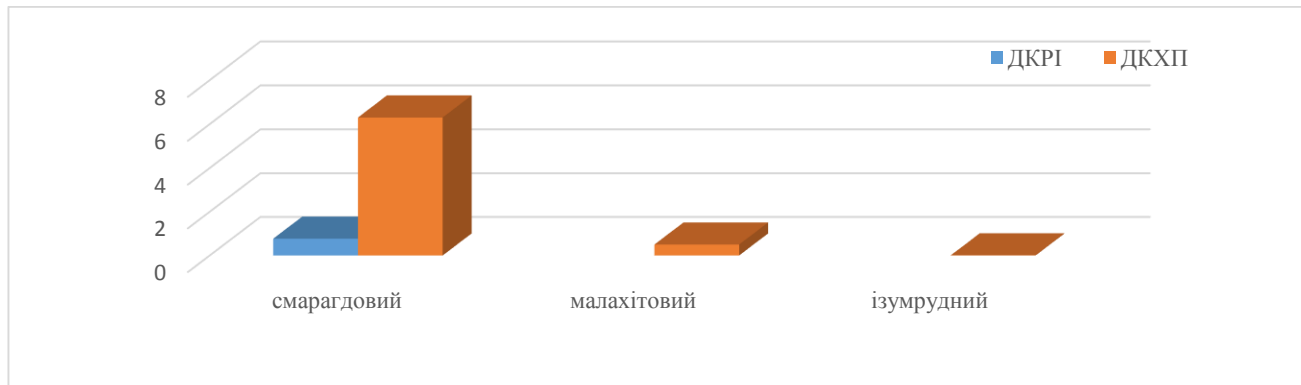
У ДКРІ і ДКХП високочастотними вербалізаторами *концепту* ЗЕЛЕНИЙ є *зелень*, *зеленіти*, *зеленоокий*, *зеленкуватий*. Зауважимо, що частота слів *зелень*, *зеленавий* є зіставними в обидвох корпусах, тимчасом частота слів *зеленіти*, *зеленоокий* є вищою у ДКРІ (у ДКРІ частота слова *зеленіти* становить 17,5; у ДКХП — 10,8; у ДКРІ частота слова *зеленоокий* — 7,72; у ДКХП — 2,6); частота слова *зеленкуватий* вища у ДКХП (у ДКРІ частота слова *зеленкуватий* становить 3,09; ДКХП — 11,98).

Вербалізаторами концепту ЗЕЛЕНИЙ виступають синоніми слова *зелений*: *смарагдовий*, *ізмурудний*, *малахітовий* [ССУМ, Т 1, с. 606]. У ДКХП простежено вживання слів *смарагдовий* 6,3, *малахітовий* 0,5, *ізмурудний* 0,01 (див. діаграму 3.39). У текстах Р. Іваничука виявлено лише номінацію *смарагдовий* 0,77 (...в океані загриміли вибухи — то обривалися льодові брили, з яких народжувалися айсберги — ніжно-голубі, темно-сині, **смарагдові...** (БВВ)). У ДКХП високочастотними

колокатами кольороназви *смарагдовий* є око 0,7, *мавпочка* 0,5, *копальня* 0,2, *трава* 0,16, *хвиля* 0,16, *озеро* 0,14.

Діаграма 3.39

Синоніми-вербалізатори концепту ЗЕЛЕНИЙ

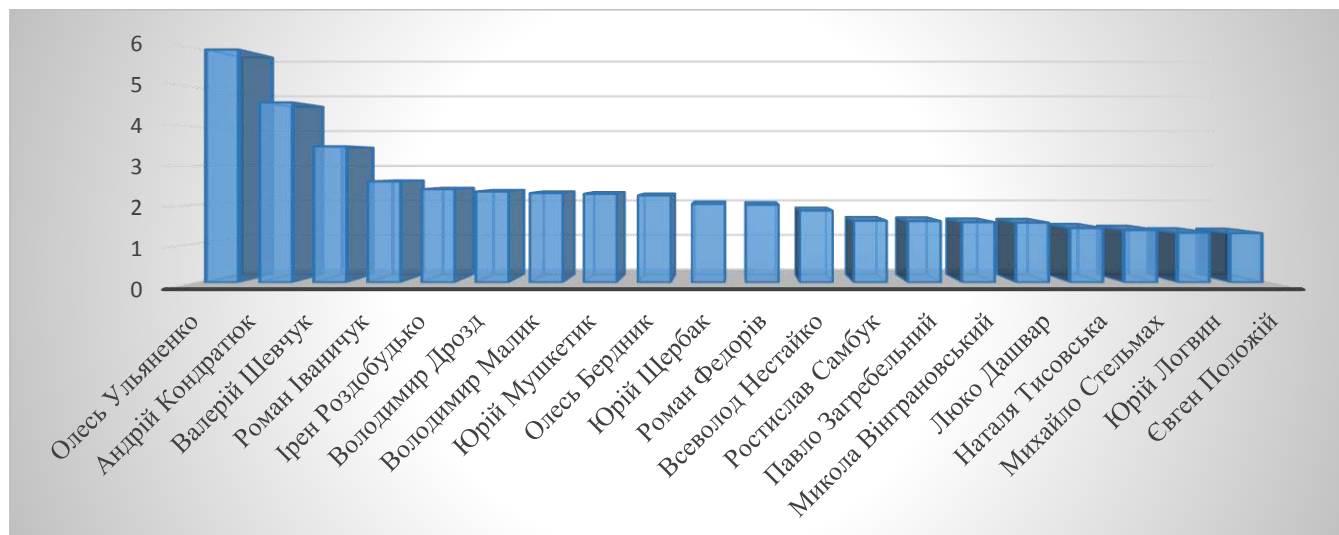

Тематичний аналіз колокатів слова *зелений* засвідчує, що найчастіше атрибут *зелений* трапляється із компонентами, належними до тематичних груп Простір, Предмети, Рослини. Практично повністю (окрім колокації з компонентом *око*) відрізняються переліки високочастотних колокацій у досліджуваних корпусах.

3.1.2.5. Статистичний аналіз кольороназви *синій*. П'ятою за частотою вживання у ДКРІ виступає кольороназва *синій*, що належить до хроматичних кольорів (див. діаграму 3.40). Найчастіше кольороназву *синій* використовують такі письменники, як: О. Ульяненко (5,97), А. Кондратюк (4,62), В. Шевчук (3,5). Частота цієї кольороназви у текстах Р. Іваничука становить 2,6.

Діаграма 3.40

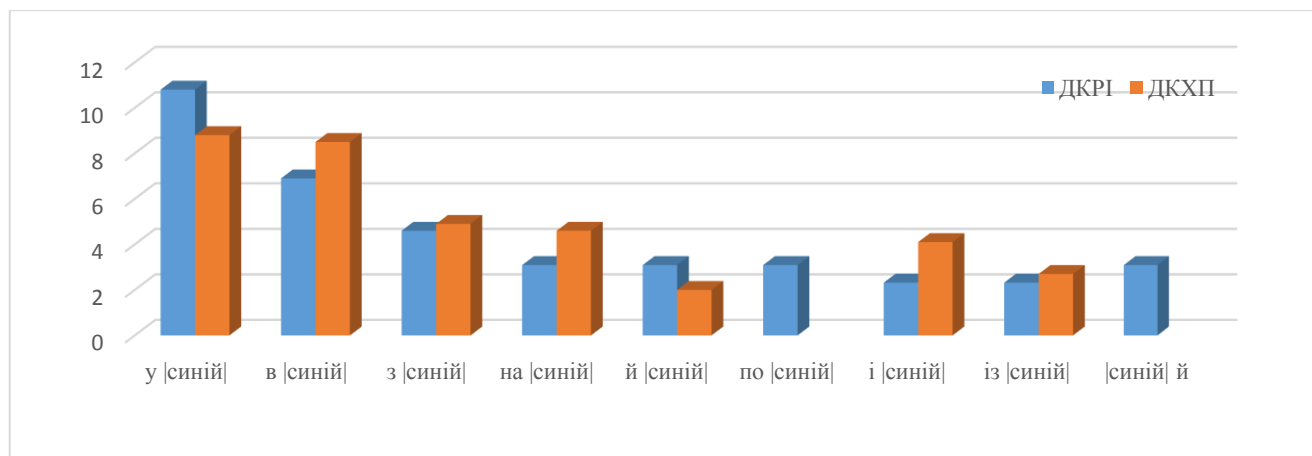
Частота слова *синій* у ДКХП

У ДКРІ наявне вживання низки високочастотних сполук із кольороназвою **синій** (див. Додаток Р). Результати аналізу високочастотних колігацій представлено на діаграмі 3.41.

Діаграма 3.41

Високочастотні сполуки з компонентом **синій**

У дослідницьких корпусах високочастотними сполуками (частота ≥ 2) є: у |синій|, в |синій|, з |синій|, на |синій|, й |синій|, і |синій|, із |синій|, однак у ДКРІ частота сполук у |синій|, й |синій|, є вищою (пор. у |синій| ДКРІ 10,8; ДКХП 8,8; й |синій| ДКРІ 3,09; ДКХП 2); сполук в |синій|, на |синій| — нижчою, ніж у ДКХП. У ДКРІ виявлено колігації по |синій|, |синій| й, які не належать до високочастотних у ДКХП.

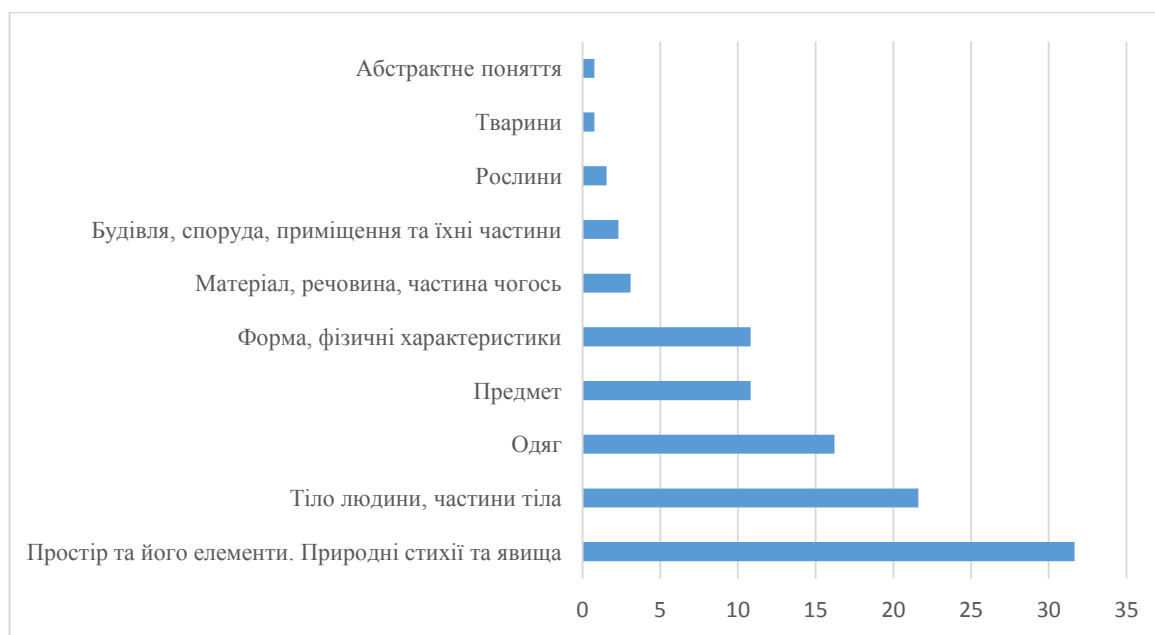
У ДКРІ кольороназва **синій** виступає атрибутом іменників у конструкції Adj + N, належних до таких тематичних груп (АЧ/ВЧ):

ВСЕСВІТ. ПРОСТІР. ЧАС. ЗЕМЛЯ: НЕЖИВА ПРИРОДА. Простір та його елементи. Природні стихії та явища: небо 14/10,8; полум'я 4/3,09; зблиск, вогонь 2/1,54; озерце 3/2,32; брижі, море, zenit, глибина, вирва, просторінь, ущелина, струмочок, узгір'я, оболон, хвиля, вогник, блискавка, туман, мево, мрево 1/0,77. **Будівля, споруда, приміщення та їхні частини:** віконце, вікно, шибка 1/0,77. **Матеріал, речовина, частина чогось:** вода 2/1,54; криця, чорнило 1/0,77. **Предмет:** бинда (Прута, Дніпра, Пістиньки), мішок (під очима) 3/2,32; підкова, стрічка (Арагви і Кури, Ворскли) 2/1,54; дзеркальце, чашечка (цвіт), пучок (променів), латочка 1/0,77. **Форма, фізичні характеристики:** пляма 4/3,09, пухлина 3/2,32; басаман, пруг 2/1,55; квадрат, крапля, підпухлина, прожилки, шрам 1/0,77.

ЗЕМЛЯ: ЖИВА ПРИРОДА. ЛЮДИНА ЯК ЧАСТИНА ЖИВОЇ ПРИРОДИ.
Тварини: *птаха* 1/0,77. **Рослини:** *блатка, пелх (люті)* 1/0,77. **Тіло людини, частини тіла:** *око* 26/20,1; *коліно, жила* 1/0,77. **Одяг:** *жупан* 5/3,86; *каптан, мундир, шаровари* 4/3,09; *галіфе* 2/1,55; *кашкет, камзол* 1/0,77. **Абстрактне поняття:** *погляд* 1/0,77 (див. діаграму 3.42).

Діаграма 3.42

Тематичні групи колокатів кольороназви *синій* у ДКРІ

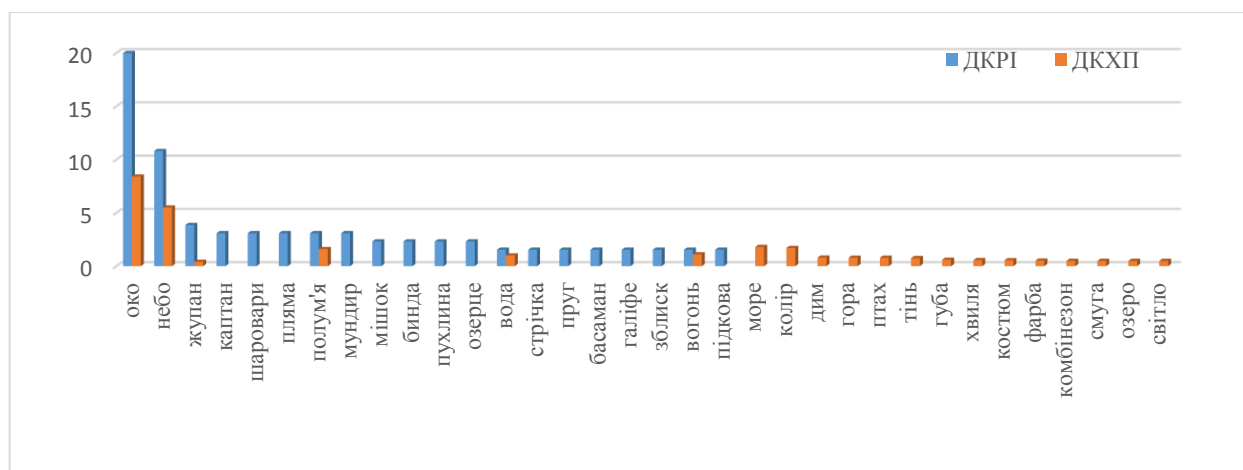

Атрибут *синій* найчастіше поєднується з одиницями, належними до таких тематичних груп, як *Простір та його елементи. Природні стихії та явища* (32%); *Тіло людини, частини тіла* (22%); *Одяг* (16%).

Високочастотними колокатами кольороназви *синій* є: у ДКРІ *око* 20, *небо* 10,8, *жупан* 3,86, *каптан* 3,09, *шаровари* 3,09, *пляма* 3,09, *полум'я* 3,09, *мундир* 3,09, *мішок* 2,32, *бинда* 2,32, *пухлина* 2,32, *озерце* 2,32; у ДКХП *око* 8,5, *небо* 5,6, *море* 1,8, *колір* 1,7, *полум'я* 1,6, *вогонь* 1,1, *вода* 1, *дим* 0,8, *гора* 0,77, *птаха* 0,77, *тінь* 0,73, *губа* 0,59, *хвиля* 0,55, *костюм* 0,53, *жупан* 0,5, *фарба* 0,5, *комбінезон* 0,49, *смуга* 0,48, *озеро* 0,48, *світло* 0,48 (див. діаграму 3.43).

Діаграма 3.43

Колокати кольороназви *синій*

Отже, у досліджених корпусах найчастотнішими колокаціями з компонентом **синій** є сполуки, які містять компоненти: *око, небо, жупан, вода, вогонь, полум'я*. Однак частота колокацій із компонентами *око, небо, жупан, полум'я* у ДКРІ є вищою на 48–83% (пор. *око* ДКРІ 20, ДКХП 8,4; *небо* ДКРІ 10,8, ДКХП 5,5; *жупан* ДКРІ 3,86, ДКХП 0,4; *полум'я* ДКРІ 3,09, ДКХП 1,6).

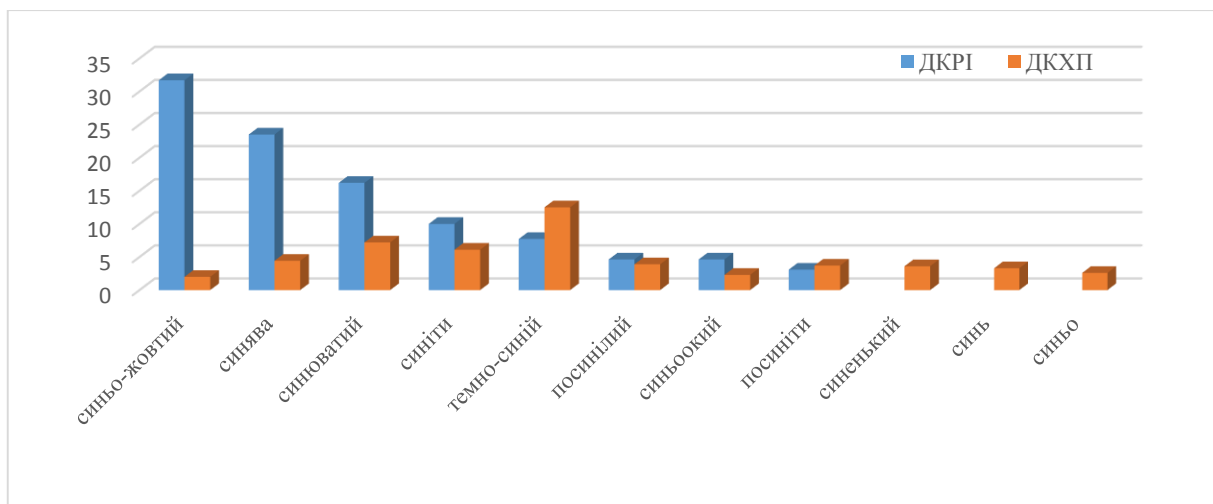
Р. Іваничук використовує чималу кількість застарілої лексики, що виступають колокатами атрибута **синій**: історизми (*камзол, каптан*), архаїзми (*оболок*), діалектизми (*блаватка*).

Індивідуально-авторськими колокаціями з кольороназвою **синій** у текстовому масиві Р. Іваничука виступають *сині блаватки, сині брижі, сині пелехи люті, синє узгір'я* (див. Додаток Р).

У ДКРІ вербалізаторами концепту СИНІЙ є такі спільнокореневі слова: *синьо-жовтий* 31,7, *синява* 23,5, *синюватий* 16,2, *синіти* 10 (від *морозу*), *темно-синій* 7,72, *посинілий* (від *морозу, від вітру, від злости*), *синьоокий* 4,63; *посиніти* (від *вітру, від злости*) 3,09; *синьо-червоний, густо-синій, блідо-синій* 1,54; *синявий, синь, синьо-чорний, синьо-коричневий, ніжно-синій, жовто-синій* 0,77. У ДКХП високочастотними вербалізаторами концепту СИНІЙ є *темно-синій* 12,5, *синюватий* 7,2, *синіти* 6,1, *синява* 4,43, *посинілий* 3,9, *посиніти* 3,7, *синенький* 3,6, *синь* 3,3, *синьо* 2,6, *синьоокий* 2,3 (див. діаграму 3.44).

Діаграма 3.44

Частота спільнокореневих вербалізаторів концепту СИНІЙ

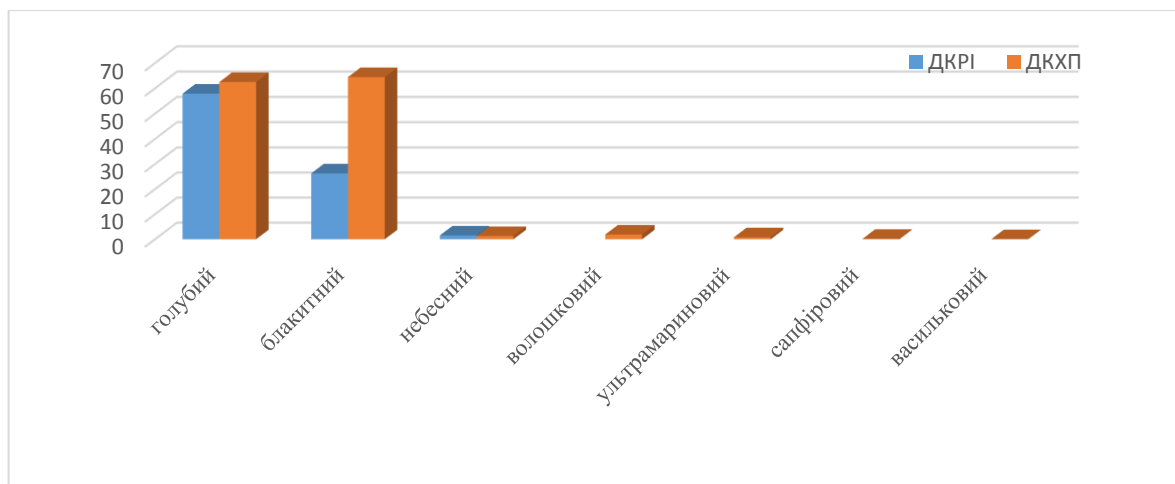
У ДКРІ слово *синьо-жовтий* є високочастотним (у Р. Іваничука його типовими колокатами виступають компоненти *прапор, стяг*), натомість частота кольороназви *синьо-жовтий* значно переважає у ДКРІ (вище на 95%). Зіставними високочастотними спільнокореновими вербалізаторами досліджуваного концепту в ДКРІ і ДКХП є *синява, синюватий, синіти, посинілий, посиніти, темно-синій, синьоокий*, однак у ДКРІ частота вживання слів *синява, синюватий* є вищою, а слова *темно-синій* нижчою, ніж у ДКХП (пор. *синява* ДКРІ 23,5 ДКХП 4,43; *синюватий* ДКРІ 16,2, ДКХП 7,2; *темно-синій* ДКРІ 7,72, ДКХП 12,5).

У ДКРІ виявлено з компонентом *синій* прийменникові моделі із семантикою *причини*, що містять інформацію про джерело виникнення фізичного чи емоційного стану: *посинілий* від 3,86 (*морозу, вітру, злоби*), *посиніти* від 3,09 (*вітру, злості*), *синіти* від 0,77 (*морозу*).

Вербалізаторами концепту СИНІЙ виступають синоніми *голубий, блакитний, небесний, васильковий, волошковий, ультрамариновий, сапфіровий, сапфірний* [ССУМ, Т. 2]. У ДКРІ виявлено такі синоніми: *голубий* 57,9, *блакитний* 26,3, *небесний* 1,54, натомість у ДКХП — *голубий* 62,49, *блакитний* 64,45, *небесний* 1,3, *волошковий* 1,9, *ультрамариновий* 0,8, *сапфіровий* 0,2, *васильковий* 0,07 (див. діаграму 3.45).

Діаграма 3.45

Синоніми-вербалізатори концепту СИНІЙ

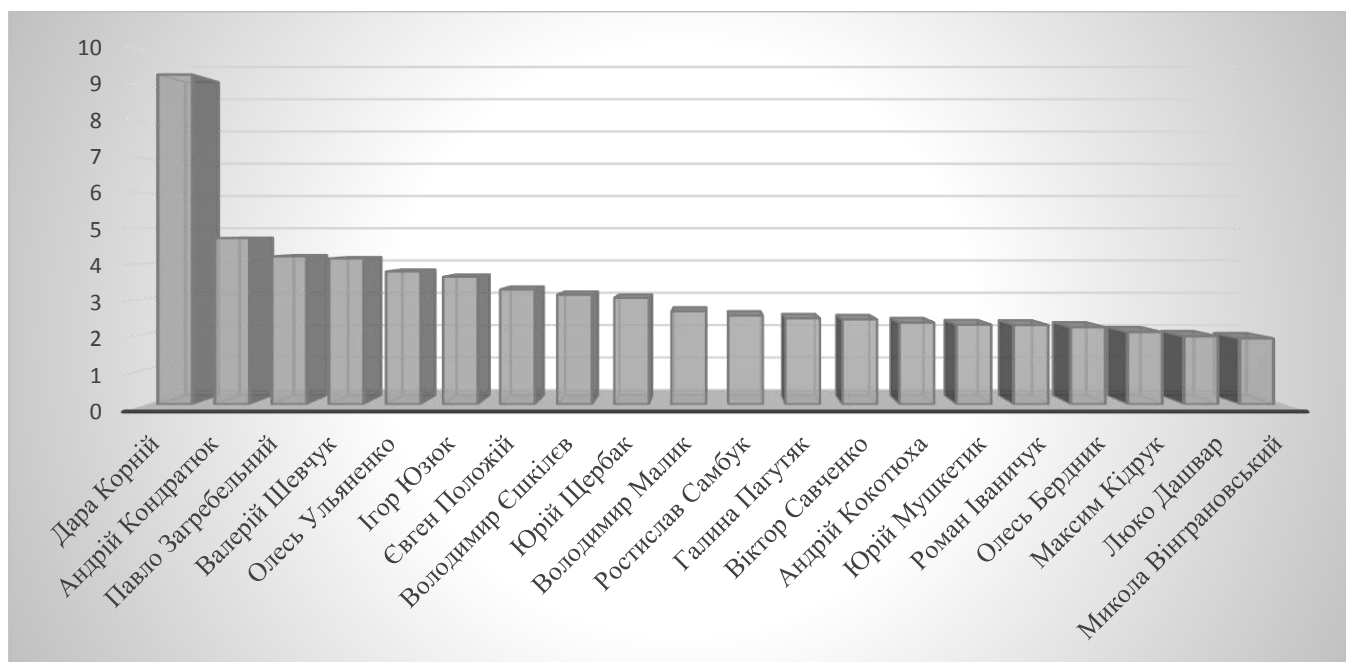
У ДКРІ і ДКХП зіставна частота властива таким вербалізаторам-синонімам **синього**, як *голубий, блакитний, небесний*; для текстів Р. Іванчука частота вживання слова *блакитний* удвічі нижча, ніж у ДКХП. До того ж у ДКРІ не виявлено вживання слів *волошковий, ультрамариновий, сапфіровий, васьковий*.

Отримані дані ДКРІ і ДКХП дають змогу стверджувати, що типовим високочастотним колокатом кольороназви **синій** виступає *око*. До того ж у ДКРІ зі словом *око* простежено вживання вербалізаторів *голубий* і *блакитний*. Зазначимо, що частота колокації *голубі очі* (ДКРІ 9,27, ДКХП 3,87) є вищою, колокації *блакитні очі* (ДКРІ 3,09, ДКХП 7,13) — нижчою у ДКРІ (див. Додаток Р).

Дослідження кольороназви **синій** та її вербалізаторів у текстовому масиві Р. Іванчука демонструє, що ця ознака найчастіше слугує для опису простору (неба та моря зокрема) і тіла людини (очей), як і у ДКХП. Однак у ДКРІ прослідковано вживання архаїзмів з кольороназвою **синій** серед високочастотних колокатів слова **синій**. Під час опису спільнокореневих вербалізаторів **синього** кольору в ДКРІ виявлено значно вищу частоту слова *синьо-жовтий* (прапор, стяг), на відміну від ДКХП. Аналіз вербалізаторів-синонімів кольороназви **синій** уможливив виокремлення зіставного колоката *очі* для ДКРІ і ДКХП, та відсутність вторинних номінацій *волошковий, ультрамариновий, сапфіровий, васьковий* для **синього** кольору в ДКРІ.

3.1.2.6. Статистичний аналіз кольороназви сірий. Шостою за частотою вживання у ДКРІ виступає кольороназва **сірий** (див. діаграму 3.46).

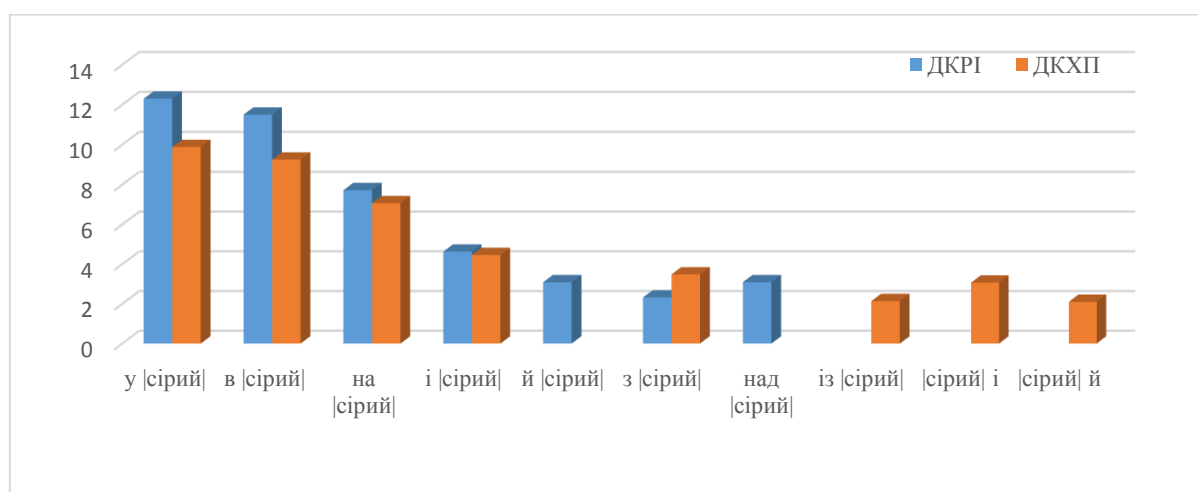
Частота слова *сірий* у ДКХП

Дані дослідження частоти слова *сірий* у ДКХП засвідчують, що порівняно з іншими кольоронозвами атрибут *сірий* Р. Іваничук уживає нечасто (посідає 16 місце серед текстів інших досліджених письменників). Автор уживає кольоронозви *чорний*, *білий*, *червоний*, *зелений*, *синій* значно частіше (від 2 до 6 місця за частотою). Результати аналізу високочастотних колігацій у ДКРІ і ДКХП подано на діаграмі 3.47 (до уваги взято частоту вживання ≥ 2).

Діаграма 3.47

Високочастотні сполуки з компонентом *сірий*

Порівнюючи дані ДКРІ і ДКХП, висновуємо, що в переліках високочастотних сполук в обох корпусах є: *у |сірий|*, *в |сірий|*, *на |сірий|*, *і |сірий|*, *з |сірий|*, однак частота

колігацій у *|сірий|*, в *|сірий|* в ДКРІ є вищою, ніж у ДКХП (пор. у *|сірий|* ДКРІ 12,3, ДКХП 9,88; в *|сірий|* ДКРІ 11,5, ДКХП 9,25). До того ж для ДКРІ характерно вживання *й |сірий|*, *над |сірий|* (див. Додаток С). У текстах Р. Іваничука серед прийменникових конструкцій з кольором *сірий* та семантикою *причини* наявна лише одна конструкція *сірий від пилуки* 0,77.

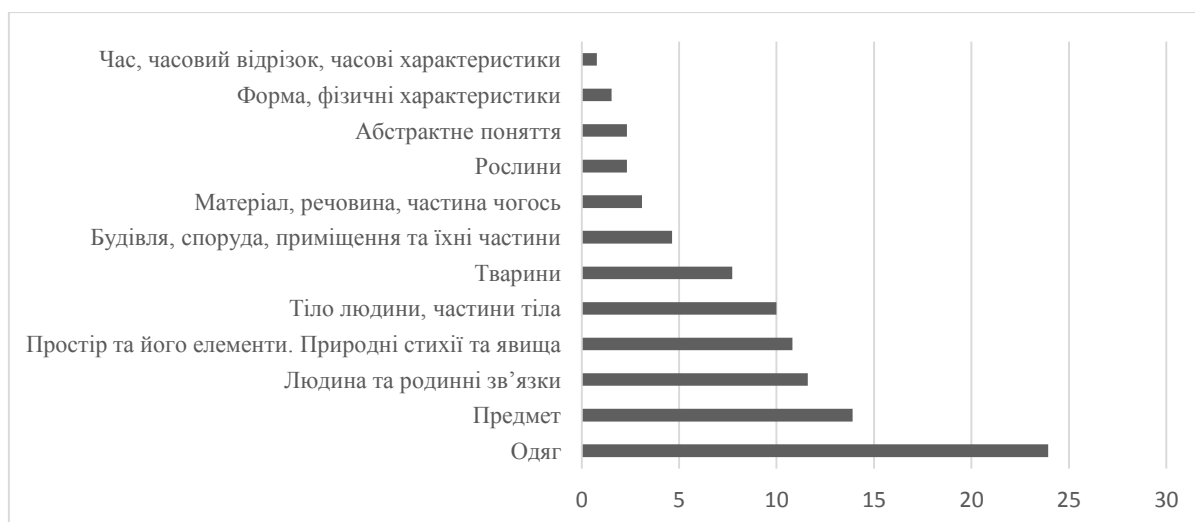
У ДКРІ слово *сірий* виступає атрибутом іменників у конструкції Adj + N таких тематичних груп (АЧ/ВЧ):

ВСЕСВІТ. ПРОСТІР. ЧАС. ЗЕМЛЯ: НЕЖИВА ПРИРОДА. Простір та його елементи. Природні стихії та явища: *небо* 4/3,09; *мряка* 3/2,32; *камінь* 2/1,54; *вал*, *світ*, *степ*, *сутінки*, *тінь* 1/0,77. **Будівля, споруда, приміщення та їхні частини:** *будинок* 2/1,55; *баня*, *намет*, *сакля*, *стіна* 1/0,77. **Матеріал, речовина, частина чогось:** *жорства*, *клапоть*, *полотно*, *папір* 1/0,77. **Предмет:** *коц*, *кружало*, *лантух*, *пелена*, *попона*, *покривало* 2/1,54; *вагунець*, *шнурок* 1/0,77. **Форма, фізичні характеристики:** *лінія*, *осуґа* 1/0,77. **Час, часовий відрізок, часові характеристики:** *будень* 1/0,77.

ЗЕМЛЯ: ЖИВА ПРИРОДА. ЛЮДИНА ЯК ЧАСТИНА ЖИВОЇ ПРИРОДИ. Тварини: *вовк* 3/2,32; *кінь*, *неясить* 2/1,55; *згряя*, *змійка*, *перепел* 1/0,77. **Рослини:** *базьки*, *корінець*, *стовбур* 1/0,77. **Людина та родинні зв'язки:** *чоловічок* 3/2,32; *силует*, *юрба* 2/1,55; *збрід*, *люд*, *людина*, *монашка*, *натовп*, *плебейство*, *постать*, *публіка* 1/0,77. **Тіло людини, частини тіла:** *око* 10/7,72, *обличчя* 2/1,55, *голова* 1/0,77. **Одяг:** *каптан*, *костюм* 4/3,09; *капелюх*, *однострій* 3/2,32; *лахмани*, *мундир*, *сардак*, *балахон*, *бурнус*, *доломан*, *пальто*, *ряса*, *свита*, *смуґа*, *сукман*, *сурдут*, *сутана*, *халат*, *шапка*, *шинель*, *чекмінь* 1/0,77. **Абстрактне поняття:** *дійсність*, *безвість* 1/0,77 (див. діаграму 3.48).

Діаграма 3.48

Тематичні групи колокатів кольороназви *сірий* у ДКРІ

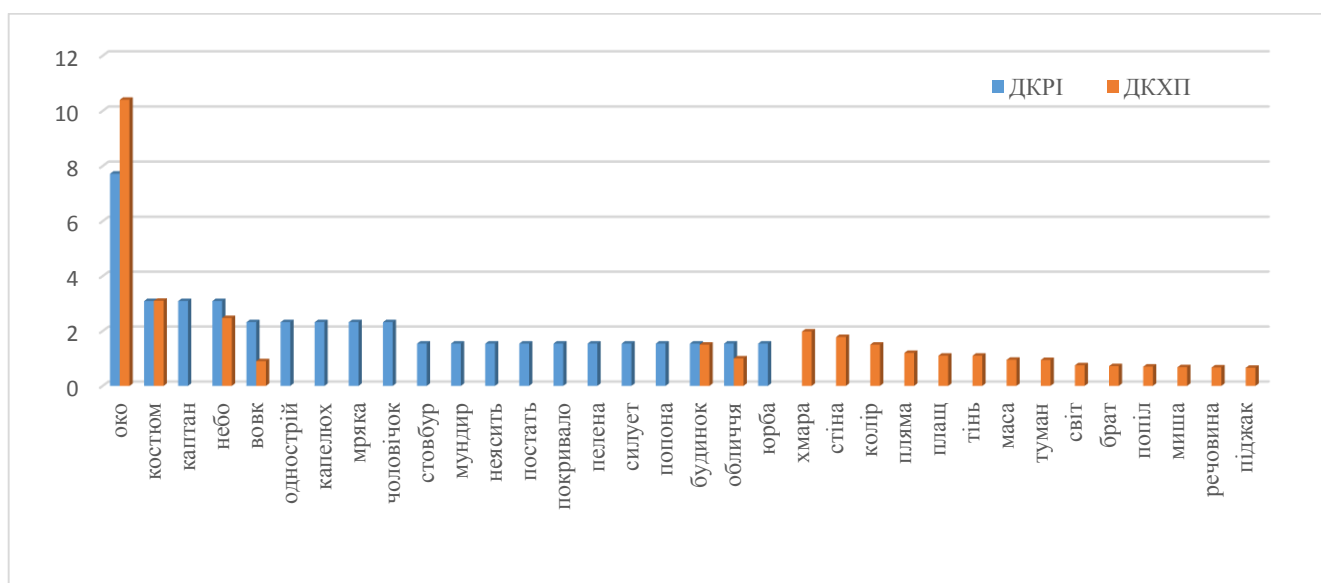

Кольороназва *сірий* найчастіше виступає атрибутом номінацій одягу (25%) і предметів (15%).

У ДКРІ і ДКХП найчастотнішим колокатом кольороназви *сірий* є компонент *око*, проте у ДКРІ його частота є нижчою, ніж у ДКХП (пор. око ДКРІ 7,72; ДКХП 10,4) (див. діаграму 3.49.). Частота колокатів *небо*, *обличчя*, *вовк* у ДКРІ є вищою. Зіставними високочастотними колокатами в обидвох корпусах виступають такі слова: *костюм*, *будинок*. У ДКРІ, на відміну від ДКХП, наявні високочастотні колокати (частота ≥ 2), як-от *каптан*, *однострій*, *капелюх*, *мряка*, *чоловічок*, *стовбур*, *мундир*, *неясить*, *постать*, *покривало*, *пелена*, *силует*, *попона*, *будинок*, *обличчя*, *юрба*, *хмара*, *стіна*, *колір*, *пляма*, *плащ*, *тінь*, *маса*, *туман*, *світ*, *брат*, *попіл*, *миша*, *речовина*, *піджак*.

Діаграма 3.49

Колокати кольороназви *сірий*

Індивідуально-авторськими колокаціями у текстах Р. Іваничука з компонентом

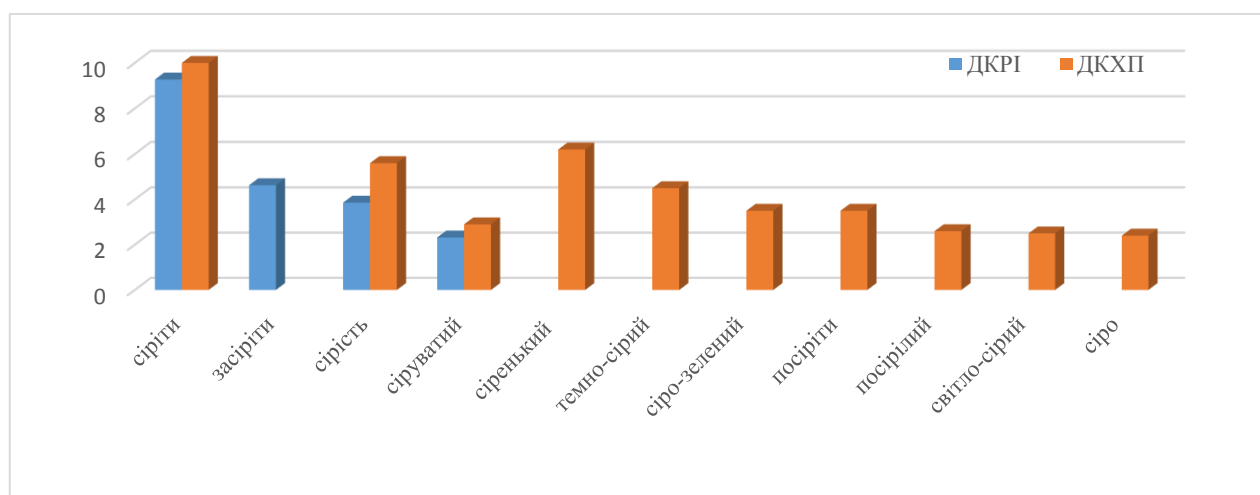
сірий є: *сіра сакля, сірий сардак, сіре кружало, сірі базьки, сіре плебейство, сіра далина, сірий клопоть* (див. Додаток С). ДКРІ рясніє історизмами (*лантух, сардак, чекмінь*) та діалектизмами (*базьки, вагунець, коц, лахмани, сардак*), які виступають колокатами кольороназви **сірий**.

У ДКРІ вербалізаторами концепта СІРИЙ є такі спільнокореневі слова: *сіріти* 9,27 (за вікном, на сході, занедбаний костюл), *засіріти* 4,63 (юрти, просвіток), *сірість* 3,86, *посіріти* (обличчя, червоний диск, ніч), *сіруватий* 2,32 (світло); *сіренький* (одежа), *посірілий* 1,54 (від алкоголю, обличчя); *темно-сіре* (обличчя), *жовтувато-сірий* (обличчя), *брунатно-сірий* (обличчя), *блідо-сірий* (очі) — 0,77 (Див. Додаток С) (див. діаграму 3.50 (до уваги взято частоту ≥ 2)).

У ДКРІ і ДКХП найчастотнішим дериватом досліджуваного атрибута є слово *сіріти*, в обох корпусах трапляються колокації з компонентами *сірість* і *сіруватий*, однак частота слова *сірість*, *сіруватий* у ДКХП є вищою, ніж у ДКРІ (див. Додаток С). У ДКРІ трапляється вживання високочастотного слова *засіріти*.

Діаграма 3.50

Частота спільнокореневих вербалізаторів концепту СІРИЙ

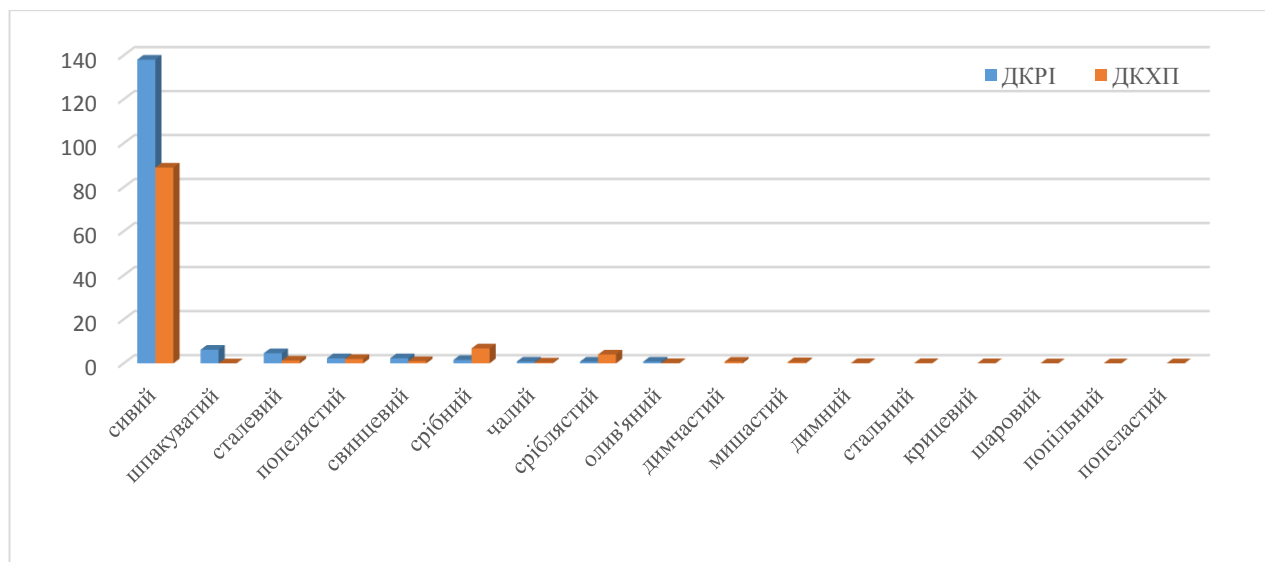

Вербалізаторами концепту СІРИЙ виступають такі синоніми слова *сірий*: *сивий, срібний, сріблястий, попелястий, сталевий, свинцевий, димчастий, мишастий, чалий, димний, стальний, олив'яний, крицевий, шаровий, попільний, попеластий, шпакуватий* [ССУМ, Т 2, с. 617]. У ДКРІ наявна низка синонімічних вербалізаторів: *сивий* 138, *шпакуватий* 6,18, *сталевий* 4,6; *попелястий*, *свинцевий* 2,32, *срібний* 1,54; *чалий*, *сріблястий*, *олив'яний* 0,77, а в ДКХП: *сивий* 88,9, *срібний* 6,8, *сріблястий* 4,

попелястий 2, сталевий 1,28, свинцевий 1, димчастий 0,7, мишастий 0,5, чалий 0,4; димний, стальний, олив'яний 0,1, крицевий 0,07, шаровий 0,04; попільний, попеластий, шпакуватий 0,01 (див. діаграму 3.51).

Діаграма 3.51

Синоніми-вербалізатори кольору *сірий*

У ДКРІ і ДКХП зіставними колокатами слова *сірий* є слова *сивий*, *шпакуватий*, *сталевий*, *попелястий*, *свинцевий*, *срібний*, *чалий*, *сріблястий*, *олив'яний*. Частота слова *сивий* у ДКРІ є значно вищою, ніж у ДКХП. У ДКХП наявні такі синоніми, яких немає у ДКРІ: *попільний*, *попеластий*, *димчастий*, *димний*, *шаровий*, *стальний*, *крицевий*, *мишастий*.

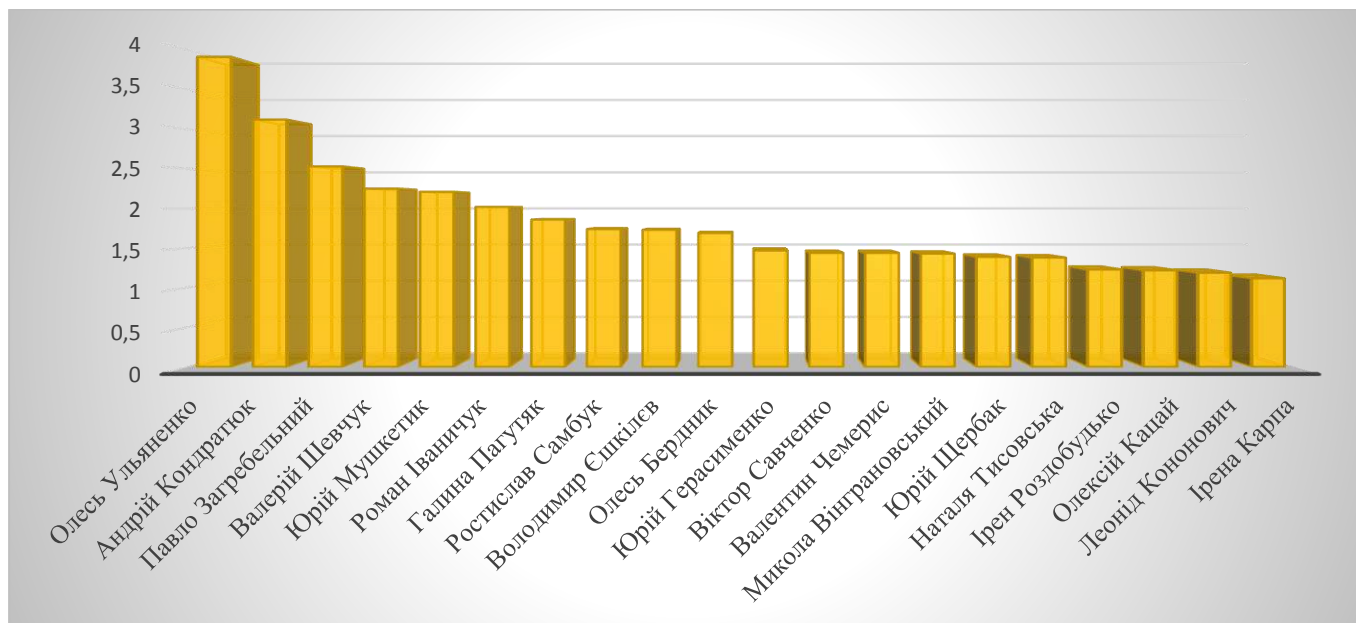
Аналіз колокатів із синонімами-вербалізаторами слова *сірий* у ДКРІ засвідчує (див. Додаток С), що зіставними високочастотними колокаціями у ДКРІ та ДКХП є: *сиве волосся* (ДКРІ 10, ДКХП 6,5), *сива голова* (ДКРІ 5,4, ДКХП 3,7), *сива борода* (ДКРІ 6,18, ДКХП 3,1), *сталевий колір* (ДКРІ 0,77, ДКХП 1,6), проте частоти цих сполук у ДКРІ є вищими, ніж у ДКХП, окрім сполуки *сталевий колір*, які властива нижча частота.

Частота слова *сірий* у текстах Р. Іванчука є нижчою, порівняно з іншими кольорами. Сірий колір у ДКРІ здебільшого асоціюється з одягом, предметами та людиною. Серед високочастотних колокатів атрибута *сірий* у ДКРІ є історизми (*каптан*, *мундир*), які не простежено у ДКХП, що зумовлено жанровою належністю текстів письменника.

3.1.2.7. Статистичний аналіз кольороназви *жовтий*. Сьомою за частотою вживання у дослідницькому корпусі Р. Іваничука виступає кольороназва *жовтий* (див. діаграму 3.52).

Діаграма 3.52

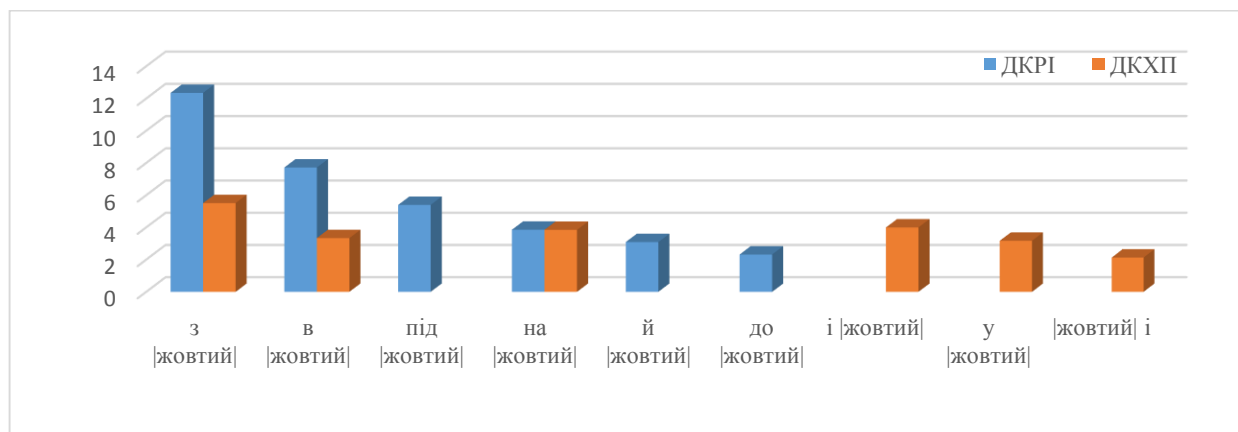
Частота слова *жовтий* у ДКХП

Результати дослідження засвідчують, що за частотою вживання слова *жовтий* *тексти* Р. Іваничука посідають сьоме місце (2,02). Частіше цей атрибут застосовують такі письменники: О. Ульяненко (3,91), А. Кондратюк (3,12), П. Загребельний (2,53), В. Шевчук (2,25), Ю. Мушкетик (2,21) (див. діаграму 3.53, Додаток Т).

Діаграма 3.53

Високочастотні сполуки з компонентом *жовтий*

Порівнюючи дані ДКРІ і ДКХП, висновуємо, що спільними високочастотними сполуками з *|жовтий|*, *в |жовтий|*, однак їхні частоти у ДКРІ вищі, ніж в

«еталонному» корпусі (пор. з |жовтий| ДКРІ 12,35, ДКХП 5,51; в |жовтий| ДКРІ 7,72, ДКХП 3,34). До того ж у ДКРІ трапляється вживання колігацій *під |жовтий|, й |жовтий|, до |жовтий|* на відміну ДКХП.

У ДКРІ слово **жовтий** переважно виступає атрибутом іменників у конструкції Adj + N таких тематичних груп (АЧ/ВЧ):

ВСЕСВІТ. ПРОСТІР. ЧАС. ЗЕМЛЯ: НЕЖИВА ПРИРОДА. Простір та його елементи. Природні стихії та явища: *горб 3/2,32, горбок, світло 2/1,55; бурчак, степ, небо, вершечок, полумені, полум'я, племінець, повінь, сонце 1/0,77*. **Будівля, споруда, приміщення та їхні частини:** *ворота 4/3,09; стріха 2/1,55; дім, будинок, стіна 1/0,77*. **Матеріал, речовина, частина чогось:** *мідь 4/3,09, патока 3/2,32, глина 2/1,55; суглинок, зерно, рідина, супісок, віск, піна, глина, ропи 1/0,77*. **Предмет:** *латка 2/1,55; пучок, бурулька воску, монета, свічка, могила, окраса, перлина, бинда, дуга 1/0,77*. **Форма, фізичні характеристики:** *колір 1/0,77*.

ЗЕМЛЯ: ЖИВА ПРИРОДА. ЛЮДИНА ЯК ЧАСТИНА ЖИВОЇ ПРИРОДИ. Тварини: *лев 2/1,55, лебідь 1/0,77*. **Рослини:** *котики 4/3,09 (верба), квіти 3/2,32; головка кульбаби, березняк, маточка, персик, стеблинка ковили, базьки ліщини, лілія, листки, сердечка лілії 1/0,77*. **Тіло людини, частини тіла:** *обличчя 6/4,63 (морилося від болю); очі 2/1,55; зуби, кості, кісточки, щока, шкіра 1/0,77*. **Одяг:** *запаса, пелерина 2/1,55; аксельбант, лампас, чоботи, пояс, ярмуга, сподні 1/0,77*. **Населений пункт та адміністративні одиниці:** *Жовті Води 9/6,95* (див. діаграму 3.54).

Діаграма 3.54

Тематичні групи колокатів кольороназви **жовтий** у ДКРІ

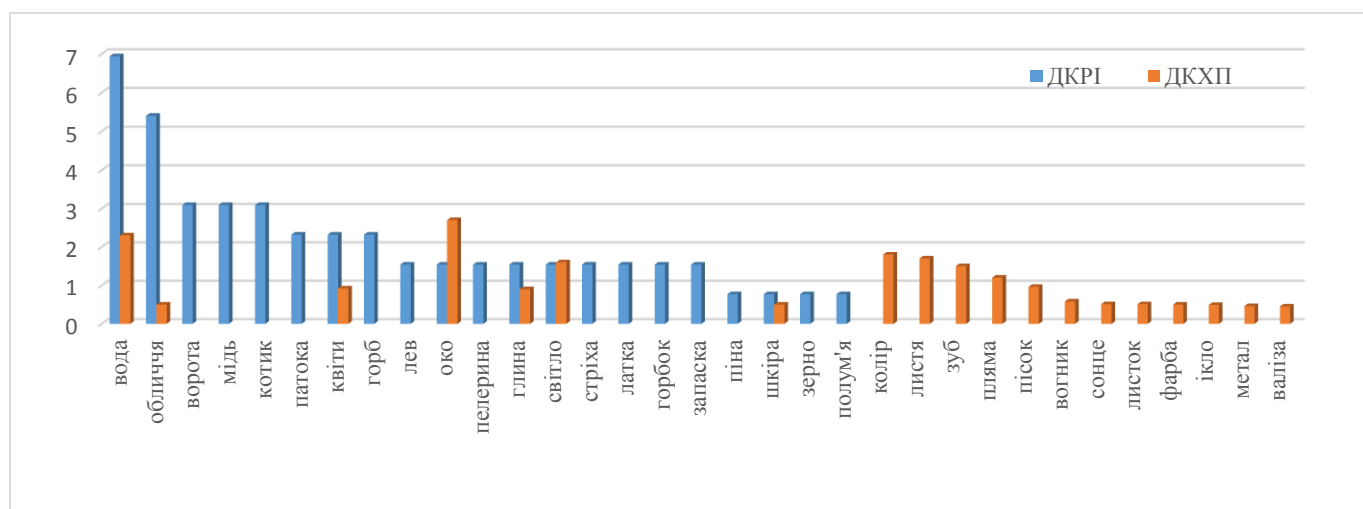

Найвживанішими тематичними групами кольороназви **жовтий** виступають Матеріал і речовина; Простір. Природні стихії та явища; Рослини.

Типові колокати кольору **жовтий** ДКРІ і ДКХП представлено на діаграмі 3.55 (див. також Додаток Т).

Діаграма 3.55

Колокати кольороназви **жовтий**

У ДКРІ і ДКХП зіставними колокатами слова **жовтий** є *вода, обличчя, квіти, око, глина, світло, шкіра*. Частота сполучення зі словами *вода, обличчя, квіти, глина, шкіра* у ДКРІ є вищою, ніж у ДКХП (пор. *вода* — ДКРІ 6,94, ДКХП 2,3; *обличчя* — ДКРІ 5,4, ДКХП 0,5; *квіти* — ДКРІ 2,32, ДКХП — 0,92; *глина* — ДКРІ 1,54, ДКХП — 0,9; *шкіра* — ДКРІ 0,77, ДКХП 0,5). Частота слова *світло* у ДКРІ і ДКХП є зіставною. У ДКХП частота колокатів *око* перевищує показник частоти у ДКРІ, до того ж у ДКРІ колокатами слова **жовтий** виступають: *ворота, мідь, котик, патока, горб, лев, пелерина, стріха, латка, горбок, запаска, піна, зерно, полум'я*, на відміну від ДКХП.

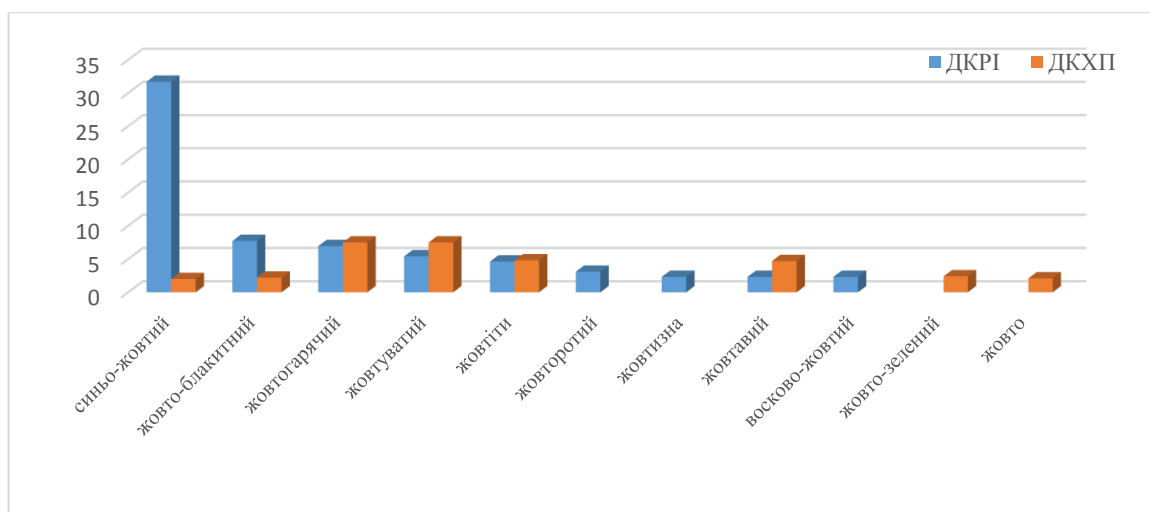
У текстах Р. Іваничука виявлено індивідуально-авторські колокації, як-от: *жовті базьки, жовтий березняк, жовтий бурчак, жовта маточка, жовта могила, жовтий окраєць, жовта патока, жовта пелерина, жовте стеблиння, жовті сподні, жовта ярмулка, жовта ропа* (див. також Додаток Т).

У ДКРІ вербалізаторами концепту ЖОВТИЙ є такі спільнокореневі слова: *синьо-жовтий* 31,7 (*прапор, знамено, пов'язка, стяг, маєво, шмата, шмаття, хустинка*); *жовто-блакитний* 7,72 (*прапор, знамено, мево, маєво, кров, повинь*); *жовтогарячий* (*полум'я, кирея, цвіт, пруг*) 6,95; *жовтуватий* 5,41; *жовтіти* (*мідяки, китички*).

кульбаби) 6/4,63; жовторотий (піхота, султан, студент) 3,09; жовтизна (мертвецька, трупна), жовтавий, восково-жовтий (обличчя) 2,32 (пасмо, паволока, пучка); жовтоблакитник, зелено-жовтий (нитки, води) 1,54; вижовтити (обличчя), чорно-жовтий (прапор), червоно-жовтий (убрання), жовтувато-сірий (обличчя), жовтувато-блідий, жовтолиций (блідий), жовтодзьобий (беан), жовтоголовий (держи-дерево), жовто-синій (смуга), жовто-прозорий (ягоди) 0,77. У ДКХП виявлено такі високочастотні спільнокореневі вербалізатори концепту ЖОВТИЙ: жовтуватий 7,5, жовтогарячий 7,5, жовтіти 4,8, жовтавий 4,7, жовто-блакитний 2,2, жовто-зелений 2,4, синьо-жовтий 2, жовто 2,1 (див. діаграму 3.56 (до уваги взято частоту ≥ 2)).

Діаграма 3.56

Частота спільнокореневих вербалізаторів концепту ЖОВТИЙ

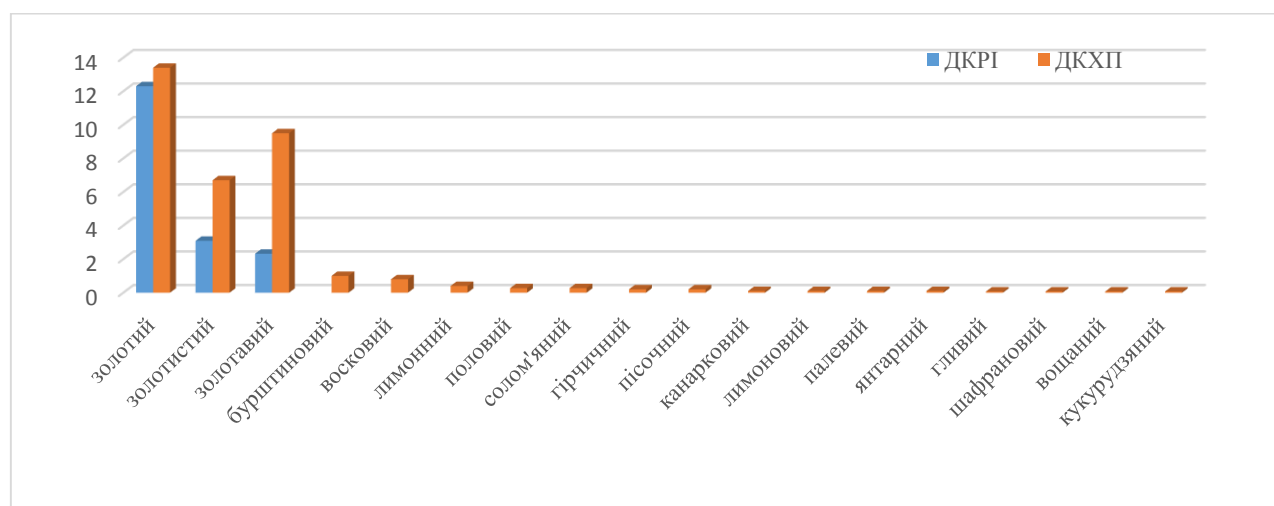
У ДКРІ і ДКХП зіставними спільнокореневими словами вербалізаторами є *синьо-жовтий*, *жовто-блакитний*, *жовтогарячий*, *жовтуватий*, *жовтіти*, *жовтавий*, однак частота слів *жовто-блакитний*, *синьо-жовтий* є вищою на 72%, 95%, ніж у ДКХП. Частота слів *жовтогарячий*, *жовтіти* у двох дослідницьких корпусах є зіставною. Тимчасом частота слів *жовтуватий*, *жовтавий* у ДКРІ переважає показники у ДКХП. Р. Іваничук уживає слова *жовторотий*, *жовтизна*, *восково-жовтий*, на відміну від ДКХП (до уваги взято частоту ≥ 2), й індивідуально-авторський композит *жовтувато-блідий*.

Вербалізаторами концепту ЖОВТИЙ виступають синоніми слова *жовтий*, як-от: *золотий*, *золотистий*, *золотавий*, *золотастий*, *лимонний*, *лимоновий*,

цитриновий, цитринний, цитроновий, буриштиновий, янтарний, янтаревий, солом'яний, кукурудзяний, канарковий, восковий, воцаний, половий, палевий, сомон, гірчичний, шафранний, шафрановий, пісочний, гливий [ССУМ, Т 1]. У ДКРІ синонімічний ряд представлений такими словами: золотий 12,3, золотистий 3,09, золотавий 2,32. У ДКХП наявні такі синоніми, як: золотий 13,4, золотавий 9,5, золотистий 6,7, буриштиновий 1, восковий 0,8, лимонний 0,4; солом'яний, половий 0,27; гірчичний, пісочний 0,2; канарковий, лимоновий, палевий, янтарний 0,1; воцаний, гливий, кукурудзяний, шафрановий 0,07 (див. діаграму 3.57).

Діаграма 3.57

Синоніми-вербалізатори концепту ЖОВТИЙ

У текстах Р. Іваничука із перелічених синонімів слова *жовтий* виявлено лише три слова: *золотий*, *золотистий*, *золотавий*, проте частоти двох останніх слів є нижчими, ніж у ДКХП (пор. *золотий* — ДКРІ 12,3, ДКХП 13,4; *золотистий* — ДКРІ 3,09, ДКХП 6,7; *золотавий* — ДКРІ 2,32, ДКХП 9,5). Виявлено зіставні колокації у ДКРІ і ДКХП (*золота рибка*, *золоте/золотаве волосся*); індивідуально-авторські сполуки (*золоте мево*, *золотава гуця*, *золотиста стріха*) (див. Додаток Т).

Статистичний аналіз кольороназви *жовтий* засвідчує, що частота цього слова є найнижчою серед досліджуваних кольорів. У ДКРІ жовтий колір передусім асоціюється з матеріалами, речовинами, рослинами та тілом людини (зі словом *обличчя* найчастіше). Опис високочастотних колокацій, компонентом яких є колокат *жовтий*, виявив слова, які характерні для ідіолекту Р. Іваничука — *ворота*, *мідь*, *котик*, *патока*, *горб*, *лев*, *пелерина*, *стріха*, *латка*, *горбок*, *запаска*, *піна*, *зерно*,

полум'я. Низька частота уживання кольороназви теж засвідчує особливості світобачення автора тексту, засвідчує унікальність його мовної картини світу.

3.2. Концептуальні профілі емоційних станів і кольорів в ідіолекті Р. Іваничука

3.2.1. Профіль емоційного стану РАДІСТЬ. Радість, за К. Ізардом, — це «емоція, що відображає позитивний емоційний стан, пов'язаний із можливістю задовільнити актуальну потребу, імовірність якої до певного моменту була невелика або й взагалі невизначена» [ПЕ, с. 293]. У СУМ–11 подано таку дефініцію слова *радість*: 1) почуття задоволення, втіха, приємність; 2) особа, предмет, подія і т. ін., що викликають радісні почуття, тішать [СУМ–11, Т. 8, с. 436].

Опис синтагматичних послідовностей зі словом *радість* і його вербалізаторів дав змогу виокремити типові колігації (прийменникові та сполучникові сполуки) та колокації (ад'єктивні, номінативні, дієслівні). Моделям із прийменником властива семантика **причини, локусу, часу, способу дії** (*від радості, з радості, для радості, від радості, од радості, для втіхи, втіха від, від утіхи, втіха для, від утіхи, з утіхи, утіха від, від утіхи, з утіхою, із утіхи, для утіх, для утіхи, з утіхи від, утіха з, на radoцax, від radoцiв, radoцi від, radoцi з, із задоволенням, від задоволення, з задоволенням, задоволення від, з насолодою, насолода від, від насолоди, з приємністю, у радості, замість радості, радість перед, після радості, радість перед, після втіхи, з радістю, за радість, на радість, на втіху, втіха для, з втіхою, втіха від, на втіху, з втіхою, в утісі*).

У ДКРІ виявлено сполучникові моделі РАДІСТЬ + СУРЯДНИЙ СПОЛУЧНИК + ІМЕННИК / ІМЕННИК + СУРЯДНИЙ СПОЛУЧНИК + РАДІСТЬ, наприклад, *радість й печаль, радість і туга, радість й мука, біль і радість, радість й біль*, серед яких переважають колокації із компонентами на позначення негативних емоційних чи фізіологічних станів (див. Додаток Г, Е та див. Рис. 3.1).

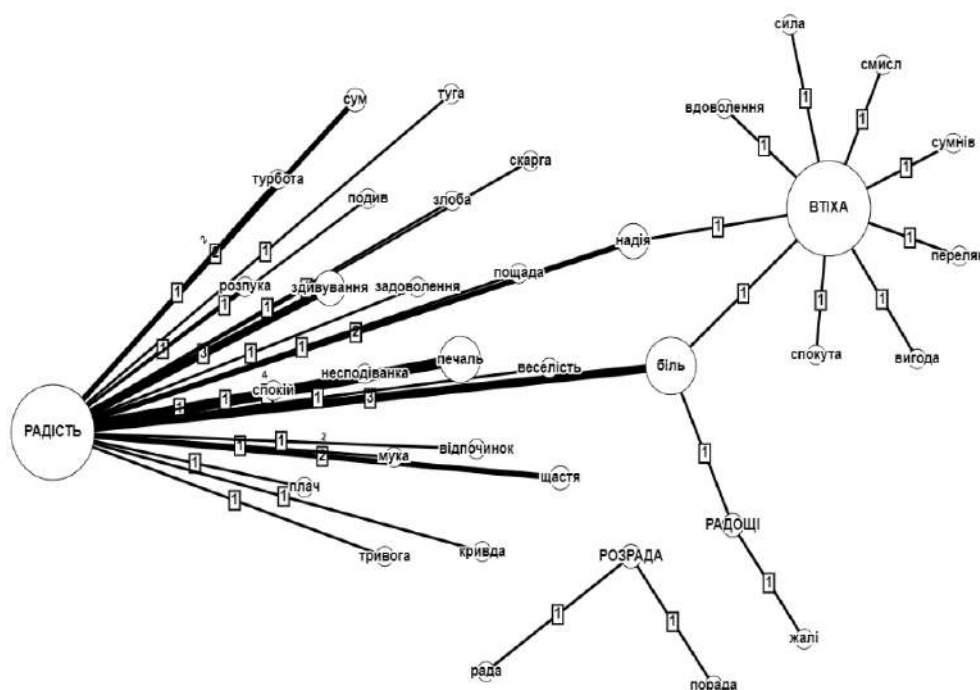

Рис. 3.1. Сполучникові моделі концепту РАДІСТЬ

Р. Іваничук слова *радість* (61), *втіха* (36,3), *утіха* (4,63), *насолада* (3,09), *задоволення*, *приємність*, *розрада* (2,32), *радощі* (1,54), *відрада* (0,77) здебільшого супроводжує атрибутами. Типовими атрибутами досліджуваного емоційного стану є: *великий* (для таких вербалізаторів концепту РАДІСТЬ, як *радість*, *втіха*, *розрада*, *приємність*); *тихий* (*радість*, *втіха*); *єдиний* (*радість*, *розрада*, *насолада*, *відрада*); *незмірний* (*радість*, *утіха*); *безмірний* (*радість*, *задоволення*); *безмежний* (*радість*, *задоволення*); *тілесний* (*утіха*, *радощі*); *дитячий* (*радість*, *радощі*); *перший*, *останній*, *злобний*, *маленький*, *молодечий*, *скритний*, *несподіваний*, *материнський* (*радість*, *втіха*).

У ДКРІ наявне вживання 50 різних прикметників до слова ***радість*** (80 різних прикметників вербалізаторів до концепту РАДІСТЬ та 148 всіх прикметників). Частотними є прикметники для позначення розміру об'єктів (РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ: *великий*, *безмірний*, *безмежний*, *безмірний*, *більший*, *найвищий*, *превеликий*, *дрібний*, *малий*, *маленький*; для позначення часу (РАДІСТЬ — ТРИВАЄ У ЧАСІ: *хвилинний*, *хвиловий*, *ранній*, *миттєвий*, *передчасний*, *вічний*, *бувалий*, *нинішній*, *запізнілий*, *скороминучий*; для позначення сили (РАДІСТЬ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ: — *буйний*, *бурхливий*, *поривистий*). Наявні негативні атрибути, якщо радість концептуалізується

як ІСТОТА/ЛЮДИНА: *бридкий, бентежний, соромний, злорадний, грішний, фальшивий, п'яний, підленький, мстивий, марний, гріховний, зловтішний, млосний, невимовний, стриманий, шалений, нестримний*. Поява атрибутів із нейтральною конотацією (*духовний, новий, сподіваний, подібний, зріднений, дивний*) може бути пояснена концептуалізацією радості у термінах різних концептів, належних до суперконцептів як ЛЮДИНА, так і ОБ'ЄКТ; атрибутів із позитивною конотацією — *блаженний, щирий* (РАДІСТЬ — ЦЕ ЛЮДИНА), *справжній, солодкий* (РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ).

Уявляють об'єктноморфну концептуалізацію атрибути *притаєний, прихований, потаємний, затаєний*; натомість атрибути *повний, переповнений, налитий* — модель РАДІСТЬ — ЦЕ РІДИНА, яка наповнює вмістище. Отримані дані свідчать, що Р. Іваничук найчастіше концептуалізує РАДІСТЬ як об'єкт, ніж як істоту; атрибутів концепту РАДІСТЬ з негативною конотацією є більше, ніж з нейтральною та позитивною.

Як уже було зазначено, Р. Іваничук вербалізує концепт РАДІСТЬ за допомогою різних метафоричних моделей. У досліджуваних текстах прослідковуємо антропоморфний напрям метафоризації (уподібнення людині за її діями, зовнішнім виглядом, фізіологічним станом), представлений моделлю РАДІСТЬ — ЦЕ ІСТОТА (5,4): *радість охопила* (1,54); *приходить радість, радість діймала, радість пройняла, радість увійшла, підленька радість* (0,77).

Сполуки *підленька радість* (*І тебе огорнула вірнопідданська підленька радість: не кожному дарують імператори свої імена!* (ЄвТ)), *радість діймала* (***Тиха радість діймала його***, що вернувся до нього і стоїть ось поруч з ним вірний приятель Пантела Маломужний, якого настановив ктитором страдчівської церкви (ХП)) є специфічними для авторського мовлення. Слово *підлий* має значення «схильний до негідного вчинку; дуже поганий, препоганий» і вживається зі словами *вчинок, ставлення, часи, людина* [СУМ–11, Т. 2, с. 302]. Слово *діймати* означає «виводити когось з рівноваги, не даючи спокою» [СУМ–11, Т. 2, с. 302] і його поєднання зі словом *радість* є нетиповим (типово *діймає цікавість, думка, хвороба* тощо). Фактично спостерігаємо розширення сполучуваності слова, яке засвідчує особливості ідіолекту.

Типовою моделлю, за якою відбувається вербалізація, є модель РАДІСТЬ — ЦЕ СВІТЛО, ВОГОНЬ, ТЕПЛО (25,48): *зблиснути радістю (1,54); радість упала світлом, іскрилася радість, радість затьмарювати, замерехтіла радість, проясніти від радості, світитися радістю, проблиски радості, проясніти від радості, радість засвітилася, радість не зблисла, радісно яскріли її очі, радість упала світлом на обличчя, світла втіха в душі, висвітлювати втіху, змеркла втіха, втіху потьмарити, сяjala втіха, заіскритися з утіхи, світитися стриманим задоволенням, спалахнути від радості, спалахнути радістю, горять шаленою радістю очі, очі загорілися радістю, в серці затеплилася радість, загорітися радістю, радісні вогні, спалах втіхи, погасити втіху, спалахнути втіхою, в душі теплилася втіха, вогник задоволення (0,77).*

Частотними у досліджуваних текстах є вербалізації із соматичним компонентом. Відомо, що таким соматизмам, як *очі, обличчя, груди, душа, серце* властиве символічне навантаження. Зокрема, *очі* — це насамперед виразник емоцій. Цей компонент традиційно є складником метафоричних висловів, які вербалізують концепт РАДІСТЬ (компонент *очі* 11,58): *очі зблиснули радістю (1,54); зблискують радістю очі, горять шаленою радістю очі, в очах замерехтіла радість, очі загорілися радістю, радість засвітиться колишніми бісиками в темних очах, в очах іскрилася радість, налиті радістю і здивуванням очі, радісні вогні в очах, радісно яскріли очі, втіха привидом майнула в її очах, із заіскреними втіхою очима, очі його світилися стриманим задоволенням, з вогником задоволення в малих хитрих очах (0,77).* Напр.: *Стояла, нерішуча, на порозі, захоплено дивилася на гусляра, радісно яскріли її очі (ЧВ).* У текстах Р. Іваничука рідше використано вербалізацію емоції за допомогою компонента обличчя (3,09): *радість не зблисла на його обличчі, радість упала світлом на обличчя, на обличчі сяjala втіха, просвічена на обличчі втіхою (0,77).*

Концептуалізація емоцій типово відбувається в термінах концепту ОБ'ЄКТ. РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ (19,3): *давати радість, дарувати радість, приховати радість, побачити радість (1,54); радість щезла, знаходити радість, приносити радість, подарувати радість, радості не приносити, розділити радість, вділити радості, перепробувати втіхи, приховувати утіху, знаходити розраду, приносити розраду,*

розради шукати, пізнати радість, вилікувати розрадою, заспокоїтися розрадою, насолоджуватися radoцями, чекати розраду (0,77). Напр.: Однак, перебуваючи на самоті, людина інколи переоцінює себе, думає, що вона комусь дуже потрібна, **вділить радості**, щось доброго порадить, утішить своєю присутністю (ШНС); Прокинувшись другого дня, Антін оглядівся по своїй кімнаті. На мить **радість** **щезла, залишивши слід гіркоти** (КБШ); Ти добра, Амаліє, — повторив Вагилевич, всунув голову в комір сурдута й, ніби **заспокоївшись розрадою** дружини, міцно заснув (СуП); Вчитель, минаючи людей, зупинявся, заглядав їм у вічі — **чекав розради**, та панувала довкруг мовчанка, немовби ждали всі, що сам Господь скаже правду... (ЧП)).

У моделі РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ виокремлено інваріант РАДІСТЬ — ЦЕ ЩОСЬ СОЛОДКЕ (0,77): *солодка втіха в серці (Й тоді, помолившись, із солодкою втіхою в серці пускався Мирон бігти лісовою просікою в бік Кривобродів (ВС))*.

РАДІСТЬ — ЦЕ РЕЧОВИНА, РІДИНА, РІДИНА У ВМІСТИЩІ (12,35): *дрібка радості (1,54); повна радість, переповнений радістю, налитий радістю, радість повнилася сміливістю, у радості, дрібка втіхи, вино радості, налиті радістю і здивуванням очі; наповнювати вином радості, радість сповнила його душу; від радості захлинатися, прилив радості, радісно клекотіти, зачерпнути розради (0,77). Напр.: Хай би втішилась хоч раз — іноді за вином, у міцних обіймах чоловіків Льонця **бере для себе дрібку радості** (ЄвТ). Частота слова *дрібка* в текстах Р. Іваничука становить 17,76, а в ДКХП — 4,83. Низку емоційних, фізіологічних станів, концепт ЧАС письменник метафоризує за згаданою моделлю, використовуючи компонент *дрібка*: ...можна програти й заробити **дрібку ласки**, а можна програти все (ЖК); ...і в очах його не чаїлося й **дрібки зневіри чи страху**... (ЄвТ); Треба перемовчати лиху годину, а так жаль кожної **дрібки часу** (ЧетВ). Спостерігаємо нетипову для Р. Іваничука модель метафоризації РАДІСТЬ — ЦЕ ВМІСТИЩЕ: *Ігор здався їй надмірно втішеним, його **радість повнилася сміливістю**... (ЄвТ)*.*

У наївній картині світу душа належить до класу органів, як і, наприклад, *серце, груди*, які концептуалізуються насамперед як вмістища емоцій. Особливо цікавим із цього погляду є такий контекст, у якому власне уявнюється згадана метафора:

*Ренегат відчув, як петля смертного вироку, якого він хотів уникнути, знаходячи для своїх учинків виправдальні аргументи, дедалі тісніше стягується на горлі, проте страх його не діймав, бо лише **душа є вмістилищем** радості й розпуки, а Ренегат душі не мав (ЄвТ).*

Кількість висловів із цими символами свідчать про їхню важливість у концептосистемі письменника. Наприклад, **СЕРЦЕ, ДУША, ГРУДИ** — ЦЕ ВМІСТИЩА ЕМОЦІЙ: *розривалося від радості моє серце, тамувати у душі втіху* (РАДІСТЬ, ВТІХА — ЦЕ ОБ'ЄКТИ, які можуть НАПОВНЮВАТИ ВМІСТИЩЕ).

У наївній картині світу **серце, душа, груди** — це органи, які «відчують» емоції, у яких «міститься» емоція: *від сподіваної радості мліло серце, забилося радісно Гулакове серце, серце зрадіє, серцем радіти, втіха дотикалася серця, стрепенулося від утіхи серце, незмірно зрадіє моя душа; тьохнуло в грудях радісне; колотилася в грудях радість, радість увійшла в його груди, радість огорнула душу.* Частота наведених словосполук становить 0,77. Загалом *серце* і *душа* є джерелом і центром емоцій, символами породження та поширення емоційних станів. Зауважимо, що сумарна частота вживання сполук зі словами *серце, душа, груди*, які концептуалізують концепт РАДІСТЬ, становить 14,67. За допомогою соматизмів *руки* та *долоні* (3,09) вербалізовано емоційні стани *утіха, задоволення*: *з утіхи заплескати в долоні, заламати з утіхи руки, від задоволення потирати долоні, потирати руки від задоволення* (0,77). Використання дії *заламати* для вербалізації позитивної емоції є нетиповим, оскільки здебільшого за допомогою цього жесту вербалізовано негативні емоції [СУМ–11, Т. 3, с. 180].

Окрім згаданих, Р. Іваничук метафоризує радість за такими моделями:

РАДІСТЬ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ (5,4): *бурхлива радість, поривиста радість, радість навіювати, радість вицухла, тамувати втіху, радість вихором вривається в душу, радість огорнула* (0,77). Напр.: *Весь часословець згадався — небувала радість огорнула душу ченця...* (Ор),

РАДІСТЬ — ЦЕ РОСЛИНА (2,32): *пелюстки втіхи, втіха сиротливо пролетить, пробивалися радість* (0,77). Напр., натрапляємо на розгорнуту флороморфну метафору: *Усміх промайнув біля материних уст, мов заблукана пелюстка*

*калинового цвіту, давно-бо вітер обсмушив **рясні китиці**, й тільки коли-не-коли **біла втіха сиротливо пролетить над кущем**, щоб тут же прудко в росу впасти, а роса їсть безжально ті **пелюстки втіхи**, їсть нинішнім днем і виїдає пам'яттю...* (ЖК); *Крізь гіркоту і образу, заподіяну Фатімою, **пробивалася в матері радість**, що так усе закінчилось* (М).

РАДІСТЬ — ЦЕ ТВАРИНА (2,32): *притлумлювати радість, радісно заіржати, хижа втіха* (0,77). Напр.: *Маркіян перекладав поему мовою підлиських селян, він зважився на те, на що ніхто не зважувався досі, і страх, і сумнів **притлумлювали радість** від вчиненого одчайдушного кроку* (ВзК), *Біла масть вифарбувалась вранішнім промінням в яскраво-рожевий колір, густа грива спадала з обох боків на шию, стрункий граційний кінь підвів до сонця голову і звучно, **радісно заіржав*** (МзВР), *Северин рвучко оглянувся й обімлів: до нього підходив лейтенант Корсаков, проймав холодним проникливим поглядом, а з сітки дрібних зморшок, що обступили очі, світилася **хижа втіха*** (ЧП).

За даними ДКРІ, достатньо продуктивною є метафорична модель РАДІСТЬ — ЦЕ СВІТЛО, ВОГОНЬ, ТЕПЛО, у ДКХП — РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ. У ДКРІ високочастотними компонентами соматичних метафор виступають соматизми ***серце, душа, груди, очі***.

Концепт РАДІСТЬ у дослідницькому корпусі Р. Іваничука вербалізовано в термінах *тілесних відчуттів і фізіологічних реакцій організму*: **реакція/поведінка в певному стані** 17,76 (*від радості захлинатися, заплескати з радості, затруситися від радості, радісний регіт, радісні вигуки, радісний зойк, радісно заіржати, затруситися від радості, шаленіти од радості, скрикнути радісно, радісний галас, радісно підноситися до неба, з утіхи напитися, вмирати з утіхи, померти з утіхи, стрепенутися від утіхи, схопитися на radoцax, виголошувати на radoцax, передихнути від задоволення, з утіхи напитися, пиячити на radoцax, пити на radoцax* (0,77)); **плач як вияв радості** 6,18 (*плач радості, плакати з радості, до сліз радісний, ревіти від задоволення, сльози втерти з утіхи, плакати з утіхи, умитися сльозами радості, ревіти від задоволення* (0,77)); **міміка** 3,86 (*радісна усмішка, радісна посмішка, радісно посміхатися, обличчя радісне, прижмуритися від задоволення* (0,77)).

І. Новаковська-Кемпна, описуючи загальну схему концептуалізації емоцій (ДЖЕРЕЛО / ВИХІДНИЙ ПУНКТ — СТЕЖКА — ЦІЛЬ / ПУНКТ ПРИБУТТЯ), прийняту низкою когнітивістів, зазначає: «Дорога (СТЕЖКА) випадків іде від подій, пов'язаних із почуттями слабкої інтенсивності, потім інтенсивність зростає, аж сягає граничного пункту людської витривалості і перероджується в шаленство, інші психічні хвороби, у яких людина не панує над собою, її організм перестає функціонувати нормально, людина не знає, що говорить і що робить. Кінцем такого стану є смерть і/або знищення людини, а точніше — її ТІЛА, яке розуміється як ВМІСТИЩЕ ПОЧУТТІВ» [435, с. 43]. Цитована авторка уточнює, що «цей механізм повторюється в різні способи в багатьох нетривалих ПОЧУТТЯХ, навіть у РАДОСТІ, у якій не настає, правда, знищення людського ТІЛА —ВМІСТИЩА РАДОСТІ, але воно зникає, підноситься в космічний простір, до НЕБА, тобто настає фактична смерть...» [435, с. 43]. Цікаво, що приклади метафоризації РАДОСТІ, які пов'язані зі СМЕРТЮ, також наявні в текстах Р. Іваничука (*І подалася туди, де люди **вмирають з утіхи**, коли побачать сонце* (ЧП)).

У текстах письменника простежуємо вживання вигуківих конструкцій із компонентом РАДІСТЬ — *о, радість мого серця; яка то радість, з якою радістю, а якої радості*, які є типовими конструкціями, уживаними для підсилення емоційної ознаки й експресивності художнього тексту. Концепт РАДІСТЬ Р. Іваничук вербалізує за допомогою таких вигуківих конструкцій: *о, чудово!, о так!, о Аллах!, о, яка краса!*

Соматичні компоненти *серце, душа, груди* найчастіше концептулізують РАДІСТЬ (45%), до того ж у ДКРІ ця емоція вербалізована за допомогою сполук для опису реакції людини та її поведінки в певному стані (64%).

Отже, типовими метафоричними моделями вербалізації концепту РАДІСТЬ є: РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ (27,02); РАДІСТЬ — ЦЕ СВІТЛО, ВОГОНЬ, ТЕПЛО (25,48); РАДІСТЬ — ЦЕ ІСТОТА (18,53); РАДІСТЬ — ЦЕ РЕЧОВИНА, РІДИНА, РІДИНА У ВМІСТИЩІ (14,67); РАДІСТЬ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ (7,72); РАДІСТЬ — ТРИВАЄ У ЧАСІ (7,72); РАДІСТЬ — ЦЕ РОСЛИНА (2,32); РАДІСТЬ — ЦЕ ТВАРИНА (1,54). Першу позицію за частотою вживання посідає модель РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ, тобто переважає процес опредметнення для концепту РАДІСТЬ; позитивні емоції у Р. Іваничука

концептуалізуються у термінах світла — модель РАДІСТЬ — ЦЕ СВІТЛО, ВОГОНЬ, ТЕПЛО займає другу позицію в авторських текстах. У ДКХП цей концепт вербалізовано за такими метафоричними моделями: РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ, РАДІСТЬ — ЦЕ ІСТОТА, РАДІСТЬ — СВІТЛО, ВОГОНЬ; РАДІСТЬ — РЕЧОВИНА, РІДИНА; найчастотнішою моделлю є також РАДІСТЬ — ЦЕ ОБ'ЄКТ.

3.2.2. Профіль емоційного стану ГНІВ. Із погляду психології «гнів — емоційний стан, який протікає у формі афекту і спричинений раптовим виникненням значної перешкоди на шляху задоволення надзвичайно важливої для суб'єкта потреби, і має стенічний характер» [153, с. 126]. У лексикографічних джерелах подано таку дефініцію слова: «*гнів* — це почуття сильного обурення; стан нервового збудження, роздратування» [СУМ–11, Т. 2, с. 94]. З. Кевечеш пропонує таку «культурну модель» ГНІВУ: до фізіологічних виявів гніву зараховуємо збільшену температуру тіла, підвищений внутрішній тиск (тиск крові, напруження м'язів), гарячкові рухи та відсутність правильної перцепції; зі зростанням гніву його фізіологічні вияви також міцнішають; існує межа, за якою вияви гніву унеможливають нормальне функціонування» [413, с. 104–137].

У ДКРІ виявлено високочастотні сполуки зі семантикою **причини, локусу, часу, способу дії** (*від гніву, з гнівом, до гніву, від люті, з люті, з люттю, від злоби, зі злобою, без злоби, без злості, зі злістю, зі злості, від обурення, з обуренням, з озлобленням, до шаленства, в гніві, во гніві, гнів на, гнів у, в гніві, замість гніву, лють на, в люті, лють до, у люті, лють у, лють в, лють за, злоба до, злоба на, злість на, злість у, обурення на, озлоблення до, озлоблення в, в шаленство, у шаленстві, несамовитість у*).

У ДКРІ трапляються такі сполучникові конструкції з компонентом гнів та іншими вербалізаторами ГНІВ + СУРЯДНИЙ СПОЛУЧНИК; СУРЯДНИЙ СПОЛУЧНИК + ГНІВ, напр.: *гнів і горе, страх і гнів, гордість і гнів, гнів і зло, гнів і злоба, натхнений і гнівний, гнівний і радісний, огида та обурення, заздрість і озлоблення*, серед яких переважають колокації з компонентами на позначення негативних емоційних чи фізіологічних станів (див. Додаток Ж, К та див. Рис. 3.2).

У ДКРІ наявне вживання 120 означень (до слова *гнів* 25 означень та до вербалізаторів концепту ГНІВ 80 різних означень) до слова *гнів*. Частотними є якісні прикметники для позначення розміру/ваги (ГНІВ — ЦЕ ОБ'ЄКТ 1,54) — *великий, незмірний*; для позначення сили (ГНІВ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ 4,63) — *навальний, нестримний, невтримний, нечуваний, затамований, приглушений*. Автор використовує присвійні прикметники — *вірнопідданський, царський, людський, яничарський, нежіночий, царицин, ханський, народний, султанський, божий, господній*; відносні — *кровопролитний* (ГНІВ — ЦЕ ВІЙНА 0,77).

Концепту ГНІВ Р. Іваничук приписує атрибути *жорстокий, свавільний, злобний, істеричний, божевільний, праведний, справедливий, благородний, ревний, богохульний, скритний, щирий, глухий, скритний, голосний, тихий, одчайдушний, страшний, нещадний* (ГНІВ — ЦЕ ІСТОТА 14,67), *скажений, стримуваний, несамовитий, дикий, шалений, незагнuzданий, невгамовний* (ГНІВ — ЦЕ ТВАРИНА 5,4); атрибути *пекучий і палаючий* (ГНІВ — ЦЕ ВОГОНЬ 1,54), *твердий, тяжкий, тупий* (ГНІВ — ЦЕ ОБ'ЄКТ 2,32), *ядучий* (ГНІВ — ЦЕ ОТРУТА 0,77), *цілющий* (ГНІВ — ЦЕ ЛІКИ 0,77), *солодкий* (ГНІВ — ЦЕ ЩОСЬ СОЛОДКЕ 0,77). Вирізняють ідіолект Р. Іваничука сполуки *солодке шаленство, цілюща лютъ*.

Отримані дані дають змогу стверджувати, що емоція *гнів* найчастіше вступає в асоціацію з «моральними» атрибутами (*справедливий, праведний, благородний* тощо), які змінюють «негативність» емоції. У ДКХП найчастотнішими атрибутами *гніву* виступають *праведний, благородний, народний, великий, справедливий, безсилий*.

Досліджуваний автор уживає низку стабілізованих метафор, які фіксують тлумачні та фразеологічні словники: *зганяти злість* [СФУМ, с. 260], *зганяти гнів* [СУМ–11, Т. 3, с. 508], *ковтати злість* [СУМ–11, Т. 3, с. 595], *гнів розбудити* [СУМ–11, Т. 8, с. 617], *розпалити гнів* [СУМ–11, Т. 8, с. 756], *тамувати гнів* [СУМ–11, Т. 10, с. 31], *затаїти злість* [СУМ–11, Т. 3, с. 342], *стримувати обурення* [СУМ–11, Т. 9, с. 771], *пригрозити гнівом* [СУМ–11, Т. 2, с. 173], *роз'ятрити лютъ* [СУМ–11, Т. 8, с. 873], *тамувати лютъ* [СУМ–11, Т. 10, с. 31], *накип злоби/злості* [СУМ–11, Т. 5, с. 103], *черв'як злоби* [СУМ–11, Т. 11, с. 30.], *народжується злоба* [СУМ–11, Т. 5, с. 175], *накотилася злоба* [СУМ–11, Т. 5, с. 109], *витісняти злобою* [СУМ–11,

Т. 1, с. 512], *породжувати злобу* [СУМ–11, Т. 7, с. 265], *очі палахкотіти обуренням* [СУМ–11, Т. 6, с. 22], *подолати звірство* [СУМ–11, Т. 6, с. 753], *розбурхувати озлоблення* [СУМ–11, Т. 8, с. 619], *очі блиснули гнівом* [СФУМ, с. 475]. У фразеологічному словнику зафіксовано такі одиниці: *носити в (на) серці* кого, що; *носити в серденьку* чієму [СФУМ, с. 440], у Р. Іваничука натрапляємо на словосполучку *носити гнів* («Мало показни, а много помилуй, яко не терпить наше естество долго носити гніву твоего» (ШнС)). Трансформація полягає в опущенні компонента фразеологізму *в (на) серці*; *скуштувати стусанів (духонеликів)* [СФУМ, с. 661], ДКРІ — *скуштувати гнів* («І все дарма, не приїжджали високі гості до палацу Алтана, ніщо вже не важило його багатство, і потерпав старокримський феодал, що доведеться за свою гординю скуштувати ханського гніву» (М)); трансформація полягає в заміні компонента фразеологізму *стусанів (духонеликів)* *гнівом*; *вражати [в саме] серце* [СФУМ, с. 129], ДКРІ — *вражати злобою* («Ця страшна хвороба, — відказав лікар, — вбиває не тільки тіло, а й психіку, жорстока бацила прокази вражає злобою свідомість, хворий жадає, щоб усі були такі, як він, щоб увесь світ став проказеним» (МзВР)); трансформація полягає в заміні компонента фразеологізму *[в саме] серце* *злобою*; *упиватися кров'ю* [СУМ–11, Т. 4, с. 358], ДКРІ — *накип злоби/злості* («...вона мовби очищається від накипу злості, заздрості, честолюбства, стає тією первісною, з якою він колись, сповнений благочестивих і для України потрібних намірів, займав єпископський престол на святоюрській горі» (МзВР), «Кінто буде очищуватися від накипу злоби й бруду, він довго ще промишлятиме злодійством, та в його душу безнастанно вливатиметься благородство мовчазного співбесідника» (ЧетВ)), трансформація полягає в заміні компонентів фразеологізму *накипати і на душі* [СФУМ, с. 420]; ДКРІ — *упиватися злобою* («Ренегат реготав, він виливав свій злісний сміх у ту порожнечу, що зяяла на місці душі, й упивався злобою на людей» (ЄвТ)); трансформація полягає в заміні компонента фразеологізму *кров* на *злоба*.

У процесі дослідження метафоричних висловів виокремлено такі індивідуально-авторські конструкції — *согрішати гнівом*, *набрякати люттю*, *зраджувати лютть*, *согрішати люттю*, *тратувати люттю*, *квас злоби*, *пітьма*

злости, злагоднювати злобу, рятуватися злобою, діймати злістю, хвилька шаленства, розуміти гнів, чекати гнів.

Отже, у результаті аналізу метафоричних моделей і вжитих фразеологізмів у ДКРІ виявлено загальнономовні 16,2 (57%), трансформовані 3,09 (11%), індивідуально-авторські 9,27 (32%) вислови.

Як вже було зазначено, маркером ідіолекту того чи того письменника є специфіка метафоризації певного концепту. Р. Іваничук вербалізує концепт ГНІВ за допомогою низки метафоричних моделей.

ГНІВ — ЦЕ РЕЧОВИНА, РІДИНА, РІДИНА У ВМІСТИЩІ (22,39): *в/у люті* (3,86), *сповнений люті* (2,32); *в/у шаленстві* (1,54), *гнів у серці*, *в гніві*, *чаша гніву*, *океан гніву*, *квас злоби*, *бурчає люті*, *гнівом налитися*, *наливатися люттю*, *налитий гнівом*, *налитий злобою*, *обурення переливалося*, *скуштувати гніву*, *упиватися злобою*, *ковтати злість*, *просяклий обуренням*, *набрякати люттю*, *бубнявіти злобою*, *наростає злість*, *відтавала люті*. Напр.: *Павло бачив, як **набрякали люттю** обличчя купців, поміщиків і чиновників...* (ЖК); *Молитва та, спочатку слізно вдячна, щораз набрякала кривдним болем, **бубнявіла злобою**; не знайомий досі **гнів** на Бога спочатку ляжливо, а дедалі ядучіше **всякав у слова**, і вони ставали важкими, мов град, темними, немов сама покута в'язня...* (ЖК); *...сповільнив хід і відчув, як з кожним кроком пройденої дороги **наростає злість у серці** і пригасає печія* (ЧВ); *...і сім **чаш гніву** приготував Христос для знищення Вітцевого творіння, сплюгавленого грішниками* (ЄвТ); *Обурений гамір студентів заглушували **сповнені люті вигуки** ендеків у білих конфедератках* (КБШ). Своєю чергою, із цього контексту випливає, що такими вмістищами є вислови (вигуки), які наповнюються інформацією. Спостерігаємо також вербалізацію за моделлю ЛЮТЬ — ЦЕ ХОЛОДНА РІДИНА: *Мовчала скомороша братія, довго дивився Арсен услід жебракам, у душі **відтавала люті**, переливаючись у терпкий смуток* (ЧВ).

ГНІВ — ЦЕ СВІТЛО, ВИСОКА ТЕМПЕРАТУРА, ВОГОНЬ, ВИБУХ (21,62): *спалахнути обуренням*, *вибухнути гнівом*, *вибух люті*, *накип злоби*, *накип злості* (1,54); *поиск гніву*, *пробиск гніву*, *пелехи люті*, *опромінений гнів*, *лють клекотіла*, *заяріла люті*, *ярїти люттю*, *зблиск злості*, *злість скипає*, *розпалити гнів*, *спалахувати гнівом*,

полум'я гніву, спалах люті, палати люттю, пропікати люттю, запікатися злобою, палахкотіти обуренням, шаленством спалахнути (0,77). Напр.: Усі? — зблиснули білі зуби в Сивого Козака, а **очі ярили люттю і гідністю** (Ор); ...а далі розповідь усе сповільнювалася, їй важчала від роздумів над козацькою історією, і **пропікала люттю** за кривди... (ЖК). Так, слово *клекотіти* є синонімом слова *кипіти*: Хвилину чекав, **лють клекотіла** у грудях, врешті він протиснув крізь зуб: — То яке тепер твоє слово, боярине? (ЧВ). Ширший контекст із колокацією *пелехи люті* дає змогу інтерпретувати метафору *сині пелехи люті вихопились із його очей*, який свідчить про метафоризацію ГНІВУ на основі концепту ВОГОНЬ: Тридцять тисяч червінців за твою голову! — **сині пелехи люті вихопились із його очей**, він влучив у повітрі гаранником; **Шаленством спалахнули очі** гетьманича, кров хлюпнула до обличчя і бризнула з кожної ямки глибокого ряботиння... (М).

Так, у текстах досліджуваного автора прослідковуємо істотоморфний напрям метафоризації, представлений метафоричною моделлю ГНІВ — ЦЕ ІСТОТА (20,07): *лють добиралася* (2,32); *гнів добирається, гнів не підступив, викликати гнів, накликати гнів, гнів добирається, гнів струсив, діймала лють, лють здушила, лють скороблює, дотик злови, взяла злоба, народжується злоба, злість діймає, злість добирається, злість причаїлася, зродилася злість, зватися злістю, діймало обурення, заспокоїти гнів, гнів розбудити, роз'ятрити лють, зраджувати лють* (0,77). Напр.: **Яра лють добиралася до серця** князя за невдячний люд: чей же не про себе він дбає, а про землю руську... (ШНС); Та все одно ждав на Митусу і **яра лють добиралася до серця**: як посмів славний співець, колишній дружинник і слуга вірний, не послухатися наказу? (ШНС); ...настала черга на чернігівського полковника Павла Полуботка, який ще в Глухові на кривавій розправі вразив царя своєю незалежною поведінкою і самолюбством та гордістю **роз'ятрив лють** самодержавця, що звик до принизливих випрошувань хоча б мізерних пільг, колінопреклонінь та доносів (Ор); Аркадій пас їх ревнивим поглядом, на його обличчі **малювалася злість**, змішана із впевненістю в перемозі... (ХП).

Низку метафоризацій можна інтерпретувати, услід за підходом З. Кевечеша [Kovecses 1998], як ГНІВ — ЦЕ СУПРОТИВНИК (У БОРОТБІ) (16,21): *стримувати лють*

(3,86); *стримувати гнів, тамувати злість* (1,54); *вгамувати гнів, злість зганяти, гнів зганяти, зганяти злість, стримувати гнів, тамувати гнів, напад гніву, стримувати люті, тамувати люті, злагоднювати злобу, стримати обурення, подолати звірство, чинити звірство* (0,77). Напр.: *Трещокін невизначно пам'ятав своє учораїшнє розслаблення, сердився на себе і свій **гнів зганяв на тих**, що від нього залежали* (ЖК); *Підозра закралася в свідомість хана, **в нападі гніву** він вигнав аталика з намету* (М); *Аталик сердитий. Іслам бачить, як він насилу **стримує люті*** (М); *Він **не міг стримати обурення** і сказав те, чого не повинен був знати Антін* (КБШ); *Най усі знають, хто **чинить звірства** від імені УПА* (ВС).

ГНІВ — ЦЕ ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ(10,81): *носити гнів, стріла гніву, шалька гніву, тратувати люттю, витісняти злобою, коробити злобою, додавати злості, затаїти злість, пригрозити гнівом, вражати злобою, рятуватися злобою, согрішати гнівом, согрішати люттю, діймати злістю* (0,77). Напр.: *Тятива революційної напруги натягувалася до критичної межі, готова **випустити стрілу гніву**, котра змете антинародну владу...* (ГЗВГ). У цьому випадку спостерігаємо розгорнуту метафору, у якій **гнів** концептуалізується у термінах концепту ЗБРОЯ («стріла є символом кари верховних богів, швидкості, гострих ідей, дошкульних слів» [ССКУ, с. 212–213]). Фразеологічна алюзія наявна в такому контексті (*кидати / кинути на чашку терезів* [СФУМ, с. 291]; «шалька — символ справедливості» [ЖЗУЕ, с. 62]): *І думалось потім Осташкові: не було б сьогодні такої дивовижної гармонійності у природі — хтозна, чи не **переважила б шалька гніву й печалі** і замість розсудливої стриманості взяла б гору нерозумна рішучість, і початок правого чину навіки знеславився б кривавим злочином* (ЧВ).

ГНІВ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ (6,18): *розбурхувати озлоблення, гнів зануртував, шквал люті, люті вирує, накопилася злоба, темінь злоби, злоба затопила, прорвався гнів* (0,77). У наведеному прикладі наявна розгорнута метафора, у якій концептуалізація ЗЛОБИ як СТИХІЇ увиразнюється індивідуально-авторським порівнянням: *...в чорній душі вбивці не зажеврювався більше племінець каяття — **густа темінь злоби затопила Йосипа**, немов ті осінні води пересяклим отруйним баговинням тунт...* (ВС); *Пішла, похилена, поміж клумбами, що біло пінилися*

кущиками нарцисів, відхилила хвіртку до Соколиної вежі — в проході теж стояв євнух, і **прорвався гнів** у лагідної ханім (М).

ГНІВ — ЦЕ ТЕМРЯВА (1,54): *гнів не затьмарив, пітьма злоби* (0,77). Напр.: *Цариця нині рада, що гнів не затьмарив їй тверезого розуму* (ЖК). Цей контекст свідчить про постульовану в когнітивній лінгвістиці системність метафори, а окрім того, відповідає «культурній моделі» гніву, яку запропонував З. Кевечеш [413]. Хоча Р. Іваничук вживає атрибут *тверезий до розум*, РОЗУМ традиційно концептуалізується й у термінах СВІТЛА.

ГНІВ — ЦЕ ХОЛОД (0,77). Належить звернути увагу на те, що ЗЛІСТЬ, ЛЮТЬ може концептуалізуватися у термінах концепту ХОЛОД: *А як часом послабне моя сила, і серце в груді біль зціпить пекучий, і людська злість зморозить кров у жилах, то човник м'я перенесе летючий — твоя любов підніме м'я на крилах, аж поки вал не зломиться ревучий* (ШНС).

Не виявлено високої частоти рослиноморфних і зооморфних метафоризацій цього концепту, наявні лише поодинокі приклади: ГНІВ — ЦЕ РОСЛИНА *сіяти в душі злість* (0,77); ГНІВ — ЦЕ ТВАРИНА *черв'як злоби* (0,77). Напр.: *Мацько дивується, а від слів проповідника бадьорий дріж пробігає йому по спині, він чує, як випрямляється в нього хребет, як гнівна мова мніха сіє в його душі злість на самого себе за те, що досі той хребет був зігнутий, немов яремна дуга...* (МЗВР).

Компонентами метафоричних висловів, які вербалізують досліджуваний концепт, є соматизми: **очі** (7,72) — *в очах гнів, очі зайшли гнівом, нестримний гнів спалахнув у очах, не було в його очах гніву, з налитими люттю очима, сповнені люті очі, налиті злобою очі, шаленством спалахнули очі, несамовитість в очах, бачити гнів* (Мене, московита, у вас ненавидять, я бачу гнів і зло в людських очах (Ор); **душа** (1,54) — *набрякала душа думками, гнівом, словами; сіяти в душі злість; груди* (1,54) — *гнів заклекотів у грудях, скипіла в грудях лють; серце* (2,32) — *гнів не підступив до мого серця, напливає до серця злоба, без злоби в серці; обличчя* (3,86) — *почервоніле від гніву обличчя; обличчя, опромінене гнівом; гнівом налилося його обличчя, лють скороблює біде обличчя, обличчя перекосила злоба; губи/уста* (2,32) — *з люті губи кусає, стиснули люттю її уста, губи стиснути в злобі; зуби*

(0,77) — *скрипить піском лютъ на зубах*; **кров** (0,77) — *злість заморозить кров*. Соматичний компонент **очи** (7,72) є найчастотнішим у метафоричних висловах, письменник його поєднує з такими емоційними станами, як-от: *гнів, лютъ, злоба, шаленство, несамовитість*; тимчасом частота компонентів **душа, груди, серце** становить 5,4; слів **обличчя** — 3,86, **уста/губи** — 2,32, **зуби** — 0,77, **кров** — 0,77. Не виявлено вербалізацію станів *обурення, озлоблення* в термінах соматизмів.

Письменник уживає також кольороназви, вербалізуючи концепт ГНІВ: *жовтогаряче* полум'я гніву, **сині** пелехи люті, **посинілий** від злоби, **чорний** від злоби, *губи стиснулися в злобі до синяви, розчервонілий* від сорому та злості, **чорна** злість, **посиніти** від злості, **чорна** лютъ, *губи стиснулися в злобі до синяви*. Негативний емоційний стан *гнів* вербалізовано переважно «холодними» кольорами — чорним та синім.

Вербалізація концепту ГНІВ в ідіолекті Р. Іваничука представлено за допомогою уявлень про тілесні відчуття та фізіологічні реакції організму з частотою 0,77, як-от: **реакція організму/поведінка в певному стані** 6,95 (*посинілий від злоби, чорний від злоби, розчервонілий від сорому та злості, посиніти від злості, спаленіти від гніву, почервоніле від гніву обличчя, тіпатися в люті, коробитися від злоби, закричати у шаленстві; міміка* 4,63 (*морищитися від гніву, стиснули люттю її уста, з люті губи кусає, лютъ скороблює бліде обличчя, обличчя перекосила злоба, губи стиснулися в злобі до синяви*).

Концепт ГНІВ у ДКРІ вербалізовано за допомогою вигуківих конструкцій, що вербалізують ГНІВ — *нехай вдавиться, хай їм біс!, хай мучаться всі, хай йому лихо!, хай почорніє його лице, хай йому тряся!, о прокляття!, о прокляття, о Аллах!, а щоб тебе!..., а щоб ... гех!..., а щоб ту коляду шляк трафив, та би її трафив!, а щоб ти, Климе, здох; а щоб тобі нудно було!; щоб тебе чорт побрав!, щоб вас шляк трафив; о, хай буде проклятий світ*.

У словосполуках моделі ГНІВ + СУРЯДНИЙ СПОЛУЧНИК + ІМЕННИК другий іменник, як правило, називає якийсь негативний стан або емоцію. Атрибутами концепту ГНІВ переважно виступають слова зі семантикою високих моральних якостей (*праведний, благородний, справедливий*) та ад'єктиви, які позначають силу, і

асоціюються з ГНІВОМ, який концептуалізує істоту, тварину, природню стихію.

Р. Іваничука найчастіше концептуалізує ГНІВ як ІСТОТУ (34,75), РЕЧОВИНУ, РІДИНУ, РІДИНУ У ВМІСТИЩІ (24,71), СВІТЛО, ВИСОКУ ТЕМПЕРАТУРУ, ВОГОНЬ, ВИБУХ (23,17). У ДКХП частотною моделлю є ГНІВ — ЦЕ ВОГОНЬ, ПІДВИЩЕННЯ ТЕМПЕРАТУРИ. У ДКРІ, на відміну від ДКХП, виявлено такі моделі, як: ГНІВ — ЦЕ СУПРОТИВНИК (16,21); ГНІВ — ЦЕ ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ (14,67); ГНІВ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ (10,03); ГНІВ — ЦЕ ТЕМРЯВА (1,54). Наявні поодинокі приклади моделей ГНІВ — ЦЕ ВІЙНА, ГНІВ — ЦЕ ХОЛОД і рослиноморфну метафоризацію.

У ДКРІ в межах метафоричної моделі ГНІВ — ЦЕ РЕЧОВИНА, РІДИНА, РІДИНА У ВМІСТИЩІ виокремлено інваріанти ГНІВ — ЦЕ ОТРУТА, ГНІВ — ЦЕ ЛІКИ, ГНІВ — ЦЕ ЩОСЬ СОЛОДКЕ, ГНІВ — ЦЕ ХОЛОДНА РІДИНА, для моделі ГНІВ — ЦЕ ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ інваріант — ГНІВ — ЦЕ ЗБРОЯ.

Т. Єщенко, аналізуючи метафору в поетичних текстах, зазначає: «квантитативний аналіз метафоричної системи 90-х років ХХ ст. показав, що специфічною особливістю структурування сучасної поезії є не оречевлення світу, а його оживлення, функціонально-стилістичний діапазон якого у поетичному мовленні дев'ятдесятників набуває неоднорідної актуалізації» [113, с. 91].

Найчастотнішими соматичним компонентом у метафорах є *очі* (37%), іншим соматизмам властива нижча частота — *обличчя* 18%; *серце, губи/уста* 11%; *душа, груди* 7%. Для концепту РАДІСТЬ *очі* також є високочастотним словом у соматичних метафорах, а низькочастотними — *зуби, кров, руки, долоні* 4%. Колокації зі словом *гнів* для опису реакції та поведінки людини (60%) виступають високочастотними вербалізаторами концепту.

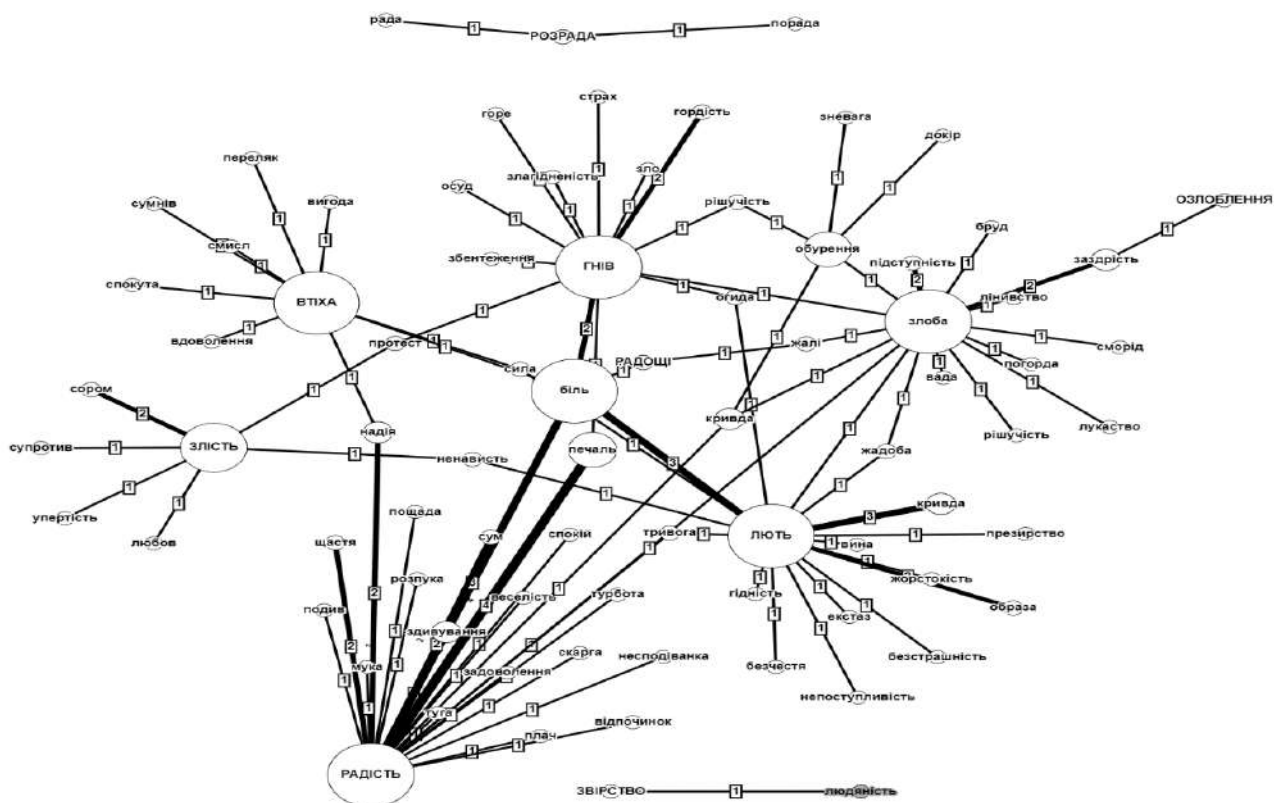

Рис. 3.3. Сполучникові моделі з концептами РАДІСТЬ і ГНІВ

Як свідчить аналіз колокацій із компонентами *гнів*, *радість* та іншими вербалізаторами цих концептів, існує чимало сполучникових колокацій, які мають спільний компонент (див. рис. 3.3).

3.2.3. Профілі кольороназви ЧОРНИЙ. Найчастотнішим кольором у ДКРІ є *чорний*. У дефініції слова *чорний*, зокрема у СУМ–11, значення слова частково уявляють певні профілі концепту [СУМ–11, Т. 11, с. 352]. Однак, як зауважив Є. Бартмінський: «Різні профілі не є різними значеннями, є способами організації семантичного смислу всередині значень. Є твореними на основі деривації, що виходить від базового переліку семантичних ознак, прикмет в сфері значення — відкритого переліку ознак. Профілювання закладає існування прототипу. Можна поняття прототипу пов'язувати з профілюванням, приймаючи існування прототипного профілю й похідних від нього» [359, с. 220].

Натомість у словниках символів подають ту частину значення слова, яка у традиційних тлумачних словниках супроводжується позначкою «переносне». **Чорний** колір практично в усіх етнокультурах — це символ темряви, зла, смерті, диявола, пекла [ССКУ, с. 125]. В українському фольклорі *чорний ворон/крук* —

«лиховісний птах, вісник смерті» [ЖЗУЕ, с. 115], *чорна хмара* — «острах зливи, зливи, бурі; адже господар може лишитися без засобів до життя» [ЖЗУЕ, с. 139], *чорний кіт* — «символ зла, диявола; темряви і смерті: злі істоти перетворюються у чорного кота» [ССКУ, с. 125]. Проте в українській культурі *чорний* колір також асоціюється з молодечею красою: *чорні брови, чорні вуса, чорний чуб* [ССКУ, с. 185]

Звичайно, в авторському тексті може відбуватися актуалізація лише певних профілів. У текстах Р. Іваничука виокремлено такі профілі кольору *чорний*:

1. Кольору сажі, вугілля, найтемніший; протилежне білий — чорні очі, чорні брови, чорна сутана, чорна рясa тощо: *Увійшов Алім, високий, дужий, широкі чорні брови зсунулися над орлиним носом* (М). Темний, темніший порівняно зі звичайним кольором — *чорна темрява, чорна яма тюрми, чорна кров* тощо: *...був я тендітний і вразливий — переді мною поставали раз у раз чорна яма тюрми, холодні сибірські рудники...* (ЧетВ). Брудний, покритий брудом, сажею, кіптявою; непрофесійний, підсобний, важкий фізично, часто пов'язаний з виробничим брудом, пилом — чорна робота тощо: *А коли доходив до свого мешкання і з-за рогу показала його майстерня з чорним закоптілим віконцем та із з'їденою іржею шторою, спущеною на двері, чудний і зовсім недоречний жаль закрався в його свідомість* (КБШ); *Онуфрій, Онришко, Ковбанюк, Михайло Бабин — раптом змінились і на очах у всіх без жалю і звичайного мужицького сорому беруть чуже, а потім, після цієї чорної роботи, прийдуть додому, будуть їсти зароблену брудною працею вечерю і гладити по головах своїх дітей та навчати їх розуму й честі* (КБШ).

2. Не головний, не парадний, признач. для щоденних потреб — чорний хід: *Випустіть мене чорним ходом, пане Камінський* (ВзК). Який належить до нижчих верств суспільства, до трудового народу; протонародний (заст.) — чорний натовп, чорна челядь тощо: *Тим часом продряглий Ясьо вмиє забіг до ротонди, й за хвилину над клепарівською ямою залунала тужлива музика, й на її звук з нір почав виповзати чорний люд* (СуП).

3. Важкий, безпросвітний, безрадісний — ридати чорними сльозами, чорне майбуття, чорне провалля апокаліптичної катастрофи, запас на чорну годину, чорне провалля часу, чорна звістка/вість, чорні сльози емігрантів, чорна біда, чорне горе,

чорна процесія, чорне свято тощо: *Я не заперечую — зрештою, про це знає краще пан Косинюк, — лились, лились ті **чорні сльози** емігрантів...* (ШнС). перен. Який не викликає схвалення; поганий, негативний, ганебний — чорна війна: *Тож спливали з тростинового пера чорні рядки на папірус — про **чорну війну**, від якої не зуміли втекти, хоч і як намагалися, первосвященики* (ЄвТ).

4. Власт. злісній, низькій, підступній людині — чорна ненависть, чорна лють, чорна зрада, чорна думка, чорна душа: *Крутий норов князя легко приборкував навіть **чорну ненависть** у позирках злобних бояр* (ШнС). За марновірними уявленнями — чарівницький, чаклунський, пов'язаний з нечистою силою — чорна магія, чорна сила: *...звів уверх руку з мідним келепом й погрозово замахав ним до **чорних сил**...* (ГзВГ).

Опозицію **білий** — **чорний** Р. Іваничук використовує для відображення протилежних сутностей, що, своє чергою, дає змогу створити контрастну характеристику образів: *чорне свято білої зими, чорне вмить переміниться на біле, проти чорних і білих ворогів, чорний без обличчя пастух сидів на білому коні, написати чорним по білому* (Ваше сіятельство, я **написав чорним по білому** своє зізнання і більше не додам до нього жодного слова (ЧетВ)). Опозиція **білий** — **чорний** має символічне значення та виражає поняття світлого — темного, темряви — світу, доброго — поганого. У досліджуваних текстах ужито фразеологізми з компонентом чорний, як-от: *написано чорним по білому; на чорну годину*.

У ДКРІ кольороназва чорний є компонентом таких словосполук: **загальнономовні** 27,6 (Чорна рада, чорна ненависть (3,09); чорна магія (2,32); чорна біда, чорна вість, чорне горе, чорна зрада, чорна книга, чорна сила, чорний хід (1,54); чорна буря, чорна година, чорне дерево, чорна дорога, чорна звістка, чорна кров, чорна робота, чорна війна, чорна думка, чорна процесія, чорне свято, чорна душа (0,77)); **трансформовані** 3,86 (чорний люд, чорні сльози (1,54); чорна лють (0,77) (загальнономовні чорні люди, гіркі сльози, задня думка, чорна злість)); **індивідуально-авторські** 1,54 (чорне майбуття, чорна челядь (0,77)).

Словосполуки чорний + ненависть, зрада мають значення належності злісній, низькій, підступній людині. Словосполукам чорна вість/звістка властива семантика дуже неприємної новини, чорна біда/чорне горе інтенсифікують душевні страждання,

переживання. Р. Іваничук вживає вислови *чорний люд, натовп, юрба, челядь* для опису знедоленого народу, що належить до нижчих верств суспільства.

Серед вербалізаторів **чорного** кольору у ДКРІ виявлено такі сполуки, як *чорнота Юдиної зради, чорно заздрити, чорно пам'ятати, чорно проклинати*, що концептуалізують негативні емоційні стани.

У текстах Р. Іваничука наявні вживання прийменникових конструкцій із спільнокореновими вербалізаторами з семантикою **причини**: *почорнілий від грибка, дощів; чорніти від кінського посліду; синьо-чорні від мазуту; почорнілий від непевності, жалю; зчорнілий від кохання, горя*.

Р. Токарський наводить численні приклади способів дати дефініцію кольору в словниках, і одним із таких способів є використання прототипного референта — кольору сажі, вугілля [467, с. 37]. Згаданий автор зауважує, що фразеологія та пареміологія, зокрема порівняльні конструкції, розширюють перелік назв об'єктів, які можуть слугувати взірцями барв [467, с. 37]. Така інформація є цінною й для концептуального аналізу текстів певного автора, оскільки постачає інформацію про концептуальний зміст досліджуваної одиниці. Загалом Р. Токарський доходить висновку, що «перенесення семантичних конотацій, властивих назвам прототипних референтів, на відповідні назви кольорів виявило тільки часткову симетрію конотацій, актуалізованих через *чорноту* і *білизну*. *Чорнота* й *ніч* охоплюють негативні оцінні семантичні складники 'зла', 'загрози' і 'смерті', *білизна* скорельована зі *снігом* (і невеликою мірою підтримувана референцією до *дня*) може конотувати 'досконалість' і 'чистоту', ті останні як в сенсі фізичному, так і моральному, тобто семантичні ознаки оцінювані позитивно» [467, с. 83, 84].

Так, у текстах Р. Іваничука наявні такі порівняння з вербалізаторами концепту ЧОРНИЙ: **чорний** (*чорне, мов смола, волосся* (2,32); *чорне, мов гебан, волосся; чорне, мов вугіль, обличчя* (1,54); *волосся, чорне, як воронове крило; чорне, мов крукове крило, волосся; чорний, як земляця, хліб; чорний, як сажка, мурин; чорні, як шварц, мурини; чорний, мов ніч; чорний, мов труп; чорний, мов смерть; чорна, немов темінь потойбіччя, думка* (0,77); **чорнота** (*оповитий чорнотою, наче смола* (0,77)); **чорноока** (*чорноока, як циганка, дівчина* (0,77)); **чорно** (*чорно, як у глибокій ямі*

(0,77)); **чорніти** (чорнів, мов надгробний обеліск (0,77)); **зчорніти** (зчорніти, мов ніч(0,77)); **темний** (темний, мов вечірній сутінок, спогад (0,77)); **темніти** (темніти, мов хмара (0,77)); **стемніти** (стемніло, немов перед грозою (0,77)); **темно** (темно, хоч око виколи (0,77)).

У ДКРІ об'єктом порівняльних конструкцій із кольороназвою **чорний** виступають слова *смола, гебан, вуголь, воронове/крукове крило, землиця, сажка, шварц, ніч, труп, смерть, темінь, циганка, глибока яма, надгробний обеліск, сутінки, хмара, гроза*, тимчасом суб'єктами — *волосся 3,86, мурин 1,54; хліб, думка, спогад 0,77*. Натомість у ДКХП типовими порівняльними конструкціями є: *чорний, як/мов смола 1,1; ніч 0,67; сажка 0,32; земля 0,28; жук 0,2; дьоготь 0,19; вуглина 0,17; циган 0,15; вуглинка 0,14; терен 0,13; вугіль 0,12; галка 0,1; вугілля, крук, грак 0,09; морок 0,06; ворон, смерть 0,05; біда, тінь, нафта, хмара 0,04; темний, як/мов ніч 0,4; вороний, як ніч 0,02*.

У СУМ–11 визначення **чорного** кольору відбувається через прототипні референти *сажка* й *вугілля*: 1. Кольору сажі, вугілля, найтемніший; протилежне білий [СУМ–11, Т. 11, с. 352]. У досліджених текстах Р. Іваничука, як і в ДКХП найчастотнішим прототипним референтом є *смола*, а не *сажка* чи *вугілля*. Саме колірний профіль концепту ЧОРНИЙ пов'язаний із прототипом *смола*: *...вийшов до прибульців благовидний чоловік із підстриженим нижче вух **чорним, мов смола, волоссям**, пов'язаним від чола до потилиці червоною биндою...* (ХП). У цьому разі не спостерігаємо негативних конотацій.

Р. Токарський звертає увагу на те, що відбувається розвиток семантичних конотацій на основі стереотипної сполучуваності, які підпорядковані чорному кольору: конотації 'зла', а конкретно '(віщування) нещастя' приносять назви *крук* і рідше *ворона* [467, с. 46]. Цікаво, що таких негативних конотацій не спостерігаємо у випадку сполуки *воронове/крукове крило*, якщо йдеться про колір волосся: *...вона скинула кожушок, зсунула з голови хустку, й на щоки впало **чорне, мов воронове крило, волосся**, крізь яке прозирала біла шия, а кабатину розпирали повні груди...* (ВС). Негативні конотації транслують референти *смерть, труп, темінь* потойбіччя: *Я кликав до себе сон, і він раптом почав насуватися на мене, напливати — **чорний**,*

*мов смерть. І я уже знав: як тільки він мене окутає, затулить ніздрі й рот, я задушуся, помру, і перервуться раз назавжди мої роздуми і згадки... (БВВ); ...а ще увійшов у поле його зору **чорний, мов труп**, Юрко Гулейчук, який поривався ту оздобу в Ганни відібрати... (ВС); Враження від пережитої в розмові з коломийським бібліотекарем ночі намагалися вкластися у пам'яті Мирона в логічний ряд, та заважала цьому **чорна, немов темінь потойбіччя, думка...** (ВС).*

Р. Іваничук уживає загальнономовні порівняння *чорний, як/мов смола, ніч, саж* та фразеологізм *чорно, хоч око виколи*. Використовує автор діалектні порівняння *чорний, мов гебан*²¹ (*То й видно, що ти не циганка: очі в тебе блакитні, як у мого Селіма, і сказав би я — брат із сестрою зустрілися, якби не твоє **чорне, мов гебан**, волосся (М)*); *як шварц*²²: *Буде то, приміром, Судан Єгипетський з **чорними, як шварц, муринами** (ХП)*. Окрім того, наявна низка трансформованих порівнянь: *чорний, як землиця; чорнота, наче смола; чорноока, як циганка* (від загальнономовних порівнянь — *чорний, як земля*: заміна *земля* → *землиця*; *чорний, наче смола*: заміна *чорний* → *чорнота*; *чорний, як циган*: заміна *чорний* → *чорноокий*, *циган* → *циганка*). Індивідуально-авторським є порівняння *чорний, немов темінь потойбіччя*. Отже, загальнономовні порівняння в текстах письменника становлять 84%, трансформовані — 11% та індивідуально-авторські — 5%.

Р. Іваничук вживає кольороназву *чорний* у прямому значенні як загальнономовний епітет для опису темної пори доби, невивчених місць, одягу; цей колір має і негативну символіку, мета якої відобразити потойбічний світ, горе, страждання, розпач, смерть. У ДКРІ і ДКХП **чорний** колір передає й посилює негативну оцінку, він символізує скруту і тяжке життя. Так, у ДКРІ натрапляємо на: *чорна ненависть, чорна біда, чорне горе, чорна зрада, чорна лють, чорна сила, чорна думка*.

Отже, прототипами *чорного* кольору в текстах Р. Іваничука виступають *смола, гебан, вуголь, воронове/крукове крило, землиця, саж, шварц, ніч, труп, смерть*,

²¹ ГЕБАН, у, чол., діал. Ебенове дерево. *Подався Сатні до покою й ліг На ліжку з слонової кості і гебану* (Іван Франко, XII, 1953, с. 29); * У порівняннях. *Як з гебану волос чорний* (Словник Грінченка) [СУМ–11, Т. 2, с. 45].

²² Шварц 1. чорна паста до взуття; вакса (ср, ст) [ЛЛ, 2012, с. 805].

темінь, циганка, глибока яма, надгробний обеліск, сутінки, хмара, гроза, тимчасом у ДКХП — *смола, ніч, сажка, земля, жук, дьоготь, вуглина, циган, вуглинка, терен, вугіль, галка, вугілля, крук, грак, морок, ворон, смерть, біда, тінь, нафта, хмара*. Зрозуміло, що перелік прототипних референтів із ДКХП має більший обсяг, однак у цьому разі важливу роль відіграють кілька параметрів: кількість порівнянь із певним компонентом та семантика, яка транслює порівняння в тому чи тому контексті.

Отже, у текстах Р. Іваничука актуалізовано такі профілі концепту ЧОРНИЙ: 1) кольору сажі й вугілля, темний, брудний, непрофесійний, важкий фізично; 2) не головний, призначений для щоденних потреб; який належить до нижчих верств суспільства; 3) важкий, безрадісний, негативний, ганебний; 4) властиве низькій, підступній людині; пов'язаний з нечистою силою.

У Р. Іваничука переважає нейтральне значення сполук з компонентом **чорний** (позитивне 17%, нейтральне 57%, негативне 26%), тимчасом у ДКХП — негативна семантика досліджуваної кольороназви. Так, Р. Іваничук надає атрибут *чорний* низці понять і об'єктів, як-от: *чорне богохульство, чорна війна, чорне майбуття, чорний мужлан, чорна процесія, чорна челядь*.

3.2.4. Профілі кольороназви БІЛИЙ. Кольороназва *білий*²³ є «символом світла, сонця, життя, вічності, святості божества; місяця; смерті; радості, святковості; сакрального для українців кольору житла, одягу та ін.; сходу, добра; краси; чогось блискучого, прозорого, невидимого; зиму, снігу» [ССКУ, с. 24]. У свідомості українців *біле* пов'язане з божественним, чистим, світом, красою, душевністю [ССКУ, с. 24].

У ДКРІ для **білого** кольору виокремлено такі профілі:

1. Який має колір крейди, молока, снігу; протилежне чорний — *біла хата, біла стіна, біле полотно, біла фата, білі зуби*; світлий; чистий, випраний — *біла сорочка*,

²³ СУМ фіксує такі значення прикметника *білий*: 1) який має колір крейди, молока, снігу, протилежне чорний; // уживається як постійний епітет до деяких назв; // вимитий, випраний, чистий; // посивілий, сивий, сивочолий; // зблідлий, блідий; // безколірний, безбарвний, прозорий; // у значенні іменника біле; 2) на якому є багато білих плям, вибілених предметів тощо; 3) світлошкірий про расу [СУМ–11, Т. 1, с. 181].

*біла хустина, білий комірець, білі рукавички, білий рушник, біла постіль тощо; сивий, сивоволосий — біле волосся, біла голова; Далеко за валами крізь розквітлі черешневі сади проглядають червоні дахи й **білі стіни** хат Городилова, Єлеховичів, Вороняків (ЧП), ... розстелили на долівці печери живий килимок шовкової галявини з холодним джерельцем та кущами туї і — в **білих сорочках**, чистих, мов свіжий сніг... (ЄвТ).*

2. Зблідлий, блідий; безколірний, безбарвний, прозорий — *білі очі*. Льонця зупинилася, нахилила вбік голову, відгорнула пальцями зливу **білого волосся** (Манускрипт з вулиці Руської). Оленка стояла **біла**, злякана, коли Семен, зовсім уже спокійний, підійшов до неї (КБШ). Навпроти нього стояла моторошно спокійна, з **білими очима** примара, яка так одверто назвала свою страшну професію (ЖК).

3. На (у) якому є багато білих плям, вибілених предметів і т. ін — *білий яблуневий цвіт*; світлошкірий (про расу) — *білі люди*. Внизу — *густі дніпровські луки, кручі облиті молоком білого яблуневого цвіту* (ЧетВ). Й вигукнула біла громада в один голос про згоду, й ніхто іншої думки не висловив; **білі люди** почали хором повторювати одні і ті ж слова про надану їм найвищу честь називатися татарськими людьми, про щасливе й радісне життя під берлом великого хана... (ХП).

Так, словосполучки *білі стіни* (білостінний), *біла хата* вербалізують прототипне уявлення про українське село та є символами рідної землі, тепла і затишку [ССКУ, с. 228]. Колокації *біла сорочка, біла хустина, білий рушник* є типовими і водночас сакральними для української мовної картини світу. Тимчасом *білий фартух* є елементом українського національного жіночого костюма [ЖЗУЕ, с. 614], *біла фата* — весільний головний убір нареченої [СУМ–11, Т. 10, с. 569].

Звертає на себе увагу частотне використання топонімічних назв із цим компонентом: *Біла Гора, Біла Церква; Біла Лебединця, Білий Камінь, Біла Кобила; Біле місто, Білі Атени, Білий Слон, Біле Море*.

За О. Левченко, атрибутом **білий** наділено концепти СВІТ, ДЕНЬ [ЛУРББПСП, с. 27]. Найчастотнішими словосполучками з компонентом **білий** у Р. Іваничука виступають *білий світ, білий день*, які фіксують словники [СФУМ, с. 534; СУМ–11, Т. 10, с. 569]. Також автор послуговується низкою спільнокореневих вербалізаторів,

як-от: білосніжний, білокам'яний/білокамінний (Столик, дзеркало і ліжко, застелене **білосніжним** простиралом з мереживом (КБШ); І поляки, і козаки оголосили Немирича зрадником, проти Гадяцької унії піднялося повстання по всій Україні — чернь пішла за Москвою. Й справили в **білокам'яній** столиці тризну по нашій угоді (ЧП); Зігрітися з дороги й справді треба було, а ще хотілося дізнатися про найсвіжіші новини в **білокамінній** столиці (ЖК)).

Слова білявий, білуватий, білявенький, біленький, білокосий, білоголовий, біловолосий, білочубий передають колір волосся. Слова білочолый, білобородий, білозубий описують зовнішній вигляд особи. Так, високочастотний колокат-соматизм зуби кольороназви білий трапляється в таких висловах: густі білі зуби, світити білими зубами, блиснути/зблиснути білими зубами, оскал білих зубів/оскалені білі зуби, ошкірити/вишкірити білі зуби; а також — груди, циці, перса: Вона розстебнула один гудзик на мережаній кофтині і жолобець поповз униз, розділяючи **два білі бохонці персів** (МзВР); ...вона розстібнула кабатину, з пазухи випорснули **білі циці**... (ВС); ...вона розстібнула блузочку, **білі перса** випорснули з пазухи... (ХП).

Колокати кольороназви білий, як-от ряс, цвіт, береза (білокора береза) є народно-поетичними епітетами та символізують невинність, чистоту, радість та ін. Частотною є колокація білий кінь: Випав сніг на Михайла — а святий архістратиг приїхав **на білому коні** (МзВР); Попереду довгої імператорської валки їхав **на білому коні** султан Ібрагім (М).

Письменник вживає атрибут **білий** у символічному значенні. Серед таких уживань можна виокремити загальномовні сталі сполуки 78/60,23 [СУМ–11, Т. 1, с. 181]: білий світ 17/13,12, на білому світі 14/10,81; білий день 13/10,03; серед білого дня 11/8,49, чорним по білому 5/3,86; біла гарячка, білий хліб 4/3,09, біла душа 3/2,32, в білий день, біла магія 2/1,54, біла ворона, біле чудо, біла тиша, по білому світі 1/0,77. Окрім того, у ДКРІ наявні сполуки, які не фіксують словники з огляду на їхню низьку частоту, не натрапляємо на них в ілюстративних контекстах: біла втіха 'цвіт' (...**біла втіха** сиротливо пролетить над кущем... (ЖК)). Однак знайдено кілька вживань цієї словосполуки в сучасних текстах: Хуртовина — **біла втіха**, Біло вбілює хати! (Анатолій Камінчук); Там зойк... там Смерть... там біла-біла **втіха**... — Її

цілунки — чорні нагідки (Анатолій Сазанський, 1952). Цікаво, що в одній із методичних розробок дітям запропоновано завдання: *Як іще можна назвати хуртовину? (Завірюха, заметіль, метелиця, біла втіха, віхола)* (За матеріалами журналу «Джміль», 1999, №4). Контекстуально «політичну» символіку транслює вислів *біла зараза* (1/0,77): *Знай: ні я, ні тато не за комуну. — Тата облишмо. А тобі скажу: залізла в душу біла зараза — вбий відразу, щоб не довелося комусь за це братися* (КБШ). У низці сучасних текстів натрапляємо на поодинокі вживання словосполучки *біла зараза* стосовно явищ оцінюваних негативно і які мають реальну колірну ознаку білий: *Вночі постійно падає ця біла зараза! У мене криваві мозолі на руках і болі в спині від прибирання снігу!* (vk.com > notes20703902); *Мало того, що ціле літо жуки, тля, кліщі на трояндах, то останній рік ще й на капусті якась нова біла зараза була* (forum.kozovod.com > na-sel).

«Коли мова йде про *білий* як *блідий*, то відбувається не лише взаємодія концептосфер ЛЮДИНА чи АРТЕФАКТ, але й ЛЮДИНА та ПРЕДСТАВНИК ПОТОЙБІЧНОГО СВІТУ чи МІФОЛОГІЧНА ІСТОТА — Смерть, Привид, чого звичайно немає під час пошуку референта білого як реального кольору предметів, речовин, явищ природи тощо. За народними уявленнями, білий асоціативно пов'язується зі Смертю, Чумою, Холерою як міфічними персонажами» [ЛУРББПСР, с. 27]. У Р. Іваничука, як і в українській мовній картині світу, *блідий* слугує для опису змарнілого і хворобливого зовнішнього вигляду. Прикметник *світлий* має переважно позитивну семантику і часто вжито в переносному значенні (*світла пам'ять, світлий ум*); атрибут *молочний* автор вживає в образному значенні для передачі краси навколишнього світу (*молочні тумани, молочний світанок*), вторинна номінація *крейдяний* слугує для підкреслення інтенсивності кольору. Аналогічні вербалізатори досліджуваної кольороназви наявні й в «еталонному» корпусі.

У текстах Р. Іваничука наявне вживання кольороназви *білий*, її спільнокореневих і синонімічних вербалізаторів у порівняльних зворотах, як-от: *білий, мов шума під водоспадом* (1,54); *буханець білого, як паска, хліба*; *дитину, що була біла, як шума на молоці*; *білий, мов шумка на молоці*; *ідуть инурком люди з повними кошиками — білі, мов лебеді*; *біле, мов з алебастру виліплене, вушко*; *біла,*

немов весняна хмарка, дівчинка; білий, мов лебедиця; білий мов полотно; зблиснувши білими, мов перли, зубами; обличчя білим мов папір; білий, мов черемха; білий, немов розмай черемхи (0,77). Спостерігаємо вживання загальномовних порівняльних конструкцій білий, мов лебеді; білі, мов перли, зуби; білий мов полотно; білий мов папір, а також їхніх трансформацій. Автор трансформує стабілізовані порівняння білий як піна і білий як молоко [ЛУРББПСП, с. 97, 101]: у порівняннях білий, мов шума під водоспадом, біла, як шума на молоці замінено компонент піна → шума/шумка та розширено компонентний склад (під водоспадом/на молоці). Розширення компонентного складу наявне також в одиниці біле, мов з алебастру виліплене (стабілізованою є одиниця білий як алебастр [ЛУРББПСП, с. 86]); біла, немов весняна хмарка, дівчинка (стабілізованою є одиниця білий мов хмара (як хмаринка) [ЛУРББПСП, с. 99]). Заміну компонентного складу простежено у порівняннях білий, як паска (стабілізованою є одиниця білий як хліб [ЛУРББПСП, с. 90]); білий, мов лебедиця (стабілізованою є одиниця білий як лебідь [ЛУРББПСП, с. 86]). У сполуках білий, мов черемха; білий, немов розмай черемхи конкретизовано образ (стабілізованою є одиниця білий як цвіт [ЛУРББПСП, с. 87]).

У ДКРІ наявні порівняння з компонентами-вербалізаторами кольороназви білий: **побіліти/біліти** — побіліти, мов цукор; стежка біліла, немов простелений рушник; **блідий** — блідий, як цей осінній день/як стіна/мов пліснява/мов папір/мов гашене вапно/мов труп/мов повіс'яне полотно/мов бібулка; **світлий** — світлий, немов херувим/мов уранішня зоря/вранішня зоря. Трапляються трансформації порівнянь: заміна й розширення компонентного складу немов простелений рушник (немов рушник), осінній день (як день), мов гашене вапно (мов крейда), мов повіс'яне полотно (мов полотно), мов бібулка (мов папір).

У ДКХП типовими порівняльними конструкціями є : білий, як/мов/немов сніг 0,9, молоко 0,5, крейда 0,3, сметана, стіна 0,2, лебідь 0,18, полотно 0,16, папір 0,13, лунь 0,12, льон 0,1, смерть 0,1, сонце 0,08, голуб 0,06; тісто, морська піна, вата, вареник, цукор, перший сніг 0,05; збиране молоко, перли, грудка, примара, піна, привид, сіль, свічка, хмара 0,04; блідий як/мов смерть 0,52, крейда 0,28, стіна 0,25, полотно 0,1, мрець 0,09; світлий, як/мов/немов пряжене молоко, ніжний льон, сонце

0,02. За результатами асоціативних експериментів С. Мартінек дійшла висновку, що «психологічно найвагомішою точкою референції для білого в українській мові є сніг» [220, с. 346]. У ДКХП порівняння *білий як/мов/немов сніг* є найчастотнішою конструкцією, проте у ДКРІ це порівняння є низькочастотним.

Отже, у ДКРІ прототипом *білого* (світлого) є *шума, паска, лебідь/лебединця, алебастр, хмарка, полотно, перли, папір, цукор, рушник, день, зоря*; для *блідий* — *стіна, пліснява, вапно*; у ДКХП — *сніг, молоко, крейда, сметана, стіна, лебідь, полотно, папір*.

У СУМ-11 визначення *білого* кольору відбувається через прототипні референти *крейда, молоко, сніг* [СУМ-11, Т. 1, с. 181]. У ДКХП найчастотнішим прототипним референтом є *сніг, молоко, крейда*, тимчасом у ДКРІ — *шума*, що є кореферентом слова *молоко*.

З аналізу випливає, що в досліджених текстах актуалізовано такі профілі концепту БІЛИЙ: 1) який має колір крейди, молока, снігу; протилежне чорний; світлий; чистий, випраний; сивий, сивоволосий; 2) зблідлий, блідий; безколірний, безбарвний, прозорий; 3) на (у) якому є багато білих плям; світлошкірий.

Специфіка уживання цієї кольороназви у текстах Р. Іваничука полягає у вживанні стабілізованих метафор із компонентом *білий* (16%), високочастотними колокатами вербалізаторів *білого* виступають *світ* і *день*. Із кольороназвою *білий* високочастотні колокати *зуби, груди, циці, перси* передають красу й молодість людського тіла, слова *хата, стіни* концептуалізують рідну землю, слово *сорочка* є символом непідкупності.

3.2.5. Профілі кольороназви ЧЕРВОНИЙ. Червоний²⁴ колір — це символ влади і величі, він асоціюється з кров'ю і вогнем. На прапорах він символізує бунт,

²⁴ СУМ фіксує значення прикметника *червоний*: 1) який має забарвлення одного з основних кольорів спектра, що йде перед оранжевим; кольору крові та його близьких відтінків; // який став, зробився темно-рожевим від припливу крові; // з рожевими щокми; 2) *перен., політ.* який стосується революційної діяльності; пов'язаний з радянським соціалістичним ладом; протилежне білий; // у знач. ім. червоні, -них, *мн.*, захисники радянського соціалістичного ладу; воїни радянських революційних військ [СУМ-11, Т. 1, с. 181].

революцію, боротьбу [Анна Збаражська, <https://plomin.club/color-semantics-subjectivity-and-associations/>]. Інші дослідники зауважують, що *червоний* символізує радість, красу, молодість, любов, багатство, урочистість, повноту життя, з одного боку, з іншого — ворожнечу, помсту, війну, агресивність, смерть [ССКУ, с. 123].

Серед прийменникових конструкцій із прикметником **червоний** виокремлюємо сполуки, яким властива семантика *причини*, що містить інформацію про причину або джерело виникнення емоційного стану: *червоний, (по-)червоніти, (роз-/по-)червонілий від/од: червоний від люті, від морозу, від/од полумені; почервоніти від приниження; до мочок вух, від сорому; розчервонілий від сорому; червоніти від догідливості; по самі вуха; почервоніле(-і) від гніву обличчя, від холоду пальці*. Отже, ставати червоним можна від полум'я, холоду або від певного емоційного стану (*приниження, сорому, догідливості, гніву*).

У текстах Р. Іваничука наявні такі профілі кольору **червоний**:

1. Кольору крові та вогню. У корпусі текстів Р. Іваничука атрибут **червоний** застосовано для опису небесних світил та природніх явищ: *червона скибка сонця, червоний диск сонця, червоне сонце, червоне зарево, червоне сонце; червоне кружало піднялося над обрієм; сонце невтримно піднімалося [...], немов червоний м'яч; з-за обрію вплив серпик червоної лави; червоним жаревом зійшло сонце; червоний місяць, червона тареля місяця, червоним рушником спадав з тарелі місяця на обрій; зачервоніло небо*. Так, вогненна стихія представлена в образних конструкціях, зокрема: *через відчинені дверцята жар вишкірював червоні зуби; червона буря (А мольфара Івана давно вже не було, й червона буря безкарно увірвалася на Босню й Вулицю, поливала центр села свинцевим градом, освічувала вогнем, затуманювала чорним димом (BC); Через відчинені дверцята жар вишкірював червоні зуби (BC))*. В українському світосприйнятті сполука *червоний місяць* символізує біду, як і в ДКРІ (*...з лісу виходила сотня Чарноти, вояків було багато, вони спиналися схилом Солтисової гори й схожі були на рій бджіл, що висипався на сніг з розбитого вулика, рій повз на гору, над якою завис червоний місяць, й швидко допадав до вершини, нібито комахня сподівалася зігрітись там під холодним сяйвом (BC))*.

2. Атрибут **червоний** для позначення важливості, величі, багатства — книжечка

в червоній обкладинці; записаний червоним чорнилом папірець; списаний червоним чорнилом; виписаний червоним атраментом; на ворсистому червоному килимі під малиновим балдахіном; в одязі та аксесуарах ад'єктив **червоний** передає молодість і заможність — взувати червоні чобітки та підбивати долонею до підборіддя червоні коралі; з мочок вух звисали червоні сережки, а груди прикрашало дороге коралове намисто; сукні з червоного шовку. Напр., червоний пояс в українському світосприйнятті — символ дівочої краси і сімейного щастя, берегом від нещасть, пояс підкреслює святковість і заможність [ССКУ, с. 171–172].

3. Уживання кольороназви **червоний** стосовно, наприклад, обличчя уявляє інформацію про фізіологічні чи емоційні стани, у яких перебуває людина: **червоний** спухлий ніс; червоне обличчя князя нашіло від люті й вина. Кольороназvu **червоний** письменник вживає в метафоричних конструкціях для вербалізації емоційних станів: хвилювання (...він прикладав стільник чарунками до Наталчиних губів і напував медом, а вона вдячно дивилася на хлопця, на її паперовому обличчі проступали **червоними плямами** рум'янці... (BC); гнів, злоба, ненависть, образа (Знаю: до карлицької колонії, — відказав Єніфаній, боязко виминаючи **червоний погляд** ліліпута (Op); ...і в одну мить **червона лава** затопила його мозок — то дзвіниця закрутилася шалено, і задригали дитячі ніжки... (Op); Вітаю тебе, чорбаджі-баша, — почув Алім голос Нур Алі, та не побачив сердара за **червоною каламуттю**, що залила очі (Мальва); ...вона стала рушієм життя в світі, залитому **червоним кольором ненависті**, злоби, підступності й лицемірства... (BC); **Образа вибринула червоними плямами** на щоки, дівчина хотіла відступити... (BзK); Свидригайло гримав по дубовому столу буздиганом, сталеві листи вбивалися у дерево, він виривав буздиган разом із трісками, **червоне обличчя князя нашіло від люті й вина** (ЧВ)).

4. У досліджених текстах наявна вербалізація «політичного» профілю концепту ЧЕРВОНІЙ: *Таж ми навіть нової української літератури не знаємо як слід, наш образ Божий заляпано червоним багном, крізь яке прозирають лише сірі постаті Гаврилюка, Тудора, Галана, а були ж у нас Юрій Липа, Олена Теліга, Олег Ольжич — що ми відаємо про них?* (ХП); *Я — комуніст. У мене не тільки кров — кістки червоні* (КБШ); *...і вже колотилася в грудях радість, що земля навіки очиститься від*

фашистської скверни, а про **червону смерть** чомусь тепер не думалося... (BC); ...та невже ти сліпий і не знаєш, і не чув, що на захід нестримно котиться **червона лавина**, яка розчавить вас разом з німцями? (BC); ...проте був вельми авторитетний серед **червоних директорів** — керівник дніпропетровського „Південмашу“ Леонід Данилович Кучма... (ГЗВГ); УПА впродовж всієї своєї боротьби, а особливо під час рейду, стала живим прикладом протистояння **червоному імперіалізму**, про який в Європі склалася думка, що боротися з ним неможливо... (BC).

Високочастотними колокатами кольороназви **червоний** у дослідницькому корпусі Р. Іваничука є номінації одягу (*каптан, каптур, плахта, кафтан, кунтуш, китайка, хустка, жупан, околичка*) вжиті з конотацією святковості й величі; слова *орда, палац, кам'яниця, килим, прапор* мають семантику величі і влади.

Р. Іваничук уживає власні назви із компонентом **червоний**: Червона Русь (Галичина у XV–XVIII ст.), «Червона мітла» (узаконена озброєна банда, яка здійснювала геноцид українського народу), *Червоний Хрест*; Червона Армія; Червоне озеро (за радянських часів назву села змінено з назви Святе Озеро).

У досліджуваних текстах Р. Іваничука наявне вживання загальномовних колокацій у прямому значенні: *червононогий бузько, червонокрилий сарана, ясеніві червоні двері, червона конюшина*. Р. Іваничук використовує символ червона калина: *А малорос із синьо-жовтим прапором — це вже не малорос, а українець, який тут же заспіває пісню про козацькі могили й колишні подвиги, про похилену червону калину, про славу неньку-Україну, яка чомусь зажурилася, і стає для імперії особливо небезпечним* (Op). В українській мовній картині світу червона калина — символ українського козацтва і війська, з одного боку, з іншого боку — ця рослина символізує красу і радість [280].

Окрім того, у досліджених текстах трапляється біблійний символ **червоний кінь**: *червоний кінь Апокаліпсису; червоні вершники Апокаліпсису, посланець Христа на червоному коні*. Напр.: ...гасав по Єрусалиму **червоний кінь Апокаліпсису**: кривавий упир Варавва здобував над розгубленим народом безмежну владу (ЄвТ); Професора математики, Матея, схопили **червоні вершники Апокаліпсису**, які мали владу вбивати мечем, голодом, мором, й посадили в тюрму Лонцького (ЄвТ); *Ось летить*

посланець Христа на **червоному коні** — він перекусить вам горло і висмокче життя, адже ви увірували, що єсте кров'ю і плоттю Месії! (ЄвТ).

О. Левченко зауважує, що «у фразеологічних системах інтенсивність ознаки — «червоності» — найчастіше пов'язують з різними рослинами (мак, перець, калина, рожа, буряк, ягода, півонія тощо), а також вогнем і кров'ю» [ЛУРББПСП, с. 30]. У корпусі текстів Р. Іваничука прототипами *червоного* виступають: **кров** (*червоний, мов кров* 1,54; *червоний, мов калюжа крові* 0,77); **різник** (*червоний, мов у різника обличчя* 0,77); **рослини** (*червоний, як перець; червоний спересердя, як буряк*); **артефакти** (*червоний, мов кармазин* 0,77). Автор уживає низку стабілізованих порівнянь (*червоний як кармазин, мов кров, як буряк, як перець*). Індивідуально-авторські трансформації представлені розширенням компонентного складу порівняння, напр.: *червоний, мов калюжа крові* (стабілізованим порівнянням є *червоний мов кров*). У ДКХП типовими порівняльними конструкціями є: *червоний, як/мов кров* 0,5, *жар* 0,49, *рак* 0,46, *буряк* 0,34, *у кролика очі* 0,24, *помідор* 0,21; *варений рак, калина* 0,14, *мак* 0,12; *печений рак, вогонь* 0,1; *перчина, півонія, вишня, перець* 0,04. У досліджених текстах Р. Іваничука не натрапляємо на прототипні уявлення про *червоний*, пов'язані з вогнем.

У дослідженому матеріалі виявлено низку спільнокореневих вербалізаторів концепту ЧЕРВОНИЙ. Так, *червоноголовий* вжито для позначення кольору голови чи волосся; *червонопикий, червонолиций, червонощокий* — для опису кольору обличчя; *яскраво-червоний, криваво-червоний, брудно-червоний, блідо-червоний, гаряче-червоний, червонувато-бурий* позначають відтінки основного кольору; *синьо-червоний, біло-червоний, червоно-білий, чорно-червоний* — поєднання кольорів.

Отже, прототипним референтом *червоного* у ДКРІ виступає *кров*, як і в ДКХП.

У ДКРІ вербалізовано низку профілів концепту ЧЕРВОНИЙ: для опису об'єктів і предметів зовнішнього світу; для позначення емоцій (позитивних і негативних) та фізіологічних станів; для опису молодості, величі, багатства; для позначення політичних реалій. У текстовому масиві кольороназва **червоний** найчастіше вступає в асоціативні зв'язки зі словами для позначення одягу; прослідковано вживання онімів із компонентом *червоний*. Виявлено сполуки, які мають символічні значення,

як-от: червона калина, червоний кінь.

3.2.6. Профілі кольороназви ЗЕЛЕНИЙ. *Зелений*²⁵ колір в українському народному світосприйнятті переважно набув символіки надії, бо здавна пов'язується з весною і зеленими нивами; водночас символізує молодість. Ця кольороназва є виразником позитивних асоціацій, пов'язаних із радістю буття, молодістю, весною, надією [ЖЗУЕ, с. 242]. Найчастотнішою колокацією у ДКРІ є *Зелена неділя* («стародавнє дохристиянське свято, що супроводжувалося прибиранням хати всередині й зовні зеленню» [ЖЗУЕ, с. 242]). Р. Іваничук уживає сполуку *Зелена п'ятниця*, пов'язану зі Зеленими святами. У текстах Р. Іваничука трапляється низка онімів із компонентом *зелений*: *Зелений Клин*, *Зелена Україна* (історична українська назва території Приамур'я), *Зелена могила* (Єлисеївський пегматитовий кар'єр в Україні). Серед інших високочастотних колокатів кольороназви *зелений* — слова *очі, баня, полум'я, купол, намет, земля, гора, оаза, стяг, прапор*, де кольороназву вжито у прямому значенні.

Колокація *зелена ненависть* є нетиповою вербалізацією для української мовної картини світу: *...врешті, втомлений, він сів у крісло і віддихуючись запитав скатовану жінку, яка підводилася з долівки й пронизувала майора зеленою ненавистю...* (ВС). Однак типовим є метафоричне пов'язування зеленого кольору із негативними емоційними станами *позеленіти від люті*. Натомість у ДКХП трапляється сполука *чорна ненависть*, у якій компонент *чорний* інтенсифікує названий емоційний стан.

Один із метафоричних профілів концепту ЗЕЛЕНИЙ — це молодість і недосвідченість, про що опосередковано свідчать й асоціативні експерименти: *На*

²⁵ СУМ фіксує значення прикметника *зелений*: 1) один з основних кольорів спектра — середній між жовтим і блакитним; // який має колір трави, листя, зелені; 2) зроблений із зелені, рослинності; // який заріс зеленню, травою, кущами і т. ін.; вислови вжиті у переносному значенні: *Зелена неділя* (церк.) — день, яким починаються зелені свята; *Зелені свята* (церк.) — одне з свят православної церкви, яке супроводжується прибиранням хати всередині і зовні зеленню; 3) недозрілий, недоспілий (про злакові рослини, фрукти, овочі і т. ін.); 4) *розм.* хворобливо блідий (про колір обличчя, шкіри людини); 5) *перен., розм.* який не має життєвого досвіду; недосвідчений [СУМ–11, Т. 3, с. 553].

третьому році навчання почав викладати в нас історію старший учитель Першої Київської гімназії Микола Іванович Костомаров. Усе тоді в моїх **зелених поглядах** пішло шкереберть (ЧетВ). Така символіка концептуалізується метафорою ЛЮДИНА — ЦЕ РОСЛИНА: *нестиглий плід ↔ молода людина/недосвідчений*.

Із компонентом *зелений* у текстах Р. Іваничука знайдено лише два порівняння: *Пані Анеля підвелася з фотелю, поклала Іванові на рамена руки і, дивлячись на нього зеленими, мов молода отава, очима, сказала...* (СуП); *Тоді Северин підійшов до дівчини впритул, і вона не відступилася, не спитала, чому він наблизився, що хоче зробити — тільки пестила його зеленим, немов молода отава, поглядом...* (ЧП). Порівняння *зелений, мов/немов молода отава* є індивідуально-авторською трансформацією: наявна заміна компонента (*трава* → *отава*). Натомість у ДКХП високочастотними порівняльними конструкціями є: *зелений як/мов трава* 0,1; *молода трава, рута* 0,05; *вода, водорості, очі, барвінок* 0,04.

В ідіолекті Р. Іваничука спільнокореневі вербалізатори представлені переважно ад'єктивними, дієслівними, іменниковими формами, рідко — прислівниковими. Так, високочастотними словами є *зеленіти, зелень, позеленіти, зеленоокий, зеленокосий*. Бути чи стати *зеленим* (зеленіти чи позеленіти) можна від зовнішнього чинника або емоційного стану — люті (шкіра стає дуже блідою від сильного нервового напруження — *зелений від* 1,54 (окису, плісняви), *позеленіти* 3,86 (від люті, від окису), *зелень, зеленина* є номінацією для збірного поняття, що уособлює зелений колір. Різноманітними формами представлено прикметник *зелений* для передачі відтінків, як-от: *зеленкуватий, зеленавий, позеленілий, зеленуватий, зелененький*. Для опису кольорових нюансів автор застосовує складні прикметникові форми, наприклад, *спокійно-зелений, блідо-зелені, темно-зелений, зелено-жовтий, ясно-зелений, сліпучо-зелений, світло-зелений, гарячо-зелений*, більшість із яких поєднуються з назвами рослин. Тимчасом слово *зеленоверхий* сполучається з назвами будівель, *зеленоокий* вживається для опису представниць жіночої статті, *зеленокосий* властивий міфологічним чи містичним істотам потойбічного світу.

У досліджених текстах вербалізовано низку профілів концепту ЗЕЛЕНИЙ: для опису природнього світу та об'єктів, які мають колір трави, листя, зелені; для опису

потойбічного світу та концептуалізації ЗЕЛЕНОГО у словосполуках, що транслюють недосвідченість.

Прикметною особливістю ідіолекту Р. Іваничука є низька частота вербалізації концепту ЗЕЛЕНИЙ, порівняно з вербалізаціями концептів ЧОРНИЙ, БІЛИЙ, ЧЕРВОНИЙ. Особливо це стосується вербалізацій за допомогою порівняльних конструкцій.

3.2.7. Профілі кольороназви СИНІЙ. В українській мові кольороназва *синій*²⁶ і відтінки цього кольору *голубий* і *блакитний* вживаються у прямому значенні як постійні епітети для опису безмежності простору моря й неба, рідше у переносному значенні — для вираження вищої духовності, величі, чистоти чи певного емоційного стану [298]. *Синій* колір — спокійний, сентиментальний, серйозний, він символізує довір'я, безкінечність, сум і викликає почуття холоду [ССКУ, с. 124].

Частотними є вербалізації з компонентом *синій* і його дериватами із семантикою причини, зокрема, виникнення фізичного чи емоційного стану: *посинілий* від 3,86 (*морозу, вітру, злоби*), *посиніти* від 3,09 (*вітру, злості*), *синіти* від 0,77 (*морозу*). У такий спосіб відбувається вербалізація концептів фізіологічних (ХОЛОД) та емоційних станів (відчуття злоби, злості — ГНІВУ).

Р. Іваничук атрибут *синій* надає словам, належним до низки тематичних груп, зокрема: слів для позначення частин тіла — *очі, коліно, жила*; слів для позначення водойм — *озерце, води, море, брижі, хвиля, струмочок*, слів зі значенням простору та безмежжя — *небо, зеніт, глибина, вирва, просторінь*; слів для позначення артефактів, зроблених зі скла або тканини синього кольору — *синє віконце, синє вікно, синя шиба, синій жупан, синій каптан, синій мундир, сині шаровари, сині галіфе, синій кашкет, синій камзол*; слів для позначення природніх явищ — *синій туман, синя блискавка, синє мево*; слів для позначення для об'єктів рослинного і тваринного світу — *синя*

²⁶ СУМ–11 фіксує такі значення прикметника *синій*: 1) який має забарвлення одного з основних кольорів спектра — середній між голубим і фіолетовим // який цвіте квітками такого кольору // який кольором наближається до синього; який має відтінок синього кольору // уживається як постійний епітет до деяких назв; 2) який дуже зблід, змарнів або почервонів, набувши відтінку такого кольору // який має обличчя, шкіру такого кольору [СУМ–11, Т. 9, с. 182.].

птаха, синя блаватка. Зазначимо, що слова *бинда, стрічка, пруг* автор використовує для образного називання водойм.

Вербалізації із компонентом **синій** стосуються нездужання, втоми, страждання, хвороби чи гніву (*обличчя взялося синіми плямами; сині підкови під очима, сині пелехи люті вихопились із його очей, синій погляд*). Напр.: *Квадратове обличчя імператора взялося синіми плямами, він пронизливо завищав своє «молчать, молчать!»* (ЖК); *Бачив перед собою благальні очі, змарнілі, запалі від голоду щоки, сині підкови під очима* (КБШ); *Тридцять тисяч червінців за твою голову! — сині пелехи люті вихопились із його очей, він влучив у повітрі гарпником* (М); *Він обдав холодним синім поглядом Івана, якусь мить помовчав, а потім заговорив довірливим тоном...* (ВС).

Р. Іваничук уживає фразеологізми, наприклад, *синій птах* — казковий символ щастя [СФУМ, с. 716]; *сині мундири* — полісмени [СУМ–11, Т. 9, с. 182]. У ДКРІ виявлено авторську трансформацію *вихудлий, аж синій* (дуже худий), у якій компонент *бідний* замінено словом *вихудлий* (бідний, аж синій — дуже бідний) [СУМ–11, Т. 9, с. 182.].

Компонент *синій* у порівняльних конструкціях досліджуваних текстів Р. Іваничука є низькочастотним, знайдено лише три сполуки: *очі сині, як води дарданелльські; очі мала сині, мов незабудки; музиканти з синіми, як пуп, пиками* (0,77). Також наявні неметафоричні порівняльні звороти, наприклад: *голубі, як у матері, очі; очі мав блакитні, як тепер Мальва; очі в тебе блакитні, як у мого Селіма* (0,77). Натомість із ДКХП вилучено такі порівняння: *синій, як/мов небо* 0,2, *волошка* 0,15, *льон* 0,05, *пуп* 0,05, *цвіт* 0,04, *сапфір* 0,04, *вода* 0,04, *море* 0,03, *барвінок* 0,03; *голубий, як/мов небо* 0,12, *льон* 0,03, *море* 0,03, *вода* 0,03.

Порівняння *синій, як пуп* та *синій, як незабудка* [ЛУРББПСР, с. 515–516] є загальномовними, а *синій, як води дарданелльські* — трансформацією (розширенням компонентного складу стабілізованої одиниці *синій, як вода*).

У ДКРІ найчастотнішими спільнокореновими вербалізаторами концепту СИНІЙ є іменник *синява*, прикметники — *синюватий* і *синьо-жовтий*, дієслово — *синіти*.

Серед складних словотвірних конструкцій можна виокремити постійний епітет *синьоокий* і відтінки або поєднання кольорів ад'єктива *синій*.

Для концепту СИНІЙ виокремлено такі профілі: 1) колір небесних і водних просторів, предметів синього кольору; 2) позначення нездужання, втоми, страждання, хвороби. Найчастотнішим колокатом кольороназв *синій, голубий, блакитний, небесний* у текстах Р. Іваничука є *очі*. Характерною рисою колокацій із прикметниками *голубий, блакитний, небесний* позитивна або нейтральна конотація значення, на відміну від атрибута *синій* (*посиніти від злоби*). Р. Іваничук рідко використовує фразеологізми з компонентом *синій* та його вторинні номінації.

3.2.8. Профілі кольороназви СІРИЙ. В українській мові *сірий*²⁷ — це колір посередній, невиразний, позбавлений світла та радості [СУМ–11, Т. 9, с. 229]. Р. Токарський слушно зауважує, що *сірий* серед усіх назв кольорів є найбільш безбарвним: *сірий* і *безбарвний* (а не чорний чи білий і безбарвний) можуть бути синонімами [467, с. 61]. І далі: «Сірий як жодна інша серед назв основних кольорів найповніше передає безбарвність колористичну, а вторинно також інтелектуальну, емоційну іт. ін. ніякість речі, людини чи явища» [467, с. 62].

У досліджених текстах прийменникові конструкції з компонентом *сірий* із семантикою *причини* трапилися двічі: *сірий від пилуки, посірілий від алкоголю*. Напр.: *...поблукавши добру годину, вибігаєш мокрий від поту й сірий від пилуки просто на Аветіка...* (ЧетВ); *Ігор вивільнився від Аркадія, відсторонив його і аж тепер посправжньому впізнав: з-над синіх підпухлий із посірілого від алкоголю обличчя світилися баламутні гарні очі...* (КБШ).

У текстах Р. Іваничука найчастотнішою колокацією із цим компонентом є *сірі очі*, де досліджувана кольороназва вжита у прямій «колористичній» функції. Натомість сполука *сіре обличчя* метафорично вербалізує уявлення про «блідий» колір: *Сіре обличчя мішками взялося під очима й на щоках, проте пугар підбадьорив*

²⁷ СУМ–11 фіксує значення прикметника *сірий*: 1) колір, середній між білим і чорним; барва попелу // блідий, з відтінком такого кольору; // у знач. ім. *сірий, рого, ч. тварина сірої масті*; // неяскарий, тьмянний; // безбарвний, однотонний; 2) хмарний, похмурий [СУМ–11, Т. 9, с. 229].

його, він заговорив збуджено: — Вже майже сотню літ годує Україна розумом Москву (Ор).

Сірий колір одягу та предметів чи об'єктів навколишнього світу переважно означає простоту, непримітність, інколи й бідність: *В однакових дешевих сірих костюмах* (тільки на Владекові він лежав дуже добре, а в Антося обвисали плечі), *однаково несміливі, вони пройшли за останні столики* (КБШ).

Атрибут **сірий** вжитий метафорично транслює такі значення: нічим не примітний, невиразний; безлиций (*У міжчасі краєм ока вловлював: під дзвіницею сидів якийсь сірий чоловічок у клепані, може, дзвонар* (ХП)); позбавлений новизни, одноманітний, беззмістовний (*А чи було те все, чи лише ратні легенди втішають нині нашу сіру дійсність?* (ХП)); позбавлений виразності, яскравості, оригінальності (*...разом з позірним щастям увійшли в багацький дім сіра пуста, самотина, жаль за втраченим і сум від того, що надбав...* (ВС)); повний нудної і тяжкої буденності (*Мене образила зневага в його голосі: як він сміє, та невже Франко, творець „Мойсея“, такий звичний для нього, як сірий будень?* (ШнС)); для зображення соціально нижчих верст населення класу — людей простих, неосвічених, малокультурних: *сірий люд, сіре плебейство, сірий натовп* (*Грета, збідніла шляхтянка з Городка, опинившись у Львові, тільки мріяла і гроші складала, щоб вибитися із сірого плебейства* (Манускрипт з вулиці Руської)). У ДКРІ прослідковано вживання фразеологізмів: *сіра свита* — а) свита, пошита з грубого сірого сукна; одяг убогих людей [СУМ–11, Т. 9, с. 76]; б) (зневажл.) бідний селянин у дореволюційній Росії [СФУМ, с. 631] (*...міняли вони козацькі кунтуші на сірі свити, а козацькі шапки з довгими шликами — на солом'яні брилі мирних пасічників...* (ЯД)); *сірий папір* — папір низької якості (*...кладу перед собою аркуш сірого паперу, відкреслюю олівцем поле, знімаю ковпачок з авторучки, й коли перо, дотикаючись до паперу, залишає на ньому перший слід, до мене приходить відчуття безпорадності перед зібраним матеріалом* (ШнС)).

Отже, можна виокремити такі профілі концепту СІРИЙ: 1) для позначення об'єктів і предметів навколишнього світу; 2) для опису природніх явищ; 3) для позначення невиразних, простих, низької якості речей й непримітних, неосвічених

людей; 4) для трансляції тяжкої буденності життя, позбавленої яскравості.

Еталонний *сірий* українці пов'язують насамперед із тваринами, артефактами, одягом, природними явищами тощо [СУМ–11, Т. 9, с. 229].

У досліджуваних текстах Р. Іваничука виявлено лише два порівняння з компонентом *сірий*: *сірий, мов войлок*; *сірий, як сама тундра* (0,77). Аналогічно компонент *сивий* представлений у двох порівняльних конструкціях: *сивий, як голуб*; *сива, як у біблійного Саваофа, борода*. У цьому разі складно говорити про прототип *сірого*. Натомість у ДКХП виявлено порівняльні конструкції: *сірий, як/мов земля* 0,08; *миша, попіл* 0,06; *горобець, вовк, туман* 0,3; *сивий, як/мов лунь* 0,2, *голуб* 0,1, *молоко* 0,05, *дим* 0,04.

Порівняння *сивий, як голуб*, яке вжив автор, фіксують словники [ЛУРББПСП, с. 500]. Наявні індивідуально-авторські трансформації: у порівнянні *сірий, мов войлок* замінено компонент, словники фіксують порівняння *сірий як повсть* [ЛУРББПСП, с. 524]; розширено компонентний склад порівняння (розгорнуте порівняння) *сива, як у біблійного Саваофа, борода* (Мальва); індивідуально-авторська порівняльна конструкція *сірий, як сама тундра* (БВВ).

Кольороназва *сірий* та інші вербалізатори концепту СІРИЙ у текстах Р. Іваничука переважно вжито метафорично, вони символізують непомітність, простоту, бідність, сум, похмурість, тяжку буденність, одноманітність. Сполуки з атрибутом *сірий* слугують переважно для опису одягу, предметів і людини. Так, частотними і специфічними поєднаннями з номінаціями людей для передачі семантики бідності, простоти та неосвіченості.

3.2.9. Профілі кольороназви ЖОВТИЙ. В українській культурній традиції *жовтому*²⁸ кольору властива водночас і позитивна, і негативна символіка. *Жовтий* «зі всіх основних кольорів найбільш суперечливий за своєю символікою — від позитивного до негативного, залежно від контексту та відтінку» [315, с. 96–97].

²⁸ СУМ–11 фіксує такі значення прикметника *жовтий*: 1) який має забарвлення одного з основних кольорів спектра — середній між оранжевим і зеленим; який має колір золота, яєчного жовтка, соняшникового суцвіття; // уживається як постійний епітет до деяких назв; // зблідлий, змарнілий, із жовтим відтінком; // засохлий, виюрілий, зів'ялий [СУМ–11, Т. 2, с. 540].

Жовтий є кольором суперечностей: в ньому прихована жадібність, хвороба, зрада поруч із радістю і надією [ЖЗУЕ, с. 225]. Р. Токарський зазначає, що «фразеологія прикметника *жовтий* зовсім не вказує на очікування радості чи тепла, а навпаки — експонує стани гніву, злості, заздрості чи навіть хворобливі стани» [Tokarski, 1995, с. 111]. Однак у текстах спостерігаємо й позитивну навантаженість кольороназви, зокрема коли йдеться про колір низки об'єктів.

Жовтий — колір, що в українському народному сприйманні асоціюється з небесним денним і нічним світилами [ЖЗУЕ, с. 225]. Р. Іваничук також використовує кольороназву *жовтий* для опису небесних тіл (*жовте сонце*), простору (*жовтий степ*, *жовтий горб*) та природних явищ і стихій (*жовте світло*, *жовте полум'я*). Кольороназва **жовтий** у досліджених текстах сполучається з назвами предметів (*жовта свічка*), одягу (*жовта запаска*), тварин (*жовтий лев*), рослин (*жовта головка кульбаби*), об'єктів неживого світу (*жовта стріха*), матеріалів і речовин (*жовта мідь*, *жовта глина*). Напр.: ...а старшини чаркувалися й наспівували щедрівку про зелений сад, у якому три тереми, а в першому ясне сонце — **жовте сонце** й синє небо, які мали яріти над світом вічно... (ВС); Схопившись руками за горло, Гізя побігла стежкою на **жовтий горб** (Манускрипт з вулиці Руської); Та не спалахнули пучки **жовтого полум'я** й казематна ніч не різбила більше своїм незримим різцем людських облич (ЖК); У п'ятницю верталася Марія з коломийського ярмарку й несла в руці три **жовті свічки**, які виміняла в ятці за грудку масла (ВС); Жінки й дівчата у вибиваних кептариках, у гарячих шальових хустках, **жовтих запасках**... (ВС); ...в міському театрі на сцені під українським і німецьким прапорами та під зображенням **жовтого лева** на тильнику приймає присягу сам губернатор дистрикту „Галіція“ *Отто Вехтер*... (ВС); Сонце сміялося, а до нього розкривались брунатні пуп'янки бузку, з квітників випиналися **жовті головки кульбаби** і скромно білили стокротки (КБШ); Біля підніжжя Лисої гори збіглися до гурту вибілені хати з **жовтими стріхами** і одна скраю — під очеретом (ЖК); Оленка прибрала простору кімнату по-сільському, повісила дві ікони, поначіплювала на стінах паперових квітів, долівку вимазала **жовтою глиною** (КБШ).

Концепт ЖОВТИЙ у Р. Іваничука вербалізовано різноманітними складними словотвірними конструкціями поєднання відтінків і кольорів. Найчастотнішим є прикметник *синьо-жовтий*, колокатом якого переважно виступає слово *прапор*. Автор також уживає слова *жовто-блакитний* і *жовтоблакитник*.

Вербалізатори концепту ЖОВТИЙ — *жовтуватий*, *жовто-блакитний*, *жовтогарячий* — трапляються в колокаціях із компонентами *світло*, *полум'я*, *обличчя*, *прапор*: *Відчинилися навстіж двері, у проймі на тлі жовтуватого світла гасової лампи стояв в елегантному фельдмаршальському мундирі сивоголовий мужчина під п'ятдесят років* (БВВ); *Данило мав силу встояти перед жовтогарячим полум'ям гніву, що зблиснув у її очах...* (ГЗВГ); *Такої повені жовто-блакитних прапорів ще не бачила Україна* (ЯД). Слова *жовтіти* та *жовтавий* пов'язані з об'єктами жовтого кольору: *Після обіду Іван з Миколою проходжувалися понад Зуброю, на левадах білили вже стокротки й жовтіли китички кульбаби, а небо молодилося на дощ* (СуП); *...жовтаве пасмо* волосся зсунулося з правої щоки, й оголилася ритвинка, схожа на шрам або зморшку, перед очима юного апостола зблиснула сліпуча врода дівчини, й він нахилився до її уст (ЄвТ).

Найчастотнішою колокацією з компонентом *жовтий* у текстах Р. Іваничука є гідронім *Жовті Води*, що зумовлено тематикою романів про запорізьких козаків.

Високочастотним колокатом кольороназви *жовтий* та інших вербалізаторів (*жовтуватий*, *вижовтити*, *восково-жовтий*, *жовтувато-сірий*, *жовтувато-блідий*, *жовтолиций*) є компонент *обличчя*. *Жовтий* у цьому випадку є гіперболізацією «блідого» кольору шкіри, у цьому разі йдеться про хворобливий стан: *На його жовтуватому обличчі з'явилися рум'янці, очі сіли спокійно в орбіти, тримався він прямо, виставивши вперед коротко стрижену рідку бороду* (М). Аналогічно колокації з компонентами *очі*, *зуби*, *кості*, *кісточки*, *щока*, *шкіра* слугують для позначення нездорового стану: *Северин простягнув руку, щоб відштовхнути червоноголового, проте рука пройшла крізь нього, мов крізь дим, й тільки жовті очі примари заблимали в далині* (ЧП); *Двоє слуг вели під руки згорбленого діда в розстебнутому халаті, жовта шкіра* обтягнула ребра, з лисуватої голови звисали пасма мокрого рідкого волосся (ЧВ). Трапляються

колокації зі словом *жовтизна* (*мертвецька, трупна*), які теж свідчать про зв'язок *жовтого* зі смертю. Отже, ще одним профілем концепту ЖОВТИЙ є профіль БЛІДИЙ.

У текстах письменника трапляється вживання загальномовної метафори *жовторотий* (*ніхота, султан, студент*) 'молодий, незрілий, як пташеня': *Не вірили ні вуха, ні очі: колишні друзі ректора, а надто ті, які запобігливо здалеку вклонялись йому мало не в пояс, жовтороті студенти, котрим лучилася вдячна нагода ступити перший крок до кар'єри, поривалися навперебій до трибуни і вимагали найжорстокішої розправи над ученим* (БВВ).

Атрибут *жовтий* у порівняльних конструкціях у ДКРІ є низькочастотним, знайдено чотири порівняльні звороти з частотою 0,77: *очі жовті, як у мерця; жовта як віск молодиця; грушки, жовті, як диньки; жовті, як у конини, зуби*.

Найчастотнішим порівнянням у ДКХП є загальномовне порівняння *жовтий, як/мов віск*. Р. Іваничук теж уживає це порівняння. Окрім того, наявна, трансформація *жовтий, як диньки* (заміна компонента зменшувальною формою у загальномовній конструкції — *жовтий, як диня*). Трапляються індивідуально-авторські порівняння: *жовтий, як у конини зуби; очі жовті, як у мерця: Калнишевський вдячно поглянув на Соханова, помітив, що той дуже марний й мішки під очима набрякли — жовті, як у мерця...* (ЖК). У цьому разі теж низька частота порівнянь не дає змоги дійти висновків про прототип *жовтого*. Натомість у ДКХП виявлено порівняльні конструкції з кольороназвою *жовтий, як-от: жовтий, як/мов віск* 0,3, *пергамент* 0,07, *лимон* 0,05, *диня* 0,04; *з воску, гарбузове насіння, яєчний жовток, золотий цвіт, мед, мрець, пісок, лисячий хвіст, шкіра, свічка, сірка* 0,02.

Отже, можна виокремити такі профілі концепту ЖОВТИЙ: ЖОВТИЙ ЯК РЕАЛЬНИЙ КОЛІР: колокації *жовтий* (*золотий та золотавий*) зі словами небесних світил, об'єктів простору, природних стихій і явищ, предметів та артефактів, матеріалів і речовин, які можуть передавати значення краси й багатства або виступати загальномовними сполуками з нетральною семантикою.. Вербалізатори профілю ЖОВТИЙ ЯК БЛІДИЙ в Р. Іваничука транслують значення знедоленості, смутку, смерті: колокації кольороназви *жовтий, восково-жовтий, жовтувато-сірий* із

соматизмами (*шкіра, обличчя, очі*). Високочастотними у ДКРІ, на відміну від ДКХП, є слова *синьо-жовтий, жовто-блакитний* (колокації з компонентом *прапор*).

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Із здійсненого аналізу випливає, що на фонологічному рівні наявні такі специфічні ознаки: на початку слова символи В, П мають вищу частоту в текстах Р. Іваничука, на кінці слова — символи А, И, на відміну від В. Шкляра і Л. Костенко; найвища частота біграм у текстах досліджених письменників належить біграмі НА. Однак з'ясовано, що розходження згаданих процентних показників фонологічного рівня є статистично незначущими.

З аналізу частоти вживання різних частин мови кожного роману та ДКРІ загалом, випливає, що відносна частота іменників у ДКРІ коливається у межах 38,7–42,6%, прикметників — 14,7–19,1%, дієслів — 15,8–19,1%, прислівників — 7,3–10,4, прийменників — 10,4–11,9%. У текстах ранньої творчості переважає частота іменників і прикметників над дієсловом і прислівником, на відміну від текстів пізньої творчості.

Дані відносної частотності вживання досліджуваних частин мови у ДКРІ і ДКХП корелюють. Проте дані у ДКРІ і ДКХП є вищими на ≈ 13 –17% для іменників, на $\approx 9\%$ для прикметників, на ≈ 1 –3% для прислівників, на $\approx 1\%$ для дієслів, ніж у текстах художньої прози І. Франка (С. Бук) й української художньої прози (В. Перебийніс).

Здобуті у процесі дослідження морфолого-статистичні характеристики, як-от індекс епітетизації, індекс дієслівних означень, ступінь номінальності, засвідчують вищу частку іменників у ДКРІ, ніж у ДКХП.

На лексичному рівні здійснено комплексний статистичний опис лексикону. Для ДКРІ загалом і кожного тексту зокрема вперше представлено обсяг слів, обсяг словника, багатство словника (індекс різноманітності), середню повторюваність слова в тексті, кількість *hapax legomena*, індекс винятковості (варіативності) словника та тексту, кількість високочастотної лексики у тексті, кількість високочастотної лексики у словнику, індекс концентрації у словнику та тексті.

Так, найбільшим текстом *за обсягом* слововживань у ДКРІ є роман «Вогненні стовпи», відповідно йому притаманий найвищий *показник гапаксів*; найменшим — «Я ще не писав про Донбас», найбільший *словник лексем* у романі «Вогненні стовпи»,

найменший у романі — «Я ще не писав про Донбас», аналогічно йому притаманий найнижчий показник гапаксів. У текстах Р. Іваничука частка гапаксів коливається в межах 46-66% (зазвичай гапакси покривають 40–60% тексту).

Проте найвищий *індекс різноманітності лексики* властивий роману «Я ще не писав про Донбас», найнижчий — романам «Край битого шляху» (0,111) та «Вогненні стовпи» (0,117); найвищий *індекс винятковості словника* — романові «Я ще не писав про Донбас» (0,662), найнижчий — романові «Вогненні стовпи» (0,458); найвищий *індекс концентрації у словнику* — у романі «Вогненні стовпи» (0,110), найнижчий — у романі «Я ще не писав про Донбас» (0,033). Індекс концентрації у словнику є протилежним до індексу винятковості словника, що і простежено у ДКРІ. В авторському лексиконі переважає унікальна лексика (33%) над високочастотною (28%), що, своєю чергою, свідчить про різноманіття словника Р. Іваничука, щодо ДКХП, то співвідношення унікальної і високочастотною лексики становить відповідно 36 та 34%.

Частотний словник текстів Р. Іваничука найнасиченіший у нижній своїй частині (4 зона), тобто більшість слів, належних до неї, мають невисоку частоту 76%, тимчасом 33% від усього словника становить лексика з частотою 1. Саме цей прошарок лексики визначає унікальність ідіолекту. До другої зони потрапляє найбільша кількість слів загальномовних слів, до третьої — специфічні для художнього мовлення слова. До першої зони потрапляють службові та загальні повнозначні слова. Специфічною ознакою частотних зон у ДКРІ є вище покриття низькочастотною лексикою та нижче покриття високочастотною лексикою, ніж у ДКХП.

Частотний словник текстів Р. Іваничука розподілено на чотири зони за інтервалом рангів різницею на порядок. Визначено, що ДКРІ найнасиченіший у четвертій зоні (76%), гапакси становлять 33% від усього словника, що маніфестує унікальність ідіолекту.

Під час опису високочастотних слів досліджуваних частин мови найбільш відмінних ознак у ДКРІ і ДКХП виявлено серед іменників, найменше — серед прислівників. Низькочастотна лексика найяскравіше репрезентує авторські

слововживання, які визначають специфіку його ідіолекту.

Частотність, зокрема, слів *гнів* та *радість*, їхніх колокацій із компонентами *гнів* та *радість*, так і відповідні статистичні показники спільнокореневих вербалізаторів (для *радості* — *радіти*, *радий*, *зрадіти*, *радісний*, *радо*, *радісно*, *життєрадісний*, *обрадувати*, *радуватися*, *життєрадісність*, *зраділо*, *порадувати*, *радісне*; для *гніву* — *гнівний*, *розгніваний*, *гнівно*, *розгніватися*, *гнівити*, *гнівливий*, *загніватися*, *прогнівити*, *прогнівитися*, *розгнівано*), синонімів-вербалізаторів (для *радості* — *задоволення*, *радощі*, *утіха*, *втіха*, *приємність*, *відрада*, *розрада*, *насолада*; для *гніву* — *лють*, *злоба*, *злість*, *обурення*, *озлоблення*, *звірство*, *шаленство*, *агресія*, *несамовитість*), концептів свідчать про специфіку ідіолекту досліджуваного автора. Так, виявлено низку індивідуально-авторських сполук, яким у ДКРІ властива значно вища частота, ніж у ДКХП: для слова *радість* — *вмістилище радості*, *сподівання радості*, *молодеча радість*, *підленька радість*, *поривиста радість*, *скритна радість*, *вділити радості*, *затеплилася радість*, *притлумлювати радість*, *радість діймала*; *радість вищухла*; для спільнокореневих вербалізаторів слова *радість* — *марнославно радіти*; *радіти*, *як вино*; *незмірно зрадіти*, *зловтішно зрадіти*, *гейби зрадіти*, *радісне стугоніння*, *немовбито радісний*, *радо вмерти*, *радісно яскріти*, *безрадісна неволя*, *радуватися прожитим днем*, *тьохнуло в грудях радісне*; для вербалізаторів-синонімів слова *радість* — *грішна втіха*, *притаєна втіха*, *скритна втіха*, *бувала втіха*, *материнська втіха*, *мстива втіха*, *п'яна втіха*, *скорботлива втіха*, *пелюстки втіхи*, *спалахи втіхи*, *чекання втіхи*, *висвітлювати втіху*, *перепробувати втіхи*, *спалахнути втіхою*, *погасити втіху*, *втіху потьмарити*, *тамувати втіху*, *змеркнула втіха*, *теплилася втіха*, *втіха дотикалася*, *бридка утіха*, *незмірна утіха*, *відтісняти утіху*, *надія на розраду*, *заспокоїтися розрадою*, *зачерпнути розради*, *вилікувати розрадою*, *на radoцях вистрілювати*, *стримане задоволення*, *гурманська насолода*, *блаженна насолода*; для слова *гнів* — *бездумний гнів*, *Господній гнів*, *істеричний гнів*, *нежіночий гнів*, *одчайдушний гнів*, *скритний гнів*, *царицин гнів*, *мить гніву*, *образ гніву*, *полиск гніву*, *шалька гніву*, *носити гнів*, *прорвався гнів*, *розуміти гнів*, *скуштувати гнів*, *согрішати гнівом*, *чекати гнів*, *гнів добирається*, *гнів зануртував*, *гнів розбудити*, *гнів самодостатній*, *гнів струсив*, *змішатися з гнівом*, *морицятися*

від гніву, нагадати про гнів, пам'ятати про гнів, ховатися од гніву; для спільнокореневих вербалізаторів слова *гнів* — *розгніваний Христос, розгніваний посланець, боятися гнівити*; для вербалізаторів-синонімів слова *гнів* — *незмінна лютъ, давня лютъ, віропідданська лютъ, злобна лютъ, навальна лютъ, незагнуждана лютъ, свавільна лютъ, нещадна лютъ, цілюща лютъ, ядуча лютъ, шквал люті, пелехи люті, бурчакує лютъ, відтавала лютъ, заяріла лютъ, діймала лютъ, набрякати люттю, зраджувати лютъ, согрішати люттю, тратувати люттю, яріти люттю, лютъ скороблює, лютъ добирається, безнадійна злоба, безпричинна злоба, кровопролитна злоба, пекуча злоба, яничарська злоба, злоба власна, квас злови, пітьма злови, темінь злови, черв'як злови, бубнявити злобою, народжується злоба, накопилася злоба, вражати злобою, злагіднювати злобу, витісняти злобою, коробила злоба, упиватися злобою, рятуватися злобою, приглушена злість, учорашня злість, царська злість, зблиск злості, накуп злості, діймати злістю, зродилася злість, малювалася злість, зватися злістю, злість добирається, злість діймає, злість скипає, злість причаїлася, богохульне обурення, просякле обурення, діймало обурення, стан обурення, палахкотіти обуренням, обурення переливалося.*

Р. Іваничук надає перевагу синонімові *втіха*, натомість низькочастотним є слово *відрада*, у ДКХП високочастотним є *задоволення*, а низькочастотним — *відрада*. Отже, у ДКРІ високочастотними вербалізаторами-синонімами концепту РАДІСТЬ є *втіха, утіха*, у ДКХП — *задоволення, насолода, радощі*. Високочастотним синонімом-вербалізатором слова *гнів* у ДКРІ та ДКХП є слово *лютъ*, проте у ДКХП його частота значно нижча, ніж у ДКРІ. Друге місце серед високочастотних синонімів-вербалізаторів слова *гнів* у ДКРІ є *злоба*, частота якого в ДКРІ є значно вищою, ніж у ДКХП. Проте у ДКХП *лютъ* і *злість* є високочастотними, а низькочастотним виступає *озлоблення*.

Статистичний опис емоцій у ДКРІ демонструє, що частота слів *радість* і *гнів* є вищою, ніж середня відносна частота в ДКХП. Окрім того, важливим показником є сумарна частота вербалізаторів кожного із досліджуваних концептів, яка становить для спільнокореневих вербалізаторів слова *радість* 214,83 (ДКРІ)/443,3 (ДКХП), для вербалізаторів-синонімів слова *радість* 209,3 (ДКРІ)/195,02 (ДКХП), для

спільнокореневих вербалізаторів слова *гнів* 35,51 (ДКРІ)/42,87 (ДКХП), для вербалізаторів-синонімів слова *гнів* 291,11 (ДКРІ)/143,17 (ДКХП).

З аналізу частотних характеристик кольороназв випливає, що найвища частота у ДКРІ притаманна слову **чорний**, а найнижча — **жовтий**. Відрізняється від показників ДКХП частота вживання кольороназви *білий* у текстах Р. Іваничука: вона є вищою на 18%, натомість частота слів *червоний*, *зелений*, *сірий*, *синій*, *жовтий* є нижчою (*сірий* - на 40%, *зелений* - на 25%, *червоний* - на 21%, *синій* - на 15%, *жовтий* - на 14%), частота кольороназви *чорний* корелює з даними ДКХП.

Виявлено низку індивідуально-авторських особливостей уживання кольороназв: для кольору *чорний* та його вербалізаторів — *чорне богогульство*, *чорна війна*, *чорна дрохва*, *чорний іконостас*, *чорна камениця*, *чорна кибитка*, *чорне майбуття*, *чорний мужлан*, *чорне надбрів'я*, *чорна процесія*, *чорна челядь*, *темний бурдей*, *темні бескеття*, *темні сутерени*, *темне кріпацтво*, *темний жаль*, *темний вираз*, *темний плебей*, *темна жорстокість*, *темний деспотизм*; для кольору *білий* та його вербалізаторів — *біла голизна*, *біла втіха*, *біла зараза*, *білий пал*, *білий гамівник*, *біла павутиця*, *біла бараниця*, *біла видма*, *білий фільц*, *білий гонт*, *білий молодець*, *біла циця*, *біла пройма*, *біле ряботиння*, *біле мево*, *біла касарня*, *пломеніти білим полум'ям*, *блідий пломінець*, *бліда райдужка*, *бліді пасмуги*, *блідий пунктир*, *бліда магна*, *бліда плахта*, *блідий силует*, *бліді сутінки*, *бліда плівка*; для кольору *червоний* та його вербалізаторів — *червоне жарево*, *червона околичка*, *червоний вивар*, *червоне каламуття*, *червоний клинчик*, *червона адамашка*, *рожевий жолобець*, *рожевий пломінець*, *рожева мочка*, *рожеве зернятко*, *рожевий димок*, *малинова керсетка*, *малинова кокарда*, *малинова свита*, *кармінова барва*, *кармінова лушпайка*, *гранатові галіфе*, *гранатовий кітель*, *гранатовий мундир*, *вишнева запаска*; для кольору *зелений* та його вербалізаторів — *зелена ненависть*, *зелений потічок*, *зелене маєво*, *зелений черес*, *зелений байбарак*, *зелена ярмулка*, *зелений кринолін*; для кольору *синій* та його вербалізаторів — *сині блаватки*, *сині брижі*, *сині пелехи люті*, *синє узгір'я*, *голубий васильок*, *блакитний кафтан*, *блакитна вилога*, *блакитна пава*; для кольору *сірий* та його вербалізаторів — *сіра сакля*, *сірий сардак*, *сіре кружало*, *сірі базьки*, *сіре плебейство*, *сіра далина*, *сірий клопоть*; для кольору *жовтий* та його

вербалізаторів — *жовті базьки, жовтий березняк, жовтий бурчак, жовта маточка, жовта могила, жовтий окрасць, жовта патока, жовта пелерина, жовте стеблиння, жовті сподні, жовта ярмулка, жовта ропа, золоте мево, золотава гуца, золотиста стріха.*

Специфіку ідіолекту можна проілюструвати на прикладі переліку інших вербалізаторів концептів кольороназв та їхньої частотності, зокрема спільнокореневими словами та номінаціями-синонімами. Загальна частота таких вербалізаторів становить для *чорного* 377,74 (ДКРІ)/373,5 (ДКХП); *білого* 268,64 (ДКРІ)/389,57 (ДКХП); *червоного* 153,98 (ДКРІ)/180,68 (ДКХП); *зеленого* 62,34 (ДКРІ)/66,38 (ДКХП), *синього* 187,21 (ДКРІ)/180,84 (ДКХП), *сірого* 177,38 (ДКРІ)/149,72 (ДКХП); *жовтого* 68,67 (ДКРІ)/66,62 (ДКХП).

Для кожного кольору виокремлено тематичні групи його типових колокатів. Найбільше тематичних груп має **чорний** колір, найменше — **жовтий**. **Чорний, білий, червоний, сірий** найчастіше виступають колірними атрибутами одягу, **зелений і синій** — простору, природніх стихій і явищ, **жовтий** автор використовує для опису матеріалів і речовин.

Високочастотними вербалізаторами ознаки **чорний** є *чорніти* і *темний*, *білий* — *біліти* й *блідий*, **червоний** — *почервоніти* і *рожевий*, **зелений** — *зеленіти* і *смагдовий*, **синій** — *синьо-жовтий* і *голубий*, **сірий** — *сіріти* та *сивий*, **жовтий** — *синьо-жовтий* і *золотий*.

Аналіз колокацій із вербалізаторами концептів РАДІСТЬ та ГНІВ дав змогу виокремити типові метафоричні моделі: РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ СВІТЛО, ВОГОНЬ, ВИСОКА ТЕМПЕРАТУРА, ТЕПЛО; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ РЕЧОВИНА, РІДИНА, РІДИНА У ВМІСТИЩІ; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ІСТОТА; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ РОСЛИНА; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ТВАРИНА; РАДІСТЬ — ТРИВАЄ У ЧАСІ; водночас для концепту ГНІВ виокремлено: ГНІВ — ЦЕ СУПРОТИВНИК; ГНІВ — ЦЕ ТЕМРЯВА; ГНІВ — ЦЕ ХОЛОД, ГНІВ — ЦЕ ВІЙНА.

Письменник уживає також кольороназви, вербалізуючи концепт ГНІВ за допомогою «холодних» кольорів *чорний* і *синій*, як-от: **жовтогаряче** полум'я гніву, **сині** пелехи люті, **посинілий** від злости, **чорний** від злости, губи стиснулися в злобі до

синяви, розчервонілий від сорому та злості, чорна злість, посиніти від злості, чорна лютъ, губи стиснулися в злобі до синяви.

Порівняння експлікують прототипи того чи іншого кольору. Так, у досліджених текстах Р. Іваничука, як і в ДКХП, найчастотнішим прототипним референтом **чорного** є *смола*. Прототипами **чорного** кольору в текстах Р. Іваничука виступають *смола, гебан, вуголь, воронове/крукове крило, землиця, сажка, шварц, ніч, труп, смерть, темінь, циганка, глибока яма, надгробний обеліск, сутінки, хмара, гроза*. У ДКРІ прототипами **білого** (світлого) є *шума, паска, лебідь/лебедиця, алебастр, хмарка, полотно, перли, папір, цукор, рушник, день, зоря*; тимчасом референтом для **білого** в українській мові є *сніг*; прототипним референтом **червоного** у ДКРІ, як і у ДКХП виступає *кров*. Для **зеленого, синього, сірий, жовтий** складно говорити про прототипи через низьку частоту порівнянь.

За допомогою статистичного показника МІ виокремлено унікальні для Р. Іваничука колокації з компонентами-назвами досліджуваних емоційних станів та кольороназвами та їх вербалізаторами, що, своєю чергою, уможливило моделювання концептуальних профілів.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Концептуальна та мовна картини світу тієї чи іншої особистості відображаються в виборі слова та його сполучуваності. Сучасна лінгвістика вивчає особливості авторського мовлення в низці аспектів, як-от: лінгвокультурологічний, соціолінгвістичний, стилістичний, лінгвокогнітивний та ін., застосовуючи поняття ідіолект. З аналізу вживання терміни *ідіолект* та *ідіостиль* випливає, що окремі науковці ототожнюють згадані терміни, інші вважають *ідіолект* базою для *ідіостилю*, треті розмежовують їх. У західній лінгвістиці термін *ідіолект* інтерпретують узагальнено, наголошуючи, що *ідіолект* є стрижневим поняттям *стилю*, а термін *ідіостиль* здебільшого не використовують. Натомість найбільш релевантним є підхід Л. Ставицької, згідно з яким термін *ідіостиль* є поняттєво ширшим за *ідіолект* та охоплює риси ідіолекту з необхідним нашаруванням ознак індивідуальної поетики, художньої норми епохи, словесно-художньої традиції.

Використання уточненої ієрархічної моделі структури мовної особистості (А. Загнітко) дає змогу виокремити якісні та кількісні маркери кожного з рівнів. Іншими словами, лінгвостатистичний підхід дає змогу виявити кількісні маркери ідіолекту та, своєю чергою, дати їм якісну, лінгвокогнітивну інтерпретацію. З аналізу випливає, що саме репертуар вербалізаторів належить вважати одним із маркерів ідіолекту. Так, окрім переліків високо-/низькочастотної лексики маркують ідіолект колокації, колігації та фразеологізми. Натомість лінгвокогнітивний підхід постачає інструментарій для аналізу мовної/концептуальної картин світу як лінгвспільноти загалом, так і окремого мовця.

Емоційна сфера людського життя є одним із фундаментальних компонентів психіки і поряд з інтелектом формує ядро мовної особистості. Емоційність є визначальною рисою художнього стилю, важливим чинником впливу на читача та його почуття. Так, вибираючи палітру номінацій кольору під час побудови тексту, автор презентує своєрідну колірну картину світу. Емоційне сприйняття довкілля та його «колірне» моделювання мовцем є важливими складниками для аналізу його концептосфери.

Для комплексного дослідження авторського мовлення було використано такі

методи: *корпуснобазований, корпуснокерований, статистичний, описовий, прийом зіставлення, концептуальне моделювання, концептуальний аналіз.*

З огляду на те, що корпуси текстів письменника уможлиблюють одержання точних даних про частотність вживання певних лексичних одиниць, підвищують достовірність отриманих результатів, було укладено дослідницький корпус Р. Іваничука, до якого увійшло 16 історичних романів та 1 трилогія повістей Р. Іваничука, обсягом понад 1,235 млн слововживань, написані в період 1962–2016 рр.: Тексти письменника було оцифровано, унормовано та долучено до ГРАК, що дало змогу використати весь функціонал корпусу. Зокрема, для вивчення особливостей ідіолекту Р. Іваничука й об'єктивності дослідження на базі ГРАК було створено дослідницький корпус художньої прози 1960–2016 рр., до якого увійшли тексти українських письменників, які творили в той самий час, що й Р. Іваничук.

Запропонована корпуснобазована методика дослідження дала змогу представити, перевірити мовні факти, вивчити частотність мовних одиниць та їхню сполучуваність, таким чином виявити особливості вживання тієї чи іншої одиниці, системно представити інформацію про вербалізацію концептів емоційних станів РАДІСТЬ та ГНІВ і кольороназв та перевірити гіпотезу про те, що статистичні характеристики номінацій емоційних станів і кольорів, а також їхні вербалізатори виступають маркерами ідіолекту.

Специфіка запропонованої методики полягає в поєднанні кількісного та якісного аналізу. Так, на матеріалі дослідницького корпусу текстів Р. Іваничука обчислено частоту символів та біграм символів у слові, отримано частотний словник лексикону письменника, розподіл та частоту частин мови, конкорданс, морфолого-статистичні показники лексики, статистичні характеристики лексики та тексту; виокремлено високо- та низькочастотні колігації та колокації з компонентами-номінаціями емоційних станів *гнів* та *радість* та кольорів; виявлено спільнокореневі вербалізатори та вербалізатори-синоніми досліджуваних концептів задля подальшого моделювання статистичного і концептуального профілів досліджуваних одиниць та проведення когнітивної інтерпретації досліджуваних колокацій.

Лінгвокогнітивний підхід дав змогу на основі аналізу мовних одиниць

змодельовати значущі концепти, виявити типові для письменника моделі метафоризації. Для моделювання авторського бачення реального світу в художніх творах письменника важливими елементами виступають номінації емоційних станів та кольорів, з огляду на те, зазначені одиниці є виразниками мовної особистості письменника. Цей підхід дослідження полягає у розумінні й ідентифікації механізмів вибору лексичних одиниць в авторському тексті, уточненні семантики окремих слів і їх сполук і побудови моделей у художніх текстах, що демонструють ментальний світ крізь призму лексики автора й тексту зокрема.

Важливим складником лінгвокогнітивної методики є кількісний аналіз та класифікація колігацій та колокацій, які вербалізують концепт. Здобуті кількісні дані, як формальні маркери ідіолекту, посприяли виявленню домінатних профілів концепту та напрямків метафоризації. Представлено дані про сполучуваність вербалізаторів, типових для автора моделі метафоризації досліджуваних концептів за певною метафоричною моделлю. Використано поняття *профіль*, що полягає у формуванні образу предмета через його тлумачення в певних окреслених аспектах.

Одним з етапів дисертаційного дослідження є моделювання концептів за корпусом текстів Р. Іваничука на базі їхніх вербалізаторів — синонімів імені концепту, колокацій, фразеологізмів, до того ж їхні кількісні та якісні показники є основою для подальшого концептуального аналізу.

Статистичний профіль ідіолекту Р. Іваничука охарактеризовано за допомогою параметрів, які стосуються фонологічного, морфологічного, лексичного та текстового рівнів індивідуального мовлення письменника. Так, на фонологічному рівні представлено високочастотні символи в слові, найчастотніші біграми символів і виявлено специфічні ознаки ДКРІ: на початку слова символи В, П мають вищу частоту в текстах Р. Іваничука, на кінці слова — символи А, И, на відміну від В. Шкляра і Л. Костенко. Отримані дані фонологічного рівня для авторизації тексту недостатньо, проте вони корисні для ідентифікації авторських текстів певного часового проміжку.

На морфологічному рівні прослідковано частоту вживання частин мови для 17 історичних романів і ДКРІ зокрема. Отримані дані зіставлено з даними ДКХП;

результати аналізу свідчать, що відносна частотність вживання досліджуваних частин мови у ДКРІ і ДКХП корелюють. З аналізу випливає, що найчастотнішою частиною мови у Р. Іваничука є іменник, другу позицію посідає дієслово, третю — прикметник, четверту — прийменник, п'яту — прислівник, натомість у ДКХП четверту позицію займає прислівник, п'яту — прийменник.

Здобуті дані засвідчують вищу частотність іменників порівняно із прикметниками у порівнюваних підкорпусах: у ДКРІ на один іменник припадає більше прикметників, ніж у ДКХП. Співвідношення прислівників до дієслів показує, що у ДКРІ більше дієслівних означень, ніж у ДКХП. Тимчасом ступінь номінальності є вищим у ДКРІ, ніж у ДКХП, це свідчить, що в ДКРІ частота іменників є вищою порівняно з дієсловами.

Комплексний статистичний аналіз текстів Р. Іваничука полягав в обрахунку для кожного тексту автора зокрема і для корпусу текстів його художньої історичної прози загалом таких статистичних показників, як: обсяг тексту (1235014), обсяг словника (49828), багатство словника (0,04), середню повторюваність слова в тексті (24,8), кількість *hарах legomena* (16540), індекс винятковості тексту (0,013), індекс винятковості словника (0,332), кількість високочастотної лексики у тексті (1002836), кількість високочастотної лексики у словнику (14178), індекс концентрації у тексті (0,812), індекс концентрації у словнику (0,284).

Статистичні показники ДКРІ відрізняються від усереднених даних ДКХП, наприклад: обсяг тексту (76744330), обсяг словника (288755), багатство словника (0,004), середню повторюваність слова в тексті (265,8), кількість *hарах legomena* (102725), індекс винятковості тексту (0,003), індекс винятковості словника (0,356), кількість високочастотної лексики у тексті (70051172), кількість високочастотної лексики у словнику (100050), індекс концентрації у тексті (0,912), індекс концентрації у словнику (0,346). Невелика кількість високочастотної лексики у словнику лексем та порівняно велика кількість слів із частотою 1 свідчать про неабияке різноманіття лексики текстового масиву Р. Іваничука.

Вокабуляр текстів Р. Іваничука розподілено на чотири зони за інтервалом рангів з різницею на порядок. Визначено, що ДКРІ найнасиченіший у четвертій зоні

(76%), гапакси становлять 33% від усього словника, що маніфестує унікальність ідіолекту; третя — словами характерними для художнього мовлення, друга зона представлена найбільшою кількістю загальномовних слів, перша — службовими та загальними повнозначними словами, які слугують формальними маркерами для атрибуції тексту.

Під час опису високочастотних слів досліджуваних частин мови найбільше відмінних ознак у ДКРІ і ДКХП виявлено серед іменників, найменше — серед прислівників. Низькочастотна лексика найяскравіше репрезентує авторські слововживання, які визначають специфіку його ідіолекту.

Статистичний аналіз вербалізаторів концептів РАДІСТЬ та ГНІВ у ДКРІ демонструє, що частота слів *радість* і *гнів* є вищою, ніж їхня середня відносна частота в ДКХП. У текстовому масиві Р. Іваничука частотність слова *радість* є вищою, ніж слова *гнів*.

Під час аналізу текстів Р. Іваничука описано типові колокації та виокремлено їхні моделі, прослідковано високочастотні колокати та вербалізатори цих емоційних станів. Для слів *радість* і *гнів* найчастотнішими є прийменникові моделі зі семантикою причини, часу (лише для радості), локусу й способу дії, а також сполучникові моделі з сурядним зв'язком. Так, слово *гнів* автор вживає з іншими емоційними станами переважно негативного характеру, зі словом *радість* прослідковано поєднання позитивних емоційних станів. Високочастотними атрибутами *радості* виступають *великий* (ДКРІ 7,72; ДКХП 3,5) і *бурхливий*, для *гніву* — *праведний* (ДКРІ 4,63; ДКХП 1,42) і *справедливий* (ДКРІ 3,09; ДКХП ≤1). Високочастотними вербалізаторами концепту РАДІСТЬ є спільнокореневі слова *радіти*, *радий*, *зрадіти* та синоніми *втіха* й *утіха*, для концепту ГНІВ — *гнівний*, *розгніваний* та *лють*, *злоба*.

Високочастотною кольороназвою у ДКРІ виступає *чорний*, низькочастотною — *жовтий*. Частота вживання кольороназви *білий* у текстах Р. Іваничука є вищою, ніж у ДКХП на 18%, натомість частота слів *червоний*, *зелений*, *сірий*, *синій*, *жовтий* є нижчою (*сірий* на 40%, *зелений* на 25%, *червоний* на 21%, *синій* на 15%, *жовтий* на 14%), частотність кольороназви *чорний* корелює з даними

ДКХП. Дані дослідження частоти слова *сірий* у ДКХП засвідчують, що Р. Іваничук порівняно з іншими кольороназвами атрибут *сірий* уживає нечасто (посідає 16 місце серед текстів інших досліджених письменників), тимчасом інші кольороназви (*чорний, білий, червоний, зелений, синій*) письменник використовує значно частіше (від 2 до 6 місця за частотністю).

Аналіз кольороназв продемонстрував, що найчастотнішими моделями, як і для емоційних станів, є прийменникові, серед яких сполуки зі семантикою причини. Для кожного колірної атрибута виокремлено тематичні групи його типових колокатів. Найбільше тематичних груп має *чорний* колір, найменше — *жовтий*. *Чорний, білий, червоний, сірий* найчастіше виступають колірним атрибутом одягу, *зелений і синій* — простору, природніх стихій і явищ, *жовтий* автор використовує для опису матеріалів та речовин. Високочастотними колокатами *чорного* є *око*, *білого* — *пані*, *червоного* — *каптан*, *зеленого* — *неділя*, *синій* — *око*, *сірий* — *око*, *жовтий* — *вода*. Маркерами ідіолекту Р. Іваничука виступають високочастотні колокації *Біла Пані* (онім), *червоний каптан*, *Зелена неділя* (фразеологізм), *Жовті Води* (гідронім). Високочастотними вербалізаторами кольору *чорний* є *чорніти і темний*, *білий* — *біліти й блідий*, *червоний* — *почервоніти і рожевий*, *зелений* — *зеленіти і смарагдовий*, *синій* — *синьо-жовтий і голубий*, *сірий* — *сіріти й сивий*, *жовтий* — *синьо-жовтий і золотий*.

У процесі дослідження у ДКРІ не виявлено таких вербалізаторів кольору: *лілейний, волошковий, ультрамариновий, сапфіровий, васильковий, попільний, попеластий, димчастий, димний, шаровий, стальний, крицевий, мишастий* тощо, на відміну від ДКХП. Тимчасом вербалізатор *червоного* кольору *черлений* виявлено лише в ДКРІ.

Р. Іваничук надає атрибути-кольороназви таким реаліям, як *сурдут, сукман, кибитка, кирея, ярмулка, намітка, бинда, пройма, керсетка, камзол, чалма, пройма, бараниця, плахта, рантух, пелерина, кирея, черкеска, бурнус, кучма, кокарда, папах, тюрбан, частокіл, гонт, видма, оболук, віла, смага, циці, перса, пороша, мево, мрево, огир, габа, фільц*.

Переліки високочастотних колокацій із складниками-назвами емоцій і

кольороназвами компонентами у ДКРІ відрізняються від отриманих даних із ДКХП, що, своєю чергою, визначає специфіку ідіолекту.

Концепти РАДІСТЬ і ГНІВ у досліджених текстах метафоризовано за такими моделями: РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ СВІТЛО, ВОГОНЬ, ВИСОКА ТЕМПЕРАТУРА, ТЕПЛО; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ РЕЧОВИНА, РІДИНА, РІДИНА У ВМІСТИЩІ; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ІСТОТА; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ПРИРОДНА СТИХІЯ; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ РОСЛИНА; РАДІСТЬ/ГНІВ — ЦЕ ТВАРИНА; РАДІСТЬ — ТРИВАЄ У ЧАСІ; тимчасом для метафоризації концепту ГНІВ властива модель: ГНІВ — ЦЕ СУПРОТИВНИК; ГНІВ — ЦЕ ТЕМРЯВА; ГНІВ — ЦЕ ХОЛОД, ГНІВ — ЦЕ ВІЙНА.

Частотними в досліджуваних текстах Р. Іваничука є вербалізації емоційних станів за допомогою соматичних компонентів-символів *очі, обличчя, груди, душа, серце, руки, долоні, губи/уста, кров, зуби*. Найчастотнішим соматизмом для вербалізації РАДОСТІ та ГНІВУ є *очі*, які виступають виразником емоцій. До того ж такі соматичні компоненти, як *серце, душа, груди*, найчастіше концептуалізують РАДІСТЬ (45%).

У текстах Р. Іваничука переважає процес опредметнення для концепту РАДІСТЬ, як і в ДКХП, проте у ДКРІ концепт ГНІВ найчастіше концептуалізується як ІСТОТА, а у ДКХП найчастотнішою метафоричною моделлю є ГНІВ — ЦЕ ВОГОНЬ, ПІДВИЩЕННЯ ТЕМПЕРАТУРИ.

Письменник уживає також кольороназви, вербалізуючи концепт ГНІВ за допомогою «холодних» кольорів *чорний і синій*, як-от: *сині пелехи люті, посинілий від злости, чорний від злости, губи стиснулися в злобі до синяви, розчервонілий від сорому та злості, чорна злість, посиніти від злості, чорна люті, губи стиснулися в злобі до синяви*. Для концепту РАДІСТЬ виявлено лише одну колокацію *біла втіха*.

Прийменникові моделі зі семантикою причини певних емоційних станів властиві для кольорів *чорний, червоний, зелений, синій*, крім *білого, сірого, жовтого* кольорів. *Чорним* стають від непевності, жалю, кохання, горя; *червоним* — від люті, приниження, сорому, догідливості, гніву; *зеленим* — від люті; *синім* — від злости й злості.

Опис і аналіз кольороназв у авторському тексті дав змогу виокремити профілі

досліджених кольорів. **Чорний** колір має найбільшу кількість профілів: **чорний** вжито для позначення об'єктів і предметів; для опису бруду; для позначення нижчих верств суспільства; для опису важкого життя; чаклунського світу; для позначення низьких якостей людини та негативних станів. Концепт **ЖОВТИЙ** має лише два профілі: *жовтий як реальний колір і жовтий як блідий*.

У Р. Іваничука переважає нейтральне значення сполук із компонентом **чорний** (позитивне 17%, нейтральне 57%, негативне 26%). Тимчасом у ДКХП **чорному** властива здебільшого негативна оцінність. Для досліджуваних кольороназв характерним є вживання стабілізованих (**чорний** 84%, **білий** 16%, **червоний** 3%, **зелений** 1%, **синій** 1%, **сірий** 3%), трансформованих (**чорний** 11%, **зелений** 1%) та індивідуально-авторських (**чорний** 5%) метафоричних конструкцій.

Аналіз порівняльних конструкцій дає змогу виявити прототипи кольорів. Так, у досліджених текстах Р. Іваничука, як і в ДКХП найчастотнішим прототипним референтом **чорного** є *смола*, а не *сажа* чи *вугілля*. Прототипами **чорного** кольору в текстах Р. Іваничука виступають *смола, гебан, вуголь, воронове/крукове крило, земляця, сажа, шварц, ніч, труп, смерть, темінь, циганка, глибока яма, надгробний обеліск, сутінки, хмара, гроза*. У ДКРІ прототипом **білого** (світлого) є *шума, паска, лебідь/лебедиця, алебастр, хмарка, полотно, перли, папір, цукор, рушник, день, зоря*; тимчасом українські лексикографічні джерела пропонують *сніг* як прототипний референт для **білого**; прототипним референтом **червоного** у ДКРІ, як і у ДКХП виступає *кров*. Для **зеленого, синього, сірий, жовтий** складно говорити про прототип через низьку частоту порівнянь.

Р. Іваничук часто використовує кольороназву **білий** як компонент топонімів: *Біла Гора, Біла Церква; Біла Лебедиця, Білий Камінь, Біла Кобила; Біле місто, Білі Атени, Білий Слон, Біле Море*. Крім того, виявлено вживання власних назв із компонентом **червоний**: *Червона Русь* (Галичина у XV—XVIII ст.), «*Червона мітла*» (узаконена озброєна банда, яка здійснювала геноцид українського народу), *Червоний Хрест; Червона Армія; Червоне озеро* (за радянських часів назву села змінено з назви Святе Озеро). У ДКРІ трапляються також оніми з компонентом **зелений**: *Зелений Клин, Зелена Україна* (історична українська назва території Приамур'я), *Зелена*

могила. Найчастотнішою колокацією з компонентом *жовтий* у текстах Р. Іваничука є гідронім *Жовті Води*.

Застосування статистичного показника МІ дало змогу виокремити унікальні для Р. Іваничука колокації з вербалізаторами досліджуваних емоційних станів та кольороназвами, а змодельовані концептуальні профілі — відобразити концептосферу письменника та авторські вподобання.

Отже, статистичний аналіз засвідчив той факт, що використання окремих статистичних параметрів не дає релевантної інформації для характеристики ідіолекту, оскільки, зокрема, відмінності відносних частот можуть перебувати в межах статистичної похибки. Проте порядок розташування тих чи інших одиниць за частотою в переліку можна вважати одним із маркерів ідіолекту. Загалом, як було показано, комплекс статистичних параметрів дає коректні результати. Окрім того, як впливає з результатів лінгвокогнітивного аналізу, ефективним є дослідження концептуальної інформації, зокрема способів вербалізації та метафоризації того чи іншого концепту.

Перспективи подальших досліджень полягають у моделюванні статистичного й концептуального профілів ідіолектів інших письменників за запропонованою методикою, що дасть змогу накопичити відповідні дані та зіставити результати для виявлення їхніх особливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажеж К. Человек говорящий: моногр. Москва: Едиторал УРСС, 2003.
2. Алексеев П.М. Квантитативная типология текста. Ленинград, 1988. 218 с.
3. Алпатов В.М. Что и как изучает языкознание? // Вопросы языкознания. 2015. № 1. С. 7–21.
4. Альтман Г. Мода та істина в лінгвістиці // Проблеми квантитативної лінгвістики. Чернівці: Рута, 2005. С. 3–11.
5. Андрусів С. Світ Романа Іваничука: (відомому українському письменнику, лауреатові Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка Р. І. Іваничуку — 60) // Вільна Україна. 1989. 26 травня. С. 3.
6. Антонюк М.О. Метафора та її роль у мовній картині світу // Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць. Київ, 2002. № 7. С. 15–19.
7. Апресян Ю.Д. Теоретическая лингвистика и лексикография: к формальному описанию лексики // Теоретическая лингвистика и лексикография: опыты системного описания лексики. Москва, 1995. С. 3–10.
8. Арнольд И.В. Импликация как прием построения текста и предмет филологического изучения // Вопросы языкознания. 1982. № 4. С. 83–91.
9. Арутюнова Н.Д. Метафора и дискурс: Вступ. статья // Теория метафоры: Сб. науч. тр. Москва: Прогресс, 1990. С. 5–33.
10. Арутюнова Н.Д. Языковая метафора (синтаксис и лексика) // Лингвистика и поэтика: сб. статей. Москва: Наука, 1979. С. 147–173.
11. Архелюк В. Статистичні закономірності вживання лексико-семантичної групи слів у авторському стилі // Науковий вісник Чернівецького університету. Чернівці: Рута, 2001. Вип. 114: Германська філологія. С. 142–149.
12. Ахмадеева С.А. Синтактико-семантические способы выражения авторской модальности в аппликативной метафоре // Семантика языковых единиц: Доклады V международной конференции. Москва: Изд-во МГУ, 1996. Т. 2. С. 11–14.
13. Бабенко Л.Г., Васильев И.Е., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста: учебник для студ. вузов, обучающихся по специальности «Филология». Екатеринбург: Изд-во Уральского ун-та, 2000. 534 с.

14. Бабій І. Вторинна номінація кольору в художній картині світу // Мовознавчий вісник: зб. наук. праць / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького [відп. редактор Г.І. Мартинова]. Черкаси, 2010. Вип. 11. С. 31–34.
15. Бабій І.М. Семантика, структура та стилістичні функції назв кольорів у сучасній українській мові (на матеріалі малої прози В. Стефаника, М. Коцюбинського, М. Хвильового): дис.... канд. філол. наук [рукопис]: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 1997. 239 с.
16. Багарян А.А. Методика расширения коллокационной осведомленности студентов языковых факультетов: автореф. дисс. ... канд. пед. наук. Тамбов, 2004. URL: <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-02/dissertaciyametodika-rasshireniya-kollokatsionnoy-osvedomlennosti-studentov-yazykovyh-fakultetov> (дата звернення: 17.05.2015).
17. Балли Ш. Французская стилистика / перевод К.А. Долинина. Москва: Изд-во иностр. литературы, 1961. 394 с.
18. Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику. Москва: УРСС Эдиториал, 2001. 360 с.
19. Баранов А.Н. Когнитивная теория метафоры: двадцать пять лет спустя // Лакофф Дж. , Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем. Москва, 2004. С. 7–21.
20. Баранов А.Н. Очерк когнитивной теории метафоры // Баранов А.Н., Караулов Ю.Н. Русская политическая метафора (материалы к словарю). Москва: Ин-т русского языка, 1991. С. 5–16.
21. Батура Т.В. Формальные методы определения авторства текстов // Вестник НГУ. Серия: Информационные технологии. 2012. Том 10, выпуск 4. С. 81–94.
22. Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 316 с.
23. Бацевич Ф.С. Когнітивне і лінгвальне в процесах вербалізації (на матеріалі аномальних висловлень) // Мовознавство. 1997. № 6. С. 30–37.
24. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики: монографія. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 281 с.

25. Беліченко М.А. Поетика історичної прози Романа Іваничука (особливості часопросторових концепцій): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 — «Українська література». Київ, 2007. 20 с.
26. Бистрова О.О. Формотворчі функції домінантних образів. На матеріалі української та російської поезії: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06 / НАН України, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2001. 18 с.
27. Білинський М.Е. Квантифікація семантичного простору в рефлексивних синонімічних парах зворотного тезауруса англійського дієслова // Науковий Вісник Чернівецького університету. Германська філологія. 2003. Вип. 155–156. С. 43–54.
28. Білинський М.Е. Квантифікація семантичної близькості у зворотній синоніміці при перекатегоризації // Проблеми квантитативної лінгвістики. Чернівці: Рута. 2005. С. 180–193.
29. Блэк М. Метафора // Теория метафоры: сб. статей / под общ. ред. Н.Д. Арутюновой и М.А. Журиной. Москва: Прогресс, 1990. С. 153–172.
30. Бобкова Т.В. Історичні та концептуальні передумови корпусної лінгвістики // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Філологічні науки. 2014. Кн. 2. С. 13–17. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2014_2_4 (дата звернення: 15.07.2019).
31. Бобкова Т.В. Концепція колокації: корпусний підхід // Науковий вісник Міжнар. гуманітарного ун-ту. Серія «Філологія». Одеса, 2014. Вип. 10. Т. 2 С. 42–45.
32. Бобкова Т.В. Корпусний словник колокацій: методика укладання // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2015. Вип. 52. С. 39-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_52_15 (дата звернення: 29.06.2019).
33. Бобкова Т.В. Теоретико-методологічні підходи до вивчення колокацій // Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Серія: Філологія. 2014. Т. 17. № 2. С. 14–22.
34. Бобух Н.М. Лексичні опозиції в поетичних творах Володимира Сосюри // Мова і міжкультурна комунікація. 2017. Вип. 1. С. 148–158.
35. Богин Г.И. Модель языковой личности в ее отношении к разновидностям текстов: автореф. дис. ... д-ра филол. наук. Ленинград, 1984. 31 с.

36. Бодуэн де Куртене И.А. Избранные труды по общему языкознанию. Ч. 1–2. Москва: Изд-во АН СССР, 1963. 388 с.
37. Бойко М.Ф. Словопоказчик драматичних творів Лесі Українки. Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. 93 с.
38. Бойко Н.І., Коткова Л.І. Експресивний потенціал ідіолекту Володимира Винниченка: лексичні та фразеологічні складники. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 284 с.
39. Брославська Л.Я., Шевченко І.С. Ідіостиль і концептуальна ідіосфера автора у художньому дискурсі // Вісник ХНУ. 2012. № 1003. С 22–27.
40. Буда В.А. Лінгвостилістика сучасного історичного роману про добу козацтва (60–90 рр. ХХ ст.). Київ: Рідна мова, 1998. 166 с.
41. Бук С. 3000 найчастотніших слів наукового стилю української мови. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 192 с.
42. Бук С. 3000 найчастотніших слів розмовно-побутового стилю української мови. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 180 с.
43. Бук С. Багатство словника тексту: досвід полоністики // *Současná slovanská lexikologie a lexikografie / Современная славянская лексикология и лексикография: коллективная монография* / [отв. ред. Ю.Л. Воротников, Эва Шлауфова (Eva Šlaufová)]. Praha, 2014. Р. 276–279.
44. Бук С. Квантитативна параметризація текстів Івана Франка: проект та його реалізація // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2013. Вип. 58. С. 290–307.
45. Бук С. Корпус текстів Івана Франка: спроба визначення основних параметрів // Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: *MegaLing 2006: зб. наук. пр.* / НАН України. Укр. мовн.-інформ. фонд, Таврійськ. нац. ун - т ім. В.І. Вернадського; за ред. В.А. Широкова. Київ: Довіра, 2007. С. 72–82.
46. Бук С. Статистичні характеристики лексики основних функціональних стилів української мови: спроба порівняння // *Лексикографічний бюлетень*. 2006. Випуск 13. С. 166–170.

47. Бук С. Сучасні методи дослідження мови письменника у слов'язнознавстві // Проблеми слов'язнознавства. 2012. Вип. 61. С. 86–95.
48. Бук С. Частини мови у словнику і тексті Івана Франка (на матеріалі великої прози) // Лінгвістичні студії. 2011. Вип. 22. С. 62–66.
49. Бук С. Частотний словник офіційно-ділового стилю сучасної української мови // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. 2006. Випуск 14. С. 184–188.
50. Бук С., Ровенчак А. Онлайн-конкорданс роману Івана Франка «Перехресні стежки» // Іван Франко: дух, наука, думка, воля: м-ли Міжнародного наукового конгресу, присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня — 1 жовтня 2006 р.). Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. Т. 2. С. 203–211.
51. Булыгина Т.В., Шмелев А.Д. Перемещение в пространстве как метафора эмоций // Логический анализ языка: Языки пространств. Москва: Языки русской культуры, 2000. С. 277–288.
52. Бурчеля В.В. Категорія історизму та стильові пошуки в прозі Романа Іваничука: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 — «Українська література». Одеса, 2010. 20 с.
53. Ванівська О.І. Основні підходи до аналізу мовних даних у корпусній лінгвістиці // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2012. Вип. 27. С. 3–8.
54. Василевич А.П., Кузнецова С.Н., Мищенко С.С. Цвет и названия цвета в русском языке. Москва: КомКнига, 2005. 216 с.
55. Вегеш А.І. Традиції та новаторство української літературно-художньої антропонімії посттоталітарної доби: дис. ... канд. філол. наук [рукопис]: 10.02.01. Івано-Франківськ, 2010. 273 с.
56. Вежбицкая А. Сравнение градация метафора // Теория метафоры: сборник / пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз.; общ. ред. Н.Д. Арутюновой и М.А. Журиной. Москва: Прогресс, 1990. С. 133–152.
57. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / пер. с англ.; отв. ред. М.А. Кронгауз; вступ. ст. Е.В. Падучевой. Москва: Русские словари, 1996. 416 с.

58. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ: Наукова думка, 1992. 224 с.
59. Влавацкая М.В. Понятия коллокации и коллигации в диахроническом рассмотрении // Актуальные проблемы филологии и методики преподавания иностранных языков: мат-лы Междунар. науч.-практ. конф. / отв. ред. Ю.Н. Тамберг. Новосибирск: Изд-во НГПУ, 2011. С. 19–26.
60. Воеводская О.М. Лексико-грамматическое поле концепта // Методологические проблемы когнитивной лингвистики / под ред. И.А. Стернина. Воронеж: ВГУ, 2001. С. 11–113.
61. Вокальчук Г.М. Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект): монографія / за ред. А.П. Грищенка. Рівне: Перспектива, 2004. 524 с.
62. Волошук В.І. Лінгвостилістичні особливості ідіолекту З. Ленца в малих епічних жанрах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2004. 20 с.
63. Воркачев С.Г., Кусов Г.В. Концепт «оскорбление» и его этимологическая память // Теоретическая и прикладная лингвистика. Язык и социальная среда. Воронеж: Изд-во ВГТУ, 2000. Вып. 2. С. 90–102.
64. Гаврилюк Н.В. Семантична структура та функціонування індивідуально-авторських прикметників-кольороназв у творчому доробку неокласиків // Культура народів Причорномор'я. 2002. № 32. С. 332–334.
65. Гавриш Ю., Ільницький О. Конкорданція поетичних творів Тараса Шевченка: у 4 т. Торонто, 2001.
66. Гайдученко Г.М. Семантико-стилістична характеристика хронологічно маркованої лексики (на матеріалі української історичної прози II половини ХХ століття): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 1999. 19 с.
67. Гак В.Г. Языковые преобразования. Москва: Школа «Языки русской культуры», 1998. 768 с.
68. Гарасим Я. «Мечем і мислію»: Роман Іваничук у координатах четвертого виміру // Меч і мисль: творчість Романа Іваничука у національних вимірах української

- культури: зб. наук. праць. Львів; Ужгород: Гражда, 2009. Вип. 9. С. 26–31. (Серія «Українська філологія: школи, постаті, проблеми»).
69. Гердер И.Г. Идеи к философии истории человечества. Москва: Наука, 1977. 703 с.
70. Гладка В.А. Інтерпретація поняття колігації у сучасній науці // Мовні і концептуальні картини світу. 2015. Вип. 1. С. 143–152.
71. Гливінська Л.К. Лексична ідіосистема в поезіях М. Вінграновського: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2004. 18 с.
72. Годунок З.В. Символічна функція кольору у художній прозі М. Хвильового // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна. 2008. Вип. 10. С. 282–290.
73. Голобородько К.Ю. Ідіостиль Олександра Олеся: лінгвокогнітивна інтерпретація: [монографія]. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2010. 527, [1] с.
74. Головина Т.А. Квантитативный анализ лингвоперсонологического функционирования частей речи в произведениях русской классической и современной художественной литературы // Вопросы персонологии: Межвузовский сборник научных трудов. Баранул: Изд-во АлтГТУ, 2007. Ч. 1. С. 145–157.
75. Голоюх Л.В. Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної історичної прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 1996. 20 с.
76. Горобець В.Й. З історії назв кольорів в українській мові // Культура слова. Київ, 1977. Вип.12. С. 56–65.
77. Городиловська Г.П. Елементи наукового та публіцистичного стилів в історичних творах Романа Іваничука: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Львів, 2008. 18 с.
78. Горпинич В.О., Лобода В.В., Масенко Л.Т. Власні назви і відтопонімні утворення Інгуло-Бузького межиріччя. Київ: Наукова думка, 1977. 192 с.
79. Григорьев В.П. Грамматика идиостиля. В. Хлебников. Москва: Наука, 1983. 225 с.
80. Гриценко П. Ідіолект і текст // Лінгвостилістика: об'єкт — стиль, мета — оцінка: зб. наук. праць, присвячений 70-річчю від дня народж. проф. С.Я. Єрмоленко. Київ, 2007. С. 16–43.

81. Грязнухіна Т.О., Клименко Н.Ф., Комарова Л.І. та ін. Морфемна структура слова: монографія. Київ, 1979. 327 с.
82. Губарева Г.А. Семантика та стилістичні функції кольоративів у поетичній мові Ліни Костенко: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова», Харків, 2002. 18 с.
83. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. Москва: Прогресс, 1985. 456 с.
84. Гуцол С.Ю. Метафора як спосіб символічного вираження внутрішнього досвіду особистості // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка: збірник наукових праць. 2007. № 3 (21). Ч. 1. С. 109–116.
85. Дарчук Н. Дослідницький корпус української мови: основні засади і перспективи // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер.: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. 2010. № 21. С. 45–49.
86. Дарчук Н. Комп'ютерне анотування українського тексту: результати і перспективи. Київ: Освіта України, 2013. 544 с.
87. Дарчук Н.П. Деякі риси статистичної структури тексту художньої прози // Структурні рівні мови та методи їх дослідження. Київ: Наукова думка, 1972. С. 113–118.
88. Дарчук Н.П. Статистичні характеристики лексики як відображення структури тексту // Мовознавчі студії. Київ: Наукова думка, 1976. С. 97–102.
89. Дарчук Н.П., Грязнухіна Т.О. Частотний словник сучасної української публіцистики // Мовознавство. 1996. № 4–5. С. 15–19.
90. Девидсон Д. Что означают метафоры // Теория метафоры: сб. науч. тр. Москва: Прогресс, 1990. С. 174–188.
91. Дементьева И.Е., Табанакова В.Д. Коллокация как средство семантизации слова в английском словаре // Language and Literature. 1999. № 4. URL: <http://frgf.utmn.ru/last/No4/text6.htm> (дата звернення: 24.08.2018).
92. Демидова Т.Д. Периферийная часть лексикона как показатель литературной манеры писателя (на материале лирических миниатюр В.П. Деткова) // Вестник ЛГУ им. А.С. Пушкина. 2011. № 2. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/periferiynaya-chast>

- leksikona-kak-pokazatel-literaturnoy-manerypisatelya-na-materiale-liricheskikh-miniatur-v-p-detkova (дата звернення: 24.10.2016).
93. Демська О.М. Текстовий корпус: ідея іншої форми. Київ: ВПЦ НаУКМА, 2011. 282 с.
94. Демська-Кульчицька О. Основи національного корпусу української мови: [монографія]. Київ, 2005. 218 с.
95. Демська-Кульчицька О.М. Репрезентативність як ознака текстового корпусу // Українська мова. 2005. № 3. С. 100–107.
96. Демська-Кульчицька О.М. Що таке корпусно-базовані дослідження мови // Українська мова та література. 2004. Ч. 40 (392). С. 21–22.
97. Денисюк І. Мислячий історичний роман: [вступна стаття] // Іваничук Р. Яничари: іст. роман. Львів: Каменяр, 1992. С. 5–14.
98. Дмитрів І.І. Християнська символіка у поезії католицьких письменників Західної України міжвоєнного періоду ХХ століття: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01 — «Українська література». Львів, 2007. 20 с.
99. Дончик В. Переконавання романіста (Роман Іваничук) // Дончик В. Зупинені миті: статті, спогади, полеміка. Київ: Рад. письменник, 1989. С. 174–182 (Розділ «Імена та обличчя»).
100. Дорошина Л.Ф. Архетипна семантика назв квітів у художньому ідіолекті О. Довженка // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна. 2015. Вип. 56. С. 99–102.
101. Дроботун О.М. Колористика української прози доби модернізму (на матеріалі новелістики М. Коцюбинського, О. Кобилянської, В. Винниченка): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 — «Українська література». Кіровоград, 2010. 20 с.
102. Дударенко Л. Синкретизм у метафорі М. Григоріва // Січ. 2003. № 12. С. 70–74.
103. Дужик Н.С. Мовна особистість Миколи Хвильового в аспекті стилістики та історіїлітературної мови: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 1995. 20 с.
104. Дюбуа Ж. Общая риторика. Москва: Прогресс, 1986. 392 с.

105. Данилюк І., Загнітко А., Ситар Г. Корпус текстів Юрія Шевельова: структура, функції, навігація [Електронний ресурс] // Мова: класичне – модерне – постмодерне. 2019. Вип. 5. С. 158–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Langcmp_2019_5_14 (дата звернення: 20.12.2020).
106. Данчевська Ю. О., Кульчицький І. М. Деякі аспекти створення корпусу художніх творів В. С. Стефаника // Матеріали Міжнародної наукової конференції MegaLing–2012 «Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології». Київ, 2013. С. 143–149.
107. Дяченко В. Крізь призму кольору // Жовтень. 1982. № 4. С. 110–119.
108. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови). Київ: Довіра, 1999. 431 с.
109. Єрмоленко С.Я. Фольклор і літературна мова. Київ: Наукова думка, 1987. 246 с.
110. Єсипенко Н.Г. Когнітивні та мовні структури в авторському тексті // Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: «Філологічні науки». Мовознавство. 2014. № 2. С. 40–45.
111. Єсипенко Н.Г. Лексико-семантичні компоненти авторського стилю і мовна картина світу (на матеріалі англomовної прози воєнної та мирної тематик): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 — «Германські мови». Чернівці, 2007. 20 с.
112. Єсипенко Н. Г. Профілювання концептів як когнітивна діяльність автора художнього дискурсу // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія. 2014. № 10. Том 1. С. 133–135.
113. Єщенко Т. Текстово-антропоцентричний вимір метафори українських поетів 1990-х: монографія. Київ: Академвидав, 2018. 352 с.
114. Єщенко Т.А. Метафора в українській поезії 90-х років ХХ століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Донецьк, 2001. 19 с.
115. Жайворонок В.В. Національна мова та ідіолект // Мовознавство. 1998. № 6. С. 27–34.
116. Жовтобрюх М.А. Словник мови творів Г. Квітки-Основ'яненка. Харків: Харківський державний університет імені О.М. Горького, 1978. Том 1. 663 с.

117. Жуковська В.В. Корпусна лінгвістика: історична перспектива та сучасний стан // Матеріали за 8-а міжнародна научна практична конференція «Ключові въпроси в съвременната наука». Том 18. Филологични науки. София: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2012. С. 24–31.
118. Жулинський М. Обнадійливий досвід прози // Рік '80. Київ: Дніпро, 1981. С. 6–30.
119. Загнітко А. Мовна особистість в епістолярному дискурсі: типологія лінгвоіндивідуацій і лінгвоіндивідуалізацій // Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. 2016. Вип. 33. С. 58–71.
120. Загнітко А., Загнітко Н. Теорія сучасної лінгвоперсонології: рівні й категорії // *Studia Ukrainica Posnaniensia* / [red. Anna Horniatko-Szumilowicz (red. naczelny), Tetiana Kosmeda (red. naukowy) i inne]. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 2016. Zeszyt IV. S. 23–33.
121. Загнітко А.П. Категорійний і парадигмальний простір сучасної лінгвоперсонології // *Studia Linguistica*. 2016. Вип. 9. С. 150–159.
122. Загнітко А.П. Сучасна лінгвістика: погляди та оцінки: науково-аналітичне видання. Донецьк: ДонНУ, 2014. 464 с.
123. Загнітко А.П. Теорія граматики і тексту: монографія. Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2014. 480 с.
124. Залеская В.В. Программа выявления в тексте двучленных статистически значимых осмысленных коллокаций (на материале русского языка) // Технологии информационного общества в науке, образовании и культуре: сборник научных статей. Труды XVII Всероссийской объединенной конференции «Интернет и современное общество» (IMS–2014), Санкт-Петербург, 19–20 ноября 2014 г. СПб: Университет ИТМО, 2014. С. 283–289.
125. Заоборна М.С. Складнопідрядне порівняльне речення як аспект ідіолекту та мовомислення Богдана Лепкого в тексті історичної повісті «Мотря» // Наукові записки ТНПУ. 2017. Вип. 47. С. 321–337.
126. Засорина Л.Н. Автоматизация и статистика в лексикографии. Ленинград: Из-во Ленингр. ун-та, 1966. 126 с.

127. Захаров В.П. Сочетаемость через призму корпусов // Компьютерная лингвистика и интеллектуальные технологии: по материалам ежегодной Международной конференции «Диалог» (Москва, 27 – 30 мая 2015 г.). Москва, 2015. Вып. 14 (21). Т. 1. С. 667–682. URL: https://www.academia.edu/5102853/%D0%A1%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C_%D1%87%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7_%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BE%D0%B2_Set_Phrases_a_View_through_Corpora (дата звернення: 28.10.2017).
128. Иорданская Л.Н., Мельчук И.А. Смысл и сочетаемость в словаре. Москва: Языки славянских культур, 2007. 672 с.
129. Іваничук Р. Край битого шляху: роман. Київ: Молодь, 1962. 418 с.
130. Іваничук Р. Черлене вино: романи. Львів: Каменяр, 1979. 350 с.
131. Іваничук Р. Четвертий вимір: роман. Київ: Радянський письменник, 1984. 207 с.
132. Іваничук Р. Шрами на скалі: роман. Львів: Каменяр, 1987. 212 с.
133. Іваничук Р. Бо війна війною...; Через перевал: романи. Харків: Фоліо, 2008. 445 с.
134. Іваничук Р. Вогненні стовпи: тетралогія. Харків: Фоліо, 2011. 505 с.
135. Іваничук Р. Євангеліє від Томи: триптих повістей. Харків: Фоліо, 2011. 316 с.
136. Іваничук Р. Манускрипт з вулиці Руської: іст. роман. Львів: ЛА «Піраміда», 2011. 204 с.
137. Іваничук Р. Хресна проща: романний триптих. Львів: Піраміда, 2011. 281 с.
138. Іваничук Р. Мальви; Орда: романи. Харків: Фоліо, 2012. 412 с.
139. Іваничук Р. Журавлиний крик: роман. Харків: Фоліо, 2014. 382 с.
140. Іваничук Р. Вода з каменю; Саксаул у пісках: романи. Харків: Фоліо, 2015. 412 с.
141. Іваничук Р. Голоси з-над вод Генісарета: колаж; Я ще не писав про Донбас: рефлексії. Львів: Срібне слово, 2016. 168 с.

142. Іващенко В.Л. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології): монографія. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006. 328 с.
143. Ільницький М. Місто Романа Іваничука // Ільницький М. У вимірах часу. Київ: Рад. письменник, 1988. С. 211–237.
144. Каленюк С.О. Лексика творів Уласа Самчука: народнорозмовні джерела, семантична структура та стилістичні функції: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 2007. 20 с.
145. Каплюк К.М. Художній хронотоп історичної романістики Р. Іваничука (на матеріалі романів «Мальви», «Журавлиний крик», «Орда»): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 — «Українська література». Івано-Франківськ, 2010. 18 с.
146. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Москва: Гнозис, 2004. 390 с.
147. Караулов Ю.Н. Общая идеография. Москва: Наука, 1976. 355 с.
148. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. Москва: Издательство ЛКИ, 2010. 264 с.
149. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української мови: будова та реалізація: монографія. Київ, 1999. 297 с.
150. Кассирер Э. Сила метафоры // Теория метафоры: сборник. Москва: Прогресс, 1990. С. 33–43.
151. Кауфман С.И. Из курса лекций по статистической стилистике. Москва: Моск. обл. педаг. ин-т им. Н.К. Крупской, 1970. 320 с.
152. Кацнельсон С.Д. Содержание слова, значение и обозначение / под общ. ред. В.М. Жирмунского, М.М. Гухман, С.Д. Кацнельсона. [изд. 3-е]. Москва: Едиториал УРСС, 2011. 112 с.
153. Кириленко Т.С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. пос. Київ: Либідь, 2007. 256 с.
154. Кириєнко Н.М. Естетична система Михайла Ореста: генеза, творча реалізація: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2006. 20 с.

155. Кіс Т.Є. Еволюція художньої метафори: лінгвокультурний аспект: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01/ Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України. Київ, 2001. 19 с.
156. Клещова О.Є. Мова публіцистики Івана Багряного: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / НАН України, Ін-т укр. мови. Київ, 2003. 20 с.
157. Клименко Н.Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови: монографія. Київ, 1973. 186 с.
158. Клименко Н.Ф., Пещак М.М., Савченко І.Ф. Формалізовані основи семантичної класифікації лексики. Київ: Наукова думка, 1982. 250 с.
159. Ковалик І. І., Мацько Л. І., Плющ М. Я. Методика лінгвістичного аналізу тексту. Київ: Вища школа, 1984. 120 с.
160. Ковалик І.І., Ощипко І.Й. Художнє слово Василя Стефаника. Матеріали для Словопоказчика до новел В. Стефаника: методичний посібник. Львів: Вид-во Львівського університету ім. І. Франка, 1972. 101 с.
161. Ковальова Т.В. Лексико-семантичні поля кольоративів в українській поезії початку ХХ ст.: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.Сковороди. Харків, 1999. 19 с.
162. Козачук А.М. Ідіолект перекладів Роми Франко: семантичний та стилеметричний аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16 / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 20 с.
163. Колесник Д.М. Концептуальний простір авторської метафори у творчості А. Мердок: автореф. дис. ... канд. філол. н.: 10.02.04 — «Германські мови». Київ, 1996. 18 с.
164. Коляденко О. Когнітивна метафора як засіб об'єктивації концепту «страх» у творах М. Коцюбинського // Українська мова. 2009. № 3. С. 39–46.
165. Кононенко В.І. Мова у контексті культури: монографія. Київ, Івано-Франківськ: Плай, 2008. 389 с.
166. Концевич Є. Таємна зброя Валерія Шевчука // Україна: Наука і культура. Київ, 1991. Вип. 25. С. 371–374.

167. Копотев М.В., Мустайоки А. Современная корпусная русистика // Slavica Helsingiensia 34. Инструментарий русистики: корпусные подходы. Хельсинки, 2008. С. 16–20.
168. Коптева Н.В. Функционирование колоризмов в художественном тексте как результат взаимодействия лингвокультурного и креативного факторов: на материале творчества русских писателей XIX XX вв.: дис.... канд. филол. наук [рукопись]: 10.02.01 — «Русский язык». Ростов-на-Дону, 2005. 247 с.
169. Корпусна лінгвістика: моногр. / В.А. Широков, О.В. Бугаков, Т.О. Грязнухіна, О.М. Костишин, М.Ю. Кригін; НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. Київ: Довіра, 2005. 472 с.
170. Косенко О.П. Частотні словники коментабельних дієслів англійської мови // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2004. № 17. С. 160–163.
171. Косериу Э. Лексические солидарности // Вопросы учебной лексикографии / под ред. П.Н. Денисова и Л.А. Новикова. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1969. С. 93–104.
172. Космеда Т.А. Мовна особистість Тараса Шевченка: новий погляд // Слов'янський збірник. 2013. Вип. 17. С. 83–93.
173. Костецька О.П. Індивідуальне мовлення автора як об'єкт лінгвістики та підходи до його дослідження // Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Серія: Філологічна. 2014. № 49. С. 196–199.
174. Коткова Л.І. Ідіолект Володимира Винниченка: лексико-фразеологічні та стилістичні складники: дис. ... канд. філол. н. [рукопис]: 10.02.01 — «Українська мова». Ніжин, 2017. 247 с.
175. Коткова Л.І. Ідіостиль, індивідуальний стиль і ідіолект: проблеми розмежування // Наук. зап. НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Філол. науки. Ніжин, 2012. Кн. 2. С. 26–29.
176. Кочерган М.П. Слово і контекст (Лексична сполучуваність і значення слова). Львів: Вища школа, 1980 183 с.
177. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Емотивний профіль радості в українській фраземіці // Записки з українського мовознавства. 2019. Вип. 26(1). С. 4–11.

178. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Концептуальний аналіз як метод концептивістики (на матеріалі концепту ЖИТТЯ в українській фраземіці) // Українська мова. 2009. №1. С. 41–52.
179. Краснова Л. До проблеми аналізу та інтерпретації художнього твору. Дрогобич: ТзОВ: «Вимір», 1997. 147 с.
180. Крюкова Н.Ф. Метафора как прагматическое средство при построении художественного текста // Языковое общение: процессы и единицы: межвуз. сб. науч. тр. Калинин, 1988. С. 81–86.
181. Кулініч Т.О. Метафора І. Калинця: інтертекстуальний аспект: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 2008. 18 с.
182. Кульчицький І.М. Технологічні аспекти укладання корпусів текстів // Дані текстових корпусів у лінгвістичних дослідженнях: монографія / В.А. Широков, І.В. Шевченко, А.П. Загнітко та ін.; за ред. О.П. Левченко. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. С. 29–45.
183. Кульчицький І.М. Унормування тексту під час докорпусного опрацювання: досвід застосування // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Інформаційні системи та мережі. 2020. Вип. 7. С. 51–58.
184. Кульчицький І.М., Левченко О.П., Лотоцька Н.Я. Дослідження частотності біграм на матеріалі текстів Романа Іваничука, Василя Шкляра та Ліни Костенко // Актуальні питання іноземної філології: науковий журнал. Луцьк, 2018. № 8. С. 183–190.
185. Кульчицький І.М, Ліхнякевич І.О, Лотоцька Н.Я Структурна модель корпусу творів Романа Іваничука // Науковий вісник Східноєвропейського університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки». 2017. №3(352). С. 421–430.
186. Кумеда О.П. Ідіолект П.О. Куліша на тлі східнополіського діалекту: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01 / НАН України, Ін-т укр. мови. Київ, 2011. 20 с.
187. Купріянов Є.В. Українська термінологічна підсистема «гідротурбіни» як об'єкт комп'ютерного словника: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2011. 20 с.

188. Кутузов А.Б. Корпусная лингвистика. Лекция 2. URL: http://tc.utmn.ru/files/corpus_2.pdf (дата звернення: 23.09.2018).
189. Кухар Н.І. Семантичний обсяг назв основних кольорів // Придніпровський вісник. 2000. Вип. 13. С. 43–50.
190. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем. Москва: Едиториал УРСС, 2004. 256 с.
191. Левицкий В.В. Статистическое изучение лексической семантики: учебн. пособ. Київ: УМК ВО, 1989. 155 с.
192. Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике. Винница: Нова Книга, 2007. 264 с.
193. Левицкий В.В. Семасиология. Винница: Нова Книга, 2006. 512 с.
194. Левченко О. Корпуснобазований підхід до моделювання концептів (на прикладі концепту Тіло) // Studia slawistyczne: Etnolingwistyka i komunikacja meidzykulturowa. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2017. С. 237–262.
195. Левченко О., Лотоцька Н. Кольороназва *білий* як маркер ідіолекту (на матеріалі тестів Р. Іваничука) // Лінгвістичні студії / Linguistic Studies: міжнар. зб. наук. праць / ДонНУ ім. Василя Стуса. Вінниця, 2021. Вип. 41. С. 131–142.
196. Левченко О.П., Лотоцька Н.Я. Розмежування понять *фразеологізм* та *колокація* в сучасному мовознавстві (на матеріалі корпусу текстів Р. Іваничука) // Актуальні питання іноземної філології: науковий журнал. Луцьк, 2019. № 10. С. 193–199.
197. Левченко О.П. Метафоричні принципи у фразеології (Смак — концепт і метафоричний принцип) // Система і структура східнослов'янських мов. Київ, 2003. С. 212–220.
198. Левченко О.П. Порівняльні стратегії в сучасній українській художній прозі (корпуснобазований підхід) // Граматичні студії: зб. наук. праць / Донецький нац. ун-т; наук. ред. А.П. Загнітко. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. С. 194–201.
199. Левченко О.П. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект: дис. ... докт. філол. наук [рукопис]: 10.02.01 — «Українська мова», 10.02.02 — «Російська мова» / Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України. Київ, 2007. 484 с.

200. Левченко О.П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. 352 с.
201. Леденева В.В. Идиостиль (к уточнению понятия) // Филологические науки. 2001. № 5. С. 36–41.
202. Липина Е.А. Реализация лингвокультурного концепта время военное/ kriegszeit в идиолектах К.М. Симонова и Э.М. Ремарка (на материале текстов военной прозы): автореф. дис. ... канд. филол. наук. Тюмень, 2008. 26 с.
203. Лисенко Н. Метафора і символ у поетичному ідіостилі Тодося Осьмачки (Семантика. Стилїстика): автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01/ Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2003. 17 с.
204. Лисиченко Т. Ю. Текстотворча функція метафори в поезії Максима Рильського // Лінгвістика: збірник наукових праць. 2010. № 3 (21), Ч. II. С. 131–136.
205. Лисиченко Т.Ю. Динаміка метафори в ідіолекті М.Т. Рильського: дис. ...канд. філол. наук [рукопис]: 10.02.01 — «Українська мова». Харків, 2011. 220 с.
206. Лопатина Н.Р. Структурно-семантический анализ объектных цветоименований: дис. ... канд. филол. наук [рукопись]: 10.02.19. Краснодар, 2005. 167 с.
207. Лотоцька Н.Я. Дослідження колокацій у сучасному мовознавстві: корпусно-статистичний підхід // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: збірник наукових праць Хмельницького національного університету. Хмельницький, 2019. № 16. С. 122–126.
208. Лотоцька Н.Я. Метатекстове роззначення текстів (на матеріалі творів Лотоцька Н.Я. Метатекстове роззначення текстів (на матеріалі творів Романа Іваничука) // Лінгвокомп'ютерні дослідження: збірник наукових праць / Донецький національний університет ім. Василя Стуса. Вінниця, 2018. Випуск 11. С. 141–149.
209. Лотоцька Н.Я. Структурне роззначення речень з чужим мовленням у корпусі текстів Р. Іваничука // Львівський філологічний часопис Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Львів, 2018. № 4. С. 70–74.

210. Лотоцька Н.Я. Структурне роззначення речень у корпусі текстів Р. Іваничука // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: збірник наукових праць Хмельницького національного університету. 2017. № 12. С. 147–151.
211. Лютикова В.Д. Языковая личность и идиолект. Тюмень: Изд-во Тюменского гос. ун-та, 1999. 185 с.
212. Мазепова О.В. Метафоричні моделі емоційних концептів *сум* та *радість* у перській мові // Східний світ. 2014. № 4. С. 123–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/SkhS_2014_4_13 (дата звернення: 27.03.2017).
213. Макаренко Л. Метафора в поетичній творчості Юрія Клена // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство та літературознавство). 2018. Вип. 10. С. 7–11.
214. Макаренко Л.В. Поліфункціональність метафори в індивідуальному стилі Юрія Клена: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 — «Українська література» /НАН України. Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2007. 18 с.
215. Макарова М.В. Концептуальна метафора в сучасному фемінному дискурсі // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна. 2013. Вип. 35. С. 200–202.
216. Мак-Кормак Э. Когнитивная теория метафоры // Теория метафоры. Москва: Прогресс, 1990. С. 358–387.
217. Максимів О.Й. Специфіка частотних словників публіцистичного стилю сучасних перської та української мов // Сходознавство. 2014. № 68. С. 66–76.
218. Малаховский Л.В. Принципы частотной стратификации словарного состава языка // Статистика речи и автоматический анализ текста. Ленинград: Наука, 1980. С. 99–105.
219. Малік Т. Вимірювання подібностей і розбіжностей авторського стилю (на матеріалі англійських прикметників, що позначають зовнішність людини) // Науковий вісник Чернівецького університету. Чернівці: Рута, 2001. Вип. 114: Германська філологія. С. 149–155.

220. Мартінек С.В. Концептуалізація білого та чорного кольорів (за результатами асоціативного експерименту) // Мовні і концептуальні картини світу. 2002. Вип. 7. С. 338–347.
221. Мартыненко Г.Я. Многомерный синтаксический анализ художественной прозы // Структурная и прикладная лингвистика: межвуз. сборник / под ред. А.С. Герда. Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1983. Вып. 2. С. 47–61.
222. Марусенко М.А. Атрибуция анонимных и псевдонимных текстов как типичная задача распознавания образов // Историография и источниковедение отечественной истории / под ред. Н. И. Приймак, Э.В. Летенкова. СПб., 2003. Вып. 3. С. 116–132.
223. Марусенко М.А. Атрибуция анонимных и псевдонимных литературных произведений методами распознавания образов. Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1990. 164 с.
224. Марчук Л. Домінанти і константи ідіолекту Любові Голоти // Мова і культура. 2019. Вип. 22, т. 1 (196). С. 18–23.
225. Маслова В.А. Лингвокультурология. Москва: Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
226. Матвеева Т. Метафора як виразник стилю М. Коцюбинського: автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова»/ ОДУ ім. І. Мечнікова. Одеса, 1996. 17 с.
227. Мацько Л. Дискурсивний аналіз тексту // Українська література в загальноосвітній школі. 2008. № 9. С. 9–14.
228. Мацько Л. Мовна особистість А. Малишка як лінгвокультурологічний феномен // Культура слова. 2013. № 78. С. 7–11.
229. Мацько Л.І. Мовна особистість Тараса Шевченка як чинник формування національної ідентичності // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія «Філологічна». 2014. Вип. 50. С. 8–15.
230. Мелько Х.Б. Типологія засобів відображення синестетичних уявлень людини в постмодерністському художньому дискурсі (на матеріалі англійської та української мов): автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.17 / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2010. 20 с.

231. Мещеряков Р.В., Васюков Н.С. Модели определения авторства текста // Измерения, автоматизация и моделирование в промышленности и научных исследованиях: межвуз. сборник. Барнаул: Изд-во АлтГУ, 2005. С. 25–29.
232. Микитюк О. Метафорика тексту «Дух нашої давнини» Дмитра Донцова // Граматичні студії. 2017 Вип. 3. С. 99–103.
233. Мичугина С.В. Денотативное пространство прилагательных цвета в английском языке [рукопись]: дис.... канд. филол. наук: 10.02.04 — «Германские языки». Москва, 2005. 206 с.
234. Мокиенко В.М. Коллокации — теория и лексикографическая практика (о концепции П. Дюрчо) // Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae. 2016. № 61(2). С. 363–372.
235. Монахова Т. Типи семантичних деривацій концептів *дім* і *дорога* в ідіолекті Валерія Шевчука // Волинь — Житомирщина. 2010. № 20. С. 271–280.
236. Монахова Т.В. Мова Валерія Шевчука: ключові концепти, корпус, тезаурус: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / НАН України, Ін-т укр. мови. Київ, 2008. 20 с.
237. Москович В.А. Система цветообозначения в современном английском языке // Вопросы языкознания. 1960. № 6. С. 83–86.
238. Муравицька М.П. Статистичні лінгвістичні дослідження та їх розвиток в українському мовознавстві // Мовознавство. 1967. № 5. С. 47–58.
239. Мухин М.Ю. Концептуальные профили произведений М. Булгакова, В. Набокова, А. Платонова и М. Шолохова (по данным сопоставительного анализа частотной лексики) // Вестник БФУ им. И. Канта. 2010. № 8. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/kontseptualnye-profil-proizvedeniy-m-bulgakova-v-nabokova-aplatonova-i-m-sholohova-po-dannym-sopostavitelnogo-analiza-chastotnoy> (дата звернення: 24.10.2016).
240. Мухин М.Ю. Лексическая статистика и идиостиль автора: корпусное идеографическое исследование (на материале произведений М. Булгакова, В. Набокова, А. Платонова и М. Шолохова): автореф. дисс. ... д-ра филол. наук:

- 10.02.19 / Уральский государственный университет им. А.М. Горького. Екатеринбург, 2011. 43 с.
241. Навальна М. Слово на перехресті стилів // Лексика на перетині наукових парадигм: монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. С. 61–105.
242. Напреенко Г.В. Идентификация текста по его авторской принадлежности на лексическом уровне (формально-количественная модель) // Вестник Томского государственного университета. Томск, 2014. № 379. С. 17–23.
243. Напреенко Г.В. Интернет-дневники и проблема идентификации личности // Юрислингвистика 11: Право как дискурс, текст и слово: межвузовский сборник научных трудов / под ред. Н.Д. Голева, К.И. Бринева. Кемерово: Изд-во Кемеровского государственного университета, 2011. С. 480–492.
244. Наумов В.В. Лингвистическая идентификация личности. Москва: КомКнига, 2006. 240 с.
245. Нерознак В.П. Лингвистическая персонология: к определению статуса дисциплины // Язык. Поэтика. Перевод: сб. науч. тр. Москва: Московский государственный лингвистический университет, 1996. С. 112–116.
246. Новиков Л.А., Преображенский С.Ю. Грамматический аспект описания идиостилей: синтаксическая доминанта // Очерки истории языка русской поэзии XX века Поэтический язык и идиостиль / под ред. В.П. Григорьева. Москва, 1990. 304 с.
247. Осіпчук Г.В. Семантико-синтаксичні співвідношення кореферентів (на матеріалі творів Валерія Шевчука і Марії Матіос) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2010. Вип. 23. С. 166–170.
248. Павличко О.О. Щодо статистичних параметрів авторського стилю (на матеріалі творів Е.М. Ремарка) // Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. пр. Київ: ВПЦ «Київський ун-т», 2010. Вип. 29. С. 186–191.
249. Павлишенко О.А. Квантитативні характеристики лексико-семантичних полів дієслова в авторських текстах англomовної художньої літератури: дис. ... канд. філол. наук [рукопис]: 10.02.04 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2017. 211 с.

250. Павлов Ю.Н., Тихомирова Е.А. Оценка устойчивости во времени частотных словарей авторов в задачах идентификации текстов // Наука и образование: электронное научно-техническое издание. 2011. № 12. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/77-30569-274006-otsenka-ustoychivosti-vo-vremenichastotnyh-slovarey-avtorov-v-zadachah-identifikatsii-tekstov> (дата звернення: 24.10.2016).
251. Панько Т.І. Слово *золотий* у поезії І.Франка // Рідне слово. Київ, 1974. С. 22–27.
252. Перебийніс В.І. Що дає статистика мовознавцям? // Вісник Київського лінгвістичного університету: зб. наук. праць. Серія: Філологія. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2003. Т. 6, № 2. С. 27–32.
253. Перебийніс В.С. Статистична стилістика // Українська мова: Енциклопедія / редкол.: В.М. Русанівський та ін. [2-ге вид., випр. і доп.]. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана», 2004. С. 644.
254. Перебийніс В.С. Статистичні методи для лінгвістів: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2002. 168 с.
255. Перебийніс В.С., Муравицька М.П., Дарчук Н.П. Частотні словники та їх використання. Київ, 1985. 204 с.
256. Переломова О. Ідіостиль Валерія Шевчука: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Суми, 2002. 177 с.
257. Петришина О.І. Мова проповідей Йосифа Сліпого: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2008. 20 с.
258. Петров В.В. Научные метафоры: природа и механизм функционирования // Философские основания научной теории. Новосибирск: Наука, 1985. С. 196–220.
259. Пикалюк Р.В. Когнітивний потенціал модальних значень у художній прозі І. Багряного // Лінгвістичні студії. 2017. Вип. 34. С. 123–127.
260. Пиотровский Р.Г. Математическая лингвистика: учеб. Пособие. Москва: Высш. шк., 1977. 383 с.

261. Писаревська О. Білий колір в ідіостилі Анатолія Перерви // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Філологічні науки. 2018. Вип. 17. С. 192–198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpufn_2018_17_20 (дата звернення: 17.01.2018).
262. Писаренко К.В. Мовний портрет людини в історичній прозі Р. Іваничука (на матеріалах романного триптиха «Хресна проща»): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2016. 17 с.
263. Півень В.Ф. Ідіостиль поетичних творів Святослава Гординського: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 2007. 20 с.
264. Підгорна А.Б. Лінгвальні засоби актуалізації авторських моделей світу в романах сестер Бронте: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 — «Германські мови» / Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. Одеса, 2008. 20 с.
265. Підгородецька І.Ю. Асоціативно-образне поле КРАСА в контексті української літератури для дітей (друга половина XIX — початок XX ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2011. 19 с.
266. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. 2015. № 4. С. 212–222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufm_2015_4_43 (дата звернення: 20.01.2019).
267. Помірко Р., Дудок Р. Когнітивні механізми трансформації смислів: метафора та метонімія (на матеріалі англійської фахової мови економіки) // Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови. 2010. Вип. 17. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlnu_in_mov/2010_17/articles/1pomirko_dudok.pdf (дата звернення: 3.03.2018).
268. Пономаренко М.М. Відтворення гендерної парадигми оригіналу у художньому перекладі: дис. ... канд. філол. наук [рукопис]. Olomouc, 2018. 176 с.

269. Приблуда Л.М. Структура та стилістичні функції вторинних номінацій в українській художній прозі початку ХХІ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 2019. 18 с.
270. Пустовіт Л.О. Словник української поезії другої половини ХХ століття: семантико-функціональний аспект. Київ: Рідна мова, 2009. 243 с.
271. Ревенко И.В. Языковая категория интенсивности и ее экспликация в идиостиле В. Астафьева: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Русский язык». Кемерово, 2004. 23 с.
272. Рикер П. Живая метафора // Теория метафоры: сб. ст. / под ред. Н.Д. Арутюновой. Москва: Прогресс, 1990. С. 435–455.
273. Родионова Е.С. Лингвистические методы атрибуции и датировки литературных произведений (К проблеме «Мольер Корнель»): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.21 — «Прикладная и математическая лингвистика». СПб., 2008. 24 с.
274. Роман Іваничук: біобібліогр. покажч. / уклад.: Л. Панів, за участю М. Доманської, Г. Домбровської; редкол.: В. Кметь (голова), М. Доманська, Б. Тихолоз. 2-ге вид., допов. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 403, [16] с. (Українська біобібліографія. Нова серія ; ч. 29).
275. Савченко Л. Епітет *золотий* у поетичній мові Ірини Жиленко // Вісник Харк. нац. ун-ту. Серія: Філологія. 2000. № 491. С. 623–626.
276. Савчук Г.О. Поезія Василя Стуса: художня семантика і структура (на матеріалі збірки «Палімпсести»): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2007. 19 с.
277. Севбо И.П. Графическое представление синтаксических структур и стилистическая диагностика. Киев: Наукова думка, 1981. 192 с.
278. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
279. Селіванова О.О. Когнітивні механізми метафоризації // Слов'янський збірник: зб. наук. праць. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2012. Вип. 17. Ч. 2. С. 203–211. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/3434> (дата звернення: 18.07.2017).

280. Семашко Т. Колоративи у наївній картині кольору українського етносу // Мова і культура. 2013. Вип. 16, т. 5. С. 121–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2013_16_5_20 (дата звернення: 05.03.2018).
281. Семашко Т.Ф. Особливості семантики та функціонування слів-колоративів в українській фразеології: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 2008. 20 с.
282. Семенюк В.Я. Лінгвістичні аспекти розуміння внутрішнього мовлення в системі В.С. Біблера // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2004. Вип. 10. С. 61–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aryl_2004_10_9 (дата звернення: 19.05.2017).
283. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва: Прогресс, 1993. С. 223–247.
284. Сизько Т. Лексика мови Архипа Тесленка. Словопоказчик оповідань. Дніпропетровськ, 1970. 101 с.
285. Ситар Г. Особливості реалізації фразеологізованих речень у творах Богдана Лепкого [Електронний ресурс] // Лінгвістичні студії. 2020. Вип. 40(1). С. 64–80. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2020_40\(1\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2020_40(1)__7) (дата звернення: 20.12.2020).
286. Ситар Г. Синтаксичні фразеологізми в лінгвоперсонологійному портреті Михайла Коцюбинського // Теорія лінгвістичних парадигм: колективна монографія на пошану професора, член-кореспондента НАН України Анатолія Загнітка / за ред. Ж. Краснобаєвої-Чорної. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2019. С. 172–195.
287. Ситар Г. В. Синтаксичні фразеологізми в лінгвоперсонологійному портреті Юрія Шевельова (на матеріалі корпусу текстів Юрія Шевельова) // Лінгвістичні студії. 2019. Вип. 37. С. 130–134.
288. Ситар Г.В. Статистичний аналіз прислів'їв і приказок: показник асоціації mutual information (на матеріалі Українського національного лінгвістичного корпусу) // Лінгвістичні студії. 2018. Вип. 35. С. 170–177.
289. Ситар Г.В. Статус синтаксичних фразеологізмів у системі фразеологічних одиниць // Вісник Донецького національного університету. Серія Б. Гуманітарні науки. Донецьк: ДонНУ, 2011. № 2. С. 66–74.

290. Січкач С.А. Ідіолект Тараса Шевченка і сучасні мовні норми: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т філології. Київ, 2003. 19 с.
291. Скаб М.В. Концептуалізація сакральної сфери в українській мові: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 2009. 36 с.
292. Слабошпицький М. Роман Іваничук. Літературно-критичний нарис. Київ: Рад. письменник, 1989. 347 с.
293. Сніжко Н. Українська ідеографія: історія, сучасний стан та перспективи // Українська мова. 2016. № 3. С. 28–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2016_3_5 (дата звернення: 07.12.2019).
294. Сологуб Н.М. Мовний світ О. Гончара. Київ: Наукова думка, 1991. 138 с.
295. Соснин А.В. Когнитивная метафора как средство формирования концепта // Историческая и социальнообразовательная мысль. 2017. Том. 9. № 1. Часть 1. С. 156–163. DOI: 10.17748/2075-9908-2017-9-1/1-156-163.
296. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики / пер. з фр. А. Корнійчук, К. Тищенко. Київ: Основи, 1998. 324 с.
297. Ставицька Л. Про термін ідіолект // Українська мова. 2009. № 4. С. 3–15.
298. Старко В.Ф. Колоративи блакитний, голубий і синій у мовній свідомості українців // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 4. С. 56–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2013_4_12 (дата звернення: 13.02.2016).
299. Статистика речи / ред. кол.: П.М. Алексеев, В.М. Калинин, Р.Г. Пиотровский. Ленинград: Наука, 1968. 259 с.
300. Статистичні параметри стилів / за ред. В.С. Перебийніс. Київ: Наукова думка, 1967. 260 с.
301. Степанова О.І. Метафора в когнітивному аспекті // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови. Київ, 2009. Вип. 5. С. 84–87.

302. Стецій В.Ф. Мовна особистість Уласа Самчука (світоглядна орієнтація і мовотворчість): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Донецьк, 2003. 20 с.
303. Строкаль О.М. Індивідуально-авторське слово в системі художнього ідіостилю (на матеріалі поетичних творів В. Коломійця та П. Мовчана): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 2011. 18 с.
304. Сукаленко Н.И. Образно-стереотипная языковая картина мира как отражение эмпирического объединенного сознания: автореф. дис. ... д-ра філол. наук. Киев, 1991. 40 с.
305. Супрун Л.О. Семантика і прагматика назв кольорів в українському романному тексті середини другої половини ХХ ст. (на матеріалі творів О. Гончара, П. Загребельного, М. Стельмаха): дис. ... канд. філол. Наук [рукопис]: 10.02.01 — «Українська мова». Харків, 2009. 235 с.
306. Тараненко О.О. Місце метафори в словотворчих процесах // Мовознавство. 1986. № 3. С. 11–16.
307. Телия В.Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира // Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира / Б.А. Серебрянников, Е.С. Кубрякова, В.И. Постовалова и др. Москва: Наука, 1988. С. 184–187.
308. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996. 288 с.
309. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса / пер. с франц., вступ. ст. и общ. ред. В.Г. Гака. Москва: Прогресс, 1988. 656 с.
310. Тернер В. Символ и ритуал. Москва: Наука, 1983. 277 с.
311. Телєжкіна О.О. ЗВУК — СЛОВО — КОНТЕКСТ: мова української поезії II половини ХХ століття — початку ХХІ століття: монографія. Харків: Майдан, 2020. 370 с.
312. Тимочко О.Б. Метафора як визначальний елемент ідіолекту письменника // Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Філологічна. 2008. № 10. С. 150–157.

313. Тиха Л.Ю. Метафора в поетичному дискурсі Івана Драча: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / НАН України. Ін-т укр. мови. Київ, 2007. 18 с.
314. Тищенко О.М. Метафора у поезіях Євгена Маланюка (семантико-функціональний аспект): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / НПУ ім. М.П. Драгоманова. Київ, 1997. 17 с.
315. Тресиддер Дж. Словарь символов. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 1999. 448 с.
316. Тулдава Ю.А. Проблемы и методы квантитативно-системного исследования лексики. Таллин: Валгус, 1987. 204 с.
317. У нас відродження. У світі ренесанс: [розмова з письменником Р. Іваничуком] / записала Ніна Бічуя // Просвіта. 1995. Чис. 1 (січ.). С. 4.
318. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови: навч. посібник. Київ: Знання, 2007. 494 с.
319. Успенский В.А. О вещных коннотациях абстрактных существительных // Семиотика и информатика. 1979. Т. 11. С. 142–148.
320. Фаріон І.Д. Ідіостиль Івана Пулюя крізь призму динаміки мовної норми (за листами мислителя) // Лінгвостилістичні студії. Східноєвропейський університет ім. Лесі Українки. Луцьк, 2017. Випуск 7. С. 176–183.
321. Фаріон І.Д. Мовний портрет Івана Пулюя (за листами мислителя). Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 215 с.
322. Фатеева Н.А. Содержательно-семантический и формально-семантический аспекты идиостиля // Очерки истории языка русской поэзии XX века. Образные средства поэтического языка и их трансформация. Москва, 1995. С. 178–259.
323. Федотова М.А. К вопросу о разграничении понятий *идиолект* и *идиостиль* языковой личности // Науковий вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Записки з романо-германської філології. Одеса: КП ОМД, 2013. Вип. 1(30). С. 220–226.
324. Фосслер К. Эстетический идеализм. Избранные работы по языкознанию. Москва: Издательство ЛКИ, 2007. 144 с.

325. Фроляк Л. Ідіолект як частина говірки // Лінгвістичні студії. Донецьк: Дон НУ, 2002. Вип. 10. С. 206–210.
326. Хайрова Н.Ф., Узлов Д.Ю. Идентификация криминально значимых коллокаций в украиноязычных текстах // 36. наук. пр. Військового ін-ту Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. 2013. № 44. С. 147–151.
327. Хетсо Г. Принадлежность Достоевскому: к вопросу об атрибуции Ф.М. Достоевскому анонимных статей в журналах «Время» и «Эпоха». Oslo: Solum Forlag A.S, 1986. 82 с.
328. Хом'як О.І. Лінгвостилістика української прози 60–90-х років ХХ століття (на матеріалі творів В. Дрозда, Р. Іваничука, В. Шевчука): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2004. 20 с.
329. Хомицька І. Ю., Теслюк В. М. Метод статистичного аналізу текстів драматургії Б. Шоу і розмовного стилю // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Комп'ютерні науки та інформаційні технології. 2015. № 826. С. 161–169.
330. Хохлова М.В. Исследование лексико-синтаксической сочетаемости в русском языке с помощью статистических методов (на базе корпусов текстов): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.21 — «Прикладная и математическая лингвистика». СПб., 2010. 26 с.
331. Хохлова М.В. Экспериментальная проверка методов выделения коллокаций // Slavica Helsingiensia 34. Инструментарий русистики: корпусные подходы. 2008. С. 343–357.
332. Ченки А. Семантика в когнитивной лингвистике // Фундаментальные направления современной американской лингвистики. Москва: Изд-во МГУ, 1997. С. 340–369.
333. Чепик Е.Ю. Политическое слово в структуре электронного словаря // Культура народов Причерноморья. 2005. № 69. С. 205–209.
334. Черевченко О.М. Ідіостиль Ю. Клена в контексті інтелектуалізаторських мовних традицій українського неокласицизму: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 2005. 20 с.

335. Черемисина Н.В. Семантика возможных миров и лексико-семантические законы // Филол. науки. 1992. № 2. С. 111–117.
336. Чернейко Л.О., Долинский В.А. Имя *Судьба* как объект концептуального и ассоциативного анализа // Вестн. Моск. ун.: Сер. 9. 1996. № 6. С. 20–41.
337. Чумак В.Г. Минуле очима сучасника: літ.-критич. нарис. Київ: Рад. письменник, 1980. 183 с.
338. Шайкевич А.Я. Количественные методы в языкознании // Лингвистический энциклопедический словарь / ред. Н.Л. Ярцева. Москва: Советская энциклопедия, 1990. С. 231–232.
339. Шайкевич А.Я. О статистическом словаре языка Достоевского // Русский язык в научном освещении. Москва, 2001. № 2. С. 122–149.
340. Шатілова Н.О. Ідіостиль Сидора Воробкевича: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова». Чернівці, 2011. 20 с.
341. Шкурко В.В. Лексикографічний агент екстракції колокацій у природномовному тексті // Вісник Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. 2012. № 28. С. 31–35.
342. Штонь Г. Сам серед своїх. Засади Іваничукової автентики // Меч і мисль: творчість Романа Іваничука у національних вимірах української культури: зб. наук. праць. Львів, Ужгород: Гражда, 2009. Вип. 9. С. 60–65.
343. Шулінова Л.В. Словесна поетика Лесі Українки (поетизація семантики кольору): дис. ... канд. філол. наук [рукопис]: 10.02.01 — «Українська мова». Київ, 1999. 247 с.
344. Шуляк С.А. Лексико-тематичні парадигми у поетичному ідіолекті Євгена Гуцала): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 — «Українська мова» / КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ, 2005. 20 с.
345. Щукин В.Г. Лингвистические аспекты проблемы идиолекта: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Ленинград, 1978. 24 с.
346. Юріна Ю.М. Ідіостиль Олени Теліги: дис. ... канд. філол. наук [рукопис]: 10.02.01 — «Українська мова». Херсон, 2016. 194 с.

347. Ягунова Е.В., Пивоварова Л.М. От коллокаций к конструкциям // АСТА LINGUISTICA PETROPOLITANA. Труды Института лингвистических исследований РАН. Т. X, ч. 2: Русский язык: грамматика конструкций и лексико-семантические подходы / ред. тома С.С. Сай, М.А. Овсянникова, С.А. Оскольская. СПб.: Наука, 2014. С. 568–617.
348. Якубайтис Т.А., Скляревич А.Н. Вероятностная атрибуция типа текста по нескольким морфологическим признакам. Рига: ИЭВТ, 1982. 53 с.
349. Abraham S. On 'Modernism' in Linguistics // Linguistics: An International Review. 1967. № 37. P. 5–11.
350. Alekseev P.M. Frequency dictionaries // Quantitative Linguistik: ein internationales Handbuch = Quantitative linguistics: an international handbook / edited by Reinhard Köhler, Gabriel Altmann, Rajmund G. Piotrowski. Berlin; New York: Walter de Gruyter, 2005. P. 312–324.
351. Altmann E.G., Gerlach M. Statistical laws in linguistics // Proceedings of the Flow Machines Workshop: Creativity and Universality in Language (Paris, June 18 to 20, 2014). DOI: 10.1007/978-3-319-24403-7_2.
352. Arrivé M. La Grammaire d'aujourd'hui. Guide alphabétique de linguistique française. Paris: Flammarion, 1986. 720 s.
353. Barbaresi A. La complexité linguistique, méthode d'analyse // Actes de la 18e conférence sur le Traitement Automatique des Langues Naturelles (TALN 2011), juin 2011. Montpellier, 2011. P. 229–234.
354. Barber A. Idiolects // The Stanford Encyclopedia of Philosophy / Edward N. Zalta (ed.), 2009. URL: <http://plato.stanford.edu/archives/spr2009/entries/idiolects/> (дата звернення: 5.11.2018).
355. Barlow M. Individual usage: a corpus-based study of idiolects // Proceedings of the 34th International LAUD Symposium, Landau, Germany. URL: <http://michaelbarlow.com/barlowLAUD.pdf> (дата звернення: 18.11.2018).
356. Barthes R. Le style et son image // Œuvres complètes. Paris, Le Seuil, 2002. Т. III, P. 972–981.

357. Bartmiński J. Podstawy lingwistycznych badań nad stereotypem naprzekładzie stereotypu matki // *Język a kultura*. № 12. 1988. S. 63–83.
358. Bartmiński J., Niebrzegowska S. Profile a podmiotowa interpretacja świata // *Profilowanie w języku i w tekście*. Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1998. S. 211–224.
359. Bartmiski J., Panasiuk J. Stereotypy językowe // *Współczesny język polski*. Lublin, 2001. S. 371–395.
360. Bartsch S. Structural and functional properties of collocations in English: A corpus study of lexical and pragmatic constraints on lexical co-occurrence // *Narr. International Journal of Corpus Linguistics*. Tübingen, 2005. Vol. 10:2. P. 266–270. URL: <https://DOI.org/10.1075/ijcl.10.2.08nes> (дата звернення: 21.10.2017).
361. Benson M. Collocations and idioms / R. Ilson (ed.) // *Dictionaries, lexicography and language learning*. Oxford, 1985. P. 61–68.
362. Berlin B., Kay P. *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*. Berkeley: University of California Press, 1969. 166 p.
363. Bernhardsson S., Correa da Rocha L.E., Minnhagen P. Size-dependent word frequencies and translational invariance of books // *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*. Elsevier, 2010. Vol. 389. № 2. P. 330–341.
364. Berry- Rogghe G.L.M. The Computation of Collocations and Their Relevance in Lexical Studies // *The Computer and Literary Studies* / A.J. Aitken, R.W. Bailey, N. Hamilton-Smith. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1973. P. 103–112.
365. Biber D. Corpus-based and corpus-driven analyses of language variation and use // *The Oxford Handbook of Linguistic Analysis* / ed. by Bernd Heine and Heiko Narrog, 2005. P. 159–192. URL: <https://DOI: 10.1093/oxfordhb/9780199544004.013.0008> (дата звернення: 11.10.2018).
366. Bierwisch M. Linguistik als kognitive Wissenschaft Erläuterungen zu einem Forschungsprogramm // *Zeitschrift für Germanistik*. 1987. № 6. S. 645–667.
367. Bloch B. A set of postulates for phonemic analysis // *Language XXIV*. 1948. P. 3–46.
368. Bolly C. *Les unités phraséologiques: un phénomène linguistique complexe?: thèse de doctorat*. Louvain-la-Neuve, 2008. 344 p.

369. Brixtel R., Lecluze C., Lejeune G. Attribution d'Auteur: approche multilingue fondée sur les répétitions maximales // Actes de la 22e conférence sur le Traitement Automatique des Langues Naturelles (June 2015, Caen, France). Caen: ATALA, 2015. P. 208–219.
370. Buk S. Distinguishing Quantitative Parameters of Author's Language and Style (A Case of Ivan Franko Long Prose Fiction) // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 299–308.
371. Buk S., Rovenchak A. Simple definition of distances between texts from rank–frequency distributions. A case of Ukrainian long prose works by Ivan Franko // Glottometrics. 2019. № 46. P. 1–11.
372. Burrows J. 'Delta': a Measure of Stylistic Difference and a Guide to Likely Authorship // Literary and Linguistic Computing. 2002. № 17.3. P. 267–287. DOI: 10.1093/lc/17.3.267.
373. Church K., Gale W., Hanks P., Hindle D. Using Statistics in Lexical Analysis // Lexical Acquisition: Using On-Line Resources to Build a Laxicon. Lawrence Erlbaum, 1991. P. 115–163.
374. Church K., Hanks P. Word association norms, mutual information, and lexicography // Computational Linguistics. 1990. Vol. 16. Issue 1. P. 22–29.
375. Collins Cobuild English Collocations on CD-ROM / Sinclair J. (ed.). London: HarperCollins, 1995.
376. Contributions to the Science of Text and Language. Word Length Studies and Related Issues / Grzybek P. (éd.). Dordrecht: Springer, 2006. 338 p.
377. Coseriu E. Sprachkompetenz / 2nd ed., edited by Heinrich Weber. Tübingen: Gunter Narr, 2007.
378. Cowie A. The Treatment of Collocations and Idioms in Learner's Dictionaries // Applied Linguistics. 1981. Vol. II. № 3. P. 223–235.
379. Davidson D. A Nice Derangement of Epitaphs // Philosophical Grounds of Rationality: Intentions, Categories, Ends. Oxford, 1986. P. 157–174.
380. Détrie C. La dynamique idiolectalisante, entre singularisation et réitération // Cahiers de praxématique. Presses universitaires de la Méditerranée, 2005. № 44 P. 51–76.

381. Détrie C., Neveu F. *Présentation // Cahiers de praxématique*. Presses universitaires de la Méditerranée, 2005. № 44. P. 7–16. URL: <https://DOI.org/10.4000/praxematique.1640> (дата звернення: 25.10.2017).
382. Dittmar N. *Explorations in 'Idiolects' // Theoretical Linguistics and Grammatical Description: Papers in honour of Hans-Heinrich Lieb / R. Sackmann and M. Budde (eds)*. Amsterdam: Benjamins, 1996. P. 109–128. URL: <https://DOI.org/10.1075/cilt.138.10dit> (дата звернення: 28.07.2018).
383. Dummett M. *Language and Communication // George A. Reflections on Chomsky*. Oxford: Blackwell, 1989. P. 192–212.
384. Dunning T.E. Accurate methods for the statistics of surprise and coincidence // *Computational Linguistics*. 1993, № 19(1). P. 61–74.
385. Ebeling W., Neiman A. Long-range correlations between letters and sentences in texts // *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*. Elsevier, 1995. Vol. 215. P. 233–241.
386. Everitt B.S. *The Cambridge Dictionary of Statistics / 2nd edition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 410 p.
387. Evert S. STS: SigDiff the statistical significance of differences // *The International Workshop on «Computational approaches to collocations» (Vienna, 2002)*. URL: <http://www.ofai.at/~brigitte.krenn/colloc02/sigdiff.pdf> (дата звернення: 08.08.2016).
388. Evert S. *The Statistics of Word Cooccurrences: Word Pairs and Collocations: PhD dissertation / University of Stuttgart, 2004 (Published in 2005)*. URL: <http://purl.org/stefan.evert/PUB/Evert2004phd.pdf> (дата звернення: 16.01.2019).
389. Fano R.M. *Transmission of Information: A Statistical Theory of Communications*. New York: The Technology Press, M.I.T., John Wiley & Sons, Inc., 1961. 389 p.
390. Ferrer-i-Cancho R., Hernandez-Fernandez A., Baixeries J., Dębowski L., Mačutek J. When is Menzerath-Altmann law mathematically trivial? A new approach // *Statist. Appl. in Genetics and Molecular Biology*. 2014. Vol. 13. Issue 6. P. 633–644. DOI: 10.1515/sagmb-2013-0034.
391. Firth J.R. A synopsis of linguistics of linguistics theory, 1930-1955 // *Studies in Linguistics Analysis*. Oxford, 1961. P. 1–32.

392. Forsyth R., Holmes D. Feature-finding for text classification // *Literary and Linguistic Computing*. 1996. № 11(4). P. 163–174.
393. Gerard C. L'individu et son langage: idiolecte, idiosémie, style // *Philologie im Netz*. 2010. № 51. P. 1–40.
394. Goossens L. Metaphtonymy: the interaction of metaphor and metonymy in expressions for linguistic action // *Cognitive Linguistics*. 1990. Volume 1. Issue 3. P. 323–340.
395. Grzegorzczkova R. Profilowanie a inne pojęcia opisujące hierarchiczną strukturę znaczenia // *Profilownie w języku i w tekście*. Lublin, 1998. S. 9–17.
396. Halliday M. *Current ideas in systemic practice and theory*. London: Pinter, 1991. 157 p.
397. Halliday M. A. K. Categories of the theory of grammar // *Word*. 1961. № 17/3. P. 241–292.
398. Hausmann F.J. Was sind eigentlich Kollokationen? // *Wortverbindungen mehr oder weniger fest* / Steyer K. (ed.). Berlin, 2004. S. 309–334.
399. Hazen K. Idiolect // *Encyclopedia of Language & Linguistics* / Keith Brown (editor-in-chief); 2nd ed. 2006. Vol. 5. P. 512–513.
400. Henkels R.M., Egea E.R. Using computer generated concordance to analyse and document stylistic devices in Robert Pinget's fable // *Computer and the Humanities*. 1977. Vol. 11. P. 56–73.
401. Hockett C.-F. *A Course in Modern Linguistics*. New York: Idiolecte, PUF, 1958. 691 p.
402. Hooey M. A world beyond collocation: new perspectives on vocabulary teaching // Lewis M. *Teaching Collocation. Further Developments in the Lexical approach*. Hove: Language Teaching Publications, 2000. P. 224–243.
403. Jakobson R. *Essais de linguistique générale*. Paris: Éd. de Minuit, 1963. 260 p.
404. Jędrzejko E. O językowych wykładnikach pojęcia WSTYD w różnych koncepcjach opisu // *Acta Universitatis Wratislaviensis. Język a Kultura*. 2000. T. 14. S. 59–75.
405. Juola P. Cross-Entropy and Linguistic Typology // *Proceedings of New Methods in Language Processing* / D. Powers (ed.). Sydney, Australie, 1998. P. 141–149.

406. Karlgren H. Statistical Context Analysis // *Statistique et analyse linguistique*. Paris, 1966. P. 111–112.
407. Keselj V., Fuchun P., Cercone N., Thomas C. N-gram-based author profiles for authorship attribution // *Proceedings of the Conference Pacific Association for Computational Linguistics*, 2003. P. 255–264.
408. Khmelev D.V., Tweedie J.T. Using Markov Chains for Identification of Writers // *Literary and Linguistic Computing*. 2002. Vol. 16, n°4. P. 299–307.
409. Khomytska I., Teslyuk V., Morushko O., Holovatyy A. Development of methods, models and means for the author attribution of a text // *Східно-Європейський журнал передових технологій*. = *Восточно-европейский журнал передовых технологий*. = *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2018. № 3/12 (93). С. 41–46.
410. Kjellmer G. A dictionary of English collocations based on the Brown Corpus: 3 v. Oxford: Clarendon Press, 1994.
411. Kłosowski P. Statistical analysis of orthographic and phonemic language corpus for word-based and phoneme-based Polish language modelling // *Journal on Audio, Speech, and Music Processing*. 2017. № 5. DOI: 10.1186/s13636-017-0102-8 (дата звернення: 01.12.2019).
412. Kornai A. *Mathematical Linguistics*. London: Springer, 2008. xiii, 289 p.
413. Kövecses Z., *Kognitywny model gniewu* // *Językoznawstwo kognitywne. Wybór tekstów* / red.W. Kubiński, R. Kalisz i E. Modrzejewski. Gdańsk, 1998, S. 104–137.
414. Kren M. Kolokacni miry a cestina: srovnani na datech CNK // *Kolokace Cermak F.* (ed.). Praha: Ustav Ceskeho narodnflio korpusu, 2006. P. 223–248.
415. Labbe C., Labbe D. Inter-textual distance and authorship attribution Corneille and Moliere // *Journal of Quantitative Lingustics*. 2001. Vol. 8. № 3. P. 213–231.
416. Labbe C., Labbe D. La distance intertextuelle // *Corpus*. 2003. № 2. P. 95–118.
417. Lakoff G. Cognitive models and prototype theory // *Concepts: Core Readings* / ed. by E. Margolis, S. Laurence. London, 1999. P. 391–424.
418. Langacker R. Cognitive grammar // *Handbook of Pragmatics*. Amsterdam; Philadelphia, 1995. P. 105–111.

419. Langacker R. Constituency, dependency, and conceptual grouping // *Cognitive Linguistics*. Berlin; New York: Mouton de Gruyter, 1997. Vol. 8 (1). P. 1–32.
420. Langacker R.W. Culture, Cognition, and Grammar // *Language contact and language conflict* / ed. by M. Pütz. Amsterdam; Philadelphia, 1994. P. 25–53.
421. Levchenko O., Romanyshyn N. Modern approaches to automated identification of metaphor // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2019. Вип. 70. С. 288–298.
422. Lewandowski T. *Linguistisches Wörterbuch*. Heidelberg; Wiesbaden: Quelle Meyer, 1994. 584 s.
423. Lototska N. Quantitative approach to author's idiostyle study (based on Roman Ivanychuk's texts) // *Language, Business and Law, Intercultural Communication: Challenges of Today: The II International interdisciplinary conference* / ed. by Oksana Chaika, Amit Kumar Goel. Delhi: ABS BOOKS, 2021. P. 100–102.
424. Lototska N. Statistical analysis of collocations of the concept joy in R. Ivanychuk's text corpus // *Scientific Journal of Polonia University*. 2019. Vol. 37 No 6. P. 92–98.
425. Lototska N. Statistical Research of the Colour Component ЧОРНИЙ (BLACK) in R. Ivanychuk's Text Corpus // *Proceedings of the 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2021)*. Volume I: Main Conference. Kharkiv, Ukraine, April 22–23, 2021. P. 486–497.
426. Lytvyn V., Vysotska V., Budz I., Pelekh Y., Sokulska N., Kovalchuk R., Dzyubyk L., Tereshchuk O., Komar M. Development of the quantitative method for automated text content authorship attribution based on the statistical analysis of N-grams distribution // *Восточно-европейский журнал передовых технологий = Eastern-European Journal of Enterprise Technologies = Східноєвропейський журнал передових технологій*. 2019. № 6/2 (102). С. 28–51.
427. Mandelbrot B. A probabilistic Union Model for Partial and temporal Corruption of Speech // *Automatic Speech Recognition and Understanding Workshop (Keystone, Colorado, December, 1957)*.
428. Marcinkevičienė R. *Lietuvių kalbos kolokacijos: [monografija]*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2010. 212 p.

429. Martinet A. *Eléments de linguistique générale* [5e éd]. Paris: Armand Colin, 2015. 224 p.
430. Mollard-Desfour A. Le lexique de la couleur: de la langue à la culture... et aux dictionnaires // *Revue d'Études Françaises*. 2011. № 16. P. 89–109.
431. Mounin G. *Dictionnaire de linguistique (QUADRIGE)*. Paris: PUF, 2000. 384 p.
432. Muller Ch. Etude de statistique lexicale. Le vocabulaire du théâtre de Pierre Corneille // *Langue française*. 1969. № 3. P. 107–110.
433. Neveu F. *Styles Langue, Histoire, Littérature*. Paris: SEDES, 2001. 218 p.
434. Newman M.E.J. Power laws, Pareto distributions and Zipf's law // *Contemp. Phys.* 2005. Vol. 46. P. 323–351.
435. Nowakowska-Kempna I. *Konceptualizacja uczuć w języku polskim. Część II*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, 2000. 438 s.
436. Online Concordance to the Complete Works of Hryhorii Skovoroda / Pylypiuk N., Ilnytzkyj O., Kozakov S. 2013. URL: <http://www.arts.ualberta.ca/~ukr/skovoroda/NEW/index.php?glang> (дата звернення: 30.04.2019).
437. Palmer H.E. *Second Interim Report on English Collocations*. Tokyo: Kaitakusha, 1933. 188 p.
438. Pawelec A. Znaczenie ucieleśnione: propozycje kręgu Lakoffa. *Przestrzenie Teorii*. 2005. №5. S. 255–265.
439. Pawłowski A. *Metody kwantytatywne w sekwencyjnej analizie tekstu*. Warszawa: UW, 2001. 168 s.
440. Popesku I.-I., Altmann G. Some aspects of word frequencies // *Glottometrics*. 2006. № 13. P. 23–46.
441. Porzig W. Wesenhafte Bedeutungsbeziehungen // *Wortfeldforschung. Zur Geschichte und Theorie des sprachlichen Feldes* / Schmidt L. (ed.). Darmstadt, 1973. S. 78–103.
442. Pottier B. *Le Langage*. Paris: Centre d'étude et de promotion de la lecture. 1973. 544 p.

443. Puzynina J. Uczucia a postawy wewspółczesnym języku polskim // Uczucia w języku i tekście / pod red. I. Nowakowskiej-Kempnej, A. Dąbrowskiej i J. Anusiewicza. Seria: Język a Kultura. T. 14: Acta Universitatis Wratislaviensis. 2000. № 2229. S. 9–24.
444. Rabatel A. Idiolecte et représentation du discours de l'autre dans le discours d'ego // Cahiers de praxématique. 2005. № 44. P. 93–116.
445. Rastier F. Arts et sciences du texte. Paris: PUF, 2001. 320 p.
446. Riffaterre M. Essais de stylistique structurale / translated with an Introduction by Daniel Delas. Paris: Flammarion, 1971. 364 p.
447. Rovenchak A., Buk S. Part-of-speech sequences in literary text: Evidence from Ukrainian // Journal of Quantitative Linguistics. 2018. Vol. 25. Issue 1. P. 1–21.
448. Ruszkowski M. Statystyka w badaniach stylistycznoskładniowych. Kielce: Wydawnictwo Świętorszyskiej, 2004. 144 s.
449. Salem A. Analyse factorielle et lexicométrie: synthèse de quelques expériences // Mots. Les langages du politique. 1982. № 4. P. 147–168.
450. Seretan V. Syntax-Based Collocation Extraction / Series: Text Speech and Language Technology. Volume 44. Dordrecht, Heidelberg, London, New York: Springer, 2011. 222 p.
451. Shannon C.E. Prediction and entropy of printed English // Bell System Technical Journal. 1951. Vol. 30. Issue 1. P. 50–64. DOI: 10.1002/j.1538-7305.1951.tb01366.x
452. Shin D., Nation P. Beyond single words: The most frequent collocations in spoken English // ELT Journal. 2008. № 62(4). P. 339–357. URL: <http://eltj.oxfordjournals.org/cgi/content/full/ccm091?ijkey=ShSFKiZcqeidYtm&keytype=ref> (дата звернення: 21.11.2017).
453. Shyrov V., Bugakov O., Krygin M., Sydorchuk N. Ukrainian National Linguistic Corpus and its application // SlaviCorp 2011: Conference Presentations. URL: <http://www.slavicorp.polon.uw.edu.pl/streszczenia.html> (дата звернення: 2.11.2018).
454. Sigurd B., Eeg-Olofsson M., van de Weijer J. Word length, sentence length and frequency: Zipf's law revisited // Studia Linguistica. 2004. Vol. 58. № 1. P. 37–52.
455. Sinclair J. Collocations: a Progress Report // Language Topics. Essays in Honour of Michael Halliday. Vol. 2 / Steele R., Threadgold T. (eds.). Amsterdam, 1987. P. 319–331.

456. Sinclair J. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press, 1991. 200 p.
457. Smadja F.A., McKeown K.R. Automatically Extracting and Representing Collocations for Language Generation // *Proceedings on the 28-th Annual Meeting of the ACL*. Pittsburg: PA, 1990. P. 252–259.
458. Solomon R.L., Howes D.H. Word frequency, personal values, and visual duration thresholds // *Psychological Review*. 1951. № 58 (4). P. 256–270.
459. Stamatatos E. A survey of modern authorship attribution methods. *Journal of the American Society for information Science and Technology*. 2009. № 60 (3). P. 538–556.
460. Stamatatos E. Ensemble-based author identification using character N-grams // *Proceedings of the 3rd International Workshop on Text-Based Information Retrieval*. 2006. Vol. 205. P. 41–46. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-205/paper8.pdf> (дата звернення: 01.12.2019).
461. Stamatatos E., Fakotakis N., Kokkinakis G. Computer-based authorship attribution without lexical measures // *Computers and the Humanities*. 2001. № 35 (2). P. 193–214.
462. Stubbs M. Collocations and semantic profiles: On the cause of the trouble with quantitative studies // *Functions of Language*. 1995. Vol. 1. P. 23–55.
463. Teahan W.J. Text classification and segmentation using minimum cross-entropy // *Proc. of RIAO 2000: Content-Based Multimedia Information Access* (April 2000, Paris, France). 2000. Vol. 2. P. 943–961.
464. Teubert W. Linguistique de Corpus: une Alternative // *Semen*. 2009. T. 27. P. 185–211. URL: <https://DOI.org/10.4000/semen.8914> (дата звернення: 18.11.2018).
465. Tognini-Bonelli E. Corpus Classroom Currency // *Darbai ir Dienos*. 2000. № 24. P. 205–243.
466. Tognini-Bonelli E. *Corpus Linguistics at Work*. Amsterdam: John-Benamins. 2001. 236 p.
467. Tokarski R. *Semantyka barw we współczesnej polszczyźnie*. Lublin: UMCS, 1995. 249 s.
468. Tokarski R. *Światy za słowami. Wykłady z semantyki leksykalnej*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. 2013. 372 s.

469. Wimmer G., Altmann G., Hřebíček L., Ondrejovič S., Wimmerová S. Úvod do analýzy textov. Bratislava: Veda, 2003. 344 s.
470. Wimmer W., Altmann G. Review Article: On vocabulary richness // *Journal of Quantitative Linguistics* 1999. Vol. 6. № 1. P. 1–9.
471. Wörter und Wendungen. Wörterbuch zum deutschen Sprachgebrauch / Hrsg. von Dr. Erhard Agricola unter Mitwirkung von H. Görner und R. Küfner. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1962. 792 s.
472. Yasseri T., Kornai A., Kertész J. A Practical Approach to Language Complexity: A Wikipedia Case Study // *Plos one*. 2012. Vol. 7. URL: <https://DOI.org/10.1371/journal.pone.0048386> (дата звернення: 15.03.2017).

ДОДАТКИ

Додаток А. Довжина слів у символах у ДКРІ

Довжина слова у символах	АЧ	ВЧ	Довжина слова у символах	АЧ	ВЧ
1	134 881	10,73	16	760	0,06
2	162 397	12,92	17	430	0,03
3	106 798	8,49	18	212	0,02
4	152 589	12,14	19	154	0,01
5	153 433	12,2	20	97	0,01
6	142 773	11,36	21	68	0,01
7	122 072	9,71	22	44	0
8	97 423	7,75	23	24	0
9	71 395	5,68	24	11	0
10	50 615	4,03	25	8	0
11	30 939	2,46	26	6	0
12	16 795	1,34	27	3	0
13	8 211	0,65	28	5	0
14	3 713	0,3	30	2	0
15	1 486	0,12	31	1	0
			32	1	0

Додаток Б. Високочастотні слова у текстах Р. Іваничука

ВИСОКОЧАСТОТНІ ІМЕННИКИ				
Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
людина	3066	2368	56654	773
рука	2736	2113	57316	782
око	2298	1775	52690	719
світ	1775	1317	20932	285
час	1682	1299	33931	463
земля	1618	1249	25485	347
слово	1613	1246	26058	355
життя	1574	1215	25568	349
голова	1555	1201	34769	474
обличчя	1451	1120	19772	269
народ	1049	810		
сила	1024	791		
мова	1009	779		
день	1006	777	23750	324
бог	986	761		
погляд	917	708		
смерть	887	685		
жінка	807	623	17740	242
край	796	615		
рік	771	595	18229	248

ВИСОКОЧАСТОТНІ ПРИКМЕТНИКИ				
Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
великий	1108	856	65886	899
кожний	1057	816	53496	730
новий	658	508	30080	410
чорний	600	463	34522	471
чужий	589	455		
дорогий	577	446	20222	276
старий	558	431	35775	488
людський	539	416	18736	255
молодий	538	415	24250	331
власний	518	400	23285	317
останній	487	376	24554	335
високий	459	354	20845	284
божий	423	327		
святий	407	314		
польський	406	314		
довгий	402	310		
колишній	400	309		
перший	393	303	22439	306
білий	383	296		
готовий	379	293		

ВИСОКОЧАСТОТНІ ІМЕННИКИ				
Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
вода			23205	316
нога			22845	311
голос			20373	278
місце			19078	260
батько			18924	258
хлопець			18380	251
двері			17989	245

ВИСОКОЧАСТОТНІ ПРИКМЕТНИКИ				
Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
добрий			49089	670
жодний			26298	359
власний			23803	325
маленький			20753	283
спражний			18799	256
червоний			18759	256

ВИСОКОЧАСТОТНІ ДІЄСЛОВА				
Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
бути	9396	7255	584355	7979
могти	4115	3178	193952	2648
знати	3138	2423	144446	1972
мати	2071	1599	73031	997
сказати	1814	1401	133654	1825
стояти	1751	1352	57448	784
бачити	1398	1080	74764	1020
йти	1275	985	43841	598
хотіти	1089	841	47429	647
прийти	1086	839		
вийти	1052	812	37483	511
побачити	1014	783	41439	565
піти	974	752	51400	702
мусити	966	746		
дивитися	918	709	52281	713
думати	846	653	51059	697
жити	767	592		
стати	747	577		
сидіти	743	574	40646	555
чекати	721	557	29093	397
казати			73271	1000
почати			51741	706
здаватися			43315	591
робити			42486	580
зробити			41228	562

ВИСОКОЧАСТОТНІ ПРИСЛІВНИКИ				
Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
тільки	2532	1955	155160	2118
вже	2362	1824	207093	2827
тоді	2004	1547	103840	1417
тепер	1495	1154	98362	1343
тут	1447	1117	147105	2008
там	1427	1102	127103	1735
нині	1247	963		
колись	1111	858		
уже	1020	788	77719	1061
потім	969	748	86482	1180
ніколи	927	716	41241	563
теж	884	683	59768	816
знову	701	541	74857	1022
зовсім	648	500	51042	696
далі	600	463	43840	598
довго	565	436		
разом	559	432	35446	484
завжди	539	416	44235	604
давно	491	379		
сьогодні	467	361		
просто			72261	986
зараз			69662	951
добре			55022	751
трохи			49381	674
раптом			42084	574
майже			40107	547
справді			37485	511

ВИСОКОЧАСТОТНІ ПРИЙМЕННИКИ				
Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
на	21892	16904	1357201	18532
в	17161	13251	966505	13197
з	15887	12267	955297	13044
до	14047	10846	687233	9384
у	12532	9677	855783	11685
за	7915	6112	435041	5940
від	4720	3645	253299	3458
про	3887	3001	258659	3531
для	2988	2307	152132	2077
із	2590	2000	175845	2401
по	2456	1896	175872	2401
перед	1996	1541	70242	959
під	1867	1442	123231	1682
над	1816	1402	64426	879
біля	1239	957	59616	814
без	1121	866	69705	951
зі	1109	856	65389	892
після	807	623	62891	858
через	783	605	71096	970
між	762	588	32260	440

Додаток В. Низькочастотні слова у текстах Р. Іваничука

Абдул-баба	князь-жебрак	самолюбєць
абхазка	князь-плебей	сваволити
авантюристський	князь-протектор	свербигуз
авачинський	козак-геній	свердлячий
Авель-віщун	козак-землекоп	світлоголовий
австро-угорсько-польський	козацько-парубоцький	світло-фіолетовий
австрофілський	коклюшний	святенник-нероба
автор-русин	колега-простак	святково-білий
агарський	Колпакова	село-привид
адаманти	кольонський	семаківський
адамашковий	колядниця	сентиментально-гумористичний
ажурно-витончений	комиш	сержант-фронтвик
азіат-москаль	комсомолец-романтик	серпик
аксельбант	конвісар	серпуховський
Альма-ріка	коник-гуцулик	сестра-красуня
ангажуватися	Конрад-месія	Сигізмунд-цесар
Андрейко	контравєрс	сидіння
анонімка	контрактувати	сизо-чорний
антиаристократичний	контрреформатор	сикомор
антигуситський	конфірмаційний	силувано-байдуже

антидеспотичний	конфірмований	син-каліка
антикоролівський		Синютки
антилюдина	копач	сідельник
антипропінаційний	копула-юрта	сіромаха-козак
антично-міфологічний	Корнилів	січовик-молодець
анциболот	Корнило	скаламучуватися
аргамак	король-красень	скалічілий
аргат	коронковий	скапатися
аркановий	короткохвостий	скирта
армагеддон	Корсаков	сколівський
архієпископський	корчмар-вірменин	скорботно-співчутливий
архітвір	коряцький	скорописний
асекураційно-кредитний	корячкуватий	скоротати
асистентський	космополітка	скоряти
аспірант-географ	Костомаров	скреготати
аспіратор	крамольний	скрипаль-мулат
Афіна-войовниця	красень-гусяр	скриптор
Ахмет	красноільський	скромно-хлоп'ячий
баба-плетуха	красуня-владичиця	скубанка
бабинець	красуня-грішниця	скубати
бабратися	красуня-дворянка	скупаний
баб'ячий	красуня-циганка	супар
багатосніжний	Краузе	сучерявитися
	крашанка	славіст
багет	кревський	славістський
Баградзе	кривда	слатися
байрачний	кривдний	слиж
баликовий	криворівнянський	слов'янсько-німецький
бальзаміновий	крижак-палій	служитель-апостол
бальзаміновий	критик-культурист	снігово-піщаний
бамбетель	крицювати	сніжно-білий
бамкнути	кричати	соборований
Баня-Березів	кришитися	
барак-їдальня	крішнаїт	содом
барити	кров'яно-гнойовий	Сокирна
басаман	кроковий	сокільницький
батько-кахетинець	кропива-жеруха	соколя-син
батько-хлібороб	крушиново-кизловий	солдафонство
башмачник	крушитися	соловей-розбійник
бджолярський	ксьондз-провінціал	солодко-терпкий
бездонно-таємничий	кулик-турухтан	сорокап'ятилітній
безросяний	купець-християнин	соромітність
безсиліти	курляндка	спанілий
безутішно	курсувати	спарювати
Бендас	курятко	спаскуджений
бенкетувати	кустода	спекотність
бервено	кустратий	співтворець
бережницький	кутати	спішно-квапно

Березини	кутівський	сповиточок
березинський	кухля	сповіщуваний
березівсько-космацький	ладнатися	сподіватися
беріївський	ландкарта	спожитковувати
Бертин	ласкаво-запобігливий	споїти
бидлячий	левиний	спокійно-приречений
бібрський	ленник	споловіти
бійка-різанина	лжебіблія	сполошити
білокосий	лжебуркут	спопеліти
більматий	лжекафедра	спороджувати
бісерний	лжемісяць	спорядитися
благодійниця	лжепатріотизм	споювати
благодіяти	лжепророк-дух	спражений
благоприхильний	лжерелігія	спугнути
блазень-дворянин	лжетлумачення	спудей-богослов
блазень-ненажера	лжефілософія	спустошуваний
блатняцький	лживий	ставник
блекотний	Лизунівка	ставропольський
близитися	линовисько	сталево-мертвий
блідо-зелений	лисогірський	сталево-срібний
блідо-оранжевий	литовсько-руський	станути
блідо-сірий	лиходіяти	старітися
бльочок	лихослівний	староболгарсько-польсько-руський
блюзнірствувати	лицар-буревісник	староста-чинбар
бог-батько	лицар-охоронець	старостинський
богослуження	лінгвіст-палеонтолог	старшина-зрадник
богохулити	лінівіти	старшувати
бог-син	лісничівський	статс-секретар
боднарівський	літавиця	стаття-проект
божеволіти	літературно-дослідницький	
боївкар-ендек	літографувати	стеблиння
боліти	ліфляндець	степлілий
болохівський	ліфляндський	стерплий
бордель	лошатко	стерпнути
брат-лицар	лунати-божеволіти	стіл-скриня
братове-ремісник	лункіший	стіснити
браття-кролик	лучше	стовпитися
брижуватий	лушпинка	сторінка-асигнація
брудно-червоний	льодово-білий	сторож-євнух
брунатно-сірий	любас-поліцай	сточити
буйно-парубоцький	Люда	страдний
бунтар	людсько-котячий	страдчо-печерський
	людсько-котячо-	
бунтар-зелот	поліцейський	страждалець
бунтарський	люмпенізувати	страйкар-будівельник
Буркут	лях-пан	струпішілий
бурхотіти	Мавка-повітруля	студеніти

буський	маестро-художник	студент-грузин
вайда	майорівський	стулитися
валкувати	майстер-заплічник	стусан
валувати	майстер-маляр	субстанція-краса
варцабаварцаб	малинівка	суворо-застережливий
Вася-будьонівець	мама-повія	сугестія
ватажок-гусяр	мандатарій	суддя-християнин
	Мансур-бей	сука-мати
ввічливо-боязкий	маринуватися	Сула-річка
вгашений	Маркіянів	султан-дитина
вдунути	Марко-школяр	султан-реформатор
Великосілки	марніти	сумовито-добрий
Верб'яж	марнослов	сумовито-трагічний
вергун	марнотратити	сум'ятливий
верстовий	маршалок-дворецький	супермогутній
весляр-карел	маскарад-алегорія	суперпобожний
Веспасіян	маскарон	супряжник
ветеран-комбатант	махорковий	сусальний
ветеран-моряк	медвежий	сусід-ветеран
взуттьовик	мед-дубняк	сусід-ратай
вибілюватися	мединський	сутужніший
	меркнути	сухожильний
вивищувати	мертвенний	сфанатизований
вивільнюватися	месіянство	схизматицький
вивінувати	месник-одинак	схизмат-русин
вигартовувати	метеоапаратура	схоласт
вигартовуватися	Мжамжа	схолоднілий
вигартуваний	Микита-гончар	схудлість
вигодуватися		сябр
вигранений	митар	таволжаний
видусити	мікеланджелівський	такир
видушувати	міситися	тартарари
вижебраний	місто-острівець	татарин-невільник
вижовклий	мовити-перемовити	тато-учитель
вижовтити	могильно-холодний	твердочолий
визвольник		
вिकопирсувати	мозоляний	Тельман
викохуватися	молитва-гімн	темниковий
викувати	Молодан	темниця
вилаштуватися	молодечо-бойовий	
виліплювати	молочно-медовий	темно-буланий
вилущитися	монархістський	темрявний
вимазувати	монах-городничий	теплитися
вимарнілий	монах-домініканець	терпкіший
вимарширувати	монах-друкар	терпко-співчутливо
вимислити	монах-напутник	тилінка
вимішаний	монополь	тимчасовість
виморювати	монотонно-надривний	тиран-меланхолік

вимучувати	моргнути	тирсовий
вимуштровуватися	моріжчастий	тиснутий
випестуваний	морозно-холодно	тисячопудовий
випозичений	москвофіл-монархіст	тифліський
виправдовувати	московсько-турецький	тихо-тривожно
висвячуватися	мотати	тичинівський
висіюватися	моторошно-тихий	тічний
виспатися	мочула	ткати
вистава-діалог		тлумитися
витати	мудріти	топити-топити
витатуюваний	мужчина-дворянин	торгівля
витворювати	мулоподібний	тортурний
вити	мундир	торфовисько
витіпаний	муравлисько	точильник
витліти	мурашковий	традиційно-руський
витончування	Муса-паша	тракайський
виторочуватися	м'якнути	тривіальний
вихорець	наблизитися	триголовий
вихорець-чорторий	набутися	тридев'ятий
вицідитися	навертати	тридцятиструнний
вишиватися	навздогінний	тризубий
відбатовувати	навіватися	трійчастий
відбуватися	надливати	троцькістсько-націоналістичний
відвернутися	надривно-тужний	троянка
відгодувавшись	надрукуватися	трубоподібний
відгризтися	надуритинадуріти	трутний
віддертий		трясовинний
віддячувати	нажертися	Тугай-бей
відкипіти	найерудованіший	туркеля
відкотитися	наефемерніший	турок-огузи
відкреслювати	найзаманливіший	тустанський
відлунний	найзвиродніліший	тюрксько-азербайджанський
відмагатися	найзлагодженіший	тютюново-бражний
відмежованість	найлюдніший	убиратися
відмолити	найплюгавіший	убити
відмолювати	найпогордливіший	ублагати
відновлювати	найраниміший	ублажити
відплатитися	найризикованіший	увілятися
	найсокровенніший	увінчаний
відригуватися	найсуперечніший	увіпхати
відрікатися	найутішніший	угледітися
відрубувати	найхворобливіший	угорсько-чеський
відсвіжити	найчепурніший	ударитися
відсиджуватися	наїжачити	уїдливиий
відсиплятися	наїжачуватися	укопатися
відслонений	наїжений	українець-терорист
відступ	накликати	українка-націоналістка
відтиснутися	наколюватися	українсько-галицький

відтінитися	накричати	улем
відтіснений	накроєний	улеститися
відтранспортовувати	накроювати	улещувати
відтяжний	налітати	улізливий
відцвілий	наляпати	умілець-плотар
відчитати	намазюкати	уміститися
відчутно-зримий	наметений	упертіший
в'їжджений	намітати	
військово-грузинський	наміряться	управляти
вікно-бійниця	напівварка	урицький
вірмено-грузинський	напіввигаданий	урозумити
віровідступниця	напівзвір	урядувати
Вітовт-король	напівлюдина-напівсобака	уселюдський
вітців	напівпотаємно	усопший
вітцівський	напівпротягнутий	усотуються
в'їхати	напівпрочинений	успенський
віце-маршалок	напіврозхлюпаний	успокоїтися
віце-ректор	напомпований	усюди-усюди
вкоєний	наприндитися	утихомирений
вкоренитися	напучувати	утікач-єврей
вкоротитися		уцілілий
вкутуватися	насмішкувато-скептичний	учениця-красуня
вливати	насмішкувато-шанобливий	учителів
вмисний	насмішливо-переможний	учитель-інвалід
вмочитися	натішитися	учителька-полтавчанка
вмуруватися	натроюдити	ущемити
вовкувати	натруджувати	ущемлений
водопадний	нахабніти	ущерблений
водохресний	нахабніший	файний
водрузити	нацокотіти	фанфарно-помпезний
воєнрук	нашіптувати-вмовляти	фашизація
возвеличити	небесно-пшеничний	фельд'єгер
воздвигати	неблагочестивий	фельдмаршальський
воздвиженський	невдоволено-глузливий	Феопомп
волічка	невдячний	фіглі
володар-язичник		фіглювати
Волохівка	невідаючий	фільварок
волохівський	невідправлений	фінагент
волоцюжний	невольник-бунтар	фінансово-кооперативний
вольність		фіскал
воркутинський	невпійманий	Флавіїв
ворог-змієня	невтриманий	фосфоризувати
ворог-сусід	Негрич	Франко-лотр
вороняцький	недоїдати	Фроли
	недоораний	фрондерство
вояк-карлик	недоруїнований	Фросинин
впокірливий	незагнузданий	фундувати
впокорений	незакінчений	функціонерка

впросити	незалежно-нахабний	хабарницький
всолити	незапечатаний	хававкнути
встатковуватися	некоординований	хазяїн-татарин
встидливий	ненавчений	харіус
вступатися	ненець-християнин	харкнути
	необгороджений	хаяти
втамуватися	необтесаність	хворобливо-блідий
втеплюватися	неогороджений	хирий
втікач-аристократ	неокупний	хінсько-індонезійський
втікач-запоріжець	неопресвітер	хлібозбір
втішатися	непам'ять	хлопець-запоріжець
втішитися	непройдений	хлопець-однокласник
втовкмачувати	нерівносильний	хлопець-художник
второпати	несвізький	хлопоманство
вуж-домовик	нестерпно-пекучий	хлопчик-сирота
вурдалак	несусвітений	хлопчик-танцюрист
вутлість	нефортунний	хлопчик-татарин
вчаділий	нехарапутний	хлюпнутися
вчений-розкольник	нецеховий	
вчителька-мама	нипати	холодити-холодити
вчитель-натураліст	нищівно-докірливий	холонуту
вщухати	нищівно-поблажливий	хороводний
в'ючений	ніжно-ласкавий	хорунжий-інвалід
в'язень-богатир	нікчемніти	християнин-поляк
в'язень-старообрядець	ніцшеанець	християнин-тато
в'язистий	новиківський	хриstopродавець
гаварецький	номад-зайда	Христос-спудей
гайовий	нудко-солодкий	хроніко-літописний
галерний	нудотно-млосний	художник-реємігрант
галицько-руський	оббльований	худяк
галілейський	обезглавлений	хам
гамати	обезчещений	царевич-вигнанець
гамівник	оберігати	царевич-в'язень
гармонійка	обер-прокурор	цариця-благодійниця
гарнець	Обер-шталмейстер	цвяхувати
гартувати	об'їдений	цеглястий
гартуватися	облагороджуватися	цибулинний
гарячитися	облегшити	циганка-красуня
гарячо-білий	обліплюватися	цитьнути
гарячо-зелений	обмацати	цьвохнути
Гасан-баша	обморожувати	чарівниця-муза
гасовий	обораний	чвалувати
гебрейство	обочина	чекміль
гедоністка	обрамитися	челядник-товариш
гейби		червонокрилий
генерал-ад'юнк	обступлений	червонувато-бурий
герой-упівець	обтиснути	червоточина
гетьман-переможець	обтягнутися	чернятинський

гімназист-однокласник	огузок	черченський
Гірей	однодумство	честь-хвала
гірко-сумний	однопалий	четвертувати
гість-колега	однораменний	чинений
гість-француз	одрадніший	чистоводний
гладунець	окаянний	читати-перечитувати
глузливо-викличний	окривавлений	Чичиков
глухуватий	окутиокувати	Чоботарня
гнояк	онімечений	чорбаджі-баша
гнучкостанний	онімечувати	
головноначальствуючий	оперетково-мальовничий	
голуб-ангел	опізнавати	чорноротий
Гольдшлямштрассе	ополячування	чортівсько-відьомський
голяк-рибалка	оправдальний	чотиризубий
Гора-мама	оправдовуватися	Чубанішвілі
горбань	опришкувати	Чугуєве
горіти-догоряти	орел-степовик	чудодійник
городжений	орельський	чужородний
горщок	освіжуватися	
господар-русин	осінити	шабашувати
господар-татарин		шалевий
гостроробродий	особина	шапка-баранка
гострослівний	осоковий	шаріння
гофманівський	Осташко	шаріят
градівник-мольфар	остигти	шарлатан-костоправ
градовий	остовпіти	шарпатися
грек-поганин	острівський	шах-комедіант
грек-язичник	отверезілий	швець-партач
гризтися	отець-ієрей	швидкозмінність
гримайлівський	отець-професор	шельмуватися
Гриць-скрипаль	отрута-кумис	шепіт-просьба
Гриць-скрипач	офіціозність	шкарубіти
гріховніший	очищувати	шляхтич-землянин
грішно	очищуватися	шляхтич-лях
грунівський	очищуючий	шмаганий
грушівський	очорнювати	шнурувати
Гудзон	павутиця	шовкопрядний
Гулак-вчений	пазушина	Шпиколоси
Гулак-мученик	пайза	шротшріт
Гулак-учений	пак-пака	штукарити
гульбище	панночка-українка	шугати
гультіпака-запоріжець	пантруватися	шутрований
Гуня	паркапаркий	шуцман
гупотіти	парубок-сміливець	шушукатися
гуральник	паспортизуватися	щемний
гуральський	пастух-післяр	щирецький
гур-гур	пастушок-підліток	щіточка-гребінчик
гуцулівський	патетичніший	щодругий

габсбурзький	патриціат	щонайзатишніший
гренландець	патріотично-декларативний	щонайпотворніший
гренландський	пекельно-пекучий	Юзюк
гудзуватий	первіснообщинний	яблуніцький
давно	первосвященик-юдей	яблунівський
давньовіковий	пергаментовий	якнайлункіше
давньознайомий	переадресовуватися	Якубська
давньохристиянський	перебрід	якутка
далматин	переганяти	
дармоїд-дервіш	перегнути	яничар-ага
двоголовий	перегорнути	яремчанський
двоголосий	пережити-перебачити	ясир-базар
двоїтися	перекреслитися	яскраво-карміновий
дворянин-блазень	переламатися	яскраво-цеглястий
двощоглий	переливати-пересипати	ячання
девальвуватися	перемінюватися	ящір
дев'ятитисячний	перемолитися	Abrekowa
деканатський	перемолотися	Absolve
дервіш-трясун	переодягнутий	amy
деспот-кат	переорювати	animantum
джаз-регтайм	перепотрошити	Antosia
джура-зрадник	перепрягати	arystokraci
дзвеніти-дзвеніти	пересит	attendat
дзенькотливий	пересолювати	austriacy
	перестояти	Austryja
дивно-ніжно	пересяклий	basiunio
диво-красуня	перетерпітися	bawimy
дикотрав'я	перетерти-перемолоти	bębenek
дисидент	перетоплюватися	behalte
Діана-відьма	перехилитися	bełkot
Дідовець	перехоплюватися	biegł
добавитися	перещеплений	Bierzemy
добиратися	перс-шиїт	bijcie
доббушівський	песячий	borów
	петрозаводський	Brüste
довгий-довгий	печальний	Brzeski
довчитися	печатник-умілець	Brzeźlany
додільний	пивовар	chamam
	пилипівський	chamow
докочуватися	пильовик	chamy
докурюватися	писанкарка	chcia
доламувати	письменник-бережанець	Cherche
долитися	письменник-козакофіл	chod
домалюватися	письменник-мудрець	cholawach
домовинний	письменницько-мистецький	Chowajcie
домовичок-цвіркун	письмовець	ciekawszych
домотати	пишноволосий	condas
допалати	пияцький	confudimus

допалений	підбадьорливість	cursores
допасти	підгнічувати	Czartoryjski
дополювати	піддобритися	czcicieli
доправлятися	підігнутися	cze
дорікнути		czwarte
досадити	підлізаючи	czwartego
досвятковувати	підмазуватися	Czyliż
дослідник-лінгвіст	підочний	czynisz
дослужуватися	підпасич	Dadzą
достойник	підпилий	daleki
досушуючи	підпільник-комуніст	Disce
дотикатися	підпоручик	dniprowskich
доучуватися	підпорядковуватися	dojrzały
дошукатися	підпухлина	dojrzały
драбиновий	підсміхатися	dopuszcze
драгоман	підступність	dopuszczę
драпований	піжонистий	drängt
дратва	пikінерський	dumach
дрібнішати	пірейський	duszę
дровітня	післяз'їздівський	dwunastej
дроговизький	пішачок	dziecię
друг-музика	плаксиво-пасторальний	dziedzina
думати-передумувати	Плаксина	dziełach
думаючий	пласколиций	Dziś
Думниця	плесо-озерце	dźwięch
дунаєвецький	плутонг	ebra
дурніти	плутонговий	erotyczna
душозгубний	плюгавити	faciamte
економський	пнище	faraonem
ексгумація	побратим-яничар	fass
екс-князь	повеліваючий	Feluś
екс-посол	повимашувати	Ferajna
експропріювати	повимітати	fierzig
екстрадосконалий		frajdy
елегант	повішений	frajer
електрофізик	повнотілий	frajera
Еліазарашвілі	поволзький	Fredrowier
енкаведистський	повправляти	funfzig
епігон	повтиратися	gadamy
епонім	поганіший	galagigi
ермітаж	погиркатися	Garmonija
єдиноплемінний	погорблений	Garmonja
єреміївський	погаздувати	gaudeamus
єрихонський	Погар	gdym
жаба-патріот		genitrich
жартівливо-банальний	податися	Gnojnej
жебрати	подать	grania
жебрущий	подвоїтися	gudzika

животворящий	подесятерений	Hajdamaka
жид-вихрест	подзвінний	Hitlera
жид-скиталець	подибуватися	horridum
жінка-комісар	подивований	Huni
жінка-перелюбниця	по-дніпровському	Hunland
жінка-полька	подобріти	Initiamus
жінка-полячка	подушечка-коліска	Initio
жмакати	поет-безбожник	invasit
жовнір-українець	поет-українофіл	itur
жовто-зелено-голубий	поєднатися	Jage
жорстокіший	пожолобитися	jajestem
журчання	позаймати	Jedziemy
забагнутися	позакривати	Kasieńka
забагнюватися	позублений	kiedyś
забарабанити	пойменувати	Kielich
заблуда	по-камердинерськи	klawiro
заболотівський	покараний	Kląkajcie
забруковувати	поклепати	Kleparów
забрызкати	поклонятися	klepie
забуяти	поклястися	Kochanie
завихорити	поколений	kochanku
завій	покровительствувати	kołysać
завірюшний	покутник	korowodem
завойовник-ординець	полабський	Kozowy
завойовник-цар	поламати	krolewstwo
завойовниця	поличний	krówki
завоїстий	політично-літературний	Ktoż
заволікатися	поліття	lasami
заворушитися	полковник-німчик	latarni
зав'ялити	пологий	lecicie
заганяти	польсько-литовсько-руський	legionom
заглиблений	польсько-патріотичний	leni
заглушений	польсько-русинський	Lepra
заглушуватися	польсько-фашистський	leprosorium
загомоніти	польсько-хохлацький	Litwę
загоріти	помарнілий	Loncio
загородник	помиритися	łotra
загримотіти	поміщик-богохульник	lubej
зadzявкотіти	помножуватися	lutnio
задирливість	понижувати	Łwów
закидний	по-ніжному	madrzeje
заклинати	по-письменницьки	mansae
заклуботати	попишатися	matkom
заклювати	попідважувати	mejzatka
законтракований	попідвечіркувати	milczcych
закосичити	поправити	Mirebeau
закостеніти	порозсовуваний	mittunt
закоцюбнути	порозуміватися	mówicie

закочувати	порошний	mówiłem
закривавитися	портняний	muszę
закріпачений	порука	muzyczka
закріпачувати	постпредство	najmilsza
заладовувати	пострушувати	Naliwajków
залоскотати	постугоніти	napetzen
залуквицький	потинькувати	narzeczonej
залуцький	потлумитися	Nazywam
заманюватися	потойбічність	niemieńskich
заміняти	потоптаний	niemoce
замозолити	потривожити	nierówne
заморожувати	потухаючий	nieście
занидіти	по-чужинецьки	nocny
запарканний	почужіти	nóg
запасти	пошановувати	obskurańci
запаюватися	пошкутильгати	obudzą
заперезаний	правда-матінка	ochron
запирати	пральний	odzie
запідозрювати	працьовитість	Ogień
заплісніти	предковичний	Okrażą
заплітати	преображенський	Olesku
заплямуватися	престольний	omagium
запобігливий	прив'ялити	onym
запобігливо-вичікувальний	приглушити	Oppidum
заполярний	приглушитися	Optimissime
започаткувати	пригоїти	orzeł
запрестольний	пригощувати	ozdobo
запримітити	пригрівати	pacierze
запримічений	призабути	paniedzieju
заприсяжений	приземлити	parkanem
заремствувати		Pasła
заривати	прилатати	piekło
заритися	прилучатися	pierdoliłem
зарівнятися	примліти	Pieśnie
заручиновий	принизливо-запобігливий	pistoletem
засидітися	приняти	pisz
заскиглити-завити	припадистий	piva
заскнілий	припасовуватися	Podły
засмальцювати	припасуватися	podobizna
застережливий	прирізаний	pogasły
застовплений	присмирений	poglądy
застоялий	присолоджений	pogwałcona
заструплений	притлумлювати	pójdą
заступлений	причерствілий	pokochałam
засуджувати	пришпилитися	pokonał
затаврувати	приятніший	Polami
затавруватися	прісно-буденний	pólnocy
затерти	пробідувати	pomoce

затриматися	провіщати	pompką
затруїти	провіщувати	popiół
затямити	провіятися	popłyną
захмелений	проводир-полковник	Portret
захрустіти	проводир-циганчук	porwała
зацитькати	провчений	potomsiwo
зачаджений	програний	powieść
зачадіти	програш	Powieście
зачислитися	проділ	powietrznym
зашпакльовувати	продуматися	powróci
защепнений	прозелітка	powrooci
заяложуватися	прозирати	powstaną
заяцький	прозрівати	poznała
збагачуватися	проїдений	pozwolimy
збентежений	проказа	praecipit
збіднювати	проказний	praemium
збідований	прокластися	prezes
зблякнути	проклепаний	proschen
Збоївська	проклювати	Przecie
зболотніти	проколуваний	przejmuje
зборівський	проколядувати	przynoszą
зброя-оптимізм	прокопаний	przywiódł
зброярний	проламатися	purpurą
зброярня-тюрма	пролитися	pyski
звершити	промести	quell
звинувачувальний	промірятися	Quisque
звиродніти	пронести	Rechsrat
звішувати	пронизливо-недовірливий	Rogaryn
зволжити	пропитися	rowera
зволочити	проповідник-катехит	Rozczwiertowali
згидувати	проржавілий	różgami
згірчити	прорідіти	Rozmaitościach
згнічений	пророцький	rusinów
згрібний	просапка	ruthenishe
зграсований	просвітитися	różnąc
зграсувати	просвітліти	rzucąj
здезертирувати	просвітлювати	rzucił
здеревіння	проскородити	saecla
здиблювати		Saneta
здирач	протегований	Saryrykon
здійснити	протикатися	schmacht
здольний	проткнутися	siekierą
здоровило-гайдук	професор-географ	siostron
здурніти	професор-геолог	skrzypce
Зевс-вседержитель	професорсько-студентський	słońcu
зеленокосий	прохання-молитва	służących
зжирати	проходжуватися	śmichu
зжолобити	проціджуватися	smieje

з'їдлиий	прошпигувати	śmieję
зійтися	проячати	sodomit
зірничка	псевдобароковий	śpiewali
зіяти	псевдогумористичний	Stabro
златоуст	псевдочервоноголовий	stratą
зліпити	пташа-куріпка	stróż
злоокий	птиця-месниця	struny
злочинець-самозванець	пугачовський	Stryja
злуплювати	пугачовщина	strzelecki
злюмпенізований	пугукати	strzeleckie
злягати	пулькатий	strzeleckiego
зляшений	пустодзвонний	studniu
змарнуватися	пухиритися	szacunkiem
змерхти	пушиця	szampana
змиватися	п'ятимісячний	szanować
змилюватися	раб-мусульманин	sze
змій-отець	радитися	sztyletami
зміївський	радіовиклик-сигнал	szubenicą
змірятися	ранній-найраніший	szumie
зміцнятися	ранньоосінній	szybkie
зміюватий	реалізувати	Tajemniczy
змолоджений	ревно	tarczą
зморний	регент	tłumach
знаджуватися	рекреація	tradunt
знакомитий	ректор-професор	trąkt
	ремісник-партач	tyrana
	ренегат	tyś
зневолення	реп'ївський	ubrana
зневолювати	республіканство	Ukrainą
зненавидіти	рибачка	ukraince
знеособити	ридаючий	ukraińcy
знеособлений	ритмізуватися	uleciał
знеособлюючий	рівносильний	uleciały
	робітник-демонстрант	uleciały
знизувати	рогозяний	Umilkli
знікчемнілий	родичатися	uniwersytetu
зогрітися	родовитий	upiłem
Золочівка	розбій	usiyszać
зраджений	розвереджувати	Virtutimilitari
зреферований	розвіяти-розігнати	vitai
зріти	розв'ючити	wbecą
зсудомлений	розв'язний	weine
зсукувати	розгримуватися	welke
зубожити	розгрішати	weż
Зубра	роздвоювати	weźcie
зухвалість	роздмухати	wezma
зухвало-цинічний	роз'єднатися	Wiadomościę
зцуплений	роз'єднуватися	Wierzaj

зчахлий	роз'їжджений	winie
зчахнути	розіпнутися	witać
ігумен	розкаяний	Witajcie
іжора	розквартирувати	Włosi
інвалід-жебрак	розквашуватися	wódz
інсценізуватися	розквітчаний	woin
інтелектуально-титанічний	розкриваний	wojence
інтролігатор	розкуватирозкути	wołamurimieniu
Ісаєнко	розледачілий	wybila
Ісус-miteць	розмежуватися	wybiła
кавалергард	розморити	wydarłem
кавказка	розмотувати	wygrają
казарма-ода	розмурувати	Wygrają
каламутнішати	розповзатися	wypić
калаталка	розпогодитися	žadamy
калга-султан	розпорюватися	Zadnych
каліграф	розпорядний	Zadzwonią
каліський	розпродувати	Zaiwanit
Кальварія	розпростатися	zakąsić
каменеметальний	розпружитися	zaklinam
каменеподібний	розпукатися	Zalećcie
камер-департамент	розсільний	zaleje
каперс	розсотувати	zasieczony
карабахський	розстеляти	zaslonieni
карабінерний	розступатися	zaspane
караульня	розтавання	zastrelic
кардинальніший	розтерзати	zbawiono
карлик	розтовкмачивши	zdrów
карлик-машталір	розтрачуючись	ženki
карлик-посіпака	розтягнутися	Zevciundfürcig
кармеліт	розхапувати	Zewonia
кармелітка	розхвилювати	zmarla
каррарський	розчепірений	znają
Касим-паша	розчищування	znajdować
кат-кровопивець	розчулюватися	znamy
кат-монах	розшнуровуватися	żone
квазікороль	роз'юшувати	żonon
квазістудент	роз'ярений	Źródel
квапитися	романтично-меланхолійний	zrzucila
квартирант-офіцер	ропак	Żurawie
кваситися	роп'яний	Zwiazku
квасоварний	рубцюватий	żywnosci
квасоварня	рудо-кривавий	
квартирка-віконце	рудувато-сірий	
квилити-проклинати	румак	
квітчатий	рум'янитися	
києво-полтавсько-	русалковий	
харківський		

кизляр-ага	русин-відступник
килимарський	Русин-вояк
килимний	русинсько-польський
киселівський	русівський
китайковий	рученька-ніженька
китайчатий	сакрамент
кіпа	салага
клавесиніст	самозабутній
класицист	
кликати	

Додаток Г. Слово РАДІСТЬ

МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ РАДІСТЬ

Модель	Колокація	ДКРІ		ДКХП	
		АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
Prep + N / N + Prep	від радості	13	10,01	669	9,13
	з радості	9	6,95		
	радість від	9	6,95	313	4,27
	з радістю	8	6,18	1182	16,14
	для радості	5	3,86		
	радість за	4	3,09		
	радість перед	2	1,55		
	у радості	1	0,77		
	після радості	1	0,77		
	замість радості	1	0,77		
	од радості	1	0,77	101	1,38
Conj + N / N + Conj	і радість	15	11,6	530	7,23
	радість і	13	10,01	613	8,4
	радість й	12	9,27	264	3,6
	й радість	3	2,32	198	2,7
	радість чи	2	1,55		
	радість або	1	0,77		
Partic + N / N + Patric	ні радість	3	2,32	83	1,12
	то радість	2	1,55		
	не радість	1	0,77	81	1,11
Adj + N	велика радість	10	7,72	256	3,5
	бурхлива радість	5	3,86		
	тиха радість	4	3,09	80	1,1
	незмірна радість	4	3,09		
	буйна радість	3	2,32		
	нова радість	2	1,55		
	безмежна радість	2	1,55		
	людська радість	2	1,55		
	надмірна радість	2	1,55		
	невимовна радість	2	1,55		
	справжня радість	2	1,55		
	шалена радість	2	1,55		
	хвилинна радість	2	1,55		
	безмірна радість	1	0,77		
	бентежна радість	1	0,77		
	весняна радість	1	0,77		

Модель	Колокація	ДКРІ		ДКХП	
		АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
	всенародна радість	1	0,77		
	дарована радість	1	0,77		
	дивна радість	1	0,77		
	дитяча радість	1	0,77		
	єдина радість	1	0,77		
	затаєна радість	1	0,77		
	злобна радість	1	0,77		
	материнська радість	1	0,77		
	миттєва радість	1	0,77		
	молодеча радість	1	0,77		
	млосна радість	1	0,77		
	небувала радість	1	0,77		
	несподівана радість	1	0,77		
	нестримна радість	1	0,77		
	нечувана радість	1	0,77		
	нинішня радість	1	0,77		
	остання радість	1	0,77		
	передчасна радість	1	0,77		
	перша радість	1	0,77		
	підленька радість	1	0,77		
	подібна радість	1	0,77		
	поривиста радість	1	0,77		
	прихована радість	1	0,77		
	повна радість	1	0,77		
	рання радість	1	0,77		
	сподівана радість	1	0,77		
	хвилева радість	1	0,77		
	хлоп'яча радість	1	0,77		
V + N / N + V / V+ Prep + N	плакати з радості	3	2,32		
	відчути радість	2	1,55		
	давати радість	2	1,55		
	зблиснути радістю	2	1,55		
	пізнати радість	2	1,55		
	приховати радість	2	1,55		
	побачити радість	2	1,55		
	радість охопила	2	1,55		
	радість огорнула	2	1,55		
	дарувати радість	1	0,77		
	загорітися радістю	1	0,77		
	затеплилась радість	1	0,77		
	зблискувати радістю	1	0,77		
	знаходити радість	1	0,77		
	приносити радість	1	0,77		
	подарувати радість	1	0,77		
	притлумлювати радість	1	0,77		
	розділити радість	1	0,77		
	спалахнути радістю	1	0,77		
	приходить радість	1	0,77		
	іскрилася радість	1	0,77		
	пробивалися радість	1	0,77		
	радість навіювати	1	0,77		

Модель	Колокація	ДКРІ		ДКХП	
		АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
	радість діймала	1	0,77		
	радість затьмарювати	1	0,77		
	радість обнялась	1	0,77		
	радість не приносити	1	0,77		
	радість повнилася	1	0,77		
	радість пройняла	1	0,77		
	радість вщухла	1	0,77		
	радість засвітилася	1	0,77		
	радість не зблисла	1	0,77		
	радість увійшла	1	0,77		
	радість упала	1	0,77		
	радість щезла	1	0,77		
	заплескати з радості	1	0,77		
	затруситися від радості	1	0,77		
	проясніти від радості	1	0,77		
	спалахнути від радості	1	0,77		
	шаленіти од радості	1	0,77		
	примліти з радості	1	0,77		
N + N _{gen} / N _{nom.} + N / N + N _{acus.}	сльози радості	5	3,86	91	1,24
	передчуття радості	3	2,32		
	почуття радості	2	1,55		
	дрібка радості	2	1,55		
	вино радості	1	0,77		
	вмістилище радості	1	0,77		
	мить радості	1	0,77		
	нотка радості	1	0,77		
	плач радості	1	0,77		
	передчуття радости	1	0,77		
	приплив радості	1	0,77		
	проблиски радості	1	0,77		
	спалах радості	1	0,77		
	сподівання радости	1	0,77		
	радість волі	2	1,55		
	радість перемоги	2	1,55		
	радість вивільнення	1	0,77		
	радість дозрівання	1	0,77		
	радість зачаття	1	0,77		
	радість знахідки	1	0,77		
	радість нового дня	1	0,77		
	радість очищення	1	0,77		
	радість подвигу	1	0,77		
	радість кохання	1	0,77		
	радість осяяння	1	0,77		
	радість творення	1	0,77		
	радість тріумфу	1	0,77		
	наповненість радістю	1	0,77		

СПОЛУЧНИКОВІ МОДЕЛІ ЗІ СЛОВОМ РАДІСТЬ У ДКРІ

РАДІСТЬ	Колокат	АЧ	ВЧ
РАДІСТЬ І	ТУГА	1	0,77

РАДІСТЬ	Колокат	АЧ	ВЧ
РАДІСТЬ І	ЗАДОВОЛЕННЯ	1	0,77
РАДІСТЬ І	ПЕЧАЛЬ	2	1,54
РАДІСТЬ І	НАДІЯ	1	0,77
РАДІСТЬ І	ПЛАЧ	1	0,77
РАДІСТЬ І	СУМ	2	1,54
РАДІСТЬ І	ПОЩАДА	1	0,77
РАДІСТЬ І	ЗДИВУВАННЯ	1	0,77
РАДІСТЬ І	СКАРГА	1	0,77
РАДІСТЬ І	КРИВДА	1	0,77
РАДІСТЬ І	БІЛЬ	1	0,77
РАДІСТЬ Й	ПЕЧАЛЬ	2	1,54
РАДІСТЬ Й	ЩАСТЯ	1	0,77
РАДІСТЬ Й	МУКА	1	0,77
РАДІСТЬ Й	ВЕСЕЛІСТЬ	1	0,77
РАДІСТЬ Й	НЕСПОДІВАНКА	1	0,77
РАДІСТЬ Й	РОЗПУКА	1	0,77
РАДІСТЬ Й	НАДІЯ	1	0,77
КОЛОКАТ	РАДІСТЬ	АЧ	ВЧ
СПОКІЙ	І РАДІСТЬ	1	0,77
ПОДИВ	І РАДІСТЬ	1	0,77
БІЛЬ	І РАДІСТЬ	1	0,77
ЗДИВУВАННЯ	І РАДІСТЬ	1	0,77
ЩАСТЯ	І РАДІСТЬ	1	0,77
ТУРБОТА	І РАДІСТЬ	1	0,77
ТРИВОГА	Й РАДІСТЬ	1	0,77
ВІДПОЧИНОК	Й РАДІСТЬ	1	0,77
ЗДИВУВАННЯ	Й РАДІСТЬ	1	0,77
БІЛЬ	Й РАДІСТЬ	1	0,77
ЗЛОБА	Й РАДІСТЬ	1	0,77

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ З КОМПОНЕНТОМ *РАДІСТЬ* ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

ДКРІ		ДКХП	
колокація	МІ	колокація	МІ
затеплилася радість	15.52	радість продюсера-коханця	15.28
підленька радість	14.46	радість сестри-випускниці	15.28
скритна радість	13.57	тривожно-горда радість	15.28
незмірна радість	13.041	запроменілася радість	15.28
притлумлювати радість	12.890	захлистуючо-батьора радість	15.28
радість розкаяння	12.470	від радості заслинитися	14.28
вмістилище радості	12.170	від радості заспівати-защебетати	14.28
зловтішна радість	12.130	забрунькувала радість	12.961
вділити радості	12.120	радість дядьків-міліціонерів	12.690
хвилинна радість	12.060	непотривожена радість	12.472

ДКРІ		ДКХП	
колокація	МІ	колокація	МІ
		негромізка радість	12.472
		несповита радість	12.281

*До уваги взято колокації з показником МІ ≥ 12

Додаток Д. Спільнокореневі вербалізатори слова РАДІСТЬ

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
радий	62	47,9	10551	144
радіти	62	47,9	4443	60,7
зрадіти	59	45,6	5589	76,3
радісний	37	28,6	3510	47,9
радо	24	18,5	1592	21,7
радісно	18	13,9	5228	71,4
життєрадісний	6	4,63	330	4,51
обрадувати	3	2,32	48	0,7
злорадіти	2	1,54	11	0,2
радуватися	2	1,54	324	4,42
життєрадісність	1	0,8	32	0,4
зраділо	1	0,8	298	4,07
порадувати	1	0,8	513	7

КОЛОКАЦІЙНІ МОДЕЛІ З СПІЛЬНОКОРЕНЕВИМИ ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ ЕМОЦІЇ РАДІСТЬ У ДКРІ

Слово **РАДІТИ**: іменник/займенник у пре- або постпозиції до *радіти* (займенник + радіти 7/5,4, радіти + іменник 3/2,32, іменник + радіти 2/1,54, радіти + займенник 1/0,77), прийменник у пре- або постпозиції до *радіти* (радіти з 9/6,95, радіти за 2/1,54, радіти від 1/0,77), сурядний сполучник у пре- або постпозиції до *радіти* (й радіти 5/3,86, радіти й 2/1,54, радіти або (гинути) 1/0,77), підрядний сполучник у постпозиції до *радіти* (радіти, що 2/1, 54; радіти як, радіти, бо 1/0,77), прислівник у пре- або постпозиції до *радіти* (потайки радіти, більше радіти, вельми радіти, марнославно радіти, радіти потайки, радіти щиро 1/0,77), дієслівна сполука (могти радіти 2/1,54, почекайте радіти 1/0,77), об'єкт у пре- або постпозиції до *радіти* (чого радіти 2/1,54; радіти зміні, радіти до останніх днів 1/0,77), частка не у препозиції до *радіти* (не радіти 4/3,09), традиційний фразеологізм (серцем радіти 1/0,77), трансформований фразеологізм (радіти в душі 1/0,77), порівняння (радіти, як вино 1/0,77).

Слово **РАДИЙ**: дієслово у пре- або постпозиції до *радий* (радим бути 11/8,5, бути радим 3/2,32, радий старатися 2/1,54; радий вітати, радий помститися, радий втекти, радий бачити, радий допомогти 1/0,77); сполучник у пре- або постпозиції до *радий* (радий, що 10/7,72; і радий, радий та 2/1,54, й радий 1/0,77); прийменник у постпозиції до *радий* (радий з, радий за 2/1,54); іменник/додаток у постпозиції до *радий* (радий випадкові, радий нагоді 1/0,77), прислівник у препозиції до *радий* (дуже радий, щиро радий, тільки радий 1/0,77); частка у пре- або постпозиції до *радий* (не радий 6/4,63, радий би 1/7,72), скорочені форми (не рад, бути рад, рад би 1/0,77).

Слово **ЗРАДІТИ**: іменник/займенник у пре- або постпозиції до *зрадіти* (зрадіти+ іменник 12/9,27, займенник + зрадіти 10/7,72, іменник + зрадіти 7/5,41), сполучник у пре- або постпозиції до *зрадіти* (зрадіти, що 3/2,32, зрадіти, коли 2/1,54; зрадіти, бо, і зрадіти 1/0,77), прислівник у пре- або постпозиції до *зрадіти* (незмірно зрадіти 3/2,32, дуже зрадіти 2/1,54; гейби зрадіти, зловтішно зрадіти, вельми зрадіти 1/0,77), прийменник у постпозиції до *зрадіти* (зрадіти з 2/1,54), частка у препозиції до *зрадіти* (не зрадіти 1/0,77), додаток у постпозиції до *зрадіти* (зрадіти передчуттю, зрадіти появі 1/0,77).

Слово **РАДІСНИЙ**: атрибут *радісний* у пре- та постпозиції до іменника (вигук 5/3,86; життя, Радісна Русинка, звістка 2/1,54; очі, посмішка, усмішка, обличчя, щебет, регіт, зойк, галас, зблиск, спогади, сльози, передчуття, здивування, стугоніння, вогні 1/0,77), дієслово у препозиції до *радісний* (бути радісним

1/0,77), **сполучник у пре- та постпозиції до радісний** (і радісний 5/3,86, радісний і 1/0,77), порівняльний зворот (*радісні, мов діти* 1/0,77).

Слово **РАДО**: дієслово у постпозиції до *радо* (*приймати, погодитися* 4/3,09; *допомагати* 2/1,54; *брати, вмерти, віддати, давати, набирати, навчити, їхати, підтримувати, платити, погоджуватися, розділити, слухати* 1/0,77).

Слово **РАДІСНО**: дієслово у пре- та постпозиції до *радісно* (*вигукувати* 2/1,54; *неймовірно, думати, заіржати, клекотіти, посміхатися, скрикнути, підноситися, скрикувати, забитися, яскріти* 1/0,77), **сполучник і прийменник у пре- та постпозиції до радісно** (*радісно й, радісно від* 1/0,77).

Слово **ЖИТТЕРАДІСНИЙ**: дієслово у препозиції до *життерадісний* (*бути життерадісним* 1/0,77), **атрибут життерадісний** (*дівчина* 1/0,77), **сполучник у пре- та постпозиції до життерадісний** (*й життерадісний, і життерадісний, життерадісний і* 1/0,77).

Слово **ОБРАДУВАТИ**: *вся обрадуй*; слово **РАДУВАТИСЯ**: *радуватися прожитим днем; радуйся, Маріє*; слово **ЖИТТЕРАДІСНІСТЬ**: *колишня життерадісність*; слово **ЗРАДІЛО**: *мовити зраділо*; слово **ПОРАДУВАТИ**: *чим порадувати* 1/0,77.

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Слово	Колокація	МІ
радіти	марнославно радіти	19,12
	потайки радіти/радіти потайки	12,86
радiсний	радiсне стугоніння	17,63
	Радісна Русинка	16,74
	немовбито радiсний	16,64
	радiсний щебет	14,22
	радiсний зблиск	13,94
	радiсний вигук	12,41
радiсно	радiсно яскріти	16,19
	радiсно вигукувати	14,44
	радiсно клекотіти	14,29
	радiсно заіржати	14,27
	радiсно підноситися	14,17
	забилося радiсно	12,72
	радiсно посміхатися	12,5
безрадiсний	безрадiсна неволя	14,78
	однаково безрадiсний	13,53
радуватися	радуватися прожитим днем	12,36
життерадісність	колишня життерадісність	12,75
зраділо	мовити зраділо	12,5
порадувати	чим порадувати	12,53

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З СПІЛЬНОКОРЕНЕВИМИ ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
радіти	марнославно радіти
	радіти, як вино
зрадіти	незмiрно зрадіти
	зловтішно зрадіти
	гейби зрадіти
радiсний	радiсне стугоніння
	немовбито радiсний

Слово	Сполучка
радо	радо вмерти
радісно	радісно яскріти
безрадісний	безрадісна неволя
радуватися	радуватися прожитим днем
радісне	тьохнуло в грудях радісне

Додаток Е. Синоніми-вербалізатори слова РАДІСТЬ

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
втіха	124	95,8	2015	27,5
утіха	48	37,1	609	8,32
розрада	27	20,8	568	7,75
радощі	22	17	1883	25,7
задоволення	20	15,4	5314	72,5
насолота	16	12,4	2954	40,03
приємність	11	8,49	838	11,44
відрада	3	2,31	130	1,78

КОЛОКАЦІЙНІ МОДЕЛІ З СИНОНІМАМИ-ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ ЕМОЦІЇ РАДІСТЬ У ДКРІ

Слово **ВТІХА**: прийменник у пре- та постпозиції до *втіха* (для *втіхи* 5/3,9; *втіха* від, на *втіху* 4/3,1, *втіха* за 2/1,54; *втіха* для, від *утіхи*, з *втіхою*, після *втіхи* 1/0,77), атрибут до емоційного стану *втіха* (тихий 5/3,94; зловний, великий 3/2,32; грішний, злорадний, притаєний, приємний, соромний 2/1,54; білий, бувалий, вічний, гріховний, життєвий, злий, малий, марний, материнський, молодечий, мстива, найвсесильніший, надмірний, недільний, неземний, несподіваний, останній, перший, превеликий, п'яний, світлий, скорботливий, скритний, солодкий, чоловічий, хижий, фальшивий, маленький, скороминувий 1/0,77), сполучник у пре- або постпозиції до *втіха* (біль і *втіха*, переляк і *втіха*, смисл і *втіха*, *втіха* або розпач, ні *втіх*, ні клопотів 1/0,77), *втіха* в генетивній формі у постпозиції до іменника (дрібка *втіхи* 2/1,54; відчуття *втіхи*, пелюстки *втіхи* дотикатися, спалахи *втіхи*, чекання *втіхи* 1/0,77), дієслово у пре- або постпозиції до *втіха* (ззнати *втіхи* 2/1,54; висвітлювати *втіху*, знайти *втіху*, зріднений *втіхою*, мати *втіху*, перепробувати *втіхи*, погасити *втіху*, спалахнути *втіхою*, змеркла *втіха*, *втіху* потьмарили, саяла *втіха*, *втіха* дотикалися, теплилася *втіха*, тамувати *втіху* — 1/0,77).

Слово **УТІХА**: прийменник у пре- або постпозиції до *утіха* (з *утіхи* 13/10,01, *утіха* від 3/2,32; від *утіхи*, в *утісі* 2/1,54; з *утіхою*, в *утіху*, із *утіхи*, для *утіх*, для *утіхи*, з *утіхи* від, *утіха* з, *утіха* для 1/0,77), атрибут емоційного стану (батьківський, бридкий, незмірний, земний, світський 1/0,77), сполучник у пре- або постпозиції до *утіха* (*утіхи* і вигоди, *утіхи* й надії, *утіха* й спокута, *утіхи* й сумніви 1/0,77), *утіха* в генетивній формі у постпозиції (мать *утіхи* 2/1,54), дієслово у пре- або постпозиції до *утіха* (відтісняти *утіху*, приховувати *утіху*, чекати *утіху* 1/0,77).

Слово **РОЗРАДА**: прийменник у пре- або постпозиції до *розрада* (для *розради* 2/1,54; за *розрадою*, надія на *розраду* 1/0,77), атрибут емоційного стану *розрада* (великий, єдиний 1/0,77), *розрада* в генетивній формі (слова *розради* 1/0,77), сполучник у пре- або постпозиції до *розрада* (поради і *розради* 1/0,77), дієслово у пре- або постпозиції до *розрада* (знаходити *розраду* 3/2,32, чекати *розради* 2/1,54; заспокоїтися *розрадою*, зачерпнути *розради*, мати *розраду*, потребувати *розради*, приносити *розраду*, *розраду* почути, чекати *розради*, *розради* шукати, вилікувати *розрадою* 1/0,77).

Слово **РАДОЩІ**: прийменник у пре- або постпозиції до *радощі* (на *радощах* 10/7,72; від *радощів*, *радощі* від, *радощі* з 1/0,77), сполучник у пре- або постпозиції до *радощі* (*радощі* й 3/2,32, й *радощі* 2/1,54; щастя й *радощі*, *радощі* й жалі, страждання й *радощі*, *радощі* й болі 1/0,77), атрибут емоційного стану *радощі* (дитячі *радощі*, тілесні *радощі* 1/0,77), *радощі* в номінативній формі (*радощі* битв 1/0,77).

Слово **ЗАДОВОЛЕННЯ**: прийменник у пре- або постпозиції до *задоволення* (від *задоволення* 6/4,63; крім *задоволення*, із *задоволенням* 1/0,77), сполучник у пре- або постпозиції (і *задоволення*, *задоволення* і 1/0,77), атрибут до емоційного стану *задоволення* (безмежний, безмірний, стриманий 1/0,77),

задоволення в генетивній формі (вогник задоволення, почуття задоволення 1/0,77), дієслово у препозиції до задоволення (приносити задоволення, приховувати задоволення 1/0,77).

Слово **НАСОЛОДА**: прийменник у пре- або постпозиції до *насолода* (з насолодою 5/3,86, *насолода* від 3/2,32, для *насолоди* 2/1,54, до *насолоди* 1/0,77), атрибут емоційного стану *насолода* (блаженна *насолода*, гурманська *насолода*, духовна *насолода*, єдина *насолода* 1/0,77), дієслово у препозиції до *насолода* (відчувати *насолоду*, давати *насолоду*, зазнати *насолодою* 1/0,77).

Слово **ПРИЄМНІСТЬ**: з *приємністю* 5/3,86, зробити *приємність* 4/3,09; слово **ВІДРАДА**: для *відради*, єдина *відрада*, знаходити *відраду*, *відрада* й *надія* 1/0,77.

СПОЛУЧНИКОВІ МОДЕЛІ З КОНЦЕПТОМ РАДІСТЬ

Сполучникова колокація		АЧ/ВЧ
ВТІХА І	ВДОВОЛЕННЯ	1/0,77
ВТІХА І	СИЛА	1/0,77
СМИСЛ	І ВТІХА	1/0,77
ПЕРЕЛЯК	І ВТІХА	1/0,77
БІЛЬ	І ВТІХА	1/0,77
УТІХА Й	НАДІЯ	1/0,77
УТІХА Й	СПОКУТА	1/0,77
УТІХА І	ВИГОД	1/0,77
УТІХА І	СУМНІВ	1/0,77
ПОРАДА	І РОЗРАДА	1/0,77
РАДА	Й РОЗРАДА	1/0,77
РАДОЩІ Й	ЖАЛІ	1/0,77
РАДОЩІ Й	БОЛІ	1/0,77

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Слово	Колокація	МІ
втіха	соромна втіха	15.928
	злорадна втіха	15.39
	приємна втіха	14.96
	теплилася втіха	14.94
	скритна втіха	14.68
	перепробувати втіхи	13.71
	злобна втіха	13.57
	скороминуща втіха	12.690
	дрібка втіхи	12.520
утіха	відтісняти утіху	15.67
	незмінна утіха	13.57
розрада	заспокоїтися розрадою	14.41
	зачерпнути розради	14.060
	вилікувати розрадою	12.630
радощі	на радощах вистрілювати	15.63
	насолоджуватися радощами	12.490
задоволення	безмірне задоволення	14.100
	приховувати задоволення	13.79
	стримане задоволення	12.610
насолода	гурманська насолода	19.74

Слово	Колокація	МІ
	блаженна насолода	12.180
	знаходити відряду	12.240

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СИНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
втіха	грішна втіха
	притаєна втіха
	скритна втіха
	бувала втіха
	материнська втіха
	мстива втіха
	п'яна втіха
	скорботлива втіха
	пелюстки втіхи
	спалахи втіхи
	чекання втіхи
	висвітлювати втіху
	перепробувати втіхи
	спалахнути втіхою
	погасити втіху
	втіху потьмарити
	тамувати втіху
	змеркнула втіха
	теплилася втіха
	втіха дотикалася
утіха	бридка утіха
	незмінна утіха
	відтісняти утіху
розрада	надія на розраду
	заспокоїтися розрадою
	зачерпнути розради
	вилікувати розрадою
радощі	на радощах вистрілювати
задоволення	стримане задоволення
наसолода	гурманська насолода
	блаженна насолода

Додаток Ж. Слово ГНІВ

МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ ГНІВ

Модель	Сполука	ДКРІ		ДКХП	
		АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
Prep + N / N + Prep	гнів на	8	6,18	214	2,92
	від гніву	6	4,63	348	4,74

Модель	Сполука	ДКРІ		ДКХП	
		АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
	з гнівом	4	3,09	73	1,03
	гнів у	4	3,09	31	0,47
	про гнів	3	2,32		
	во гніві	2	1,54		
	гнів до	2	1,54	36	0,51
	до гніву	1	0,77		
	у гніві	1	0,77	139	1,87
	в гніві	1	0,77	95	1,27
	замість гніву	1	0,77		
Conj + N / N + Conj	гнів і	7	5,41	271	3,73
	гнів й	6	4,63	71	1,03
	і гнів	5	3,86	162	2,24
	й гнів	2	1,54	46	0,64
	але гнів	2	1,54		
Adj + N / N + Adj	праведний гнів	6	4,63	100	1,42
	справедливий гнів	4	3,09		
	благородний гнів	3	2,32	33	0,48
	справжній гнів	2	1,54		
	царин гнів	2	1,54		
	безсилий гнів	1	0,77		
	бездумний гнів	1	0,77		
	власний гнів	1	0,77		
	глухий гнів	1	0,77		
	істеричний гнів	1	0,77		
	людський гнів	1	0,77		
	можливий гнів	1	0,77		
	народний гнів	1	0,77	40	0,54
	нежіночий гнів	1	0,77		
	одчайдушний гнів	1	0,77		
	повелительський гнів	1	0,77		
	поміщиковий гнів	1	0,77		
	скритний гнів	1	0,77		
	царський гнів	1	0,77		
	Господній гнів	1	0,77		
	султанський гнів	1	0,77		
	гнів Божий	2	1,54	28	0,4
	гнів самодостатній	1	0,77		
	гнів страшний	1	0,77		
V + N / N + V / V + Prep + N	боятися гніву	2	1,54		
	вибухнути гнівом	2	1,54	48	0,64
	стримувати гнів	2	1,54		
	вгамувати гнів	2	1,54		
	бачити гнів	1	0,77		

Модель	Сполука	ДКРІ		ДКХП	
		АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
	викликати гнів	1	0,77		
	накликати гнів	1	0,77		
	носити гнів	1	0,77		
	побоятися гніву	1	0,77		
	пригрозити гнівом	1	0,77		
	прорвався гнів	1	0,77		
	розпалити гнів	1	0,77		
	розуміти гнів	1	0,77		
	скуштувати гніву	1	0,77		
	согрішати гнівом	1	0,77		
	спалахувати гнівом	1	0,77		
	стримувати гнів	1	0,77	32	0,43
	тамувати гнів	1	0,77		
	чекати гніву	1	0,77		
	гнів добирається (до серця)	2	1,54		
	гнів зануртував	1	0,77		
	гнів зганяти	1	0,77		
	гнів не затьмарив	1	0,77		
	гнів струсив	1	0,77		
	гнів розбудити	1	0,77		
	змішатися з гнівом	1	0,77		
	морщитися від гніву	1	0,77		
	нагадати про гнів	1	0,77		
	пам'ятати про гнів	1	0,77		
	пориватися до гніву	1	0,77		
	спаленіти від гніву	1	0,77		
	ховатися од гніву	1	0,77		
N + N _{gen} / N _{nom.} + N	гнів аталика	1	0,77		
	гнів Бога	1	0,77		
	гнів Господа	1	0,77		
	гнів губернатора	1	0,77		
	гнів директора	1	0,77		
	гнів кошового	1	0,77		
	гнів намісника	1	0,77		
	гнів падишаха	1	0,77		
	гнів повелителя	1	0,77		
	гнів хана	1	0,77		
	полум'я гніву	1	0,77		
	мить гніву	1	0,77		
	напад гніву	1	0,77		
	образ гніву	1	0,77		
	океан гніву	1	0,77		

Модель	Сполука	ДКРІ		ДКХП	
		АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
	поиск гніву	1	0,77		
	проблиск гніву	1	0,77		
	слова гніву	1	0,77		
	стріла гніву	1	0,77		
	шалька гніву	1	0,77		
	чаша гніву	1	0,77		

СПОЛУЧНИКОВІ МОДЕЛІ ЗІ СЛОВОМ *ГНІВ*

ГНІВ	Колокат	АЧ/ВЧ
ГНІВ І	РІШУЧИСТЬ	1/0,77
ГНІВ І	ГОРЕ	1/0,77
ГНІВ І	ЗЛО	1/0,77
ГНІВ І	ЗЛОБА	1/0,77
ГНІВ І	ПЕЧАЛЬ	1/0,77
ГНІВ Й	ПРОТЕСТ	1/0,77
ГНІВ Й	ЗЛАГІДНЕНІСТЬ	1/0,77
ГНІВ Й	БІЛЬ	1/0,77
КОЛОКАТ	ГНІВ	АЧ/ВЧ
ОСУД	І ГНІВ	1/0,77
БІЛЬ	І ГНІВ	1/0,77
ГОРДІСТЬ	І ГНІВ	1/0,77
СТРАХ	І ГНІВ	1/0,77
ОГИДА	Й ГНІВ	1/0,77
ЗБЕНТЕЖЕННЯ	Й ГНІВ	1/0,77

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ З КОМПОНЕНТОМ ГНІВ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

ДКРІ		ДКХП	
колокація	МІ	колокація	МІ
согрішати гнівом	16.89	гнів папи-фронтовика	16.83
нежіночий гнів	15.54	сліпучо-ярий гнів	16.8
гнів зануртував	14.97	гнів Святослава-князя	15.83
скритний гнів	14.44	гнів Параскевин	15.25
царицин гнів	14.01	насочений гнівом	14.83
шалька гніву	12.46	затушкувався гнів	14.25
праведний гнів	12.03	гнів історика-патріота	14.03
		гнів Зореславин	13.83
		нуртувався гнів	13.51
		гнів схлюпнувся	13.37
		гнів взаємопрощення	13.37
		доточиться гнів	13.25
		гнів Довгопола	13.13
		у гніві вифантазував	12.93
		наливаючись гнівом	12.78

ДКРІ		ДКХП	
колокація	МІ	колокація	МІ
		прикушуючи гнів	12.66
		пломеніючи гнівом	12.59
		гнів зачервонив	12.51
		набухаючи гнівом	12.51
		гнів Конопляний	12.44
		тамований гнів	12.28
		грога гніву перестигли	12.25
		гнів правдоборців	12.19
		запаленіти гнівом	12.13
		орендарський гнів	12.13

Додаток II. Спільнокореневі вербалізатори слова ГНІВ

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
гнівний	22	16,99	610	8,3
розгніваний	10	7,72	487	6,6
гнівно	5	3,86	978	13,3
розгніватися	3	2,32	591	8,7
гнівити	1	0,77	194	2,6
гнівливий	1	0,77	51	0,7
загніватися	1	0,77	9	0,12
прогнівити	1	0,77	81	1,1
прогнівитися	1	0,77	11	0,15
розгнівано	1	0,77	94	1,3

КОЛОКАЦІЙНІ МОДЕЛІ З СПІЛЬНОКОРЕНЕВИМИ ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ ЕМОЦІЇ ГНІВ У ДКРІ

Слово **ГНІВНИЙ**: атрибут *гнівний* у пре- та постпозиції до іменника (погляд 4/3,09, слово 3/2,32; жест, клич, лист, мова, вигук, позирк 1/0,77), сполучник у пре- та постпозиції до *гнівний* (і гнівний 4/3,09 (натхнений і гнівний, найжсений і гнівний), гнівний і (гнівний і радісний), гнівний й (гнівний й правдивий); то гнівний, то (то гнівний, то благальний) 1/0,77).

Слово **РОЗГНІВАНИЙ**: атрибути *розгніваний* у пре- та постпозиції до іменника (Бог, Господь, Ісус, корчмар, письменник, посланець, пророк 1/0,77).

Слово **ГНІВНО**: *гнівно* у пре- і постпозиції до дієслова: глянути 2/1,54; вигукувати, таврувати, спитати — 1/0,77.

Слово **РОЗГНІВАТИСЯ**: слово *розгніватися* у пре- і постпозиції до займенника/іменника.

Слова **ГНІВИТИ**, **ГНІВЛИВИЙ**, **ЗАГНІВАТИСЯ**, **ПРОГНІВИТИ**, **ПРОГНІВИТИСЯ**, **РОЗГНІВАНО**: боятися гнівити, гнівливий Бог, не загніватися, прогнівити Бога, прогнівитися на, сказати розгнівано 1/0,77.

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Слово	Колокація	МІ
гнівний	гнівний позирк	15.85
	гнівний клич	13.80

Слово	Колокація	МІ
розгніваний	розгніваний Ісус	16.76
	розгніваний корчмар	14.66
	розгніваний посланець	12.490
	розгніваний пророк	12.350
гнівno	гнівno таврувати	17.090
	гнівno вигукувати	13.83
гнівити	боятися гнівити	12.200

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З СПІЛЬНОКОРЕНЕВИМИ ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
розгніваний	розгніваний Христос
	розгніваний посланець
гнівити	боятися гнівити

Додаток К. Синоніми-вербалізатори слова ГНІВ

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
лють	190	146	3804	52
злоба	63	48,6	783	10,7
злість	61	47,1	3210	43,8
обурення	34	26,25	1478	20,2
озлоблення	11	8,49	41	0,6
звірство	8	6,18	163	2,22
шаленство	8	6,18	421	5,75
агресія	2	1,54	480	6,55
несамовитість	1	0,77	99	1,35

КОЛОКАЦІЙНІ МОДЕЛІ З СИНОНІМАМИ-ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ ЕМОЦІЇ ГНІВ У ДКРІ

Слово **ЛЮТЬ**: прийменник у пре- та постпозиції до *лють* (від *люті* 19/14,7, з *люті* 7/5,41, *лють* на 4/3,09, в *люті* 3/2,32; *лють* до, у *люті*, *лють* у, з *люття* 2/1,54; *лють* в, *лють* за, про *лють* 1/0,77), сполучник у пре- або постпозиції до *лють* (*лють* і 10/7,72; і *лють*, *лють* й 9/6,95; й *лють* 5/3,86, та *лють* 2/1,54, а *лють* 1/0,77), атрибут до емоційного стану *лють* (безсилий 8/6,18, ярий 6/4,63; нестримний, скажений 4/3,09; божевільний, жорстокий 3/2,32; незмірний, прихований, стримуваний 2/1,54; благородний, вірогідданський, внутрішній, давній, дикий, зловний, навальний, невгамовний, незагнуданий, нестримуваний, нещадний, ревний, свавільний, сліпий, твердий, тихий, тупий, цілющий, чорний, шалений, ядучий 1/0,77), *лють* в генетивній формі у постпозиції до іменника (вибух *люті* 2/1,54; пелехи *люті*, спалах *люті*, шквал *люті* 1/0,77), дієслово у пре- або постпозиції до *лють* (*лють* добиралася, стримувати *лють* 5/3,86; сповнений *люті* 3/2,32; бурчає *лють*, відтавала *лють*, діймала *лють*, заярила *лють*, *лють* вирує, *лють* здушила, *лють* клекотіла, наливатися *люття*, набрякати *люття*, зраджувати *лють*, палати *люття*, пропікати *люття*, роз'ятрити *лють*, согрішати *люття*, тамувати *лють*, тратувати *люття*, ярити *люття*, *лють* скороблює 1/0,77).

Слово **ЗЛОБА**: прийменник у пре- та постпозиції до *злоба* (*злоба* до 7/5,4, від *злови* 3/2,32, *злоба* на 2/1,54; без *злови*, зі *злобою* 1/0,77), сполучник у пре- або постпозиції до *злоба* (й *злоба*, *злоба* й 6/4,63; і *злоба*, *злоба* і 2/1,54, *злоба* та 1/0,77), частка у препозиції до *злоба* (ні *злоба* 3/2,32), атрибут до емоційного стану *злоба* (безнадійний, безпричинний, безсилий, жорстокий,

кровопролитний, пекучий, тяжкий, яничарський, власний 1/0,77), **злоба** в генетивній формі у постпозиції до іменника (накип злости 2/1,54; дотик злости, квас злости, пітьма злости, темін злости, черв'як злости 1/0,77), **дієслово** у пре- або постпозиції до **злоба** (взяла злоба, злоба затопила, накопилася злоба, народжується злоба, бубнявити злобою, витіснити злобою, вражати злобою, злагіднювати злобу, запікатися злобою, коробити злобою, породжувати злобу, рятуватися злобою, упиватися злобою 1/0,77).

Слово **ЗЛІСТЬ**: **прийменник** у пре- та постпозиції до **злість** (злість на 16/12,35; без злості, зі злістю, зі злості 2/1,54; злість у, та злість 1/0,77), **сполучник** у пре- або постпозиції до **злість** (і злість 5/3,86), **частка** у препозиції до **злість** (ні злості 2/1,54), **атрибут** до емоційного стану **злість** (глухий, дикий, задавлений, затаєний, затамований, колишній, людський, невтримний, приглушений, учорашній, чорний, царський 1/0,77), **злість** в генетивній формі у постпозиції до іменника (зблиск злості, накип злості 1/0,77), **дієслово** у пре- або постпозиції до **злість** (тамувати злість 2/1,54; злість діймає, злість добирається, злість причаїлася, зродилася злість, малювалася злість, наростає злість, злість скипає, діймати злістю, додавати злості, зганяти злість, затаїти злість, зватися злістю, ковтати злість 1/0,77).

Слово **ОБУРЕННЯ**: **прийменник** у пре- та постпозиції до **обурення** (від обурення 5/3,86, з обуренням 4/3,09, обурення на 3/2,32, обурення з 1/0,77), **сполучник** у пре- або постпозиції до **обурення** (обурення і 5/3,86, та обурення 2/1,54; обурення або, обурення й 1/0,77), **атрибут** до емоційного стану **обурення** (богохульний, несамовитий, прихований, просяклий, стримуваний 1/0,77), **обурення** в генетивній формі у постпозиції до іменника (почуття обурення, стан обурення 1/0,77), **дієслово** у пре- або постпозиції до **обурення** (спалахнути обуренням 2/1,54; діймало обурення, обурення діяло, обурення переливалося, палахкотіти обуренням, стримати обурення 1/0,77).

Слова **ОЗЛОБЛЕННЯ, ЗВІРСТВО, ШАЛЕНСТВО, АГРЕСІЯ, НЕСАМОВИТІСТЬ**: **прийменник** у пре- та постпозиції до **емоції** (з озлобленням, озлоблення до 2/1,54; озлоблення в, в шаленство, до шаленства, у шаленстві, несамовитість у 1/0,77), **сполучник** у пре- або постпозиції до **емоції** (і озлоблення, озлоблення й, чи озлоблення, чи звірство 1/0,77), **атрибут** до емоційного стану (глухе озлоблення, большевицьке звірство, нечуване звірство, нечуване шаленство, солодке шаленство 1/0,77), **емоція** в генетивній формі у постпозиції до іменника (хвилька шаленства 1/0,77), **дієслово** у пре- або постпозиції до **емоції** (розбурхувати озлоблення, чинити звірство, подолати звірство 1/0,77).

СПОЛУЧНИКОВІ МОДЕЛІ З КОНЦЕПТОМ ГНІВ

Сполучникова колокація		АЧ/ВЧ
ЛЮТЬ І	НЕНАВИСТЬ	1/0,77
ЛЮТЬ І	БІЛЬ	1/0,77
ЛЮТЬ І	ТРИВОГА	1/0,77
ЛЮТЬ І	ЖОРСТОКІСТЬ	1/0,77
ЛЮТЬ І	ГІДНІСТЬ	2/1,54
ЛЮТЬ І	ЖАДОБА	1/0,77
ЛЮТЬ І	НЕНАВИСТЬ	1/0,77
ЛЮТЬ І	БЕЗСТРАШНІСТЬ	1/0,77
ЛЮТЬ І	БЕЗЧЕСТЯ	1/0,77
ЛЮТЬ І	ОГИДА	1/0,77
ЛЮТЬ Й	БІЛЬ	1/0,77
ЛЮТЬ Й	КРИВДА	1/0,77
ЛЮТЬ Й	ЗЛОБА	1/0,77
ЛЮТЬ Й	ВИНА	1/0,77
ЛЮТЬ Й	ГІДНІСТЬ	3/2,32

Сполучникова колокація		АЧ/ВЧ
ПРЕЗИРСТВО	І ЛЮТЬ	1/0,77
ОБРАЗА	І ЛЮТЬ	1/0,77
КРИВДА	І ЛЮТЬ	2/1,54
СИЛА	І ЛЮТЬ	1/0,77
БІЛЬ	І ЛЮТЬ	1/0,77
НЕПОСТУПЛИВІСТЬ	І ЛЮТЬ	1/0,77
НЕНАВИСТЬ	Й ЛЮТЬ	1/0,77
ЕКСТАЗ	Й ЛЮТЬ	1/0,77
КРИВДА	Й ЛЮТЬ	1/0,77
ОБРАЗА	Й ЛЮТЬ	1/0,77
ЗЛОБА І	ЗАЗДРІСТЬ	1/0,77
ЗЛОБА І	СМОРІД	1/0,77
ЗЛОБА ТА	ЛУКАСТВО	1/0,77
ЗЛОБА Й	РІШУЧІСТЬ	1/0,77
ЗЛОБА Й	БРУД	1/0,77
ЗЛОБА Й	КРИВДА	1/0,77
ЗЛОБА Й	ЖАДОБА	1/0,77
ЗЛОБА Й	ПІДСТУПНІСТЬ	1/0,77
ПІДСТУПНІСТЬ	І ЗЛОБА	1/0,77
ЖАЛЬ	І ЗЛОБА	1/0,77
ВАДА	ТА ЗЛОБА	1/0,77
ЛЮТЬ	Й ЗЛОБА	1/0,77
ОБУРЕННЯ	Й ЗЛОБА	1/0,77
ЛІНИВСТВО	Й ЗЛОБА	1/0,77
ЗАЗДРОСТІ	Й ЗЛОБА	1/0,77
ПОГОРДА	Й ЗЛОБА	1/0,77
ЗЛІСТЬ Й	УПЕРТІСТЬ	1/0,77
ЗЛІСТЬ Й	СОРОМ	1/0,77
ЗЛІСТЬ ТА	СУПРОТИВ	1/0,77
СОРОМ	І ЗЛІСТЬ	1/0,77
ЛЮБОВ	І ЗЛІСТЬ	1/0,77
ПРОТЕСТ	І ЗЛІСТЬ	1/0,77
НЕНАВИСТЬ	Й ЗЛІСТЬ	1/0,77
ОБУРЕННЯ І	ЗНЕВАГА	1/0,77
ОБУРЕННЯ І	РІШУЧІСТЬ	1/0,77
ОБУРЕННЯ І	ДОКІР	1/0,77
ОБУРЕННЯ І	КРИВДА	1/0,77
ОЗЛОБЛЕННЯ Й	ЗАЗДРІСТЬ	1/0,77
ЗАЗДРІСТЬ	І ОЗЛОБЛЕННЯ	1/0,77
ЗВІРСТВО І	ЛЮДЯНІСТЬ	1/0,77

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Слово	Колокація	МІ
лють	согрішати люття	16.44
	незагнуздана лють	15.44

Слово	Колокація	МІ
	пелехи люті	15.19
	віропідданська лють	14.65
	відтавала лють	14.329
	яріти люття	13.80
	зраджувати лють	13.62
	набрякати люття	13.49
	яра лють	13.34
	роз'ятрити лють	13.20
	пропикати люття	12.800
	стримувана лють	12.680
	незмінна лють	12.540
	набрякати люття	12.200
	лють здушила	12.140
злоба	витісняти злобою	18.14
	коробила злобою	16.70
	накип злоби	16.16
	запикатися злобою	16.15
	бубнявіти злобою	15.63
	перекосила злоба	15.080
	кровопролитна злоба	14.090
	накотилася злоба	14.020
	упиватися злобою	13.82
	безпричинна злоба	13.76
	яничарська злоба	13.56
	квас злоби	12.390
злість	злість зморозить	15.56
	накип злості	15.23
	затамована злість	15.13
	злість скипає	14.96
	невтримна злість	14.26
	тамувати злість	14.030
	задавлена злість	13.60
	затаїти злість	13.21
	малювалася злість	13.17
	ковтати злість	12.809
	зродилася злість	12.690
	зганяти злість	12.580
обурення	богохульне обурення	16.66
	обурення дійняло	15.78
	просякле обурення	15.40
	діймало обурення	14.42
	стримуване обурення	14.14
	обурення переливалося	12.850
	палахкотіти обуренням	12.620
озлоблення	розбурхувати озлоблення	17.79

Слово	Колокація	МІ
звірство	нечуване звірство	13.71
	большевицьке звірство	13.020
	подолати звірство	12.260
шаленство	солотке шаленство	13.81
	нечуване шаленство	13.71
	хвилька шаленства	13.27
	шаленством спалахнути	12.490

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СІНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
лють	незмінна лють
	давня лють
	віропідданська лють
	злобна лють
	навальна лють
	незагнуздана лють
	свавільна лють
	нещадна лють
	цілюща лють
	ядуча лють
	шквал люті
	пелехи люті
	бурчає лють
	відтавала лють
	заяріла лють
	діймала лють
	набрякати люттю
	зраджувати лють
	согрішати люттю
	тратувати люттю
	яріти люттю
	лють скороблює
	лють добирається
злоба	безнадійна злоба
	безпричинна злоба
	кровопролитна злоба
	пекуча злоба
	яничарська злоба
	злоба власна
	квас злоби
	пільма злоби
	темінь злоби
	черв'як злоби
	бубнявіти злобою

Слово	Сполука
	народжується злоба
	накотилася злоба
	вражати злобою
	злагіднювати злобу
	витісняти злобою
	коробила злоба
	упиватися злобою
	рятуватися злобою
злість	приглушена злість
	учорашня злість
	царська злість
	зблиск злості
	накип злості
	діймати злістю
	зродилася злість
	малювалася злість
	зватися злістю
	злість добирається
	злість діймає
	злість скипає
	злість причаїлася
обурення	богохульне обурення
	просякле обурення
	діймало обурення
	стан обурення
	палахкотіти обуренням
	обурення переливалося

Додаток Л. Кольороназва ЧОРНИЙ

ВИСОКОЧАСТОТНІ МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ ЧОРНИЙ

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
Prep. + чорний / чорний + Prep.	в чорний	78/61,00	в чорний	2436/33,2
	з чорний	59/45,56	у чорний	2286/31,2
	у чорний	49/37,84	з чорний	1950/26,6
	на чорний	26 /20,08	на чорний	1677/22,89
	до чорний	20/15,44	до чорний	552/7,53
	за чорний	12/9,27	чорний від	261/3,56
	чорний з	8/6,18	чорний з	165/2,25
	чорний від	7/5,41		
	чорний по (білому)	5/3,86		
Conj. + чорний / чорний + Conj.	й чорний	20/15,44	і чорний	1313/17,9
	і чорний	20 /15,44	чорний і	520/7,1
	чорний й	8/6,18	й чорний	454/6,19

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука		Сполука	АЧ/ВЧ
	чорний і	7/5,41	чорний й	301/4,11
			чорний та	179/2,4

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТА *ЧОРНИЙ*

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
око	21	16,21	1019	13,9
волосся	20	15,44	576	7,8
отвір	10	7,72	179	2,4
сурдуг	9	6,95		
дим	9	6,95	316	4,3
сутана	8	6,18		
море	8	6,18	567	7,7
ряса	7	5,41		
борода	7	5,41		
брова	7	5,41	235	3,2
борідка	7	5,41		
небо	6	4,63	233	3,18
хмара	6	4,63	507	6,9
капельох	6	4,63		
ворона	6	4,63		
нора	6	4,63		
шлях	5	3,86		
хустка	5	3,86	182	2,5
сукман	5	3,86		
пов'язка	5	3,86		
діра			369	5
тінь			329	4,5
ліс			289	3,9
костюм			226	3,1
дірка			224	3,1
хліб			201	2,7
пляма			199	2,7
плащ			198	2,7
колір			195	2,6
орда			192	2,6
день			180	2,5

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОЛЬОРУ *ЧОРНИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
чорніти	40	30,88	1194	16,3
чорно	20	15,44	368	5,02
чорновусий	17	13,12		

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
чорновоłosий	17	13,12	157	2,14
чорнота	14	10,81	783	10,6
найчорніший	14	10,81	133	1,81
почорнілий	11	8,49		
чорнявий	10	7,72	1420	19,3
чорноокий	7	5,41	296	4
чорнобородий	7	5,41	190	2,6
зчорнілий	7	5,41	142	1,9
почорніти	5	3,86	338	4,6
зчорніти	5	3,86		
чорноризець	4	3,09		
чорнокнижник	4	3,09		
чорнобровий	4	3,09	157	2,14
чорно-білий	4	3,09	670	9,14
чорнобривий	3	2,32		
чорношкірий			321	4,4
чорнений			177	2,4

ВЕРБАЛІЗАТОРИ-СИНОНІМИ КОЛЬОРУ *ЧОРНИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
темний	287	221	18990	255
вороний	5	3,86	1934	26,34
смоляний	5	3,86	326	4,4
смолистий			44	0,6
смолянистий			30	0,4
агатовий			11	0,37
аспідний			3	0,04

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТІВ-ВЕРБАЛІЗАТОРІВ КОЛЬОРУ *ЧОРНИЙ*

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
темний	ніч	23/17,8	ніч	372/5,1
	око	10/7,72	око	385/5,3
	погляд	6/4,63	постать	332/4,53
	небо	6/4,63	пляма	257/3,5
	сила	5/3,86	куток	255/3,48
	куток	4/3,09	окуляри	247/3,37
	сіни	4/3,09	коридор	228/3,11
	пляма	4/3,09	вода	219/2,99
	закамарок	3/2,32	сила	210/2,87
	кімната	3/2,32	волосся	206/2,8
	ліс	3/2,32		

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
	юрба	3/2,32		
	маса	3/2,32		
	двір	3/2,32		
	нора	3/2,32		
	людина	3/2,32		
вороний	кінь	5/3,86	кінь	84/1,15
смоляний	волосся	4/3,09	волосся	44/0,6
	кучері	1/0,77		

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Атрибут	Колокат	МІ
чорний	сукман	16,50
	обвідка	13,61
	ярмулка	13,28
	пелерина	13,28
	мужлан	13,16
	камениця	12,950
	кибитка	12,850
	сурдуг	12,680
	надбрів'я	12,510
	сутана	12,450
	хламида	12,290
	керсетка	12,190
темний	сутерини	15,748
	бескеття	13,194
	закамарок	13,064
	бурдей	12,890
	пасмуга	12,800
	бір	12,765
	люд	12,491
	пройма	12,130
вороний	брук	13,32
смоляний	кучер	14,040
	волосся	12,500

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СІНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
чорний	чорне богогульство
	чорна війна
	чорна дрохва
	чорний іконостас
	чорна камениця
	чорна кибитка

Слово	Сполука
	чорне майбуття
	чорний мужлан
	чорне надбрів'я
	чорна процесія
	чорна челядь
темний	темний бурдей
	темні бескеття
	темні сутерени
	темне кріпацтво
	темний жаль
	темний вираз
	темний плебей
	темна жорстокість
	темний деспотизм

Додаток М. Кольороназва **БІЛИЙ**

ВИСОКОЧАСТОТНІ МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ **БІЛИЙ**

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	ВЧ
Prep. + / / + Prep.	на білий	70/54,05	на білий	2258/30,83
	у білий	47/36,29	у білий	2259/30,84
	в білий	42/32,43	в білий	2068/28,23
	з білий	33/25,48	з білий	1806/24,66
	серед білий	15/11,58	серед білий	577/7,9
	по білий	14/10,81	до білий	532/7,32
	до білий	14/10,81	по білий	405/5,5
	під білий	6/4,63	під білий	266/3,63
			із білий	267/3,64
Conj. + / / + Conj.	й білий	18/13,9	і білий	1014/13,8
	білий й	3/2,32	білий і	519/7
			й білий	372/5,1
			та білий	321/4,4
			білий й	276/3,77

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТА **БІЛИЙ**

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
пані	17	13,12		
світ	17	13,12	1097	14,97
кінь	16	12,35	358	4,9
день	15	11,58	772	10,5
гора	12	9,26		
сорочка	10	7,72	819	11,18

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
зуб	9	6,94	303	4,14
кожушок	7	5,4		
зима	7	5,4		
хрест	7	5,4		
рукавичка	6	4,63		
молодець	6	4,63		
чалма	6	4,63		
стіна	6	4,63	280	3,82
камінь	6	4,63		
хата	6	4,63		
ряст	5	3,86		
голівка	5	3,86		
комірець	5	3,86		
пісок	5	3,86		
цвіт	5	3,86		
пляма	5	3,86	240	3,28
хліб	5	3,86	138	1,89
халат			758	10,35
церква			328	4,5
сніг			229	3,12
рука			182	2,48
хмара			169	2,3
простирадло			168	2,29
гарячка			157	2,14
колір			146	1,99
папір			141	1,92
людина			132	1,8
тіло			131	1,8

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОЛЬОРУ *БІЛИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
біліти	40	30,9	1403	19,2
білизна	32	24,7	2473	33,7
білявий	25	19,3	2067	28,2
білокосий	17	13,1		
білоголовий	9	6,95		
білосніжний	8	6,18	987	13,4
білокам'яний	6	4,63		
забіліти	6	4,63	179	2,44
біло	5	3,86	255	3,48
білокамінний	5	3,86		
білостінний	4	3,09		
побіліти	4	3,09	399	5,44

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
білуватий	3	2,32	103	1,4
біло-червоний	3	2,32		
біловолосий	3	2,32		
біленький			529	7,22
білявка			906	12,3
чорно-білий			674	9,2
вибілений			283	3,86
сліпучо-білий			282	3,85
білястий			220	3
побілений			208	2,84
побілілий			200	2,73
сніжно-білий			176	2,4
білити			173	2,36
білозубий			164	2,23

ВЕРБАЛІЗАТОРИ-СИНОНІМИ КОЛЬОРУ *БІЛИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
блідий	126	97,2	3453	47,2
світлий	25	19,3	12523	170
молочний	23	17,8	731	9,98
крейдяний	3	2,32	179	2,44
мармуровий	1	0,77	39	0,5
лілейний			17	0,2

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТІВ-ВЕРБАЛІЗАТОРІВ КОЛЬОРУ *БІЛИЙ*

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
блідий	обличчя	7/5,41	обличчя	440/6
	око	4/3,09	щока	73/1
	щока	3/2,32	лице	58/0,8
	тінь	3/2,33	губа	51/0,7
			шкіра	44/0,6
			світло	37/0,5
			личко	37/0,5
			місяць	30/0,4
			пляма	30/0,4
			тінь	30/0,4
світлий	волосся	3/2,32	волосся	226/3,09
	майбуття	3/2,32	око	167/2,28
	кучерики	2/1,54	місяць	115/1,58
	пляма	2/1,54	пляма	106/1,46
	день	2/1,54	день	104/1,42
	ум	2/1,54		

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
молочний	туман	3/2,32	туман	37/0,5
	шлях	3/2,32	ріка	30/0,4
	земля	2/1,54	колір	7/0,1
			білизна	6/0,09
			дим	6/0,09

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Слово	Колокація	МІ
білий	подушечка-колиска	19,351
	гамівник	17,029
	павутиця	16,351
	видма	15,103
	бараниця	15,078
	рантух	14,870
	лебедиця	14,544
	фередже	14,011
	конфедератка	13,751
	гонт	13,623
	блузочка	13,614
	фільц	13,181
	пелерина	12,903
	габа	12,712
	ряст	12,659
	чалма	12,475
	пороша	12,450
	пройма	12,318
	ряботиння	12,307
	циця	12,264
	рінь	12,229
	намітка	12,175
	мево	12,142
	бурнус	12,056
блідий	райдужка	15,61
	пломінець	15,59
	пасмуга	13,98
	червінь	13,72
	пунктир	13,57
	кружало	13,49
	магма	13,14
світлий	кучерик	12,880
	майбуття	12,730
молочний	блідість	14,51
	безвість	13,91
	шлях	13,66

Слово	Колокація	МІ
	пелена	13,28
	цвіт	13,27
	імла	12,510

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СИНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
білий	біла голизна
	біла втіха
	біла зараза
	білий пал
	білий гамівник
	біла павутиця
	біла бараниця
	біла видма
	білий фільц
	білий гонт
	білий молодець
	біла циця
	біла пройма
	біле рябютиння
	біле мево
	біла касарня
	пломеніти білим полум'ям
блідий	блідий племінець
	бліда райдужка
	бліді пасмуги
	блідий пунктир
	бліда магма
	бліда плахта
	блідий силует
	бліді сутінки
	бліда плівка

Додаток Н. Кольороназва **ЧЕРВОНІЙ**

ВИСОКОЧАСТОТНІ МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ **ЧЕРВОНІЙ**

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
Прер. + червоний / червоний + Прер.	з червоний	43/33,2	з червоний	1750/23,9
	у червоний	29/22,4	в червоний	796/10,87
	на червоний	20/15,4	у червоний	746/10,18
	в червоний	20/15,4	на червоний	684/9,33
	із червоний	3/2,32	до червоний	356/4,9
	під червоний	3/2,32	із червоний	243/3,3

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
	червоний від	5/3,86	червоний від	269/3,7
Conj. + червоний / червоний + Conj.	і червоний	9/9,64	і червоний	645/8,8
	й червоний	7/5,41	червоний і	3865,3
	червоний й	3/2,32	й червоний	307/4,19
			червоний й	208/2,8

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТА ЧЕРВОНИЙ

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
каптан	9	6,95		
пляма	7	5,41	409	5,6
пісок	7	5,41		
каптур	6	4,63		
прапор	6	4,63	254	3,5
палац	6	4,63		
поле	6	4,63		
китайка	5	3,36		
мітла	5	3,36		
язик	5	3,36		
Русь	5	3,36		
кунтуш	4	3,09		
китиця	4	3,09		
олівець	4	3,09		
кафтан	4	3,09		
плахта	4	3,09		
кінь	4	3,09		
прожилка	4	3,09		
околичка	3	2,32		
хрест	3	2,32	231	3,15
черепиця	3	2,32		
кружальце	3	2,32		
око	3	2,32	323	4,4
армія			629	8,6
колір			260	3,5
світло			188	2,56
вино			186	2,5
дерево			172	2,34
сонце			171	2,33
книга			169	2,3
вогник			142	1,93
троянда			141	1,92
стрічка			130	1,76
калина			130	1,76

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
зірка			123	1,68
фарба			122	1,67
цегла			117	1,6
вогонь			115	1,57
шапочка			113	1,54

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОЛЬОРУ *ЧЕРВОНИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
почервоніти	26	20,1	1676	22,9
червоноголовий	21	16,2		
червоніти	13	10	1434	19,5
розчервонілий	7	5,41	403	5,5
почервонілий	5	3,86	693	9,46
криваво-червоний	5	3,86		
червоноармієць	5	3,86		
яскраво-червоний	4	3,09	440	6
червонопикий	4	3,09	176	2,4
червонити	3	2,32		
червоно	3	2,32	298	4,1
червонолиций	3	2,32		
червонястий			441	6
темно-червоний			304	4,2
червонуватий			245	3,3

ВЕРБАЛІЗАТОРИ-СИНОНІМИ КОЛЬОРУ *ЧЕРВОНИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
рожевий	67	51,7	5248	71,6
малиновий	17	13,12	783	10,7
карміновий	6	4,63	14	0,2
бордовий	4	3,08	156	2,13
гранатовий	4	3,08	16	0,2
рум'яний	2	1,54	547	7,47
вишневий	1	0,1	199	2,72
рубіновий	1	0,1	29	0,4
кораловий	1	0,1	7	0,1
черлений	1	0,1		
полум'яний			50	0,7
племенистий			29	0,4
кров'яний			25	0,3
цегляний			12	0,1
калиновий			8	0,1
маковий			10	0,1

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
кумачевий			10	0,1

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТІВ-ВЕРБАЛІЗАТОРІВ КОЛЬОРУ ЧЕРВОНИЙ

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
рожевий	кінь	14/10,8	слоник	90/1,23
	смужка	6/4,63	колір	80/1,1
	хаос	3/2,32	пляма	51/0,7
	дикий кінь	2/1,54	щока	47/0,65
	мрія	2/1,54	туман	46/0,63
	пруг	2/1,54	язик	45/0,61
	сукня	2/1,54		
	мочка (вуха)	2/1,54		
	мрія	2/1,54		
малиновий	балдахін	2/1,54		
	блузочка	2/1,54		
бордовий	краватка	2/1,54	колір	7/0,1
карміновий	барви	2/1,54		
	губа	2/1,54	губа	7/0,1
кораловий	намисто	2/1,54	намисто	37/0,5
рум'яний	щока	2/1,54	щока	30/0,4

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Атрибут	Колокат	МІ
червоний	жарево	15,951
	околичка	15,747
	волічка	15,738
	гачі	14,616
	кутас	14,577
	каламуття	14,433
	вивар	14,344
	клинчик	14,143
	адамашка	14,052
	кафтан	13,922
	мамона	13,886
	китайка	13,816
	воронець	13,709
	каптан	13,299
	керсетка	13,291
	атрамент	13,162
	зарево	13,115
	прожилка	13,108
	пломінець	13,070

Атрибут	Колокат	МІ
	саранча	13,009
	кизил	12,745
	ботфорт	12,709
	опричник	12,616
	кунтуш	12,546
	кокарда	12,421
	плахта	12,127
	каптур	12,058
рожевий	жолобець	18,805
	сосочок	17,220
	медунка	16,596
	блузочка	15,483
	пломінець	15,465
	мочка	15,205
	пруг	14,465
	хламида	14,198
	полуда	13,668
	павутинка	13,486
	пуп'янок	13,198
	зернятко	13,141
	смужка	12,940
	луска	12,710
	мла	12,279
	димок	12,188
малиновий	керсетка	18,094
	блузочка	17,891
	балдахін	16,389
	сарафан	15,576
	шлик	15,412
	кокарда	15,224
	полотнище	13,955
	каптан	13,932
	спідничка	13,601
	свита	13,262
	фартух	12,907
бордовий	краватка	15,624
	фрак	16,242
	метелик	14,026
карміновий	лушпайка	19,011
	барва	12,940
гранатовий	галіфе	22,42
	туніка	16,61
	кітель	16,21
	каптан	16,04
	мундир	13,79

Атрибут	Колокат	МІ
кораловий	намисто	14,89
вишневий	запаска	15,8
рум'яний	щока	12,53
рубіновий	крапля	12,89

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СИНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
червоний	червоне жарево
	червона околичка
	червоний вивар
	червоне каламуття
	червоний клинчик
	червона адамашка
рожевий	рожевий жолобець
	рожевий пломінець
	рожева мочка
	рожеве зернятко
	рожевий димок
малиновий	малинова керсетка
	малинова кокарда
	малинова свита
карміновий	кармінова барва
	кармінова лушпайка
гранатовий	гранатові галіфе
	гранатовий кітель
	гранатовий мундир
вишневий	вишнева запаска

Додаток П. Кольороназва ЗЕЛЕНИЙ

ВИСОКОЧАСТОТНІ МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ ЗЕЛЕНИЙ

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
Prep. + зелений / зелений + Prep.	на зелений	25/19,3	на зелений	895/12,22
	в зелений	21/16,2	в зелений	851/11,62
	із зелений	12/9,27	у зелений	600/8,2
	у зелений	12/9,27	із зелений	336/4,6
	з зелений	5/3,86	з зелений	242/3,3
	під зелений	5/3,86	до зелений	207/2,83
	до зелений	4/3,09		
Conj. + зелений / зелений + Conj.	й зелений	5/3,86	і зелений	429/5,85
	зелений й	3/2,32	зелений і	264/3,6
			й зелений	208/2,84

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТА *ЗЕЛЕНИЙ*

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
неділя	12	9,27		
око	11	8,5	462	6,31
полум'я	8	6,18		
баня	6	4,63		
гора	4	3,09		
прапор	4	3,09		
оаза	4	3,09		
купол	4	3,09		
намет	4	3,09		
земля	4	3,09		
стяг	4	3,09		
чалма	3	2,32		
п'ятниця	3	2,32		
волосся	3	2,32		
магма	3	2,32		
повінь	3	2,32		
жито	3	2,32		
сік	3	2,32		
кітель	3	2,32		
безмежжя	3	2,32		
трава			324	4,42
колір			206	2,81
чай			152	2,1
листя			134	1,8
світло			130	1,7
вогник			112	1,5
дерево			88	1,2
килим			81	1,1
стіна			79	1
хвиля			73	0,99
мох			71	0,96
чоловічок			68	0,93
свято			61	0,83
поняття			61	0,83
долина			61	0,83
вогонь			60	0,8
вода			59	0,8
сукно			59	0,8
фарба			58	0,79

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОЛЬОРУ *ЗЕЛЕНИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
зеленіти	22	17,5	792	10,8
зелень	16	12,4	959	13,09
зеленокосий	10	7,72		
зеленоокий	10	7,72	190	2,6
позеленіти	5	3,86		
зеленкуватий	4	3,09	878	11,98
зеленавий	3	2,32	286	3,9
спокійно-зелений	3	2,32		
зеленоверхий	3	2,32		
блідо-зелений	3	2,32		
темно-зелений			465	6,3
сіро-зелений			255	3,4
зеленуватий			218	2,9
жовто-зелений			177	2,4
зелено			161	2,2

ВЕРБАЛІЗАТОРИ-СИНОНІМИ КОЛЬОРУ *ЗЕЛЕНИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
смарагдовий	1	0,77	459	6,3
малахітовий			40	0,5
ізмурдний			1	0,01

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Атрибут	Колокат	МІ
зелений	байбарак	15,980
	катран	15,25
	маєво	15,09
	платан	14,89
	магма	13,82
	обапіл	13,45
	ярмулка	13,41
	кринолін	13,2
	клин	13,18
	чалма	13,15
	баговиння	13,04
	оаза	12,94
	бурда	12,88
	баня	12,85
	буяння	12,84
	билинка	12,62
	стяг	12,59
	ставочок	12,54
	кафтан	12,54

Атрибут	Колокат	МІ
	безмежжя	12,5
	кітель	12,49
	стяжка	12,47
	руно	12,43
	гімнастерка	12,4
	модрина	12,2
	кунтуш	12,16

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СИНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
зелений	зелена ненависть
	зелений потічок
	зелене маєво
	зелений черес
	зелений байбарак
	зелена ярмулка
	зелений кринолін

Додаток Р. Кольороназва СИНІЙ

ВИСОКОЧАСТОТНІ МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ *СИНІЙ*

Модель Прер. + синій / синій + Прер.	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
	у синій	14/10,8	у синій	641/8,8
	в синій	9/6,9	в синій	619/8,5
	з синій	6/4,6	з синій	358/4,9
	на синій	4/3,09	на синій	338/4,6
	й синій	4/3,09		
	по синій	4/3,09	із синій	303/2,7
	із синій	3/2,32	й синій	145/2
Conj. + синій / синій + Conj.	синій й	4/3,09	і синій	303/4,1
	і синій	3/2,32		

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТА *СИНІЙ*

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
око	26	20	605	8,4
небо	14	10,8	400	5,5
жупан	5	3,86	33	0,4
каптан	4	3,09		
шаровари	4	3,09		
пляма	4	3,09		
полум'я	4	3,09	116	1,6

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
мундир	4	3,09		
мішок	3	2,32		
бинда	3	2,32		
пухлина	3	2,32		
озерце	3	2,32		
вода	2	1,54	76	1
стрічка	2	1,54		
пруг	2	1,54		
басаман	2	1,54		
галіфе	2	1,54		
зблиск	2	1,54		
вогонь	2	1,54	78	1,1
підкова	2	1,54		
море			134	1,8
колір			128	1,7
дим			60	0,8
гора			58	0,79
птах			58	0,79
тінь			55	0,75
губа			44	0,6
хвиля			41	0,56
костюм			40	0,55
фарба			38	0,52
комбінезон			37	0,5
смуга			36	0,49
озеро			36	0,49
світло			36	0,49

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОЛЬОРУ *СИНІЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
синьо-жовтий	41	31,7	145	2
синява	30	23,5	325	4,43
синюватий	21	16,2	527	7,2
синіти	13	10	445	6,1
темно-синій	10	7,72	921	12,5
посинілий	6	4,63	292	3,9
синьоокий	6	4,63	172	2,3
посиніти	4	3,09	276	3,7
синенький			269	3,6
синь			243	3,3
синьо			194	2,6

ВЕРБАЛІЗАТОРИ-СИНОНІМИ КОЛЬОРУ *СИНІЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
голубий	75	57,9	4577	62,49
блакитний	34	26,3	4720	64,45
небесний	2	1,54	98	1,3
волошковий			140	1,9
ультрамариновий			56	0,8
сапфіровий			11	0,2
васильковий			5	0,07

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТІВ-ВЕРБАЛІЗАТОРІВ КОЛЬОРУ *СИНІЙ*

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
голубий	очі	12/9,27	око	283/3,87
	небо	3/2,32	небо	168/2,3
	сукенка	3/2,32	планета	56/0,8
	стрічка	3/2,32		
	бинда	2/1,54		
блакитний	очі	4/3,09	око	522/7,13
	подир	3/2,32	небо	241/3,3
	кафтан	2/1,54	сяйво	82/1,12
небесний	очі	2/1,54	очі	37/0,5

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Атрибут	Колокат	МІ
синій	підпухлина	19,530
	блататка	17,830
	басаман	15,991
	пелех	15,508
	бинда	14,337
	зозулин	14,062
	підпухлий	13,837
	латочка	13,325
	каптан	13,249
	пруг	13,190
	шаровари	13,084
	зблиск	12,923
	галіфе	12,779
	просторінь	12,477
	жупан	12,447
	прожилкапрожилок	12,229
	озерце	12,128
	камзол	12,089
голубий	блузочка	15,100
	бинда	14,644
	песець	14,509

Атрибут	Колокат	МІ
	незабудка	14,388
	кафтан	13,934
	сукенка	13,624
	піднебесся	13,378
	васильок	13,353
	прожилка	13,120
	шаль	12,746
	гладінь	12,508
	безмежжя	12,312
блакитний	кафтан	16,297
	вилога	14,587
	лісистий	14,352
	пава	14,279
	кунтуш	13,920
	гладінь	13,870
	сукно	13,135
	очиці	12,731
	мармур	12,342
	серпанок	12,226

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СИНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
синій	сині блаватки
	сині брижі
	сині пелехи люті
	синє узгір'я
голубий	голубий васильок
блакитний	блакитний кафтан
	блакитна вилога
	блакитна пава

Додаток С. Кольороназва СІРИЙ

ВИСОКОЧАСТОТНІ МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ СІРИЙ

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
Prep. + сірий / сірий + Prep.	у сірий	16/12,3	у сірий	724/9,88
	в сірий	15/11,5	в сірий	678/9,25
	на сірий	10/7,72	на сірий	518/7,07
	з сірий	3/2,32	з сірий	255/3,48
	над сірий	4/3,09	із сірий	157/2,14
			до сірий	127/1,74
Conj. + сірий / сірий + Conj.	і сірий	6/4,63	і сірий	327/4,46
	й сірий	4/3,09	сірий і	225/3,07

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
			сірий й	154/2,1
			й сірий	136/1,86

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТА *СІРИЙ*

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
око	10	7,72	758	10,4
костюм	4	3,09	227	3,1
каптан	4	3,09		
небо	4	3,09	181	2,47
вовк	3	2,32	66	0,9
однострій	3	2,32		
капелюх	3	2,32		
мряка	3	2,32		
чоловічок	3	2,32		
стовбур	2	1,54		
мундир	2	1,54		
неясить	2	1,54		
постать	2	1,54		
покривало	2	1,54		
пелена	2	1,54		
силует	2	1,54		
попона	2	1,54		
будинок	2	1,54	110	1,5
обличчя	2	1,54	73	1
юрба	2	1,54		
хмара			145	1,98
стіна			130	1,78
колір			110	1,5
пляма			88	1,2
плащ			84	1,1
тінь			83	1,1
маса			70	0,95
туман			69	0,94
світ			55	0,75
брат			53	0,72
попіл			51	0,7
миша			50	0,68
речовина			49	0,67
піджак			48	0,66

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОЛЬОРУ *СІРИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
сіріти	12	9,27	735	10
засіріти	6	4,63		
сірість	5	3,86	408	5,6
сіруватий	3	2,32	212	2,9
сіренький			456	6,2
темно-сірий			330	4,5
сіро-зелений			255	3,5
посіріти			255	3,5
посірілий			191	2,6
світло-сірий			186	2,5
сіро			177	2,4

ВЕРБАЛІЗАТОРИ-СИНОНІМИ КОЛЬОРУ *СІРИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
сивий	178	138	6515	88,9
шпакуватий	8	6,18	1	0,01
сталевий	6	4,63	94	1,28
попелястий	3	2,32	147	2
свинцевий	3	2,32	77	1
срібний	2	1,54	498	6,8
чалий	1	0,77	29	0,4
сріблястий	1	0,77	299	4
олив'яний	1	0,77	7	0,1
димчастий			50	0,7
мишастий			40	0,5
димний			10	0,1
стальний			7	0,1
крицевий			5	0,07
шаровий			3	0,04
попільний			1	0,01
попеластий			1	0,01

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТІВ-ВЕРБАЛІЗАТОРІВ КОЛЬОРУ *СІРИЙ*

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
сивий	волосся	13/10,1	волосся	476/6,5
	борода	8/6,18	голова	270/3,7
	олова	7/5,4	борода	227/3,1
	кінь	6/4,63	чоловік	190/2,6
	око	6/4,63	давнина	183/2,5
	чуб	4/3,09	вуса	168/2,3
срібний	півмісяць	2/1,54	яструб	102/1,4
свинцевий	хмара	2/1,54		

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
шпакуватий	волосся	2/1,54		
	коса	2/1,54		

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Атрибут	Колокат	МІ
сірий	неясить	18,61
	сукман	16,9
	плебейство	15,88
	осуга	15,51
	доломан	15,25
	лахман	15,18
	бурнус	14,56
	сардак	14,48
	сакля	14,13
	каптан	13,58
	попона	13,39
	перепел	13,32
	монашка	13,25
	балахон	12,95
	жорства	12,94
	кружало	12,42
	змійка	12,4
	сутінок	12,11
	мряка	12,11
	сурдут	12,06
	сутана	12
сталевий	небозвід	15,29
	полиск	13,78
срібний	півмісяць	12,07

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СИНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
сірий	сіра сакля
	сірий сардак
	сіре кружало
	сірі базьки
	сіре плебейство
	сіра далина
	сірий клопоть

Додаток Т. Кольороназва ЖОВТИЙ

ВИСОКОЧАСТОТНІ МОДЕЛІ КОЛОКАЦІЙ ЗІ СЛОВОМ ЖОВТИЙ

Модель	ДКРІ		ДКХП	
	Сполука	АЧ/ВЧ	Сполука	АЧ/ВЧ
Прер. + жовтий / жовтий + Прер.	з жовтий	16/12,35	з жовтий	395/5,39
	в жовтий	10/7,72	на жовтий	282/3,85
	під жовтий	7/5,4	в жовтий	239/3,26
	на жовтий	5/3,86	у жовтий	236/3,22
	до жовтий	3/2,32		
	від жовтий	2/1,54		
	із жовтий	2/1,54		
Conj. + жовтий / жовтий + Conj.	й жовтий	4/3,09	і жовтий	298/4
	жовтий і	2/1,54	жовтий і	159/2,17
	жовтий й	2/1,54		

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТА ЖОВТИЙ

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
вода	9	6,94	170	2,3
обличчя	7	5,4	38	0,5
ворота	4	3,09		
мідь	4	3,09		
котик	4	3,09		
патока	3	2,32		
квіти	3	2,32	68	0,92
горб	3	2,32		
лев	2	1,54		
око	2	1,54	200	2,7
пелерина	2	1,54		
глина	2	1,54	66	0,9
світло	2	1,54	117	1,6
стріха	2	1,54		
латка	2	1,54		
горбок	2	1,54		
запаска	2	1,54		
піна	1	0,77		
шкіра	1	0,77	41	0,5
зерно	1	0,77		
полум'я	1	0,77		
колір			132	1,8
листя			125	1,7
зуб			110	1,5
пляма			88	1,2
пісок			71	0,96
вогник			43	0,58

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
сонце			38	0,51
листок			38	0,51
фарба			37	0,5
ікло			36	0,49
метал			34	0,46
валіза			33	0,45

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОЛЬОРУ *ЖОВТИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКР		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
синьо-жовтий	41	31,7	145	2
жовто-блакитний	10	7,72	168	2,2
жовтогарячий	9	6,95	551	7,5
жовтуватий	7	5,41	554	7,5
жовтіти	6	4,63	354	4,8
жовторотий	4	3,09		
жовтизна	3	2,32		
жовтавий	3	2,32	349	4,7
восково-жовтий	3	2,32		
жовто-зелений			177	2,4
жовто			157	2,1

ВЕРБАЛІЗАТОРИ-СИНОНІМИ КОЛЬОРУ *ЖОВТИЙ* У ДКРІ ТА ДКХП

Слово	ДКРІ		ДКХП	
	АЧ	ВЧ	АЧ	ВЧ
золотий	16	12,3	984	13,4
золотистий	4	3,09	496	6,7
золотавий	3	2,32	697	9,5
бурштиновий			80	1
восковий			60	0,8
лимонний			30	0,4
половий			20	0,27
солом'яний			20	0,27
гірчичний			15	0,2
пісочний			16	0,2
канарковий			10	0,1
лимоновий			10	0,1
палевий			10	0,1
янтарний			10	0,1
гливий			5	0,07
шафрановий			5	0,07
вощаний			5	0,07
кукурудзяний			5	0,07

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАТИ АТРИБУТІВ-ВЕРБАЛІЗАТОРІВ КОЛЬОРУ *ЖОВТИЙ*

Атрибут	ДКРІ		ДКХП	
	Колокат	АЧ/ВЧ	Колокат	АЧ/ВЧ
золотий	рибка	4/3,09	рибка	161/2,2
	коса	4/3,09	волосся	81/1,1
	півмісяць	2/1,54		
	лев	2/1,54		
	сонце	2/1,54		
	мево	1/0,77		
	волосся	1/0,77		
золотавий	гуща	1/0,77	волосся	81/1,1
	волосся	1/0,77		
	мідянка	1/0,77		
золотистий	кучері	1/0,77	волосся	44/0,6
	парча	1/0,77		
	стріха	1/0,77		
	узор	1/0,77		

ВИСОКОЧАСТОТНІ КОЛОКАЦІЇ У ДКРІ ЗА СТАТИСТИЧНИМ ПОКАЗНИКОМ МІ

Атрибут	Колокат	МІ
жовтий	стеблиння	19,54
	супісок	15,19
	березняк	14,89
	маточка	14,89
	пелерина	14,83
	патока	14,67
	пломінець	14,52
	аксельбант	14,43
	ярмулка	14,25
	лампас	13,74
	латка	13,66
	суглинок	13,47
	запаска	13,21
	бинда	13,09
	вершечок	13,03
	ропа	12,55
	котик	12,42
	бурулька	12,14
золотий	мево	12,72
золотавий	мідянка	20,85
	гуща	16,74
золотистий	кучер	23,59
	парча	23,32
	узор	23,1
	стріха	21,78

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ СПОЛУКИ З ВЕРБАЛІЗАТОРАМИ-СИНОНІМАМИ У ДКРІ

Слово	Сполука
жовтий	жовті базьки
	жовтий березняк
	жовтий бурчак
	жовта маточка
	жовта могилка
	жовтий окраєць
	жовта патока
	жовта пелерина
	жовте стеблиння
	жовті сподн
	жовта ярмулка
	жовта ропа
золотий	золоте мево
золотавий	золотава гуща
золотистий	золотиста стріха